

МВС України

Харківський національний університет внутрішніх справ

*Наукове товариство студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів,
докторантів і молодих вчених*

Сучасна наука і правоохоронна діяльність

Тези доповідей

учасників XXVII науково-практичної конференції

курсантів та студентів

(м. Харків, 15 травня 2020 року)

Харків 2020

*Друкується згідно з рішенням оргкомітету
за дорученням Харківського національного університету внутрішніх справ
від 21.02.2020 № 31.*

- Сучасна наука і правоохоронна діяльність : тези доп. учасників
С91 XXVII наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 15 трав.
2020 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. т-во
студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів, докторантів і
молодих вчених. – Харків, 2020. – 260 с.

У збірці знайшли відображення наукові розвідки курсантів, студентів і
слухачів магістратури Харківського національного університету внутрішніх
справ, Дніпропетровського, Львівського державних університетів внутрішніх
справ, Університету Державної фіскальної служби України із багатьох галу-
зей правоохоронної та правозастосовної діяльності. Частину робіт обговорено
на підсумковій науково-практичній конференції.

УДК 340.1

*Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими
правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прі-
звищ несуть автори та їх наукові керівники. Електронна копія збірника безо-
платно розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національ-
ного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Вида-
внича діяльність. Матеріали науково-практичних конференцій, семінарів то-
що», а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>)*

ЗМІСТ

ШВЕЦЬ Д. В.	19
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	19

СЕКЦІЯ 1. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 2*

АКУЛЕНКО Є. В. КОНЦЕПТ «ЗАКОН» ЯК СКЛАДОВА МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	20
--	----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6*

ГОРІЛОВА О. О. СУЧАСНЕ ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО- СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....	22
ЗОЛОТОВА О. О. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО- СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....	23

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ № 3*

ІЛЬЧЕНКО К. С. НАСТАВНИЦТВО В ОРГАНАХ ПОЛІЦІЇ.....	24
--	----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ ХНУВС*

ЯРОШЕНКО К. І. ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	25
--	----

СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 1*

БЕГЛЕЦОВА М. С.	
НЮРНБЕРЗЬКІ РАСОВІ ЗАКОНИ	
ЯК ПЕРЕДУМОВА ГОЛОКОСТУ	27
ЄЛІСЄЄВА О. С.	
ПРАВОВА КОЛІЗИЯ: ТЕОРИТОКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	28
ПАНЧЕНКО Р. Д.	
ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ	
ДЕРЖАВНОЇ СИМВОЛІКИ УКРАЇНИ	30
ТРИДУБ І. С.	
КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЗА ДОБИ УЦР	31
СВИСТУН Я. В.	
ОБЕЗЮК В. В	
ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ	
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	33
ЗАВРІЧКО Д. Г.	
ПЕРШІ ДЕСЯТЬ ПОПРАВОК ДО КОНСТИТУЦІЇ США	
ТА ЇХ ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ.....	34
ХАРА С. Д.	
ГАЗЬКІ КОНВЕНЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ	
МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА	35
ТИТАРЕНКО І. О.	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ	37
ТЕРЕЛІА А. С.	
ЮРИДИЧНА НАУКА: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ	38
УРБАН В. А.	
НОРМА ПРАВА – ОСНОВНИЙ РЕГУЛЯТОР	
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	39

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА
МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ФАКУЛЬТЕТУ № 4*

СТЕПАНЕНКО В. В.	
ЗМІНИ ДО КОНСТИТУЦІЇ: ЗАГРОЗА	
ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ.....	40
КУЗНЄЦОВ В. А.	
ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ	
З ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ	
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	42
ДОРОШ А. О.	
БОРІТЬБА З МОРСЬКИМ ПІРАТСТВОМ	
У МІЖНАРОДНОМУ МОРСЬКОМУ ПРАВІ:	
ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	43

ПИЛИПЧУК К. С.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА
ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА..... 45

ТЕРЕЛА А. С.

ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ІНОЗЕМЦЕМ
ТА ОСОБОЮ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА ЗА КОНТРАКТОМ
У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ЯК УМОВА СПРОЩЕНОЇ
ПРОЦЕДУРИ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ 46

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ № 6*

ХВОСТИК І. А.

ДО ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ МЕХАНІЗМУ
ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАДАННЯ ПОСЛУГ З ЕВТАНАЗІЇ В УКРАЇНІ 48

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ № 2*

РУЩИЦ В. О.

ЧИ МАЮТЬ ПРАВА ТВАРИНИ? 49

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ*

ЛАНЧАК Ю. В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ФРАНЦІЇ..... 51

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ
ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ № 6*

МАМЕДОВА Х. І.

ЩОДО ПРАВА ДИТИНИ НА СВОБОДУ СОВІСТІ
В УКРАЇНІ 52

НАУКОВИЙ ГУРТОК ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ

КОВАЛЕНКО С. О.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА БУЛІНГУ 54

СЕКЦІЯ 3.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА.
ЕКОЛОГІЧНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО**

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ № 6*

АТАМАНЕНКО Є. О.	
РИНОК ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	56
БАРВІНОК С. Д.	
РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ	57
ЄРМОЛЕНКО Д. А.	
КОНТРОЛЬНА ФУНКЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПІДПРЕМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	59
ТАРАН М. О.	
ПРАВО ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВОДНІ ОБ'ЄКТИ В УКРАЇНІ.....	60
ЖУРБА К. О.	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ІННОВАЦІЙ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ.....	61
РИПАЛЕНКО К. І.	
СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВОВІ РЕЖИМИ ДЛЯ ОКРЕМИХ ГРУП ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ	62
ТУТОВА Ю. В.	
ПРИМУСОВЕ ВІДЧУЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ	64

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ № 2*

НАЙДА В. О.	
РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЛЕЖНОГО ВРЯДУВАННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ	65
КИСЛЮК Р. О.	
ІННОВАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПРОВАЛ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА	66
НОСОВА О. Ю.	
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК НАПРЯМОК ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	68
ФІЛОНЧУК Г. А.	
ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГУ	70

*ПРЕДСТАВНИКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ*

НИКИТЕНКО Д. С.	
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРАВА НА НАЛЕЖНЕ БАТЬКІВСЬКЕ ВИХОВАННЯ	71
ПЯНИЧУК М. С.	
ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ, ЯКІ ВНАСЛІДОК ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЗАЛИШИЛИСЯ БЕЗ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	73
ЧЕЧЕЛЬ А. О.	
АНАЛІЗ СПІРНИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРАВОВОГО ІНСТИТУТУ СЕКРЕТНОГО ЗАПОВІТУ	74

СЕКЦІЯ 4.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ ФАКУЛЬТЕТУ № 1

НОВІКОВ Д. О.	
ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ – ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	76
РОМАНІВ Р. Р.	
ЩОДО НАПРЯМКІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ КІБЕРПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ І ЗЛОЧИНІВ У КІБЕРПРОСТОРІ	78
СЕЧАНЦИНА Д. О.	
ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	79

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ № 2

ГОЛОВНЯ А. І.	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ СУЧАСНОСТІ	80
ЖАРОВ Л. В.	
НЕЙРОМЕРЕЖІ В ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	81
КОВТУН В. О.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ ТА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ В БАЗАХ ДАНИХ	82
КОРОТКОВ І. С.	
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ФІШИНГ ШАХРАЙСТВУ	84

КРАТАСЮК К. О.

РОЛЬ КІБЕРБЕЗПЕКИ В ЗАХИСТІ ПРАВА НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ	85
--	----

НЕПОП А. Д.

ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СПОСІБ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ	86
--	----

НЕПОП Н. С.

ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	88
---	----

ПЕРЕЦЬ О. В.

ВИКОРИСТАННЯ ХАКЕРСЬКИХ МОБІЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ СИСТЕМ	89
---	----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І
КРИМІНОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ № 1*

НОСОВА О. Ю.

«ЕЛЕКТРОННИЙ МАЙДАНЧИК» ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	90
--	----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ № 3*

ТРИДУБ І. С.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОКРАЩЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ ЩОДО НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ	92
---	----

ДЗЮБА М. С.

ПРИНЦИПИ ПРЕВЕНТИВНОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ	93
---	----

МУРЗА Ю. Ю.

СЛУЖБОВІ СОБАКИ СЛУЖБИ АВІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	94
--	----

БРИНЧАК В. П.

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	96
---	----

АКУЛЕНКО Є. В.

БУЛІНГ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ	97
----------------------------------	----

ЕНУКІДЗЕ Х. В.

ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЙОГО ТИПИ	98
--	----

КОВАЛЕНКО В. А.

ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО: ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА ПРОЯВИ	100
---	-----

КОРДЮКОВА К. В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТЕРИТОРІЇ МІСТА	101
КУЗНЄЦОВ В. А. ПОВНОВАЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ГРОМАДСЬКОГО ФОРМУВАННЯ З ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОГО (ГРОМАДСЬКОГО) ПОРЯДКУ	102
ПАНЧИШНА А. О. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРМІНІВ «ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО» ТА «НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї»	103
СЕМІНАХІН В. А. НОВЕЛИ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ	104
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ № 6</i>	
ЛИТВИН Ю. Ю. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ПРАВА	105
ОЛЬХОВСЬКА Ю. О. ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ ЯК ЗАГАЛЬНОПРАВОВИЙ ПРИНЦИП У БЮДЖЕТНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	106
ПЧОЛОВА М. О. ПРИНЦИП ЄДНОСТІ В БЮДЖЕТНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	108
КИРИЧЕНКО Є. В. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГАЛУЗІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА МІСТОБУДУВАННЯ.....	109
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПОЛІЦІЙСТИКИ ФАКУЛЬТЕТУ № 6</i>	
ТОРЯНИК Д. О. ПОНЯТТЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ	111
ШЕВЦОВА А. С. ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	112
БАРВІНОК С. Д. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	113
КОВАЛЬЧУК Л. М. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ	115

КОРОЛЬ Є. Д.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВІЙСЬКОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ	117
--	-----

РУССУ А. М.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОСВІТИ	119
--	-----

ТАРАН М. В.

КОРУПЦІЯ У СФЕРІ СПОРТУ	120
-------------------------------	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ
ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ № 6*

ЖАДАН О. Ю.

ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД У СИСТЕМІ ОРГАНІВ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ	122
---	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ*

КИСЛІЄНКО А. В.

ПРОБЛЕМА НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	124
--	-----

СЕКЦІЯ 5.

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНЕ
ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
КРИМІНАЛІСТИКИ**

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КОНСТИТУЦІЙНОГО
І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 4*

ОСТАПЕНКО Я. І.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО УВ'ЯЗНЕННЯ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД	126
---	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ
ЕКСПЕРТОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ № 1*

КОЛЕСНИК В. Ю.

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ДІЙ ВІДНОСНО ДІТЕЙ.....	128
---	-----

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
ТА КРИМІНОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ № 1

ГЛУХЕНЬКА В. О.

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ
«РОЗГОЛОШЕННЯ» В СТ. 168 КК УКРАЇНИ 129

ГРУБНІК А. В.

ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ ТА ПОШИРЕННЮ НА ТЕРИТОРІЇ
УКРАЇНИ ГОСТРОЇ РЕСПІРАТОРНОЇ ХВОРОБИ COVID-19,
СПРИЧИНЕНОЇ КОРОНАВІРУСОМ SARS-COV-2,
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИМИ ЗАСОБАМИ 130

МІРКЕВИЧ Я. В.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ЯК ОДНА З ПРИЧИН
ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ..... 132

САМОЙЛОВА О. В.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УМИСНОГО
ТЯЖКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ,
ЩО СПРИЧИНИЛО СМЕРТЬ ПОТЕРПІЛОГО
(Ч. 2 СТ. 121 КК УКРАЇНИ) 133

РАСТОРГУЄВА Н. О.

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ
(СТ. 258 КК УКРАЇНИ) ТА ДИВЕРСІЇ (СТ. 113 КК УКРАЇНИ) 135

БЕЛЄВЦОВА К. О.

ВІДМЕЖУВАННЯ ШАХРАЙСТВА ВІД КРАДІЖКИ,
ЩО ВЧИНЯЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ОБМАНУ
АБО ЗЛОВЖИВАННЯ ДОВІРОЮ 136

РОМАНІВ Р. Р.

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ
ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ
ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ 138

ФІЛОНЧУК Г. А.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ДОБРОВОЛЬЦІВ
ЯК СУБ'ЄКТІВ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 401
КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ..... 139

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА
КРИМІНОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ № 6

ДЕМЧЕНКО П. С.

«ЛЕГКІ» НАРКОТИКИ: ПРАВО АБО ЗЛОЧИН..... 140

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА ФАКУЛЬТЕТУ № 1

АЛАДОЧКІН Д. П.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВИПАДКІВ
ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО
ВОЛОДІННЯ ОСОБИ 142

БАРБАШОВ О. Г.

ОБІРУНТУВАННЯ ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ З УРАХУВАННЯМ ПРАКТИКИ ЄСПЛ	144
--	-----

БОРОДЕНКО К. В.

ОРГАНИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	145
---------------------------------------	-----

ГЕРАСИМЕНКО Н. К.

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВИКРИВАЧ» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	147
---	-----

ГЛУШЕНКО С. І.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ	148
--	-----

КАРПУСЬ В. В.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ІНСТИТУТУ УГОД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	150
--	-----

КИЛИПКО А. А.

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНЬОГО ОБВИНУВАЧЕНОГО.....	151
--	-----

КЛИМЕНКО К. А.

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА ЯК ДЖЕРЕЛО ДОКАЗУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	153
--	-----

КЛИМЕНКО К. А.

ДОКАЗИ ТА ЇХ ДЖЕРЕЛА У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	154
---	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА
КРИМІНОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ № 6*

ХВОРОСТОВСЬКА А. Д.,

СОБЛИВОСТІ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	155
--	-----

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ*

БУДЯК В. В.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ ЗА ЗАРУБІЖНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ.....	157
--	-----

ПОКУТНЯ М. В.

ВІДМЕЖУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ВІД СУМІЖНИХ ЗЛОЧИНІВ	159
---	-----

ХАЦЬКО В. С.

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВ'Я» ЯК БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНІВ	161
---	-----

ПРЕДСТАВНИКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

АКСЬОНОВ Р. А.	
ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ	163
БАЛЮРА М. П.	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДЖЕРЕЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»	164
ЖУРАВЕЛЬ В. В.	
КРИМІНАЛІСТИЧНА ФОТОГРАФІЯ: ПРИЙОМИ ЗЙОМКИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО	166
НАСТИЧ Т. А.	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ДОПИТУ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗІВАЛТУВАННЯ	167
ПАРХОМЕНКО А. О.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДАКТИЛОСКОПІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	169
ПЛЕСКАЧОВА В. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ СЛІДЧИМ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ ПІД ЧАС ДОПИТУ	170
РЕЦ В. В.	
ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ: ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ	171
САВЕЛА Є. А.	
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ	173
ЛУКОМСЬКА А. А.	
ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТ ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ПОКРАЩЕННЯ ДОКУМЕНТООБІГУ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	174
БІЛОУС Д. В.	
ОСОБЛИВОСТІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНЦІВ ІЗ ПСИХІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ	175
ПОНОМАРЬОВА В. Р.	
ТАКТИКА ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ СВІДКІВ І ПОТЕРПІЛИХ	176
ПРОНІЧКІНА А. С.	
ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ СЛІДІВ КРОВІ НА МІСЦІ ПОДІЇ	178
СОЙКА Ю. Ю.	
ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В УКРАЇНІ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	179
ШЕВЧЕНКО Т. В.	
ЗНАЧЕННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА ЇХ ДОПУСТИМІСТЬ	180

ШИШКІНА К. О.

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ 181

*ПРЕДСТАВНИКИ УНІВЕРСИТЕТУ ДЕРЖАВНОЇ
ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ*

ВАЩЕНКО В. В.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДОДЕРЖАННЯ
ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАД
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 183

БЛАЖКО Н. О.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ШАХРАЙСТВА З
ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ 184

КОШІЛЬ Я. С.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ
ДОКАЗУВАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБЦЯНКИ
АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ
СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ 186

СМІРНОВА А. О.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ
В УКРАЇНІ 187

СУЛИМА А. О.

ПОНЯТТЯ ТАКТИЧНОГО РІШЕННЯ СЛІДЧОГО 188

*ПРЕДСТАВНИКИ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ*

ЯМКОВА Т. І.

ПРИЧИНИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ АСПЕКТ 190

*ПРЕДСТАВНИКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА*

ТУРЧЕНКО М. А.

ПОКАЗАННЯ З ЧУЖИХ СЛІВ ЯК ДОКАЗ У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ 191

СЕКЦІЯ 6.

**ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД. СПЕЦТЕХНІКА.
ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА. ВОГНЕВА ТА СПЕЦІАЛЬНА
ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В
ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ. СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ТА КОМПЛЕКСІВ
ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ**

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ ФАКУЛЬТЕТУ № 2*

ДОСАЄВ В. А.	
ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ	194
ЖАРКОВА І. О.	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ УМИСНИХ УБИВСТВ ІЗ КОРИСЛИВИХ МОТИВІВ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НПУ	196
ФІЛОНЧУК Г. А.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ	197

СЕКЦІЯ 7.

СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ № 6*

ВАСИЛЕНКО Н. С.	
МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ.....	199
ГОРІЛОВА О. О.	
ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ	201
КЛИМЧУК В. В.	
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ	204
РОДІЧЕВА В. В.	
ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ГРОШОВОЇ ОДИНИЦІ УКРАЇНИ	205
ХАЧАТРЯН А. Г.	
ПОЛІТИКА БЕЗРОБІТТЯ ТА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА.....	207
ХУТОРНА А. Р.	
ЕНЕРГЕТИЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЧИ ЕКОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ УКРАЇНИ? (ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИДОБУВАННЯ СЛАНЦЕВИХ ГАЗІВ ШЛЯХОМ ФРЕКІНГУ)	209

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН ФАКУЛЬТЕТУ № 2*

ГРІДІНА М. Ю.	
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІТ-ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	210
ПАТОЧКА К. О.	
НАПРЯМКИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ	212

ПОЛІЩУК В. П.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ
ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 213

МУЗИЧУК Е. О.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ 214

ЧУЙКОВ К. О.

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ЖОВТНЕВОЇ
РЕВОЛЮЦІЇ 1917 Р. В РОСІЇ 217

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ*

ВАЩЕНКО Ю. Р.

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО
АУДИТУ В УКРАЇНІ 219

ГУБСЬКА К. С.,

ЗАЄЦЬ А. В.

ФРІЛАНСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ:
ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ 221

КОВТУНЕНКО А. О.

ТІНЬОВА ЗАЙНЯТИСТЬ ЯК ЗАГРОЗА СТАЛОМУ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 222

НАГОРНА В. С.

ПРОБЛЕМИ ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УКРАЇНІ 224

ЧАБАНЕНКО А. О.

МАРКЕТИНГ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 226

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 1*

РАСТОРГУЄВА Н. О.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВИ: ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ
ПОНЯТТЯ «ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ» 227

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ФАКУЛЬТЕТУ № 2

БАТРАК Д. С.

ОБРАЗ ПРАВООХОРОНЦЯ В СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ 229

МОСКОВКА Є. Р.

ФЕНОМЕН ЮРОДСТВА У СПРИЙНЯТТІ ЛАДИ ЛУЗІНОЇ 230

ПУГАЧ В. В.

СУРЖИК: МОВНА ХВОРОБА ЧИ МОВНИЙ РІЗНОВИД 231

НАЙДА В. О.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ КОНЦЕПТ «ПІДБУРЮВАННЯ»
У ТВОРЧОСТІ В. ШЕКСПІРА 233

МІРКЕВИЧ Я. В.

ОБРАЗ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В СЕРІАЛІ
«МЕНТІВСЬКІ ВІЙНИ. ХАРКІВ» 234

СВИСТУН Я. В.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗУ ДЕТЕКТИВА
У ТВОРЧОСТІ А. КОНАН ДОЙЛЯ ТА Б. АКУНІНА 236

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ*

ТЕСЛЕНКО Є. Є.

МОВНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ
ВЕРСІЯХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ 237

*ПРЕДСТАВНИКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ*

ФЕДОРЕНКО А. М.

ВЕБДОДАТОК ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ
ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК 239

**СЕКЦІЯ 8.
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ**

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
КІБЕРБЕЗПЕКИ ФАКУЛЬТЕТУ № 4*

ОРЛОВ Р. Р.

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
В КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
МВС УКРАЇНИ..... 241

*НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ № 3*

ВАРЯНИЦЯ А. А.

ОСОБИСТІСНА ГОТОВНІСТЬ ФАХІВЦЯ
ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЯКІ СТАЛИ
ЖЕРТВАМИ НАСИЛЬСТВА 242

ЧЕБУКІНА А. М.

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ
ДО УМОВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗВО
ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ 244

ВОДОЛАЗСЬКИЙ Я. О.

МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЯК РЕСУРС ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА.....	245
МАЛЬКОВА М. О. СПОСОБИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ У ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ	246
ШУТКО Д. О. ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНО-СЕНСОВОЇ СФЕРИ ЮНАКІВ І ДІВЧАТ КУРСАНТІВ	248
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ № 3</i>	
ПОВСТІКІН В. Є. ЩОДО ЗНЕВАЖЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НИМИ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ	249
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ № 3</i>	
КУРИЛКО К. С. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ ПРАВООХОРОНЦІВ У ДЕТЕКТИВНИХ РОМАНАХ АННИ КЕТРІН ГРІН	251
<i>НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ФАКУЛЬТЕТУ № 2</i>	
ЛИТВИНЕНКО С. А. ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ СМІХОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	252
БОБРО С. С. КРУТИ В ЛІТЕРАТУРІ ТА ФОЛЬКЛОРІ	254
ЖАРОВ Л. В. ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО НА ПРИКЛАДІ КІНЕМАТОГРАФІЇ МИНУЛИХ РОКІВ	255
ЧИРВА В. С. МАСОВА КУЛЬТУРА ЯК КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ	256

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ!

Від імені ректорату та Вченої ради Харківського національного університету внутрішніх справ вітаю вас із початком роботи **XXVII науково-практичної конференції курсантів та студентів «Сучасна наука і правоохоронна діяльність»**, яка проводиться в рамках всеукраїнського Дня науки.

Науково-дослідна робота молодих учених, курсантів і студентів є невід'ємною складовою частиною наукової діяльності вищих навчальних закладів системи МВС України. Організаційною формою такої наукової роботи у Харківському національному університеті внутрішніх справ є **Наукове товариство студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів, докторантів і молодих вчених**, представники якого приймають участь у конференції.

Науково-теоретичне та практичне значення конференцій зумовлюється передусім проблематикою питань, винесених на обговорення. **Основними напрямками конференцій є:**

- ❖ патріотичне виховання курсантсько-студентської молоді в Україні;
- ❖ проблеми теорії та практики правоохоронної діяльності, історія правоохоронних органів, конституційне право;
- ❖ актуальні проблеми цивільного та трудового права, екологічне та аграрне право;
- ❖ адміністративне право та адміністративна діяльність поліції, фінансове право, інформаційне право;
- ❖ кримінальне право та кримінологія, кримінальне процесуальне право та сучасні тенденції розвитку криміналістики;
- ❖ правові й тактичні основи ОРД, спецтехніка, тактико-спеціальна підготовка, вогнева та спеціальна фізична підготовка, інформаційні технології в діяльності поліції, створення засобів та комплексів технічного захисту інформації;
- ❖ суспільно-економічні аспекти діяльності поліції;
- ❖ соціально-психологічне забезпечення діяльності поліції.

Цього року до оргкомітету надійшла **161 наукова доповідь**, у яких ви звертаєте увагу на найбільш гострі проблеми сучасної науки та правоохоронної діяльності. Усі вони презентуються у збірці тез доповідей учасників конференції. Саме такі заходи дають змогу молодим правникам поділитися досвідом, взаємно збагатити арсенал знань і визначити національні та світові тенденції розвитку правознавства. Ми впевнені, що подані тези доповідей знайдуть практичне застосування не тільки в науці, але й на практиці, адже недалекою є той час, коли нинішні молоді вчені, які зараз тільки набувають досвіду, приймуть до своїх рук священне полум'я правознавства й понесуть його людям. Сподіваємось, що ця конференція сприятиме утвердженню волі й бажання прислужитися великим та благородним ідеалам права на ниві професійної діяльності.

Бажаю вам приємного та результативного наукового спілкування на нашому заході, творчих вам успіхів, здоров'я, миру та добра!

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

*ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент*

СЕКЦІЯ 1.
ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ В УКРАЇНІ

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 2

УДК 811.161.2'42

Євгенія Віталіївна АКУЛЕНКО,

курсантка групи ФЗ-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук О. Б. Оверчук

КОНЦЕПТ «ЗАКОН» ЯК СКЛАДОВА
МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

У центрі уваги сучасної науки перебуває людина як носій культурних цінностей, механізми її бачення та розуміння мовних явищ, що спричиняє виникнення особливого інтересу до вивчення проблем вербалізації інформації у процесі пізнання світу, способів існування мовних одиниць у людській свідомості та їхньої ролі у процесі комунікації. Наше дослідження стосується концепту ЗАКОН як важливої складової мовної картини світу і певною мірою продовжує тенденцію розроблення означеної проблеми.

Концепти як основні одиниці мовної картини світу та принципи передачі концептуального змісту сьогодні розглядаються у різних площинах, а вивченню специфіки цих ментальних сутностей присвячено численні наукові розвідки, серед яких роботи Н. Арутюнової, А. Вежицької, В. Телії, С. Воркачова, Д. Лихачова, С. Ляпіна, Т. Радзієвської, Ю. Степанова, О. Кубрякової, С. Нікітіна та ін. Незважаючи на те, що результати цих досліджень є вагомим внеском у розвиток лінгвістики та лінгвокультурології, значне коло питань, пов'язаних, у першу чергу, з вивченням форм та сфер функціонування концептів, залишається не вирішеним, що зумовлює необхідність їх подальшого розгляду та актуальність окресленої нами проблеми.

Безумовно, концепт ЗАКОН займає особливе місце у тій мовній картині світу, яка вимальовується на фоні світової та української культури, є функціонально значущим для правової та християнської традиції, оскільки виступає важливою аксіологічною категорією, своєрідною константою світосприйняття людини та регулятором її поведінки. До того ж описати і схарактеризувати категорії права можна лише за допомогою мови, а передати певні юридичні норми – тільки мовними формулами.

Розглядаючи концепт ЗАКОН як складову мовної картини світу, важливо

зазначити, що його лінгвокультурологічні значення, з одного боку, формуються під впливом юридичного розуміння поняття «закон», а з іншого, – його інтерпретацій у наївній свідомості. Аналіз словникових дефініцій та особливостей контекстуального вживання дозволяє виділити у структурі концепту декілька основних смислових компонентів, закріплених за ним у свідомості носіїв мови: «загальнообов'язкове правило, яке має найвищу юридичну силу», «влада», «веління, наказ»; «норма, поведінки», «правило діяльності», «звичай, обряд»; «об'єктивно існуючий, постійний і необхідний взаємозв'язок між предметами, явищами або процесами»; «закономірність»; «віровчення». Це дає підстави говорити про існування концепту ЗАКОН одразу в декількох культурних площинах та виокремити такі реалізації самого концепту як: юридичний закон, моральний закон, науковий закон, природний закон, духовний закон, божий закон.

Зауважимо, що наївне розуміння ЗАКОНУ значно відрізняється від його наукового сприйняття і відбиває культурний досвід людини, сформований протягом багатьох поколінь. Так, юридичне тлумачення концепту ЗАКОН базується на визначенні його як «нормативно-правового акту представницького вищого органу державної влади, який регулює найважливіші питання суспільного життя», тобто юридичний закон у знаковій формі може передавати важливу для певного суспільства чи епохи законодавчу інформацію. Щодо наївної картини світу, то тут під ЗАКОНОМ, переважно розуміють норми та правила поведінки у суспільстві, що зумовлює, по-перше, його тлумачення як певного обмеження чи заборони, по-друге, закон передбачає наявність влади, а отже часто асоціюється з нею.

Отже, концепт ЗАКОН є важливою складовою як мовної, так і правової картин світу. Його структура визначається національно-культурними особливостями, специфікою законодавчої бази, що діє в суспільстві, та власне особистісними інтерпретаціями носіїв мови.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6**

УДК 336.922

Олександра Олександрівна ГОРІЛОВА,

студентка групи ФБСдср-18-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення
господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС*

кандидат економічних наук, доцент В. А. Фурса

**СУЧАСНЕ ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ
КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ**

В умовах українських реалій, коли країна ціною життя та всіма зусиллями військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, великого значення набуває виховання курсантсько-студентської молоді, яке сьогодні є єдиним шляхом повернення державності.

Національно-патріотичне виховання курсантсько-студентської молоді - це діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку.

Патріотизм у сучасному розумінні - це відчуття того, що коїться в моєму місті, в моєму навчальному закладі, країні - стосується і залежить від мене . Я – творець майбутнього своїх дітей і онуків.

Найважливішим засобом патріотичного виховання є - рідна мова. Вона була і є важливою сферою впливу на національну свідомість молоді, ідентифікаційним кодом нації.

Патріотизм породжує впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ, він перетворює звичайну людину в безстрашну машину, яка не відчуває страху і болю, йдучи впевнено та безстрашно до своєї мети.

Тож формування нового українця, діє на основі національних та європейських цінностей:

- повага до національних символів (Герб, Прапора, Гімну України);
- участь у громадсько-політичному житті країни;
- повага до прав людини;
- верховенство права;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- рівність усіх перед законом;
- готовність захищати суверенітет та територіальну цілісність України.

Я гадаю, що вищі навчальні заклади України, професорсько-викладацький склад володіють значними можливостями щодо формування національного патріотичного виховання у курсантів та студентів, почуття любові до свого народу, його історії, культурних та духовних цінностей, гордості за минуле і сучасне. Результати національно-патріотичного виховання залежать від творчого і вмілого підходу професорсько-викладацького складу, його професіоналізму.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.922

Оксана Олексіївна ЗОЛотова,

студентка групи ПСдср-16-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладачка кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук Д. Г. Кригіна

ПАТРІОТИЧЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Життєві обставини часом вимагають від особистості прояву такої якості як патріотизм. Любов до Батьківщини, відданість своїй країні, вміння знайти змогу аби допомогти процвітання рідного краю, все це характеризує людину як патріота. Виховання патріотизму починається з молоді, тож важливо запроваджувати заходи щодо виховання курсантів та студентів у закладах вищої освіти. Зміцнення духовного потенціалу майбутніх правоохоронців залежить від виховання високої національної самосвідомості, посиленої боротьби зі злочинністю, розвитку усвідомленої відповідальності за подальшу долю держави.

Формування патріотизму та національної самосвідомості було завжди актуальною проблемою, яка досліджувалась серед відомих українських педагогів: А. Макаренка, В. Сухомлинського, С. Русової. Їхні видатні попередники, вчені та педагоги Києво-Могилянської академії мислителі О. Духнович, Г. Сковорода, К. Ушинський, І. Франко, Т. Шевченко, Я. Чепіга – у своїх творах значне місце відводили вихованню любові до рідної Батьківщини, рідної мови, поваги до історичного минулого. Процес виховання патріотизму молоді є досить кропіткою роботою. Сучасний викладач, який працює творчо, повинен вміти вдосконалювати процес навчання і виховання молодого покоління, підвищувати його ефективність за допомогою вивчення та узагальнення передового досвіду, оволодіння та практичного застосування сучасних досягнень науки. Професорсько-викладацький склад закладів освіти повинен відповідально підійти до розробки програм, які дали б змогу розвинути кожному студенту і курсанту в собі риси громадянина української держави, розвинути правду, моральну, духовну та естетичну культуру. Почати можна з того, щоб у навчальних закладах викладалися предмети державною мовою. Вона є найважливішим засобом патріотичного виховання і важливою формою впливу на національну свідомість.

На нашу думку, було б чудово, запровадити в університетах заходи щодо святкування українських свят: Дня Конституції України, Різдва, Дня рідної мови, свята Великодня та ін., у закладах освіти відкривати музеї української спадщини. Знання традицій духовної культури свого етносоціуму зумовлює зародження інтересу до традицій і культури інших народів, що є основою формування соціально-етичних норм поведінки з високою культурою міжособистісного спілкування та міжнаціональних стосунків. Воєнні дії на Сході України стануть яскравими прикладами для курсантів, які підведуть їх до виховання духу патріота. Зустрічі з учасниками війни стануть прикладами мужності і героїзму та настановити молодих вихованців правопорядку на захист Батьківщини.

Формування патріотизму дає змогу виховати у молоді саморозвиток, відповідальність, почуття власної гідності, прагнення захистити Батьківщину. Це дозволить розраховувати на поліпшення життя суспільства у нашій країні. Для викладачів сьогодні актуальне таке завдання: виховати національно свідому особистість, громадянина Української держави, для якого природним є прагнення говорити рідною мовою, а поняття людської гідності охоплює глибинне відчуття приналежності до української нації, свого роду, родини.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТУ № 3**

УДК 342.95(477)

Кирило Степанович ІЛЬЧЕНКО,

курсант групи Ф1-305

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС*

кандидат юридичних наук К. О. Чижко

НАСТАВНИЦТВО В ОРГАНАХ ПОЛІЦІЇ

Наслідком реформування правоохоронних органів став той факт, що сьогодні, в органах поліції працює багато молодих юнаків і дівчат, які майже не мають досвіду роботи а ні у юридичній галузі, а ні у правоохоронних органах. Оскільки, на відміну від курсантів, поліцейські, які проходять першопочаткову підготовку, не мають жодного досвіду роботи в територіальних органах поліції. Теж саме у більшій мірі й стосується й молодих фахівців: на практиці довгий час діяв інститут так званого «наставництва», коли за працівником, який щойно вступив на службу в поліцію, після закінчення першопочаткової підготовки або після закінчення вищого навчального закладу з особливими умовами навчання,

закріплюювся один з найдосвідченіших працівників того ж самого органу поліції з метою навчання особливостям і специфіці роботи на займаній посаді.

У будь-якій сфері роботи завжди цінуються спеціалісти з досвідом, а за рахунок дієвої системи наставництва можна опосередковано такий досвід отримати. У свою чергу, це зменшить кількість помилок, які зможуть зробити нещодавно призначені поліцейські та зможе підвищити їх професійний рівень. При цьому, контроль за здійсненням наставництва необхідно здійснювати не через звіти, які часто можуть реально не відображати всі проведені заходи, а через дисциплінарну відповідальність наставника за своїх «підопічних». Відповідно молоді співробітники поліції зможуть залучитися підтримкою не тільки колеги більш досвідченого, а більш досвідченого товарища та друга, який зможе порадити як необхідно правильно поводитись в той чи іншій ситуації в якій поліцейський може опинитися на службі.

З огляду на важливість і реальну користь інституту наставництва в поліції загальні засади його здійснення доцільно закріпити в Розділі VII Загальні засади проходження служби в поліції, які повинні бути деталізовані в відповідній інструкції.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ ХНУВС**

УДК 376.1

Костянтин Ігорович ЯРОШЕНКО,

студент групи СФ Дср-19-2 Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін

Сумської філії ХНУВС Т. П. Кононенко

**ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

На сьогодні в сучасних закладах вищої освіти досить гостро стоїть завдання підвищення ефективності навчання й оптимізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Висока навчальна мотивація може відігравати роль компенсуючого фактора, тому в педагогіці й психології приділяється особлива увага проблемі її формування. Становлення мотивації – не просте зростання позитивного або посилення негативного ставлення до навчання, а ускладнення структури мотиваційної сфери, спонукань, які входять до неї, поява нових, більш зрілих, інколи суперечливих відношень між ними. На думку В.М. Тимошенко, провідними в структурі навчальної мотивації є комунікативні, пізнавальні та соціальні мотиви, найдієвішим серед яких є мотив досягнення – прагнення до успіху в професійній діяльності.

Аналіз результатів психолого-педагогічних досліджень дає змогу виділити структуру мотивів, які забезпечують успішну навчальну діяльність студентів. Така структура, на наш погляд, є ієрархічною системою зовнішніх і внутрішніх мотивів, що визначають спрямованість, інтенсивність й особистісний сенс пізнавальної діяльності студентів. Під внутрішніми мотивами навчальної діяльності ми розуміємо спонукання, в основі яких задоволення від процесу й безпосередніх результатів навчально-пізнавальної діяльності. До цього типу мотивації належать: пізнавальний мотив, мотив самоідентифікації, мотив самовдосконалення. До зовнішніх мотивів відносимо спонукання, що тематично не пов'язані з процесом і безпосередніми результатами навчальної діяльності студентів, але відіграють важливу стимулюючу роль: професійний мотив, мотив досягнення, мотив обов'язку, комунікативний мотив, мотив самоствердження, прагматичний мотив. Отже, успішність навчальної діяльності студентів значною мірою залежить від кількості, співвідношення зазначених мотивів – чим більше компонентів зумовлює цю діяльність, тим більшим є мотиваційне напруження студента.

Для діагностування мотивів навчальної діяльності студентів Сумської філії ХНУВС нами було розроблено спеціальний опитувальник, що дає змогу визначити рівень сформованості десяти типів мотивів навчальної діяльності: пізнавального, самоідентифікації, самовдосконалення, професійного, досягнення, обов'язку, комунікативного, самоствердження, прагматичного і мотиву уникнення неприємностей. Опитувальник містить 30 тверджень, що стосуються різних аспектів мотивації навчальної діяльності студентів.

Висновки. Мотивація навчальної діяльності студентів – складний та багаторівневий процес, вивчення якого є важливим компонентом оптимізації підготовки майбутніх фахівців У ході розробки та проведення анкетування було виділено структурні елементи мотивації та мотиви, які розкривають сутність навчальної мотивації студентів.

Результати обробки анкет показали, що резерви з мотивування студентів до навчання є різноманітними та вимагають обґрунтованих організаційних та наполегливих управлінських зусиль професорсько-викладацького складу для компетентного впливу на підвищення навчальної мотивації студентів. Серед внутрішніх мотивів переважають інтерес до професії, прагнення отримати вищу освіту з метою самореалізації та відкриття в майбутньому власної справи. Серед зовнішніх чинників навчальної мотивації студенти відзначили престиж, авторитет закладу вищої освіти, отримання інтелектуального задоволення, бажання самовдосконалення, можливості знайти цікаву та високооплачувану роботу.

Одержано 24.04.2020

*

СЕКЦІЯ 2.
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ.
ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 1

УДК 340(477)–044.247:341(4)

Марина Станіславівна БЕГЛЕЦОВА,

курсантка групи Ф2-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права
факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук, доцент Г. Г. Дедурін*

НЮРНБЕРЗЬКІ РАСОВІ ЗАКОНІ ЯК ПЕРЕДУМОВА
ГОЛОКОСТУ

*«Голокост - безпрецедентний прояв зла,
який не можна просто залишити в минулому
і віддати забуттю», - генсек ООН Кофі Аннан*

Голокост – назавжди увійшов у історію людства, як одна з найчорніших її сторінок. «Велика катастрофа», як ще називають цю подію, не оминула й України. У роки війни нацистська окупаційна влада знищила понад 1,5 мільйона євреїв, ромів, а також українців, росіян та поляків зі змішаних родин. З огляду на це, надзвичайно актуальним є з'ясування витоків цього жакливого явища. На наш погляд, їх слід шукати ще у довоєнний час, коли нацисти тільки прийшли до влади у Німеччині та розпочали свою репресивну політику, тоді ще прикриваючись псевдо юридичними актами, якими стали так звані «нюрнберзькі закони».

Отже, треба відзначити, що антисемітизм та расизм були одними зі складових ідеології націонал-соціалізму з самого початку існування цього руху. Тому не дивно, що майже одразу після приходу нацистів до влади у січні 1933 року, країну охопили єврейські погроми. Щоправда, новому рейхсканцлеру А. Гітлеру ці антисемітські експеси спочатку заважали, звужуючи можливості для маневру в зовнішній політиці. Натомість, нацистське керівництво вирішило перенести наступ на єврейське населення з вулиць нібито у «правове поле».

Так, у квітні 1933 року було прийнято «Закон проти переповнення німецьких шкіл та університетів», який обмежив 5% квоту євреїв у будь-якій школі чи університеті. 22 вересня 1933 року з'явився «Закон про видалення євреїв з куль-

турного життя», а у жовтні 1933 року, після появи «Закону про редакторів», євреї були видалені з преси. Як виявилось, ці акти стали лише першими кроками на шляху тотального обмеження прав євреїв. У 1935 році громадянам єврейського походження було заборонено служити у рейхсвері (німецька армія), їх також перестали пускати до публічних закладів – кафе, ресторанів, кіно та театрів, опери тощо. Все це створило передумови до появи «нюрнберзьких законів».

Ініціатором їх прийняття виявився очільник нацистської пропаганди Й. Геббельс. Власне, коли говорять про «нюрнберзькі закони», мають на увазі три акти: про громадянство, про шлюб між євреями і не євреями і про позашлюбні зв'язки між євреями і не євреями. Саме ці закони остаточно перетворили громадян єврейського походження на людей «другого сорту» і створювали правові підстави для подальшої поступової їх ізоляції за расовою ознакою. Порушення цих законів каралися дуже суворо. Наприклад, позашлюбні зв'язки спочатку каторгою, а з 1939 року – смертю. Постанови, які йшли згодом, спочатку закрили євреям доступ практично до всіх професій, потім обмежили свободу пересування, а також ввели у посвідчення особи обов'язкову спеціальну позначку про расову належність – «єврей». Через такі дії євреї фактично опинилися поза законом.

Але і на цьому Гітлер не зупинився. Певним апофеозом довоєнного переслідування євреїв стали події т.зв. «кришталевої ночі», коли у ніч з 9 на 10 листопада 1938 року, за особистим наказом А. Гітлера, по всій Німеччині, частині Австрії та Судетській області відбулася серія скоординованих атак на єврейські домівки та магазини, які були здійснені воєнізованими загонами штурмовиків СА та окремими цивільними особами.

Згадуючи про ці трагічні події понад 80-річної давнини, сучасникам слід пам'ятати, що всі найбільші злочини відбуваються із мовчазної згоди більшості. Через страх піти проти системи, бути засудженим більшістю, і страх опиратися, німці дозволили втягнути себе у один з наймасштабніших злочинів у історії людства. Вони не були готові до опору і, як наслідок – заплатили дуже високу ціну.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 340.111

Олена Сергіївна ЄЛІСЄЄВА,

курсантка групи Ф1-19-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права

факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент В. В. Лазарєв

ПРАВОВА КОЛІЗІЯ: ТЕОРИТОКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Побудова правової держави в Україні потребує докорінного реформування системи законодавства. Розв'язання значущих проблем у різних сферах суспільного і державного життя свідчить про численні колізії в законодавстві. Визначення різних колізій у законодавстві і процес їх правового регулювання

дуже актуальний не стільки в сфері проведеної законодавчої реформи, стільки в регулюванні нових правових відносин.

Поняття «колізія» в праві розглядається як у широкому, так і вузькому розумінні. У широкому розумінні юридична колізія розглядається як будь-який конфлікт, суперечка у правовій сфері. При цьому деякі дослідники в основу концепції юридичної колізії покладають комплексне протиріччя між правовими поглядами, правовими актами і нормами, діями державних та іноземних структур, між державами.

Поняття «юридична колізія» у більш вузькому розумінні представляє собою розбіжність двох або більше чинних законодавчих актів, прийнятих з одного й того ж питання.

Неузгодженість між чинними нормативно-правовими актами, їхнє протиріччя з одного й того ж предмета правового регулювання, а також суперечність між двома або більше формально чинними нормами права, прийнятими з одного й того ж самого питання, в теорії права відомі як колізія норм права.

Розглянувши поняття юридичної колізії як у широкому, так і вузькому розумінні, необхідно виділити основні її ознаки. Серед них наступні:

1. їх наявність обумовлена недоліками (розбіжностями) всередині правової системи держави;
2. в основному пов'язані із зіткненням двох тотожних юридичних норм;
3. необхідність вирішення шляхом усунення суперечностей між двома колізійними нормами.

Класифікація юридичної колізії пов'язана із особливостями та властивостями колізії правової норми. При цьому особливості кожної з них важливі при їх вирішенні. Найпоширенішим є розподіл юридичної колізії на темпоральну (часову), ієрархічну та змістовну колізію.

Темпоральна (часова) колізія – це колізія, що виникає внаслідок видання в різний час з того самого питання принаймні двох норм права. Для подолання темпоральної колізії необхідно керуватися принципом: наступний акт одного рівня з одного й того ж питання скасовує дію актів попередніх. Винятком є норми: 1) про зворотню силу законів; 2) про переживання закону.

Ієрархічні колізії виникають тоді, коли на врегулювання одних фактичних відносин претендують норми, що розміщуються на різних щаблях в вертикальній структурі законодавства й тому мають різну юридичну силу. До основних причин виникнення таких колізій в Україні слід віднести практику видання нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади. Для подолання ієрархічних колізій застосовується колізійний принцип «вищий за силою закон відміняє закон, нижчий за силою».

Змістовні колізії є конфліктними відносинами між нормами, що виникають унаслідок часткового збігу обсягів їх регулювання, обумовлених специфікою суспільних відносин. Колізія норм права вирішується шляхом вибору того нормативно-правового акта, який має бути застосовано до конкретного випадку (юридичного факту).

Отже, провівши аналіз поняття юридичної колізії можна зробити висновок, що юридична колізія – це: 1) різновид юридичних суперечностей

усередині правової системи держави; 2) суперечність між чинними нормами права, з яких необхідно обрати одну норму, для її подальшого застосування.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.288

Руслан Дмитрович ПАНЧЕНКО,

курсант групи Ф3-104

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук С. Ю. Іванов

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СИМВОЛІКИ УКРАЇНИ

Досліджуючи державну символіку України: її походження, багатовікові традиції використання гербів, прапорів, клейнодів необхідно звернути увагу на регіональні особливості, відмінність і водночас єдність, її спільні риси на українських землях на різних етапах розвитку суспільства. Державна символіка: герб, прапор та гімн зафіксовані в Конституції України 1996 року де визнається порядок її використання офіційними установами.

Використання символіки сягає в далекі часи, про це свідчать збережені часом предмети матеріальної культури, знайдені під час археологічних розкопок на території сучасної України. Про Тризуб, як іменний знак, перша літописна згадка відноситься до X ст. За свідченням болгарського рукопису київський князь Святослав увінчував тризубом держави своїх знамен. Пізніше тризуб стає великокнязівським знаком Київської Русі. Його зображення були на печатках та золотих і срібних монетах київських князів Святослава Ігоревича та Володимира Святославича. Зображення тризуба зафіксовано на цеглі, знайдений під час розкопок Десятинної церкви в Києві та Успенському соборі у Володимирі-Волинському. Протягом кількох століть тризуб був поширений по всіх князівствах Київської Русі, зазнавав змін включно з переходом до двозуба, що був геральдичним знаком Ізяслава Ярославича, Святополка Ізяславича і Володимира Мономаха.

Щодо історії національного прапору, то вона сягає в далеку давнину, як за сіб сигналізації. Перші прапори були досить простими, до довгої жердини до верхків прикріплювалося жмут трави, гілля дерев чи кінський хвіст. Пізніше, щоб розрізнити, яке знамено своє, а яке ворога, почали використовувати кольорові знамена. Наприкінці XIII – поч. XIV ст. з'являються чотирикутні прапори.

Під час національно-визвольної війни козацьке військо використовувало прапори різних барв із зображенням зірок, хрестів, гетьманських гербів. Постійним гербом Запорізької Січі був козак з шаблею при боці і рушницею на лівому плечі.

У березні 1918 року Центральна Рада затвердила державний герб – тризуб і жовто-блакитний прапор, жовтий колір – символ хлібного поля, а блакитний – неба, води Дніпра. Під час гетьманування Павла Скоропадського жовто-блакитний прапор був замінений на блакитно-жовтий. Такі ж прапори були

затверджені урядом Західноукраїнської Народної Республіки 13 листопада 1918 року у Львові.

Щодо історії сучасного державного гімну, то слова його написав у 60-х роках XIX ст. відомий український поет, етнограф і фольклорист Павло Чубинський. Текст гімну вперше був надрукований у 1863 році. Музику до гімну «Ще не вмерла України» написав композитор, диригент Михайло Вербицький.

Після цього текст гімну України дороблявся і вдосконалювався. Варто зазначити, що як національний гімн у різні часи і на різних землях України вважалися також «Заповіт» Т.Г. Шевченка, «Вічний революціонер» І.Я. Франка. На території Галичини поширеним був гімн «Мир, вам, браття», а також церковний гімн «Боже великий єдиний, нам Україну храни».

З прийняттям Верховною Радою України 28 січня 1992 року Постанови про Державний прапор та 19 лютого 1992 року про Державний герб України, а також ст. 20 Конституції України були визначені Державні символи незалежної, суверенної України. Державними символами України – є Державний прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України.

Отже, усі згадані вище гербові символи по праву належать історичному минулому, втілюючи в собі конкретні етапи історії України.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 340.15

Ірина Сергіївна ТРИДУБ,

курсантка групи ФЗ-104

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук С. Ю. Іванов

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЗА ДОБИ УЦР

Ще після оприлюднення I Універсалу було розпочато роботу над Конституцією України. В червні 1917 року була утворена комісія. До її складу увійшло 100 осіб, а очолив комісію М. Грушевський. Проте ухвалила Центральна Рада Конституцію УНР лише напередодні свого розпуску – 29 квітня 1918 року. Вона мала 85 статей об'єднаних у 8 розділів. Основний Закон наголошував на суверенності, самостійності та незалежності УНР, територія якої проголошувалась єдиною та неподільною. Народ України визнавався джерелом влади. Практична реалізація суверенного права народу на владу була покладена на Всенародні збори України, які уособлювали вищу законодавчу владу в державі. З огляду на це, форму державного устрою УНР можна було визначити як парламентську республіку. Найвищою посадовою особою у державі ставав голова Всенародних Зборів, який мав виконувати низку представницьких функцій.

Конституція гарантувала демократичні права, зокрема активним і пасивним виборчим правом були наділені всі громадяни, починаючи з 20-річного віку. Обмеження стосувалися тільки тих громадян, яких у законному порядку визнавали божевільними. Надання права подвійного громадянства не передбачалось.

Конституція стояла на сторожі недоторканності особи, житла, таємниці листування. Порушувати ці права було дозволено лише у окремих, передбачених на законодавчому рівні, випадках, і тільки представниками правомочних державних органів.

Громадяни УНР не могли бути обмежені у сфері свободи слова, друку, віросповідання, створенні організацій і союзів, праві на страйк, якщо тільки це не підпадало під кваліфікацію кримінального злочину. Основний закон проголошував повну свободу вибору місця для постійного проживання і не обмежував пересування. В УНР скасовували не тільки смертні вироки, але й фізичні покарання та ті, що принижували гідність і честь людини. Не існувало більше і такого різновиду покарання як конфіскація майна.

Органами місцевого самоврядування ставали виборні ради та управи громад волостей і земель. У Конституції було докладно виписано порядок роботи органів державної влади та управління, а також обставини, за наявності яких тимчасово дозволялося обмежувати громадські свободи.

Статус Найвищого судового органу республіки було закріплено за Генеральним судом. Його судді обиралися Всенародними Зборами. Генеральний суд отримував повноваження касаційної інстанції для інших судів, але водночас не мав права виступати у ролі суду першої чи другої інстанцій і був позбавлений функцій притаманних адміністративній владі. Основними принципами судочинства стали усність, гласність, рівність усіх громадян, незалежно від посад і звань, перед судом і законом.

В Конституції не йшлося про державну символіку, формування органів прокуратури, не були сформульовані основні принципи зовнішньої та внутрішньої політики тощо. Проте вона була демократичною за змістом, створювала міцну правову основу держави, фундамент для всього законодавства УНР. У дію Конституція не вступила, оскільки наступного дня після її ухвали, УЦР припинила свою діяльність. Прийняття Основного Закону – це спроба лідерів Ради врятувати свою владу в Україні. Так само треба оцінювати і обрання 29 квітня 1918 року М. Грушевського президентом УНР, тим більше, що Конституція такої посади взагалі не передбачала.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.922

Яна Вікторівна СВИСТУН,

курсантка групи Ф-1-103

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Володимир Володимирович ОБЕЗЮК,

курсант групи Ф-1-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук В. В. Лазарев

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Як відомо, рівень правової вихованості залежить не лише від знання права й розуміння необхідності виконувати правові приписи, він визначається й рівнем ставлення до права й правового закону як до цінностей, які мають місце в демократичному суспільстві. Основною метою правового виховання є подолання правового нігілізму – боротьбою з ігноруванням вимог закону, цінності права, зневажливим ставленням до правових принципів і традицій.

Явище правового нігілізму (несприйняття нормативно-правових актів, негативне ставлення до права) — найпоширеніша й укорінена форма деформації правосвідомості населення в державах із авторитарним і тоталітарним режимами. Явище правового нігілізму спостерігається й в Україні. Причинами вияву правового нігілізму у означеній ситуації можна вважати непорядкованість законодавства, його нестабільність і суперечливість, низький рівень правової культури, слабкість механізму приведення в дію прийнятих нормативно-правових актів. Проте саме в сучасних умовах, які склалися вже сьогодні, можна виявити ще один фактор, який почав впливати на прояв нігілізму – це поширення коронавірусної хвороби. Через швидкі темпи розповсюдження коронавірусної хвороби всі люди розглядаються як потенційно інфіковані, тому країна запровадила суворий карантинний режим для стримування темпів поширення вірусу та його швидкого подолання, що в свою чергу дозволить захистити більшість населення. Станом на 6 квітня в Єдиний державний реєстр судових рішень було внесено 402 постанови судів про притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення правил карантину. У зв'язку з цим Україна вдалася до надзвичайних кроків, щоб захистити громадян, і з 6 квітня Кабінет Міністрів своєю постановою №211 посилив умови карантину. У даному випадку визначну роль відіграло саме ігнорування частини населення приписів з приводу обмеження прав в умовах пандемії.

Ігнорування закону із злочинною метою — самостійна форма деформації правосвідомості. Разом з тим правовий нігілізм породжує правопорушення, у тому числі злочини. Це проявилось перш за все в недотриманні правил маскового режиму, обмеженні пересування певних категорій осіб, порушенні правил обсервації, незаконному продажі засобів медичного захисту.

З огляду на юридичну літературу, правовий нігілізм знаходить прояв у негативному ставленні до права загалом, у недовірі до приписів права. В Україні

запровадження заходів щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби викликало обурення в частини населення щодо припинення роботи закладів громадського харчування, торговельно-розважальних центрів, фітнес-центрів, закладів культури, продуктових ринків. Підтвердженням цього стала чимала кількість зафіксованих випадків щодо порушення припинення діяльності названих вище закладів. На підставі цього можна зазначити, що подібного роду світогляд в умовах поширення коронавірусної хвороби неминуче призводить до відповідної негативної суспільно-юридичної практики, знаходить прояв у протиправній поведінці громадян, яка не відповідає вимогам режиму законності, принципу верховенства права.

Одержано 24.04.2020

*

УДК [340.15:325.454](73)

Дарина Григорівна ЗАВРІЧКО,

курсантка групи Ф2-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук, доцент Г. Г. Дедурін

ПЕРШІ ДЕСЯТЬ ПОПРАВОК ДО КОНСТИТУЦІЇ США ТА ЇХ ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Американська Конституція 1787 року виявилася першою у світовій історії писаною конституцією, втіленою у практику державного життя. Цей документ став справжнім взірцем для демократичних країн усього світу. Втім, з плином часу, виникала необхідність його редагування – внесення поправок, для чого навіть було розроблено спеціальну процедуру. Станом на 2020 рік, до Конституції США було внесено 27 поправок, при чому більшість з них – 15, ще протягом кінця XVIII – XIX століття. На наш погляд, звернення до американського конституційного досвіду є актуальним і для нашої країни. З огляду на це, спробуємо з'ясувати, чим були викликані і в чому полягали перші 10 поправок до американської Конституції.

Перші поправки до Конституції США, також відомі як «Білль про права» набули сили ще у 1791 році. Їх поява була викликана відсутністю у першій редакції Основного закону, гарантій особистих прав і свобод громадян, що не відповідало духу Декларації незалежності від 4 липня 1776 року. Отже, перша поправка проголошувала загальні свободи громадян, гарантуючи, що Конгрес США не буде: видавати закони щодо заборони або впровадження будь-якої релігії; видавати закони, які будь-яким чином обмежують свободу слова; видавати закони, які будь-яким чином обмежують свободу преси; видавати закони, які будь-яким чином обмежують свободу зборів; обмежувати право народу звертатися до Уряду з петиціями щодо задоволення скарг.

Друга поправка гарантувала право громадян на вільне зберігання та носіння вогнепальної зброї. Третя поправка забороняла квартирування солдатів без згоди власників будинку у мирний час. Її було внесено через поширення практики квартирування британських солдатів у будинках колоністів під час

колоніального панування Британської імперії над американськими землями. Четверта поправка забезпечувала недоторканність особи та її майна, заборону проведення несанкціонованих обшуків. П'ята поправка гарантувала особі, яку звинувачували у скоєнні злочину, проведення справедливого судового розслідування.

Шоста поправка встановлювала права особи, яку звинувачували у скоєнні злочину, зокрема, на справедливий суд присяжних. Сьома поправка стосувалася положень загального права, справи в рамках якого мав розглядати суд присяжних. Восьма поправка встановлювала заборону на надмірні суми штрафів, застав і винесення надміру жорстоких покарань. Дев'ята поправка вказувала на те, що права людини, які описані у Конституції, не є вичерпними, і можуть доповнюватися іншими нормативними актами. Нарешті, десята поправка встановлювала межі конкретної юрисдикції окремих штатів відносно загальної юрисдикції на федеральному рівні.

Отже, завдяки появі Білої про права, зміст Конституцію США став відчужено демократичнішим, особливо у порівнянні з існуючими порядками у більшості європейських країн. Ухвалення перших десяти поправок дозволило вперше на загальнодержавному рівні досягти уніфікованого визначення правового статусу громадянина США, окреслити сфери федерального контролю за дотриманням громадянських прав і свобод, які також вперше у історії конституційного законодавства були побудовані у вигляді заборон і обмежень, накладених, у першу чергу, не на громадян, а власне на органи законодавчої влади.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.7

Сергій Дмитрович ХАРА,

курсант групи Ф2-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук, доцент Г. Г. Дедурін

ГААЗЬКІ КОНВЕНЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Україна за часів власної незалежності намагається послідовно імплементувати до власного законодавства норми міжнародного гуманітарного права, яке також відоме як право збройних конфліктів. Вітчизняне законодавство сприймає його як чітко визначену систему міжнародно-визнаних правил та принципів, якими керуються та беруть до уваги під час війн та збройних конфліктів. У приписах міжнародного гуманітарного права також закріплено методи захисту жертв військових конфліктів й порядок притягнення до відповідальності за порушення цих норм. З огляду на це, надзвичайно важливим та актуальним виглядає звернення до тих документів, які заклали фундамент розвитку міжнародного гуманітарного права й до сьогодні не втратили своєї актуальності.

На I Гаазькій мирній конференції, що відбулася 1899 року, було укладено Конвенцію про мирне врегулювання міжнародних спорів, яка на II Гаазькій конференції 1907 року отримала нову редакцію. Власне поява цих документів

започаткувала процес ствердження у міжнародних відносинах принципу мирного врегулювання суперечок.

Звертаючись до самого тексту конвенцій, спробуємо з'ясувати на яких ідеях вони базувалися. Так, у ст. 1 конвенції 1899 року йшлося про те, що «...намагаючись запобігти зверненню до сили у відносинах між державами, договірні сторони погодилися спрямовувати всі свої зусилля до мирного вирішення міжнародних суперечок». У ст. 2 зазначалося, що: «у випадках серйозних розбіжностей або конфліктів держави погоджуються, перш ніж взятися за зброю, звертатися, наскільки дозволять обставини, до добрих послуг, або до посередництва однієї або декількох дружніх держав».

Гаазькі конвенції мають велике значення не лише тому, що це одні з перших кодифікованих норм міжнародного гуманітарного права, але й цінні через те, що там було закріплено терміни та визначення, які на той час ще не використовувалися у нормативно-правових документах жодної з країн світу. Так, вони вперше у договірному порядку закріплювали у міжнародному праві поняття «збройні сили», упорядкували питання партизанської війни і війни на морі, визначили правовий режим військовополонених, стандарти окупаційної політики, форми припинення воєнних дій (капітуляція, перемир'я), поняття нейтралітету під час війни тощо. Вони також юридично закріплювали принципи гуманізації ведення війни, встановлювали відповідальність держав і посадових осіб за порушення їх положень, зобов'язували країни-підписанти ознайомлювати власні збройні сили з вимогами конвенцій й інформувати щодо їх змісту цивільне населення.

Природно, що у Гаазьких конвенціях, як і більшості нормативно-правових актів, були свої недоліки. Один з головних, на наш погляд, полягав в тому, що їхні положення мали обов'язковий характер лише для учасників конвенцій і тільки за умови, якщо всі воюючі сторони їх ратифікували. Якщо ж у війну вступала країна, яка не підписала конвенцій, ці норми втрачали силу навіть стосовно країн-учасниць.

Зауважимо, що юридичні норми і принципи ведення війни, сформульовані у 1899 і 1907 роках, у практику повсякденної діяльності і бойового застосування українського війська вперше були впроваджені у 1920 році окремим додатком до «Статуту польової служби» Армії УНР. Нині ці норми введені у Бойовий статут Сухопутних військ ЗСУ.

Отже, Гаазькі конвенції 1899 і 1907 років стали переломним етапом у формуванні принципу мирного врегулювання суперечок. Конвенція про мирне вирішення міжнародних спорів 1907 року пропонувала найефективніші на той час способи вирішення міжнародних конфліктів мирним шляхом, більшість з яких і сьогодні залишаються актуальними. Саме тому, на наш погляд, основні положення зазначених документів було імплементовано до національного законодавства більшості країн світу, зокрема й України.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 340.0;340.1

Ілля Олегович ТИТАРЕНКО,

курсант групи Ф3-105

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС доктор юридичних наук, доцент Л. І. Каленіченко

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Вступ України до Європейського Союзу є одним із актуальних зовнішньо політичних завдань нашої держави. На сьогодні Україна повною мірою не готова до такого кроку. Це зумовлено низкою негативних чинників, до числа яких слід віднести: низький рівень соціальної активності населення; низький темп економічного розвитку; наявність негативного явища «корупції» тощо. У зв'язку з зазначеним є підстави стверджувати, що українське суспільство потребує певних трансформацій у політичному та соціально-економічному плані, це, у свою чергу, стає можливим лише за умови, коли переважна частина населення держави розуміє їх соціальну необхідність та значущість, а також відповідально та свідомо бере у них участь.

Важко точно визначити, коли саме людина почала відчувати необхідність свідомо контролювати свої дії, але достовірно відомо, що відповідальність як соціальне явище, почало формуватися ще за часів первісного ладу, у формі норм-звичаїв, що у своєму змісті містили і моральні норми.

У цей період історії у свідомості людей вже була сформована система поглядів, уявлень та норм, що регулювали їхню поведінку. Основою «первісної моралі» стали звичаї та традиції, які формувалися у первісному суспільстві на протязі досить тривалого проміжку часу.

Моральні норми з'явилися, коли людина почала усвідомлювати сутність своїх дій, якби цього не відбулося людські вчинки не отримали б морального виміру, завдяки співвідношенню уявлень про добро і зло, належне і справедливе, з'явилися і сформувалися моральні устої первісного суспільства. Так, приміром, вже за часів родової общини з'являється заборона статевих стосунків усередині общини. Крім цього, вже у родовій общині була закладена така моральна норма, я повага до старших (посада старійшини у первісному суспільстві не давала ніяких привілеїв, однак до думки старійшин прислухалися всі члени общини та вождь як до найосвіченіших членів роду).

З урахуванням вищевикладеного, на нашу думку, слід зазначити, що суттєвою ознакою відповідальності є її об'єктивний характер. Відповідальність виникає разом із появою людства і суспільства. Історія розвитку цивілізації свідчить про те, що для людства є характерними основні два види регулювання поведінки - право і мораль. Мораль і право є складовими частинами духовної культури суспільства і органічно пов'язані одне з одним. Держава при створенні права враховує стан суспільної моралі, моральну культуру населення, виходить із того, що моральна основа права є важливою складовою загального регулювання суспільних відносин, що закони повинні бути справедливими і гуманними.

З зазначеного випливає, що право і мораль є підставами для виникнення відповідальності. І вже у первісному суспільстві поведінка членів роду, племені, союзу племен, врегульовувалась за допомогою первісних норм (правил поведінки), які «включали в себе», крім релігійних норм, норми моралі і права.

Слід окремо підкреслити, що відповідальність «входить» до складу будь-якого виду діяльності людини. Відповідальність необхідно аналізувати з двох сторін: як відповідальність суспільства, так і як відповідальність особистості за свої діяння. При цьому саме категорія відповідальності є ключовою категорією у розумінні сучасних соціальних процесів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 340

Анна Сергіївна ТЕРЕЛА,

курсантка групи Ф1-19-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права

факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент В .В. Лазарєв

ЮРИДИЧНА НАУКА: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ

Юридична наука - це наука, що спрямована на здобування, узагальнення, систематизацію і використання знань про державно-правову дійсність. Юридична наука належить до суспільних наук, і об'єктом її дослідження є вся державно-правова дійсність, яка входить до сфери відносин між особою і суспільством. В юридичній літературі виділяють й інші елементи системи юридичної науки за різними критеріями (за формою відображення державно-правової дійсності , залежно від аспекту вивчення державно-правових явищ, від конкретного елементу предмета дослідження та ін.). Усе це свідчить про те, що юридична наука як система певних її складників елементів має складну внутрішню будову, яка характеризується наявністю багатьох елементів знання про державно-правові явища та їх зв'язком , залежністю і взаємним впливом.

Складність, системність таких явищ, як держава і право, що є предметом наукового дослідження, зумовлюють і зовнішню закономірність юридичної науки, виокремлення в її складі окремих галузей, які відповідають конкретно-му предмету дослідження. У сукупності ці галузеві науки утворюють єдину систему науки про державу і право.

Спільний об'єкт дослідження – право і держава – пов'язує в рамках єдиної юридичної науки спеціалізовані науки, що входять до її складу, кожна з яких водночас має свій власний предмет дослідження. Таким чином складається система юридичних наук , кожна з яких вивчає окремі прояви права і держави. Ці науки вивчають певні державно-правові явища (правовідносини, правопорушення тощо). Вони розкривають закономірності розвитку окремих галузей права. При цьому утворюють найбільшу за кількісним складом групу юридичних наук.

П. Рабінович справедливо визначає предметом юридичної науки специфічні закономірності права та держави (державно-правові закономірності), як

об'єктивні необхідні, суттєві, для певних умов загальні і сталі зв'язки державно-правових явищ між собою, а також з іншими феноменами, які зумовлюють якісну визначеність цих явищ, що виявляється в їх юридичних властивостях.

Юридична наука у сучасній Україні ґрунтується на вітчизняному досвіді минулого та використанні досягнень правової науки і юридичної практики зарубіжних країн на ідеях і цінностях прав і свобод людини і громадянина, пануванні права і соціально-правової державності.

Таким чином, юридична наука як система певних їх складників, елементів має складну внутрішню побудову, яка характеризується наявністю багатьох елементів знання про державно-правові явища та їх зв'язком із органами національної поліції, залежністю і взаємним впливом. Основним завданням юридичної науки є об'єктивне відображення дійсності, законів її розвитку з метою наділення людини новими знаннями.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 340.132

Володимир Анатолійович УРБАН,

курсант групи Ф1-19-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права

факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент В. В. Лазарєв

НОРМА ПРАВА – ОСНОВНИЙ РЕГУЛЯТОР СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

У сучасному світі важко знайти місце де не діє норма права, вона є на усяди. Все, що на нас впливає юридично, це не що інакше як норма права. Що ж таке ця правова норма? У першу чергу потрібно розуміти що норми права – це загальнообов'язкові права, обов'язки, правила поведінки та певні заборони які отримали юридичну силу, гарантуються та забезпечуються державою, що створені задля регулювання правового зв'язку держави із суспільством. Усі норми права, зокрема, вище сказані, разом з юридичною силою, отримали свої юридичні назви, відповідно до цього: права та правила поведінки – норми-дозволи, обов'язки – норми-приписи, а заборони – норми-заборони.

Усі правові норми мають ряд ознак що їх характеризують. Головною з яких виступає правотворчість держави на користь суспільства та інтересів самої держави з метою регулювання правовідносин. Іншою істотною ознакою є те, що норма права містить у собі правила поведінки, та суб'єктів до яких ці правила застосовуються.

Велику роль у становленні норми права на подіум законодавчого інструменту відіграв поділ цих правових норм на відповідні класи, зокрема, мова йдеться про класифікацію норм права, яка розподілила правові норми на окремі різновиди за певними характеризуючими ознаками, що визначають специфічну роль всіх видів норм.

Яким ж чином норма права регулює правовідносини? Держава керується двома методами правового регулювання такими, як імперативний та диспозитивний.

Імперативний метод, метод підпорядкування, передбачає собою регулювання відносин між державою та суспільством, методом надання повноважень певним суб'єктам, такими суб'єктами можуть бути державні органи, посадові особи, та покладання відповідних обов'язків на інших суб'єктів – громадян, юридичних осіб. Цей метод перетворює відносини між суб'єктами на відносини прямої підпорядкованості, містить у собі обов'язки, заборони, покарання. В основному такі норми права проявляють себе у кримінальному, податковому, адміністративному праві, так, як чітко базуються на імперативному методі правового регулювання.

Диспозитивний метод у свою чергу бере до уваги бажання суб'єктів, які беруть участь у правовідносинах, що врегульовані нормами права. Основним завданням диспозитивного методу є надання учасникам правовідносин, можливості вибору своєї поведінки відповідно до власного бажання, якщо конкретного правила поведінки не передбачено державою. Загалом, цей метод надає вже готове правило поведінки або передбачає собою вільний вибір бажаної поведінки. Зазвичай такі норми права зустрічаються у приватному праві.

Хотілося б зазначити, що головною метою створення норми права є бажання законодавця отримати певні соціальні результати які б позитивно вплинули на державу загалом. І тому з вище зазначених слів ми можемо зрозуміти те, що кожна нова норма права створюється як відповідь на реакцію суспільства щодо попередньої норми права у певній сфері. Тобто, якщо попередня норма права задовольняє суспільство та основні інтереси держави – вона залишається як ґрунт для нових норм права, які б доводили до ідеалу законодавчу систему. Це двобічний процес, який потребує старань як і держави, так і суспільства.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 4**

УДК 342.4

Владислав Віталійович СТЕПАНЕНКО,

курсант групи Ф2-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного та міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент О. І. Радченко

ЗМІНИ ДО КОНСТИТУЦІЇ: ЗАГРОЗА ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ

Серед інших ознак конституційного ладу сучасної держави чільне місце посідає його відносна стабільність. Як відомо, умовами існування конституційного ладу в державі є: наявність формальної (юридичної) конституції; закріплення у її положеннях норм, що чітко визначають межі владної діяльності держави та гарантують конституційні права і свободи людини; конституція має бути реальною, тобто такою, всі

норми якої реально застосовується у повсякденному житті. У цих ознаках виявляється залежність конституційного ладу від формальної конституції.

Конституція держави є основним законом держави, який, як правило приймається, так би «на все життя», тобто на невизначений період. Разом з тим, реальність буття інколи буває відмінною від того конституційного ладу, який заклад законодавець, парламент чи народ, ухвалюючи новий основний закон. У цьому випадку виникає необхідність певного корегування окремих положень або конституції загалом. Це об'єктивний процес, який є своєрідною відповіддю на ті зміни, що відбуваються у житті суспільства і держави. Адже, якщо конституцію взагалі не чіпати, тобто по мірі необхідності не переглядати, то рано чи пізно може виникнути ситуація, коли формальна конституція суттєво відставатиме від реальних суспільних відносин, які має упорядковувати. Відтак, матимемо ситуацію невідповідності формальної і фактичної конституцій. Зрештою існує небезпека стабільності конституційного ладу, адже процес поступового, але невідворотного наростання розбіжностей (за умови невнесення або несвоечасного внесення змін і доповнень до основного закону) у перспективі призведе до остаточного перетворення формальної конституції у фіктивний, декларативний правовий акт, що не жодним чином не впливає на стан чи порядок суспільних відносин у державі.

Проте, й часте корегування основного закону може також суттєво зашкодити стабільності конституційного ладу в державі, тим паче, якщо воно ще має ознаки безсистемності, не підкріплене науковою обґрунтованістю та ще й обумовлене політичною доцільністю (кон'юнктурністю).

Питання про обґрунтовану кількість змін конституції держави є риторичним, оскільки апріорі не може мати однозначно вірної відповіді. У кожному конкретному випадку цей показник має корелюватися зі станом упорядкованості суспільних відносин та відповідати поточним запитам суспільства на стабільність конституційного ладу своєї держави. У світі можна знайти приклади різних підходів до питання частоти внесення змін і доповнень до основного закону. Так, Конституція США за понад 230-річну історію свого існування зазнала лише близько трьох десятків змін, що, врешті-решт, дає підстави вважати її найбільш стабільним основним законом у світі. Натомість, до основного закону Індії наразі вже внесено близько п'ятисот поправок і змін, хоча її було прийнято лише у 1950 році. Досить численних змін зазнали й конституції деяких європейських країн так званої «старої» демократії, зокрема Франції та Німеччини, що було обумовлено, насамперед, фактом створення Європейського Союзу. Не пасе задніх у конституційному процесі й Україна. Основний закон нашої держави, який було прийняти значно пізніше, лише у 1996 році також зазнав декількох змін: протягом 1996-2020 рр. український парламент ухвалив сім законів, якими вносилися зміни до чинної Конституції України.

Необхідність забезпечення, збереження стабільності самої конституції – основи конституційного ладу – обумовлюється запровадженням, як правило, більш складної процедури внесення змін і доповнень до неї у порівнянні з механізмом внесення змін і доповнень до поточних законів. Це своєрідний конституційний запобіжник від необґрунтовано великої кількості можливих змін основного закону держави. Таким чином, конституція сама себе захищає від сваволі законодавця та від спокусу політиків постійно змінювати конституційні норми «під себе».

Як чисельні зміни, так і відсутність протягом тривалого часу необхідних змін до основного закону держави несе потенційну загрозу стабільності конституційного ладу держави. У цьому питанні законодавець, будь то парламент чи народ, повинні застосовувати зважений підхід, аби не нашкодити конституційному процесу та не завдати шкоди репутації конституції як справді основному закону держави, з яким пов'язує свої надії на краще майбутнє, на справедливість, юридичну захищеність як окремих громадян, так і суспільство загалом.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 341.231.14

Владислав Анатолійович КУЗНЕЦОВ,

курсант групи Ф1-17-4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент А. В. Войціховський

ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Питання дотримання прав і свобод людини в діяльності органів Національної поліції України все частіше стають предметом обговорення в ЗМІ, в наукових колах, перебувають у центрі гострих політичних дискусій. Окремі випадки жорстокого поводження поліцейськими, відсутність ефективного розслідування викликають значний резонанс серед населення, негативно впливають на авторитет як органів поліції, так і всієї вітчизняної правоохоронної системи.

Обов'язки правоохоронних органів України і, зокрема органів Національної поліції України, в галузі забезпечення прав людини є результатом тривалого процесу становлення норм міжнародного права та національного законодавства. Серед усіх існуючих найбільш дотримуваним державами-учасницями на практиці міжнародно-правовим документом є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Контроль за належним дотриманням прав людини, закріплених у Конвенції, здійснюється Європейським судом з прав людини.

17 липня 1997 р. Україна ратифікувала Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., тим самим визнала обов'язковою юрисдикцію Європейського суду з прав людини. Крім того, відповідно до ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. практика Європейського суду з прав людини є джерелом українського права.

Узагальнюючи рішення Європейського суду з прав людини, можна визначити, що до органів Національної поліції України висуваються наступні вимоги щодо поводження з затриманими та заарештованими особами: обов'язок звітувати за будь-яке ушкодження, яке виникло під час перебування під юрисдикцією органів поліції; обов'язок надавати пояснення щодо кожного ушкодження, яке виникло під час перебування під юрисдикцією органів поліції; обов'язок надавати пояснення щодо поводження із особою під час

знаходження останньої під юрисдикцією органів поліції; обов'язок надавати пояснення щодо причин смерті та щодо лікування, наданого цій особі до її смерті, якщо особа померла під час затримання; обов'язок надавати задовільне й правдоподібне пояснення причин смерті, коли особа померла під час знаходження під юрисдикцією органів поліції тощо.

Аналізуючи окремі рішення Європейського суду з прав людини проти України (Афанасєв, Яременко, Шабельник, Захаркін, Нечипорук і Йонкало, Яценко тощо), перед органами влади та органами Національної поліції України також постають в якості обов'язкових наступні дії: за скаргою потерпілого та його адвоката щодо поганого поводження повинно проводитися спеціальне медичне обстеження; під час утримання особи як адміністративно затриманої чи заарештованої посадові особи органів поліції повинні утримуватися від поводження з нею як із звинувачуваною по кримінальній справі, порушуючи тим самим принципи правової визначеності та верховенства права; органи поліції зобов'язані уникати будь-яких випадків, коли арешт особи може бути інтерпретований як привід для подолання її внутрішнього спротиву та отримання звинувачувальних свідчень; працівники органів поліції зобов'язані передбачати та запобігати тілесним ушкодженням, які може заподіяти собі затримана чи заарештована особа внаслідок її хворобливого стану; працівники органів поліції зобов'язані застосовувати силу до затриманих та заарештованих осіб, виходячи із суворого дотримання принципів необхідності та пропорційності тощо.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 341.2

Анастасія Олександрівна ДОРОШ,

курсантка групи Ф2-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук Є. С. Логвиненко

БОРЬБА З МОРСЬКИМ ПІРАТСТВОМ У МІЖНАРОДНОМУ МОРСЬКОМУ ПРАВІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Морське піратство має давню історію. Свідчення про нього знаходимо ще з існування стародавніх держав. З розвитком комерційного судноплавства, поширювалося і піратство. Проте першою державою, перед якою серйозно постала проблема піратства, був Стародавній Рим, який у II-I ст. до н.е. проводив активну боротьбу з Середземноморськими піратами, що стали суттєвою перешкодою розвитку морської торгівлі та підривали економічну міць імперії. Саме тому пірати у Стародавньому Римі вважалися «загальними ворогами усіх людей». Таке розуміння сутності піратства мало наслідком те, що вони не підлягали відповідальності за діючим римським законодавством. В результаті уперше з'явилась міжнародно-правова норма про право кожного, хто зустріне піратське судно, вжити відповідних каральних заходів до нього. Отже, можна стверджувати, що історія міжнародного морського права започаткувалась за

часів Римської імперії. Історія боротьби з морським піратством переконливо показує, що найбільш ефективно морській злочинності протидіяли держави, які мали підтримку інших країн, зацікавлених у безпеці власного комерційного судноплавства. Усвідомлення морського піратства як міжнародного злочину сприяло розвитку міжнародного морського права та створення відповідних міжнародних механізмів протидії морському піратству.

Так би мовити «еволюція морського піратства» свідчить про те, що у XXI столітті воно має більш загрозливий і небезпечний для світу характер. Зокрема йдеться про морський тероризм та його поширення. Все більше місць Світового океану стають небезпечними, в першу чергу, для комерційного судноплавства. З кожним роком кількість нападів терористів зростає, що має наслідком значні людські та матеріальні втрати. Морський тероризм – це реальна загроза торговельному і транспортному судноплавству, а також допоміжним охоронним кораблям військово-морських сил та берегової охорони цілого ряду країн. Отже, організація протидії морському тероризму й піратству виходить за рамки національних і регіональних проблем та потребує спільних зусиль всього цивілізованого світу. Задля ефективної протидії міжнародним морським злочинам необхідно, на наш погляд, уніфікувати національні кримінальні законодавства у питаннях, що стосуються боротьби з морським тероризмом та піратством. Це є актуальним, оскільки піратство і морський тероризм, як самостійні злочини, вважаються кримінальними сьогодні лише в половині країн світу. Варто відзначити, що, незважаючи на наявність конвенційного визначення піратства, в сучасних національних кримінальних законодавствах не має єдиного розуміння сутності цього діяння.

Основні ініціативи, що стосуються правової боротьби з піратством і морським тероризмом, повинні бути спрямовані на усунення суперечностей і невідповідностей національних юридичних актів, що стосуються боротьби з піратством. У законодавствах деяких країн взагалі відсутні такі поняття як «морське піратство» та «морський тероризм». Нагальною є потреба опрацювання та прийняття єдиної міжнародної конвенції про кримінальну відповідальність за піратство і морський тероризм, де чітко й зрозуміло було б надано визначення понять цих міжнародних злочинів. Переслідування за піратство і морський тероризм має бути обов'язковим незалежно від того, де воно вчинене, а злочинець має понести передбачене за скоєний злочин покарання.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 305.342.7

Катерина Сергіївна ПИЛИПЧУК,

курсантка групи Ф4-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук Є. С. Логвиненко

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Історія стосунків жінки і чоловіка розпочинається з біблійських часів. З сивої давнини і до сьогодення жінки не мали рівноправ'я з чоловіками, здебільшого не мали й можливостей захищати свою гідність і честь. З плином часу відбувалися зміни у розумінні місця і ролі жінки у суспільстві, поступово визнавалося її право на суспільне життя.

Якщо взагалі говорити про демократію, при якій джерелом влади в державі визнається воля більшості громадян, котрі користуються усією повнотою політичних свобод, то гендерна демократія є системою волевиявлення двох статей – жінок і чоловіків – як рівних у можливостях і правах, що законодавчо закріплені й забезпечені у політико-правових принципах, діях, розбудові суспільних і державних структур, з урахуванням гендерних інтересів і потреб.

Поняття «гендер» розуміється як розподіл ролей між статями в суспільстві з усіма наслідками такого розподілу: політичними, економічними, соціальними, культурними, психологічними. Гендерні відносини постійно переглядаються, а отже, змінюються умови зовнішнього середовища на національному, регіональному та міжнародному рівнях.

Наразі гендерна рівність займає центральне місце у системі прав людини. Україна зобов'язалась до виконання ключових міжнародних зобов'язань щодо забезпечення гендерної рівності. Країна прийняла Цілі Сталого Розвитку, приєдналась до Пекінської Декларації та Платформи Дій на 4-й Світовій Конференції Жінок (1995) та ратифікувала ключові договори з прав людини, включно з Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1980) та її Факультативний Протокол. Підписана Угода про Асоціацію між Україною та ЄС (2014) зобов'язує до гарантування рівних можливостей для жінок та чоловіків у сферах працевлаштування, освіти, навчання, економіки, у суспільстві та прийнятті рішень. Нова Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року спрямована на укріплення інституційних механізмів забезпечення гендерної рівності з комплексним підходом до подолання інституційних обмежень у цій сфері. Законодавча база України щодо гендерної рівності включає також Стратегію та План Дій у сфері прав людини (2015), метою яких є гарантування рівних прав та можливостей для жінок та чоловіків в усіх сферах життя. Прийняття Урядом Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 (2016) є важливим кроком у напрямку реалізації заклику «Жінки, Мир, Безпека» в Україні. Окрім цього, у 2017 році, Україна внесла правки у законодавство щодо попередження домашнього насильства, криміналізувавши цей

злочин, що відповідає положенням Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція), яка досі не була ратифікована.

Гендерна рівність показує наскільки розвинутою і демократичною є держава. Це, насамперед, недопущення гендерної дискримінації, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень, забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків щодо поєднання професійних і сімейних обов'язків, унеможливлення проявів гендерного насильства. Це дає змогу бути не тільки матерями і дружинами, а й обирати ту сферу діяльності, на яку жінки заслуговують в тій же мірі, що і чоловіки.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.711

Анна Сергіївна ТЕРЕЛА,

курсантка групи Ф1-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Т. І. Гудзь

ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ІНОЗЕМЦЕМ ТА ОСОБОЮ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА ЗА КОНТРАКТОМ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ЯК УМОВА СПРОЩЕНОЇ ПРОЦЕДУРИ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

6 листопада 2015 р. Президентом України було підписано Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства». Вважається, що саме завдяки даному документу вдасться поліпшити боездатність ЗСУ та зменшити людські і матеріальні втрати нашої держави, які є наслідком бойових дій на Сході держави.

У 2016 р. главою держави був ухвалений Указ «Про Положення про проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства» від 10.06.2016 № 248/2016, яким визначено деталі проходження військової служби іноземцями. Відповідно до зазначеного документу, іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, можуть бути прийняті на військову службу за контрактом у ЗСУ в добровільному порядку. При цьому, вони приймають офіційне зобов'язання щодо неухильного дотримання Конституції, законів України і сумлінного виконання обов'язків військової служби. Серед інших умов прийняття на військову службу за контрактом іноземця є: перебування іноземця на законних підставах на території України; відсутність в іноземця судимості; наявність в іноземця дійсного паспортного документа іноземця або документа, що посвідчує особу без громадянства.

Пізніше, 28 січня 2016 р. було ухвалено Закон України «Про внесення змін до статті 9 Закону України «Про громадянство України» щодо встановлення

спрощеного порядку прийняття до громадянства України іноземців та осіб без громадянства, які проходять військову службу у Збройних Силах України». Ми вважаємо, що у такий спосіб законодавець не просто розширив коло осіб, які можуть набути громадянство України не за загальною, а за спрощеною процедурою, а спрямував дію закону на підтримку тих іноземців, які захищають нашу державу від збройної агресії Росії.

Відповідно до прийнятого Закону, іноземцям, які виявили бажання отримати громадянство України і проходять службу в ЗСУ, термін безперервного проживання на законних підставах на території України встановлюється не 5 років, а 3 роки з моменту набрання чинності контракту про проходження військової служби у Збройних Силах. Також Законом передбачається, що необхідність отримання дозволу на імміграцію, як умова прийняття до громадянства України, не поширюється на іноземців і осіб без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу в Збройних Силах України.

Указом Президента України від 13 серпня 2019 № 594/2019 також було внесено зміни до порядку набуття громадянства України іноземцями, які брали участь у захисті України, та громадянами Російської Федерації, які зазнали політичних переслідувань. Зокрема, документом звільняються від необхідності подання зобов'язання припинити іноземне громадянство особи, які проходять службу у ЗСУ та які мають визначні заслуги перед Україною, або прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес (що брали чи беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях) і звертаються щодо набуття громадянства України.

Підсумовуючи, можемо зазначити, що, по-перше, і Закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства» та «Про внесення змін до статті 9 Закону України «Про громадянство України» щодо встановлення спрощеного порядку прийняття до громадянства України іноземців та осіб без громадянства, які проходять військову службу у Збройних Силах України», і Указ Президента України дозволяють говорити про практичну реалізацію принципу рівності, закріпленому у ст. 26 Конституції України, де йдеться про те, що іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, – за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України; по-друге, і Закони, і Указ глави держави спрямовані на підтримку тих іноземців та осіб без громадянства, які захищають незалежність і територіальну цілісність України, а також на реалізацію їх конституційного права на громадянство.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6**

УДК 342.72/.73

Ірина Анатоліївна ХВОСТИК,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-17-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення
господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС*

кандидат юридичних наук І. В. Василько

**ДО ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАДАННЯ ПОСЛУГ З ЕВТАНАЗІЇ В УКРАЇНІ**

Проблема евтаназії — є одною із найдискусійніших тем сучасності і безперечно залишатиметься такою в майбутньому: дискусії між прихильниками “легкої смерті” та її супротивниками, які не дадуть понизитись рейтингу цієї проблеми. Втім, якщо існує право на життя, то чи можна допускати таке поняття як «право на смерть»? В різних законодавствах акцент ставиться саме на захист життя, оскільки нам потрібно його захищати, а не смерть. Життя людини було завжди найвищою соціальною цінністю, адже найважливіше право людини — це право на життя, відповідно до ст. 27 Конституції України, що гарантує недоторканість її існування. В статті 3 Конституції України вказано, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Сьогодні в Україні заборона евтаназії міститься в ст. 52 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я», де «медичним працівникам забороняється здійснення евтаназії — навмисного прискорення смерті або умертвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань». Отже, евтаназія посягає на найвищу соціальну цінність, що охороняється державою — життя людини. Право людини самостійно розпоряджатися своїм життям тлумачать з двох сторін як: «право на життя» та «право на смерть». Якщо право на життя є для нас загальним та зрозумілим, то з «правом на смерть» в більшості випадків пов'язують таке поняття як «евтаназія».

З погляду сучасного розвитку українського суспільства впровадження евтаназії, як форми впливу нехай навіть і на безнадійних хворих, не має під собою достатнього підґрунтя. Пов'язано це з неможливістю належним чином визначити правомірність здійснення евтаназії та імовірністю зловживань з боку медичного персоналу. До того ж необхідно враховувати і неадекватну оцінку того, що відбувається, хворими, які знаходяться у край важкому стані. Медичні технології дозволяють зараз активно боротись з патологічними станами, лікування яких ще десять-п'ятнадцять років тому було досить проблематичним. Щодо питання про право людини на смерть як підстави для евтаназії, важливо вказати, що наступна реалізація цього права як наполягання хворого

на виконанні свого бажання призведе до фактичного визнання правомірності убивства. Якщо право на життя — природне право кожної людини, то право на смерть - далеко не безперечна категорія.

Таким чином, евтаназія є суперечливим терміном у тлумаченні юристами, філософами, медиками, психологами; навіть у вченні про самогубство – суїцидології залишається відкритим питання: чи є евтаназія суїцидом. Переконані, що евтаназія не є виходом з ситуації. Якщо буде запроваджено евтаназію, – то особа може піддатись впливу хвороби (або іншої особи) та прийняти рішення, яке призведе до жакхливих і неминучих наслідків. Дізнавшись про наявність невиліковної хвороби, особа, за допомогою психологічної, медичної допомоги, вживанні болезаспокійливих препаратів тощо, може полегшити свої страждання і продовжити життя. Особливо це стосується браку коштів на лікування, особа може піддаватися чимусь тиску і здійснити не поправне. Також втілення евтаназії – це можливість втілення плану шахраїв, щоб отримувати прибутки та «спадок», також може збільшитись масштабність продажу органів на «чорному ринку» і багато інших непоправних речей, які нажалі існують у нашому світі. Тож не потрібно давати ніякого шансу на збільшення масштабності подібних діянь. Тому, можна зробити висновок, що життя – є найбільшою цінністю людини і право померти – не наслідок, а антитеза праву на життя.

Одержано 24.04.2020

*

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ № 2

УДК 340.1

Вадим Олександрович РУЩИЦ,

курсант групи Ф-2-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник :доцент кафедри

соціальних та економічних дисциплін

факультету № 2 ХНУВС кандидат філософських наук,

доцент Н. В. Грищенко

ЧИ МАЮТЬ ПРАВА ТВАРИНИ?

Нещодавно Україна стала незалежною державою. Після проголошення незалежності, 28 червня 1996 року Верховна Рада України прийняла Конституцію – Основний закон, який визначає найціннішим життя людини, її здоров'я, честь та гідність. А чи мають права тварини? Спробуємо знайти відповідь на це питання.

Питання про повагу до тварин здавна бентежило філософів, однак питання щодо їх прав потрапляє в поле зору науковців порівняно недавно. Не було і відповідних законів про захист тварин. Як пише Річард Райдер, перші закони в

англомовному світі про захист тварин було прийнято в Ірландії в 1635 р. Вони забороняли висмикувати шерсть з овець і кріпити плуг до хвостів коней, тому що «це завдає їм страждання». Згодом, в 1822 році англійський філософ Ієремія Бентам напише: «Мабуть настане день, коли решта світу живих істот набуде тих прав, яких вони не можуть бути позбавлені інакше, ніж рукою тиранії». З початку XX ст. ідея про наявність прав у тварин все активніше проникає в дослідницьке поле науковців, здобуваючи все більше прихильників. Термін «права тварин» починає використовуватись, хоч дуже повільно, і в правових актах. Так, 23 вересня 1977 року в Лондоні Міжнародною Лігою прав тварин приймається Всесвітня декларація прав тварин, у якій йдеться саме про права тварин. Зокрема, наголошується, що всі живі істоти мають свої природні права і будь-яка тварина, яка має нервову систему, має особливі права; неповага та навіть просте ігнорування цих природних прав завдають великої шкоди природі і спонукають людину до скоєння злочинів проти тварин; повага до тварин є невід'ємною від поваги людьми один одного. У ст. 9 Декларації зазначається, що юридичний статус тварин та їх прав має бути визнаний законом.

Нині в багатьох країнах світу існують закони, що захищають тварин від жорстокого поводження з боку людини, однак сам термін «права тварин» в національне законодавство вводиться дуже повільно. В правовому полі України він теж відсутній. Однак є країни, які визнають такі права, принаймні за окремим видом тварин. Так, Індія у 2014 році надала дельфінам статус «особистості, що не належить до людського роду», які повинні мати свої власні особливі права».

Сучасна етико-філософська думка щодо проблеми поводження із тваринами значно випереджає існуюче законодавче забезпечення. Так, наприклад, американський філософ Т. Ріган обґрунтовує права тварин, спираючись на поняття «суб'єкта життя». На його думку, тварини мають право на задоволення потреб і реалізацію своїх природних цілей, адже тварини мають моральний статус, тобто статус «суб'єкта життя». Однак, на відміну від нас, вони не можуть самі себе захистити, як і відмовитись від такого захисту. Згідно позиції австралійського філософа, П. Сінгера, в основу має бути покладений принцип рівності інтересів, а саме – рівного їх дотримання. У 1994 році вийшла книга цього автора під заголовком «Звільнення тварин». Цю книгу справедливо називають Біблією у справі захисту тварин. До цього ще не було написано такої фундаментальної праці, в якій би так детально і аргументовано розглядалась проблема дискримінації за видовою ознакою.

Отож, хочеться сподіватись, що за допомогою філософів, екологів, громадських активістів відношення людей до тварин найближчим часом зміниться, що посприє, в свою чергу, гуманізації суспільства в цілому. Я особисто вважаю, що тварини мають права на існування в межах умов біологічної рівноваги, право на повагу, дикі тварини мають право жити і розмножуватись на волі в їхньому власному природному довкіллі, домашні тварини мають право на належний догляд та турботу.

Одержано 24.04.2020

*

НАУКОВИЙ ГУРТOK

КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ

Юлія Вікторівна ЛАНЧАК,

студентка групи СФ-дср-16-2

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук Н. М. Нілова

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ФРАНЦІЇ**

Організаційно-правові моделі функціонування поліції постійно еволюціонують. Однак погляди на її організацію та завдання визначаються не тільки проблемами, але і національними особливостями, і, навіть, історією.

Доречно з-поміж інших виділити Францію. Адже в даній країні досить своєрідна і цікава історія розвитку поліцейської системи. До того ж вважається, що поліцейська система саме даної країни належить до однієї із найстаріших у світі – історія французької поліції починається з 1254 року, коли Святий Людовик створив наглядові патрулі. Їх девіз був «*Vigilat ut quiescant*», що означало «Спостерігаємо щоб відпочивати у безпеці». Нині вона представлена складним апаратом з власною структурою, що складається з таких підрозділів: Національна поліція та Жандармерія. Кожна з яких має свою історію розвитку.

Щодо Жандармерії, то з історії відомо, що за часів Середньовіччя жандармами звалися важко озброєні лицарі, окрема гвардія французького короля, так звана кінно-поліцейська охорона. А в часи Французької революції замість скасованої земської поліції було організовано жандармерію в новітньому розумінні, тобто систематична її розбудова відбулася вже за імперії.

Що ж до Національної поліції Франції, то вона була створена 14 серпня 1941 року урядом Віші на заміну Головного управління національної безпеки і у 1946 році увійшла під керівництво Четвертої французької республіки. Дані органи покликані здійснювати правоохоронну функцію, однак, цікаво, що сфера діяльності цих підрозділів дещо розмежована: поліція працює переважно в міській місцевості, а в сільській місцевості – жандармерія.

Але найбільш важливим є те, що особистим внеском Франції у розвиток правоохоронних структур стає створення кримінальної поліції.

Щодо даного інституту, то восени 1811 року у поліцейському управлінні Парижу з'явився новий підрозділ: «Сюрте» («Безпека»), його засновником вважається відомий злочинець Ежен Франсуа Відок, який ставши шефом цієї бригади особисто підібрав собі штат з 12 осіб, які у минулому були злочинцями. Він мав принцип: «Тільки злочинець може розкрити та попередити злочин». За перший рік роботи Сюрте затримала 15 вбивць, 73 кишенькових крадігів, 120 домушників, 227 волоцюг, 38 скупників краденого, розкрило 811 злочинів, більше сотні було попереджено. За 16 років діяльності Е.Ж. Відока у якості керівника Сюрте було арештовано близько 17 тисяч чоловік, більш ніж 400 відправлено до страти. Рівень злочинності у Парижі знизився на 40%.

Заслуговує на увагу і ще один інститут. У 1833 році створено «Бюро розслідувань» – приватна поліція. Нова структура також заснована Е.Ж. Відом. Окрім пошуків злочинців та розкриття злочинів, Бюро займалося перевіркою чесності та спроможності торговців, банкірів, буржуа. Метою та задачею даного органу Е.Ж. Відок сформулював наступним чином: «Я позбавив Париж злочинців, тепер треба позбавити шахраїв». Діяльність Бюро була побудована таким чином, що сплативши 20 франків, будь-який комерсант зміг навести інформацію про партнера. Кількість клієнтів Бюро за рік досягла до 4000 осіб.

Також Е.Ж. Відок прагнув створити організацію під назвою «Всесвітнє розслідування» – аналог сучасного Інтерполу.

Таким чином, «Великий злочинець», Е.Ж. Відок мав досить добрі знання злочинного світу зсередини та зіграв значну роль у становленні поліцейської системи Франції.

Отже, французький досвід щодо організації поліцейської служби, стратегії та тактики поліцейських заходів були використані поліцейськими структурами всього світу. В тому чи іншому вигляді вони використовуються і сього.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ № 6**

УДК 342.731(477)

МАМЕДОВА Хазангюль Ільхам кизи,
студентка групи ПЗдср-19-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС доктор юридичних наук, доцент О. І. Зозуля

ЩОДО ПРАВА ДИТИНИ НА СВОБОДУ СОВІСТІ В УКРАЇНІ

У сучасному суспільстві досить актуальними є питання такого особистого права як свобода віросповідання, що гарантує кожній людині незалежно від віку змогу самостійно визначати своє ставлення до тих чи інших релігійних переконань, можливість вільного вибору об'єкта вірувань та їх відповідного змісту. Складність належного забезпечення свободи віросповідання в цілому та особливий правовий статус дитини актуалізують питання змісту права дитини на свободу совісті та його реалізації в Україні, беручи до уваги численні випадки порушення прав дитини на свободу віросповідання.

Характеризуючи права дитини, її право на свободу віросповідання зазвичай залишається поза увагою. Вважається, що батьки мають право виховувати своїх дітей згідно власних переконань та ставлення до релігії. Думка дітей недостатньо враховується в контексті сприйняття віросповідання або відмови сповідувати певну релігію. Нерідко у разі застосування батьками чи особами, які їх замі-

нюють, примусу до своїх дітей задля навернення їх до певної віри та її сповідання, компетентні органи, уповноважені забезпечувати право дитини на свободу віросповідання, не втручаються. Такі випадки не набувають суспільного резонансу, а права дитини у підсумку залишаються незахищеними.

Зазначимо, що права дітей на вибір віросповідання закріплені у нормативно-правових актах, як на національному, так і на міжнародному рівнях – наприклад, у ст.ст.14, 30 Конвенції про права дитини від 20.11.1989 р. Рівність права громадян на свободу віросповідання також гарантована ст.35 Конституції України від 28.06.1996 р., яка може обмежуватися лише у передбачених законом випадках, якщо право віросповідання завдає шкоди інтересам чи правам інших осіб, шкоди здоров'ю, моральності, загрожує національній безпеці або суспільному порядку. У даному разі щодо дітей застосовуються загальні правові норми, які закріплюють основи свободи совісті особи.

Згідно дещо застарілого Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 р. батьки або особи, які їх замінюють, за взаємною згодою мають право виховувати своїх дітей відповідно до своїх власних переконань та ставлення до релігії. При цьому, як недолік слід вказати законодавчу невизначеність меж, форм і порядку подібного «релігійного» виховання дітей, а також особливостей реалізації права дітей на свободу віросповідання у разі відсутності згоди батьків або осіб, які їх замінюють.

Право батьків визначати релігійне й моральне виховання своїх дітей не абсолютне. Адже дитина має виховуватися в дусі терпимості, поваги до свободи релігії чи переконань інших людей. Практика релігії чи переконань, в яких виховується дитина, не повинна завдавати шкоди її фізичному чи розумовому здоров'ю, або повноцінному розвитку (ч.5 ст.5 Декларації про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на підставі релігії чи переконань від 25.11.1991 р.). Наголосимо, що свобода віросповідання має загальний і невід'ємний характер, яку повинна поважати та захищати кожна держава й світове співтовариство в цілому.

Держава не здійснює релігійну освіту та виховання дітей, а система освіти в Україні відокремлена від церкви. Важливим є те, що релігійна освіта може здійснюватися у приватних навчально-виховних установах із тим, аби релігійний навчально-виховний процес проходив у дусі терпимості й поваги до громадян, які не сповідують релігії, та до віруючих інших віросповідань, щоб не порушувалися права, свободи та законні інтереси дитини.

Отже, виховання батьками своїх дітей має ґрунтуватися на забезпеченні вільної реалізації їх свободи совісті. Оновлення законодавства про свободу совісті має: врегулювати межі та форми релігійного виховання дітей; встановити гарантії самостійного визначення і зміни дитиною свого ставлення до релігії та запобігання порушенням її свободи совісті батьками чи іншими особами; сформува-ти дієві механізми захисту державою права дитини на свободу совісті.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ**

УДК 343.915

Євгенія Олексіївна КОВАЛЕНКО,

студентка СФ-дср-19-1 Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри юридичних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат юридичних наук В. О. Панкратова

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА БУЛІНГУ

В Україні, так як і в усьому світі, поширеним є явище булінгу та його різновиди. За даними Центру інформації про права людини станом на липень 2017 року 67% дітей в Україні у віці від 11-17 років стикалися з проблемою булінгу протягом останніх трьох місяців. 24% дітей цькували, а 48% навіть нікому не розповідали про ці випадки.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я Україна посідає четверту сходинку серед країн Європи за рівнем проявів агресії підлітків. На першому місці – Росія, на другому – Албанія, на третьому – Білорусь.

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Основними ознаками такого діяння є: систематичність (повторюваність); наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі; наслідки у вигляді психічної та/або фізичної шкоди, пригнічення, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або соціальної ізоляції потерпілого.

Найпоширенішими формами булінгу є: словесні образи, глузування, обзивання, погрози; образливі жести або дії, наприклад, плювки; залякування за допомогою слів, загрозливих інтонацій, щоб змусити жертву щось зробити чи не зробити; ігнорування, відмова від спілкування, виключення із гри, бойкот;

- вимагання грошей, їжі, речей, умисного пошкодження особистого майна жертви. фізичне насильство (удари, щипки, штовхання, підніжки, викручування рук, будь-які інші дії, які заподіюють біль і навіть тілесні ушкодження); приниження за допомогою мобільних телефонів та інтернету (СМС-повідомлення, електронні листи, образливі репліки і коментарі у чатах тощо), поширення чуток і пліток.

19 січня 2019 року набув чинності Закон України від 18.12.2019 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». Так, в Закон України «Про освіту» введено поняття «булінг», якого в Україні раніше не було.

Відповідно зміни щодо протидії булінгу внесено також до спеціальних законів «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про вищу освіту». Запроваджена адміністративна відповідальність за булінг.

Потрібно зауважити, що законодавче регулювання протидії боулінгу є прогресивним кроком для зменшення даного негативного явища.

У Європі в складних ситуаціях булінгу застосовують механізм шкільної медіації, коли спеціально підготовлений педагог чи психолог, який не має жодного стосунку до конфлікту, модерує зустрічі між дітьми, їхніми батьками та вчителями. Усі отримують право висловитися, поглянути на ситуацію з різних точок зору.

В Україні поступово теж запроваджують цю практику. У рамках кампанії #СтопБулінг Міністерство юстиції розробило інформаційні матеріали з рекомендаціями для батьків, як діяти, коли їхня дитина постраждала від булінгу або ж сама стала булером.

Одержано 24.04.2020

*

СЕКЦІЯ 3.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА.
ЕКОЛОГІЧНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6

УДК 332.72

Євгеній Олегович АТАМАНЕНКО,

студент групи ПЗдср-17-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. В. Кирєєва

РИНОК ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Зараз в Україні діє земельний мораторій, який означає що власники землі не можуть вільно розпоряджатися нею, а практично єдиним способом передачі землі іншим особам є укладання договору про оренду. Договори зазвичай довгострокові, й укладаються приблизно на 10 років. При цьому вартість оренди земельних паїв є заниженою, а ринок – неконкурентним, адже, як правило, на оренду паїв претендує лише один орендар, який і диктує ціну.

Вирішення поточних проблем в аграрному секторі України пов'язують із завершенням земельної реформи, зняттям мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення, включенням вартості землі в економічний оборот та визнанням її капіталом на рівні з іншими засобами виробництва. Це має сприяти зміцненню і поліпшенню фінансового стану сільгоспідприємств та формуванню ефективного власника-господаря. Однак питання щодо скасування мораторію поки що не знаходить однозначного вирішення. Міністерство економічного розвитку торгівлі та сільського господарства України оприлюднило проект закону “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення”, в якому йдеться мова про створення ринка земель сільськогосподарського (СГ) призначення.

Названий Законопроект про передбачає такі положення: з 1 жовтня 2020 скасувати заборону на відчуження земель СГ призначення всіх форм власності; хто може володіти земельними ділянками СГ призначення: громадяни України, територіальні громади, держава, юридичні особи України та іноземні громадяни і особи без громадянства в разі набуття в порядку спадкування та обов'язком відчужити ділянку протягом року; мінімальна стартова ціна продажу земельних ділянок державної та комунальної власності на земельних торгах на рівні, не нижчому від нормативної грошової оцінки, яку площу з земельних ділянок може мати у власності громадянин та пов'язані з ним особи;

новий вид санкцій – «заборону на набуття у власність земельних ділянок»; сукупна площа ділянок "в одних руках" (враховуючи і пов'язаних осіб або юридичних осіб, що мають спільного кінцевого бенефіціарного власника) не може бути більшою за 15% в одній області та 0,5% в Україні; Орендар матиме «переважне право» на купівлю земельної ділянки тощо.

Отже, проаналізувавши вище викладене, можна зробити наступний висновок: ринок землі СГ призначення знаходиться на етапі створення та потребує подальшого розвитку й підтримки суспільства. Запровадження ринку землі в Україні є чи не найдовше очікуваною, і чи не найбільш суперечливою реформою.

З одного боку є думка, що дана реформа тільки погіршить становище українців, побоюючись того, що іноземці почнуть скуповувати землі, а також деякі з них навіть вбачають у цьому загрозу національній безпеці держави. У свою чергу, урядовці запевняють, що згідно із новим законопроектом, громадяни іншої країни, як фізична особа, не зможуть придбати землю. Однак іноземців не обмежуватимуть виступати співзасновниками підприємств, які можуть її викупити. З другого боку прихильники реформи стверджують, що відповідні зміни позитивно вплинуть на економічне становище країни, а також завдяки іноземним інвестиціям зросте рівень життя українців.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 338.43

Світлана Дмитрівна БАРВІНОК,

студентка групи ПДдср-17-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. В. Кирєєва

РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Актуальність обраної теми обумовлена розвитком фермерського господарства однією з пріоритетних галузей національної економіки. Розвиток сільськогосподарської галузі сприяє підвищенню матеріального добробуту населення, зміцненню економічної та продовольчої безпеки держави, зростанню її експортного потенціалу.

В Україні на початку 80-х років минулого століття набрало розвитку фермерство, як сімейно-приватна форма господарювання на селі поряд з розвитком особистих селянських господарств.

В Україні зараз державна підтримка передбачає формування програм, в яких визначається механізм цієї підтримки.

Наприклад, державна підтримка тваринництва спрямована на часткову компенсацію вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції, в частині витрат, профінансованих за рахунок банківських кредитів. Виділено бюджетну дотацію за утримання корів молочного, молочно-м'ясного

та м'ясного напрямку продуктивності на часткове відшкодування вартості закуплених для подальшого відтворення племінних тварин тощо.

Державна підтримка садівництва відбувається через підтримки розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства шляхом допомоги фінансової допомоги на: проведення робіт із закладення молодих багаторічних насаджень, догляду за ними та придбання матеріалів, необхідних для проведення таких робіт; придбання садивного матеріалу плодово-ягідних культур, винограду та хмелю; будівництво холодильників з регульованим газовим середовищем для зберігання винограду та плодів власного виробництва тощо.

Обсяги державної підтримки агропромислового комплексу У 2019 році склали: 127,16 млн. грн. — на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів; 881,79 млн. грн. — на отримання часткової компенсації (25%) вартості придбаної сільськогосподарської техніки та обладнання українського виробництва; 800 млн. грн. — на розвиток фермерських господарств для часткової компенсації вартості закупленого насіння сільськогосподарських рослин вітчизняної селекції та надання консультативних послуг, фінансової підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, часткової компенсації (15%) вартості придбаної сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, а також для здешевлення кредитів. 3,5 млрд грн — на підтримку тваринництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва).

Отже фермерське господарство в Україні розвивається ефективно надається допомога за рахунок державного і місцевого бюджетів, у тому числі через Український державний фонд підтримки фермерських господарств. Фермерські господарства стали невід'ємною складовою аграрної економіки. Більшу увагу в державній підтримці фермерського господарства потрібно приділяти сільськогосподарській техніці, зокрема покривати більшу частину витрат на сільськогосподарську техніку, а також сфера тваринництва потребує серйозної підтримки держави, зокрема підтримка будівництва та технологічного облаштування ферм на рівні сучасних Європейських країн.

Отже, в нашій державі необхідно створити достатню нормативну та фінансову базу для розвитку фермерських господарств, які можна сподіватися, в майбутньому складуть основу приватного сектора сільського господарства на рівні розвинутих держав Європи.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 321.67

Даниїл Андрійович ЄРМОЛЕНКО,

студент групи Ф6-ПЗДСР-19-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

доктор юридичних наук, професор О. П. Гетманець

КОНТРОЛЬНА ФУНКЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день, через розширення тіньової економіки в нашій державі, яка не дозволяє та стоїть на заваді побудови національної, ефективної економічної системи, Національна поліція України, вимушена виконувати одне зі своїх основних завдань, а саме попередження та протидію, правопорушень у сфері підприємництва. Відповідно до Конституції України закріплені основні засади та принципи політики нашої держави що до захисту прав і свобод людини у всіх сферах суспільного життя, у тому числі і в економічній, а також право на підприємницьку діяльність (ст. 42). Відповідно до закону України «Про Національну поліцію України» до завдань поліції належить охорона прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також протидії злочинності (ст. 2), зокрема і в економіці країни

З цього приводу С. С. Вітвіцький зазначає, що – у будь-якому випадку здійснення контролю за підприємницькою діяльністю необхідно для того, щоб держава в особі уповноважених органів, як наприклад економічна поліція, могла контролювати лише ті сфери підприємницької діяльності, які, по-перше, впливають на економічну безпеку громадян, по-друге, забезпечують захист державно-майнових інтересів. Саме тому і потрібен державний контроль і нагляд за підприємницькою діяльністю.

До найбільш поширених неправомірних дій суб'єктів господарювання, за які передбачена адміністративна відповідальність, як визначають вчені є : незаконна торгівельна діяльність; порушення правил валютних операцій; порушення порядку зайняття підприємницькою діяльністю; ухилення від подання декларації підприємцем; порушення законодавства з фінансових питань; недобросовісна конкуренція; несвочасна здача виторгу; ухилення від реєстрації в органах Пенсійного фонду України та фондах соціального страхування України; порушення порядку обчислення і сплати податків та інших обов'язкових платежів; випуск і реалізація продукції , яка не відповідає вимогам стандартів, норм і правил; випуск та реалізацію продукції (товарів) без сертифіката відповідності тощо. Вказані правопорушення характеризуються економічною спрямованістю, що і потребує відповідних спеціалістів у сфері економіки та підприємництва.

В уряді іде обговорення законопроекту щодо створення нового органу виконавчої влади уповноваженого на боротьбу та попередження правопорушень в сфері економіки – Бюро фінансових розслідувань. Проте, враховуючи види порушень в економіки, потребу розвитку законного підприємництва та

завдання Національної поліції України, доцільно створити окремий підрозділ поліції для боротьби з правопорушеннями та злочинами у сфері підприємницької діяльності – фінансову (економічну) поліцію.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 502.34

Марина Олександрівна ТАРАН,

студентка групи ПДдср-17-5

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. В. Кирєєва

ПРАВО ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВОДНІ ОБ'ЄКТИ В УКРАЇНІ

Неточність нашого законодавства в деяких питаннях – річ звичайна. Ось, наприклад, чинне водне законодавство до теперішнього часу не приведене у відповідність до новітнього, а якщо точніше, то саме в частині права приватної власності на водні об'єкти.

Почнемо з того, що ж таке взагалі водні об'єкти і якими нормами регулюються питання відносно їх. Ст. 1 Глави 1 Розділу 1 Водного Кодексу України (далі – ВК України) дає чітке визначення: «водний об'єкт - природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, лиман, річка, струмок, озеро, водосховище, ставок, канал, а також водоносний горизонт). Згідно зі ст. 13 Конституції України, ст. 324 Цивільного Кодексу України (далі – ЦК України) та ст. 6 ВК України води (водні об'єкти) є виключно власністю українського народу і надаються тільки у користування. Народ України здійснює право власності на води (водні об'єкти) через Верховну Раду України, Верховну Раду Автономної Республіки Крим і місцеві ради.

Нове законодавство України, Земельний Кодекс України (далі – ЗК України) в ч. 3 ст. 78 передбачає, крім комунальної та державної власності, приватну власність на землю. Звідси з'являється питання, якщо водні об'єкти, як уже вказувалося раніше, складаються не тільки з вод, але й земель водного фонду, то чому виникає така колізія, що води, на відміну від земель, не можуть належати на праві приватної власності? До земель водного фонду належать землі, зайняті: морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водоймами, болотами, а також островами; прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них; береговими смугами водних шляхів. Слід наголосити, що поняття "землі водного фонду" не охоплюється поняттями "води" та "водний фонд". Води та землі - це різні природні ресурси. Навіть земельна ділянка дна водойми не охоплюється поняттям водного об'єкта і має специфічний правовий режим. Правовідносини щодо охорони та використання цієї категорії земель врегульовані земельним законодавством.

Зараз у національному праві існує така конструкція щодо земель водного фонду. Відповідно до ч. 2 ст. 59 ЗК України громадянам та юридичним особам, за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, можуть безоплатно передаватись у власність замкнені природні водойми (загальною площею до трьох гектарів). Власники на своїх земельних ділянках можуть у встановленому порядку створювати рибогосподарські, протиерозійні та інші штучні водойми.

Таким чином, підсумовуючи викладене, слід наголосити на тому, що води можуть надаватися лише на праві користування - оренди. Водне законодавство не передбачає, на відміну від земельного, права постійного користування водами для державних та комунальних суб'єктів господарювання. Воно лише оперує правом постійного користування землями водного фонду, які надаються водогосподарським спеціалізованим організаціям, іншим підприємствам, установам і організаціям, в яких створено спеціалізовані служби по догляду за водними об'єктами, прибережними захисними смугами, смугами відведення, береговими смугами водних шляхів, гідротехнічними спорудами, та підтримання їх у належному стані.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 346.7:001.895

Крістіна Олександрівна ЖУРБА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-17-4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності

факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук А. І. Денисов

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ІННОВАЦІЙ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

Ринок інновацій є важливим інструментом, що стимулює підвищення інноваційності вітчизняного виробництва. Тому одним з головних завдань держави у інноваційній сфері є забезпечення ефективної роботи такого ринку та доступу до нього національних товаровиробників.

Досліджуючи національний ринок технологій, що є частиною ринку інновацій, О.М. Давидюк наводить низку його негативних особливостей особливостей:

- у сфері технологічної пропозиції: висока вартість фундаментальних наукових досліджень, що лежать в основі створення технології; процес істотного зниження темпів розвитку вітчизняної прикладної науки; недостатній рівень «технологічного попиту», що зумовлено відсутністю приватноправового та централізованого фінансування розроблення технологій; складний процес організації та створення необхідних передумов для створення та розроблення технологій; недостатня кількість наукових спеціалістів високої кваліфікації;

- у сфері інфраструктури ринку технологій: майже повна відсутність інфраструктури ринку технологій як такої; відсутність суб'єктів господарюван-

ня – посередників, що здійснюють купівлю та продаж технологій; відсутність єдиної системи інформаційного забезпечення відносин, пов'язаних зі створенням, передаванням прав та втіленням технологій;

- у сфері технологічного попиту: високий ступінь економічних ризиків, пов'язаних із втіленням технологій; конкуренція з боку транснаціональних корпорацій та наявні технологічні можливості інших країн; особлива структура виробничого сектору національної економіки, зосереджена на виробництві продукції декількох різновидів, що в свою чергу визначає вузько спрямований попит; недостатність внутрішніх фінансових ресурсів, що направляються на придбання технологій.

Також необхідно погодитись з думкою А.І. Денисова, який зазначає, що слід констатувати майже повну відсутність відповідних майданчиків для проведення торгівлі, оскільки така торгівля здійснюється як правило у персональному порядку.

Також проблемою є відсутність нормативного закріплення цілого ряду визначень. Наприклад, відсутнє законодавче визначення поняття «обіг інновацій». Проводячи аналогію з визначенням «обігу цінних паперів», пропонується надати таке визначення цього поняття – це вчинення правочинів, пов'язаних з переходом прав на інновації.

Отже, слід зазначити, що для ефективного розвитку сучасного ринку інновацій держава має йти наступними напрямками: покращити стан законодавчої база у цій сфері; забезпечити ефективну дію ринку інновацій; забезпечити більш ефективну діяльність державної наукової сфери; вести діяльність із обмеження монополізації інноваційної сфери з боку транснаціональних корпорацій та інших суб'єктів; забезпечити високий рівень захисту прав інтелектуальної власності на об'єкти інноваційного ринку.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.951:351.82

Карина Іванівна РИПАЛЕНКО,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-17-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук А. І. Денисов

СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВОВІ РЕЖИМИ ДЛЯ ОКРЕМИХ ГРУП ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ

Наразі найпоширенішим видом міграції в світі виступає трудова міграція. У 2013 році, з приблизно 244 мільйонів мігрантів по всьому світу, частина легальних трудових мігрантів та їх сімей складала близько 150 мільйонів осіб.

Для більш ефективного регулювання відносин, пов'язаних з міграцією, доцільним вбачається створення спеціальних правових режимів для окремих груп трудових мігрантів. Практика створення спеціальних правових режимів для окремих груп трудових мігрантів широко використовується у світі.

Так у країнах Перської затоки були створені спеціальні міграційні режими для тимчасових працівників-мігрантів. Лише висококваліфікованим працівникам-мігрантам надано право проживати разом із родинами. В той же час робітники середньої та низької кваліфікації позбавлені відповідного права. Натомість у Австралії стимулюється міграція не висококваліфікованих працівників, а фахівців за окремими спеціальностями, яких потребує економіка країни.

Тому пропонується створити спеціальні правові режими для трудових мігрантів та їх сімей в залежності від їх кваліфікації. Створення такого режиму дозволить регулювати потік міграції та стимулювати трудову міграцію висококваліфікованих працівників та працівників за потрібними державі спеціальностями.

Також слід зазначити, що застосування такого підходу створить не тільки спеціальний правовий режим для певних груп працівників-мігрантів, а й спеціальний правовий режим для їх родин, які отримають особливий правовий статус. Водночас необхідним стане створення окремої процедури отримання дозволу на в'їзд в країну для таких сімей.

Також доцільним вбачається широке застосування інших стимулюючих заходів для висококваліфікованих працівників-мігрантів. Пропонується запровадити для них спрощену процедуру отримання дозволу на трудову міграцію, подальше отримання громадянства тощо.

Важливість залучення трудових мігрантів підкреслює статистика, яка показує, наразі існує тенденція до скорочення притоку мігрантів в Україну та збільшення еміграції з нашої держави, що значно підвищився з часів початку російської агресії. Хоча наразі ця тенденція зменшується, однак все одно можна констатувати існування міграційного скорочення населення.

Також можливим є створення спеціального правового режиму для трудових мігрантів за віковим критерієм. Так, у Австралії максимальний вік заявника на професійну робочу візу становить 49 років, а у разі якщо заяву подасть особа більш похилого віку, заявнику автоматично буде відмовлено. Такий підхід вбачається дискримінаційним, однак все ж таки можливим є створення спеціальних стимулюючих правових режимів для працівників-мігрантів більш молодого віку, оскільки це дозволить залучити більш молоді робочі кадри та покращити демографічну ситуацію.

Таким чином можливим є створення механізму визначення граничного та оптимального міграційного віку для окремих спеціальностей, щоб уникнути дискримінації за віковою ознакою.

Також перспективним вбачається створення окремих правових режимів для трудових мігрантів з різних країн. Так, у Іспанії, існує два спеціальних правових режимів для працівників-мігрантів – для мігрантів-працівників з країн-членів ЄС та для трудових мігрантів з інших країн.

Проводячи аналогію можливим є створення спеціального стимулюючого правового режиму для трудових мігрантів з країн, трудову міграцію з яких держава хоче збільшити та створення спеціального обмежувального правового режиму для трудових мігрантів з потенційно недружніх країн.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 349.412

Юлія Віталіївна ТУТОВА,

студентка групи ПДдср-17-5

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук І. В. Кирєєва

ПРИМУСОВЕ ВІДЧУЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ

Закон України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» (далі – Закон про відчуження) закріпив концепцію, за змістом якої у разі неотримання згоди власника земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, на викуп цих об'єктів для суспільних потреб, зазначені об'єкти можуть бути примусово відчужені у державну чи комунальну власність за рішенням суду (ст. 15 Закону про відчуження).

Достатньо складною є відчуження будівель та споруд, що знаходяться на територіях, не сформованих у якості окремих земельних ділянок, що не мають кадастрового номеру та не зареєстровані (не сформовані) в установленому порядку. У такому випадку зазвичай оформлюється відповідна документація із землеустрою, на підставі якої земельну ділянку може бути зареєстровано із присвоєнням кадастрового номеру (ст. 79-1 Земельного Кодексу). Ділянка формується та заноситься до Державного земельного кадастру органами Держгеокадастру (кадастровими реєстраторами) після чого можливе відчуження будівель та споруд. Окремі нотаріуси також посвідчують правочини щодо відчуження будівлі або споруди частками. Скажімо продається 1/2 права власності на будівлю (споруду), а потім, тому ж набувачу, знов 1/2.

Орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, що прийняв рішення про відчуження земельної ділянки, у разі недосягнення згоди з власником земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, щодо їх викупу для суспільних потреб, звертається до адміністративного суду із позовом про примусове відчуження зазначених об'єктів.

Частина перша ст. 183-1 Кодексу адміністративного судочинства визначає, що право звернутися з адміністративним позовом про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності мають органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які відповідно до закону можуть викуповувати ці об'єкти для суспільних потреб. Дещо інше формулювання за змістом, але тотожне за суттю міститься у частині першій ст. 16 Закону про відчуження, яка говорить, що орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, що прийняв рішення про відчуження земельної ділянки, у разі недосягнення згоди з власником земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, щодо їх викупу для суспільних потреб звертається до адміністративного суду з позовом про примусове відчуження зазначених об'єктів.

Аналіз цих нормативних приписів дозволяє дійти висновку, що право на звернення із подібними позовами до адміністративного суду мають лише ті суб'єкти владних повноважень, за якими закон визначив повноваження на викуп таких об'єктів.

Таким чином, вибір саме адміністративної судової форми вирішення такого спору є беззаперечним позитивом згаданого Закону про відчуження. Однак наявність такого порядку і навіть надання йому формальної сили закону як вищого нормативно-правового акта не гарантує абсолютної захищеності осіб, оскільки суди лише реалізують надані їм повноваження з дотримання визначеного Законом порядку.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ № 2**

УДК 349.6

Віталій Олегович НАЙДА,

курсант групи Ф1-403

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент І. В. Бригадир

**РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЛЕЖНОГО
ВРЯДУВАННЯ
В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ**

Громадськість активно долучається до участі у різних сферах суспільного життя України, взаємодіючи при цьому з органами державної влади, місцевого самоврядування та міжнародними організаціями. До сфер здійснення такого управління, зокрема, належать розвиток демократії та прозорості в регіонах, розвиток інфраструктури, підтримка та контроль за діяльністю правоохоронних органів, формування активної позиції у молоді та підтримання безпечного навколишнього середовища.

Принцип участі громадськості в управлінні природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища передбачений Конституцією України та нормативними актами екологічного законодавства як один із основних принципів екологічного права.

Для реалізації передбачених Конституцією прав громадяни можуть у ході екологічного врядування звертатися до наступних форм: референдум; звернення громадян; збори громадян за місцем проживання; громадське обговорення проектів рішень у з питань, що стосуються довкілля, громадський екологічний моніторинг, збори, мітинги, демонстрації, звернення до суду, реалізація соціальних проектів в екологічній сфері тощо.

Проте, з практичної точки зору, проекти рішень проходять громадське обговорення, яке забезпечується тим органом, який розробляє проект рішення. Водночас, остаточні проекти рішень, які виносяться на розгляд КМУ, не є загальнодоступними, а результати громадського обговорення таких актів не завжди є доступними та зрозумілими. На регіональному та місцевому рівнях в останні роки різко збільшилась кількість інформації, яка є доступною для громадян з місцевих питань (наприклад, генеральні плани міст). У той же час, прийняття рішень з питань планування територій, погодження інвестиційних проектів є, як правило, непрозорими.

Як свідчить вітчизняний досвід діяльності громадських організацій загалом та екологічних організацій зокрема, такі об'єднання часто використовують інструменти участі тільки для боротьби із шкідливими, на їх думку, рішеннями шляхом публічних протестів чи демонстрацій, не пропонуючи при цьому власних шляхів вирішення проблеми. Це можуть бути рекомендації чи зауваження в процесі вироблення екологічної політики держави чи регіону, соціальні проекти, реалізовані за допомогою грантової підтримки.

Громадськість повинна мати достатньо можливостей для участі у моніторингу за станом належного екологічного врядування. Процес моніторингу повинен базуватись на чіткій системі індикаторів і показників, без врахування яких результати моніторингу можуть стати об'єктом критики та недовіри, у т.ч. з боку міжнародних партнерів.

На основі аналізу положень законодавства та практики їх реалізації вважаємо доречним запропонувати наступні пропозиції щодо підвищення ролі громадськості у забезпеченні належного врядування в екологічній сфері. По-перше, висвітлення інформації про свою діяльність в екологічній сфері з боку органів державної влади та місцевого самоврядування, включаючи плани своєї роботи, проекти рішень. По-друге, Оптимізація комунікації органів влади з громадськістю, зокрема використання спрощеної лексики, висвітлення конкретних вигод від прийнятих рішень для громадян, причин таких рішень, полегшення доступу до такої інформації людей з особливими потребами.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 349.2(477)

Ростислав Олександрович КИСЛЮК,

курсант групи Ф1-403

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник В. В. Гончарук

ІННОВАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПРОВАЛ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА

В моменти виборчих перегонів ми неодноразово чули гучні заяви щодо реформування українського трудового законодавства. З приводу цих заяв можна дійти висновку, що найближчим часом ми будемо спостерігати важливі

зміни, що вплинуть на подальший розвиток трудових відносин в Україні. Після всіх заяв, постало гостре питання: яким чином постраждають працівники і чи буде зменшена відповідальність роботодавців?

В даний час українська правова система значною мірою захищає права працівників. Критики цієї системи зазначають на тому, що високий рівень відповідальності роботодавців за свою найману робочу силу негативно впливають на економіку держави. Негативний вплив прямо пов'язується з відсутністю інвесторів заходити на український ринок трудових відносин. Кодекс законів про працю від 10 грудня 1971 року, № 322-VIII, як відомо, діє з радянських часів і не адаптований до вимог сучасності. Відтак, 28 грудня 2019 року до Верховної Ради України було подано проект Закону «Про працю» (№ 2708), який мав би замінити чинний КЗпП. Суб'єктом права законодавчої ініціативи виступив Кабінет Міністрів України. На сьогодні вказаний законопроект знято з розгляду, проте розглянемо докладніше його основні положення.

Відповідно до різних позицій політиків конкретно можна зазначати лише те, що будь-які реформування мають бути направлені на виведення бізнесу з тіні, що, в свою чергу, призведе до заходження в Україну іноземного інвестора. Задля реалізації цієї концепції, зміни мають вноситися в цілий комплекс нормативних актів, таких як КЗпП, господарський та цивільний кодекси. Після цього реформування буде стосуватися профілюючих законів і надалі це спровокує зміни відомих нормативних систем.

Механізми такого складного способу виведення економіки з тіні несуть за собою декілька фактів, що докорінно можуть змінити позиції працівників в гіршу сторону. По-перше, планувалося створення можливості збільшення робочого тижня з 40 годин до 70. Така значна різниця в цифрах пояснюється тим, що робочий час буде встановлюватися шляхом договору між керівництвом підприємства та працівниками, чий інтерес в такому випадку буде представляти профспілка. Незрозумілими для нас в цьому були два питання. Перше, в Україні є випадки, коли профспілки виконують формальну роль і є в значній мірі пов'язаними саме з роботодавцями. Друге питання з цього приводу має ще більше значення, воно в свою чергу ґрунтується на ідеях, які також висловлювались в міністерстві економічного розвитку. Воно полягає в тому, що подальші трудові відносини можуть будуватися на заключенні трудових контрактів строком до одного місяця. Відповідно до цієї тези було викликано значне обурення представників союзу профспілок України. Вони зазначали на відсутності у такому випадку у працівника впевненості у завтрашньому дні та відсутності в таких короткострокових контрактах таких устояних пільг, як можливість отримання житла та інші. Ми ж, в свою чергу, хочемо звернути увагу на появу у роботодавця можливості тиску на працівника шляхом, який у повній мірі реальний враховуючи все те, що було сказано раніше. Постає конкретне питання, чи не дозволить механізм впровадження короткострокових контрактів створити можливість роботодавцю змушувати найманого працівника підписувати контракт зі значно збільшеним робочим часом під страхом не підписання такого роду контракту в наступному місяці? По-друге, за даними, які нещодавно оприлюднювалися владними структурами, може збільшитися перелік підстав для звільнення працівників. До прикладу можна привести ініціативу вве-

дення відповідальності, аж до звільнення, за розголошення комерційної таємниці. Ми вважаємо, що будь-які зміни такого характеру, без їх обдуманого та вмотивованого імплементації, можуть призвести до відтоку робочої сили з держави, тому, в подальшому, є необхідність в більш детальному й поглибленому науковому опрацюванні поданих на розгляд Верховній Раді України законопроектів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 349.6(477)(075.8)

Олена Юрїївна НОСОВА,

курсантка групи Ф1-403

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук І. В. Бригадир

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК НАПРЯМОК ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Незаконні рубки, існування тіньового ринку деревини негативно впливають на стан природного середовища, розвиток лісового господарства та національної економіки в цілому.

На сьогодні експорт лісоматеріалів супроводжується вчиненням низки злочинів, передбачених Кримінальним кодексом (КК) України, а саме:

- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України);

- легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК України);

- ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК України);

- злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (розділ XVII КК України) та ін.

На теперішній день система лісового хазяйства в Україні, знаходиться в стадії інституційного реформування лісового та мисливського господарювання. Вище зазначена реформа в Україні розрахована на період до 2022 року

Державне агентство лісових ресурсів України працює в напрямку діджиталізації та повністю підтримує пропозиції Європейської Бізнес Асоціації стосовно концепції держави у смартфоні. Держлісагентство працює у цьому напрямку разом з державним підприємством «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» (ЛІАЦ).

Одним із завдань цієї реформи є запровадження загальнодержавного електронного реєстру лісорубних квитків та загальнодержавної системи електронного обліку заготовленої та реалізованої деревини, обов'язкової для ведення всіма постійними лісокористувачами, яка забезпечить функціонування лісової галузі відповідно до європейських стандартів з раціонального використання та збереження лісів.

Виключне право на заготовлю деревини, згідно зі статтею 19 Лісового кодексу України, покладено на постійних лісокористувачів. Так само вони мають право власності на заготовлену ними продукцію та доходи від її реалізації.

Першим етапом формування системи контролю руху деревини слід вважати запровадження єдиної державної системи електронного обліку деревини (ЄДСЕОД). Законодавчою базою її розроблення і втілення стала «Концепція створення єдиної державної системи електронного обліку деревини», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 1090-р.

Створення системи електронного обліку деревини було спрямовано на розв'язання таких проблем як незаконні рубки та існування тіньового ринку деревини.

Система має забезпечувати ведення електронного обліку по прийманню, переміщенню, інвентаризації та реалізації деревини. Так, внесені облікові дані про марковану деревину зберігаються в пам'яті мобільного терміналу (КПК) і за допомогою каналів зв'язку GSM передаються до інформаційно-телекомунікаційної мережі системи з забезпеченням роздруковки первинних облікових документів безпосередньо на лісосіці.

Доступ до Системи електронного обліку деревини (ЕОД) надано Національній поліції України та Службі безпеки України. Хоча, відомству підпорядковано лише 73% лісового фонду України, а 27% лісів належать постійним лісокористувачам інших відомств, у яких майже не впроваджено електронний облік.

Наступним етапом є початок лісгосподарським інноваційно-аналітичним центром (далі -ЛІАЦ) розробки е-реєстру лесорубочних квитків в грудні 2018 року. Реєстр дозволить контролювати річний обсяг заготовленої деревини.

Відомо, що підставою для проведення рубок є спеціальний дозвіл на заготовлю деревини – лісорубний квиток. Відповідно до нього ведеться облік дозволених до відпуску запасів деревини, встановлюються строки здійснення лісових користувань та вивезення заготовленої деревини, інші умови здійснення спеціального використання лісових ресурсів. Зокрема, в лісорубному квитку зазначається кількість деревини, яку очікується заготовити із розподілом її за категоріями технічної придатності на ділову і дров'яну. Даний документ видають обласні управління лісового та мисливського господарства при Держлісагентстві.

Отже, тепер усі етапи утворення деревини і проходження її по технологічному ланцюгу, зокрема, там де передбачається здійснення обліку, супроводжуються автоматизацією процесів його проведення.

Ефективне проведення моніторингу рубок, посилення контролю за охороною, захистом, використанням та відтворенням деревостанів, своєчасне притягнення до відповідальності за порушення лісового законодавства потребує створення загальнодержавного електронного реєстру лісорубних квитків та єдиної державної системи електронного обліку деревини, яка забезпечить функціонування прозорого ринку, шляхом забезпечення продажу деревини та продукції її переробки виключно через застосування механізму відкритих електронних торгів. Ці зміни позитивно вплинуть не лише на природне середовище, а й на економічну ситуацію України, оскільки занижені ціни під час експорту незаконно вирубаной лісопродукції призводять до подорожчання готової вітчизняної продукції та ненадходження податків до Державного бюджету України.

Одержано 24.04.2020

УДК 346.3

Галина Андріївна ФІЛОНЧУК,

курсантка групи Ф2-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри трудового та господарського права
факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук А. Л. Клименко*

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГУ

Сучасна тенденція розвитку світової економіки свідчить, що франчайзинг є однією з найпоширеніших правових форм інвестування, особливо іноземного. Франчайзинг – це форма підприємництва, що постійно розвивається й протягом останніх років стає все більш ефективною формою ведення бізнесу. Зокрема, дозволяє зменшити ризик у малому і середньому підприємстві.

Незважаючи на значну кількість досліджень правового регулювання франчайзингу в Україні, враховуючи те, що зазначена категорія є «новелою» для вітчизняного права, багато питань залишаються недостатньо врегульованими. Для того, щоб найповніше розкрити сутність терміну «франчайзинг» звернемося до його тлумачення. В етимологічному аспекті термін «франчайзинг» означає (від англ. «franchising») – право, привілеї, (від франц. «franchise») – пільга, привілеї.

Міжнародна асоціація франчайзингу пропонує наступне визначення: «Франчайзинг – це договірні відносини між франшизодавцем і франшизоотримувачем, де франшизодавець пропонує або зобов'язується виявляти постійний інтерес до діяльності франшизоотримувача у таких сферах як ноу-хау і навчання персоналу, тоді як франшизоотримувач проводить власну діяльність під спільним фірмовим найменуванням, форматом, і процесом, яким володіє та який контролює франшизодавець, і вклав або вкладе суттєві інвестиції у це підприємство з власних ресурсів». В Україні відносини франчайзингу отримали назву комерційної концесії, а сторони відповідного договору називаються правоволодільцем та користувачем. Таке формулювання є, на наш погляд, обґрунтованим, оскільки у міжнародній термінології використання обох термінів є достатньо поширеним. Так, ст. 366 ГКУ закріплює, що за договором комерційної концесії одна сторона (правоволодільець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) на строк або без визначення строку право використання в підприємницькій діяльності користувача комплексу прав, належних правоволодільцеві, а користувач зобов'язується дотримуватися умов використання наданих йому прав та сплатити правоволодільцеві обумовлену договором винагороду. Аналіз положень Господарського кодексу України дає можливість з'ясувати чи співпадає зміст поняття "франчайзинг" зі змістом поняття "комерційної концесії".

По-перше, договір комерційної концесії є особливим видом господарських договорів, особливість якого полягає, перш за все в предметі (передача виключних прав на об'єкти інтелектуальної власності), суб'єктах,

що можуть бути стороною договору (суб'єкт, що здійснює підприємницьку діяльність), обов'язках сторін, обов'язковій оплатності договору, та, по-друге, у його комплексній природі.

По-друге, франчайзинг передбачає передачу франшизоодержувачу прав на використання у власній підприємницькій діяльності об'єктів інтелектуальної власності (фірмового найменування, комерційної інформації тощо). [Ст. 366 ГКУ]

По-третє, франчайзинг характеризується наданням франшизодавцем постійної технічної та консультативної допомоги франшизоодержувачу з метою забезпечення необхідної якості виробництва товарів, виконання робіт або надання послуг. Стаття 370 ГК України закріплює обов'язок правоволодільця, якщо інше не передбачено договором комерційної концесії, надавати користувачеві постійне технічне та консультативне сприяння, зокрема, сприяння у навчанні та підвищенні кваліфікації працівників.

Таким чином, проаналізувавши вищенаведене, можна відзначити, що як на міжнародному, так і на національному рівнях дедалі частіше використовується система франчайзингу, яка довела свою економічну доцільність у всьому світі. Незважаючи на швидкий розвиток і поширення франчайзингу в світі, для вітчизняного законодавства юридична природа цього договору залишається відносно новою і вимагає удосконалення та врахування діючих в Європейському Союзі норм у сфері франчайзингу. В Україні формується законодавство, котре регулює франчайзинг, проте потребує подальшого впорядкування, як, до речі, і культура франчайзингових відносин. Зокрема, також у національному законодавстві термін «комерційна концесія» загалом є тотожним терміну «франчайзинг», що також слід враховувати при роботі з іноземними суб'єктами, які приходять на український ринок.

Одержано 24.04.2020

*

**ПРЕДСТАВНИКИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

УДК 347.63

Дмитро Сергійович НИКИТЕНКО,

курсант групи ДР-842

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільного права та процесу ДДУВС

кандидат юридичних наук М. П. Юніна

**ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРАВА НА НАЛЕЖНЕ
БАТЬКІВСЬКЕ ВИХОВАННЯ**

Право дитини на належне батьківське виховання є одним із важливих особистих немайнових прав неповнолітньої особи, реалізація якого складає основну функцію сім'ї та сприяє становленню особистості дитини, зорієнтова-

ної на усталені моральні засади та суспільні цінності. Таким чином виховання є цілеспрямованою діяльністю, покликаною сформувати систему якостей особистості, поглядів і переконань відповідно до виховних суспільних ідеалів. Виховання здійснюється через культуру, освіту та навчання у процесі різного виду діяльності та під впливом спадковості та середовища.

На думку О. О. Пунди, процес виховання не є прямим впливом на виховуваного (дитину), а є соціальною взаємодією конкретних людей (в межах такого соціального утворення як сім'я). Тоді як В. М. Леженін розглядає право виховувати дітей у двох якостях: як елемент сімейної правоздатності і як суб'єктивне батьківське право. Така позиція вченого є досить вираженою, оскільки відповідно до ст. 150 СК України саме батьки зобов'язані надавати дитині належне батьківське виховання, це їх основний обов'язок відносно свого нащадка, в той же час це право є одним із основних прав дитини у сфері сімейних правовідносин.

Разом з тим, підтримуючи позицію А. Кидалової, що хоча початком реалізації прав та обов'язків батьків щодо виховання дитини є факт її народження, а закінчення – досягнення нею повноліття, але саме по собі народження дитини у тому, наприклад, випадку, якщо її залишили у пологовому будинку, не може бути початком здійснення прав та обов'язків щодо її виховання. Тому автор доповнила позицію В. М. Леженіна зазначивши, що реалізація прав та обов'язків батьків щодо виховання дитини починається з факту її народження та з обов'язку батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я (ст. 143 СК України), а закінчується – досягненням дитиною повноліття.

Відповідно до положень ст. 12 Закону України «Про охорону дитинства» [3] та ст. 150 СК України виховання в сім'ї визнається основним етапом розвитку особистості дитини. Це залежить від різних складових морального та правового характеру. Зрештою, комплекс батьківських прав та обов'язків щодо виховання не може бути незмінним впродовж життя дитини, як фактично процес виховання не може застосовуватись до новонародженої дитини або припинитися на наступний день після досягнення повноліття.

Як наслідок, обов'язок батьків виховувати дитину – це елемент особистих немайнових правовідносин, в яких уповноважений суб'єкт (дитина) з моменту свого народження має право на отримання від батьків належного виховання. Це свідчить про те, що право дитини на батьківське виховання є відносним, так як у відносних правовідносинах право дитини на отримання від батьків виховання є одночасно обов'язком батьків виховувати дитину. У той же час праву батьків на виховання відповідає обов'язок дитини узгоджувати свою поведінку з вимогами, які пред'являють їй батьки. Діти дійсно повинні слухатися батьків, але цей їх обов'язок не є правовим, такого роду права та обов'язки здійснюються та виконуються суто добровільно. У зв'язку з чим обов'язок дитини слухатися батьків під час здійснення останніми виховного процесу не може вважатися правовим, оскільки залежить від розсуду особи і не забезпечений правовою санкцією, на відміну від обов'язку батьків щодо належного виховання своєї дитини. Тому такого роду обов'язок дітей не входить до змісту правовідносин. Відповідно право дитини на виховання від-

носиться до односторонніх правовідносин, оскільки правовим обов'язком наділена лише одна сторона – батьки, а правом вимоги – діти.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 347.637

Марія Сергіївна ПЯНИЧУК,

курсантка групи ДР-841

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільного права та процесу ДДУВС

кандидат юридичних наук М. П. Юніна

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ, ЯКІ ВНАСЛІДОК ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЗАЛИШИЛИСЯ БЕЗ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

У сучасному суспільстві, на жаль, гостро стоять проблеми нестабільності шлюбу і поширення позашлюбних народжень, тому відповідно яскраво проявляється тенденція до збільшення числа дітей, які залишилися без піклування батьків. Відповідно у цих ситуаціях держава має брати на себе обов'язок щодо утримання та належного виховання таких дітей.

За статистичними даними сьогодні близько 100 тис. дітей перебувають в інституційних закладах і щороку близько 8 тис. дітей потрапляють до притулків. Тому, роблячи висновок з вище наведеної статистики, можна сказати, що, як і раніше, кількість дітей, що залишилися без піклування батьків, потребують захисту, та, відповідно, є уразливими в правовому і соціальному плані, залишається значною. Саме тому вирішення даного питання є вкрай важливою складовою для нормального та повноцінного функціонування держави та суспільства в цілому.

Наразі, на нашу думку, однією з проблем захисту правового статусу дітей є низький рівень відповідального батьківства та як наслідок високий рівень домашнього насильства, що зумовлює влаштування дітей до інституційних закладів. Нерідко зустрічаються ситуації замовчування проблеми домашнього насильства, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей. Тобто, говорячи про ситуацію з домашнім насиллям у сім'ї, варто зробити висновок, що рівень реагування суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії та запобігання домашньому насильству, під час виявлення дітей, які постраждали від домашнього насильства, організації надання їм допомоги та захисту є неналежним.

Не менш важливою проблемою можна вважати недостатню кількість і неналежне фінансування місць, в яких можуть знаходитись діти і їх матері, що постраждали від домашнього насильства. Дуже часто вони виживають внаслідок допомоги волонтерів і пожертв громадян. Взагалі фактичне створення центрів для осіб, які постраждали від домашнього насильства, має бути забезпечено органами місцевого самоврядування. Але наразі досі немає достатньої кількості якісних безпечних місць, де жінки з дітьми могли б перебувати та отримувати допомогу фахівців, поки вдома їм загрожує небезпека.

Для вирішення цих проблем необхідне проведення інформаційно-просвітницьких кампаній для привернення уваги громадськості до проблеми насильства у різних його проявах, формування нульової толерантності до цього явища, а також забезпечення цілодобового безоплатного прийому звернень з питань запобігання та протидії домашньому насильству та забезпечення функціонування органів, закладів та служб, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії жорстокому поводженню, в тому числі домашньому насильству, відносно дітей. Також важливо звернути увагу на необхідність забезпечення інформування громадян, у тому числі й дітей, куди їм звертатись та як саме краще вчинити, якщо вони стануть жертвами домашнього насильства. А щодо проблеми невеликої кількості та неналежного фінансування центрів допомоги жінкам і дітей, які зазнали домашнього насильства, дієвим вирішенням буде збільшення кількості спеціальних «притулків» для жінок і дітей, в яких їм зможуть надати якісну кваліфіковану допомогу та забезпечити їх захист.

Підсумовуючи, варто наголосити, що проблема захисту дітей, що внаслідок домашнього насильства залишилися без батьківського піклування, стала в сучасному світі настільки гострою та розповсюдженою, що її вирішення потребує невідкладних заходів, зокрема, й шляхом застосування запропонованих методів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 347.6

Анастасія Олександрівна ЧЕЧЕЛЬ,
курсантка групи ДР-842

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри цивільного права та процесу ДДУВС
доктор юридичних наук М. П. Юніна*

АНАЛІЗ СПІРНИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРАВОВОГО ІНСТИТУТУ СЕКРЕТНОГО ЗАПОВІТУ

В Україні галузі спадкового права відводиться досить велике значення. Спадкове право не лише має на меті виконання волі заповідача, але й захист законних прав та інтересів спадкоємців, інших законних осіб а також здійснення розпорядження спадщиною. До основних принципів спадкового права належить свобода заповіту та захист законних прав та інтересів спадкоємців.

Зважаючи на те, що основним видом спадкування є спадкування за заповітом, на нашу думку, необхідно більш детально зупинитися саме на цьому виді спадкування, охарактеризувавши, зокрема, таку правову категорію як секретний заповіт. Дослідження даної правової категорії є досить актуальним зокрема через те, що наразі відсутня достатня кількість наукових праць, присвячених аналізу та характеристиці саме цього виду заповідальних розпоряджень. Саме тому, на нашу думку, є необхідним більш детально розглянути та проаналізувати особливості правового регулювання умов та порядку складання секретного заповіту задля виокремлення прогалин чинного законодавства, та визначити можливі шляхи їх усунення.

Якщо звернутись до історичного формування секретного заповіту, то варто зазначити, що в Україні до 2004 року громадяни навіть не здогадувалися про такий вид заповіту, на відміну від громадян інших країн, зокрема Іспанії, Франції та Угорщини. За цивільним правом цих країн спадкодавець мав право скласти заповіт, не надаючи іншим особам, у тому числі нотаріусу, права ознайомитися з ним.

Відповідно до ст. 1249 ЦК України секретним є заповіт, який посвідчується нотаріусом без ознайомлення з його змістом.

Однак існує низка проблемних аспектів секретного заповіту. Одним з найголовніших є те, що не будь-який пересічний громадянин знає правила складання такого заповіту, і навіть після роз'яснення нотаріусом правил оформлення секретного заповіту громадяни допускають помилки, що у подальшому призводить до визнання заповіту недійсним. Після складання секретного заповіту нотаріус перевіряє та посвідчує його. На цьому моменті й починаються суперечки науковців. Одні вважають, що нотаріус не повинен знати зміст заповіту, а інші вважають, що без знання нотаріусом змісту заповіту він не може його посвідчувати, а отже заповіт не буде дійсним. На наш погляд, слід підтримати варто думку про те, що нотаріус повинен знати зміст секретного заповіту для можливості його виправлення та посвідчення, однак при цьому нотаріус повинен пам'ятати про свій обов'язок зберігати таємницю нотаріальної дії та розкривати жодній особі зміст складеного заповіту.

Також іншою проблемою є те, що причиною недійсності секретного заповіту може стати відсутність доказів, що підтверджують те, що особа добровільно та в стані осудності складала такий заповіт. Інститут секретного заповіту не передбачає можливості нотаріусу зазначати стан заповідача, що є суттєвим недоліком сучасного цивільного законодавства.

Крім того, звичайний заповіт може складатись із залученням свідків, а секретний заповіт позбавляє такої можливості, що може в подальшому ускладнити тлумачення волі заповідача. На нашу думку, це є також проблемним аспектом через те, що остання воля заповідача може пояснюватись не так, як він того хотів.

Щодо процесуальних особливостей секретного заповіту, то вони лише постають актуальними питаннями для дискусій законодавців та вчених, а чіткого розуміння даних особливостей й досі не виявлено. Практика посвідчення і оголошення секретного заповіту в Україні настільки мала, що навіть не увійшла до постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» від 30.05.2008 р. № 7.

З огляду на вищезазначене можна зробити висновок про те, що інститут секретного заповіту є досить непопулярним в Україні. На нашу думку, це пов'язано, перш за все, з тим, що даний інститут на недостатньому рівні визначений в чинному законодавстві України, що пояснює необізнаність населення з приводу особливостей секретного заповіту. Очевидним є те, що українське законодавство потребує впровадження позитивного закордонного досвіду правового регулювання порядку та умов складання секретного заповіту з метою надання особі можливості обрати відповідний вид заповіту, який зможе забезпечити належний захист прав та законних інтересів усіх учасників спадкових правовідносин.

Одержано 24.04.2020

СЕКЦІЯ 4.
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПОЛІЦІЇ.
ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ
ФАКУЛЬТЕТУ № 1

УДК 342.922

Данило Олександрович НОВІКОВ,

курсант групи Ф4-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент І. Д. Казанчук

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ – ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ
ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах інформатизації суспільства неможливо уявити ефективну діяльність органів Національної поліції України в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, попередження та розкриття адміністративних й кримінальних правопорушень без використання сучасних інформаційних технологій та автоматизованих інформаційних систем.

Інформаційні технології - це система операцій з накопичення, зберігання, обробки та передачі інформації, які здійснюються за допомогою спеціальних каналах зв'язку з використанням комп'ютерної техніки. Величезна кількість статистичної, аналітичної і довідкової інформації використовується в слідчій, оперативно-розшуковій та експертній роботі органів поліції. Для цього застосовують не лише універсальне, але й спеціальне програмне забезпечення. Ті темпи, з якими інформаційні технології створюються та впроваджуються в поліцейську діяльність, настільки високі, що іноді навіть фахівці у галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а тим більше, інші категорії користувачів не встигають оцінити масштаби й глибину всього, що відбувається.

Однією з проблем інформаційного забезпечення є розосередженість обліків по окремим відомствам, що створює умови для відомчого впливу, викривлення державної статистичної звітності, маніпуляцій із цифровими показниками, уявної, а не реальної оптимізації діяльності щодо протидії та запобігання злочинності в державі. Існуюча система збирання показників кримінально-правової статистики про злочинність через відомчий підхід до неї не сприяє формуванню об'єктивної і достовірної картини про стан злочинності в країні та про результати роботи правоохоронної системи. Ситуація, що склалася,

негативно впливає й на використання статистичних даних для визначення тенденцій, стратегії і тактики протидії правопорушенням.

Звісно ефективність поліцейської діяльності напряму залежить від здатності кожного поліцейського використовувати на практиці інформаційні технології. Формування навиків в інформаційній сфері можливо під час професійної підготовки майбутніх правоохоронців в вищих закладах освіти системи МВС України, які готують поліцейських.

Отже, найважливішим завданням сучасної юридичної освіти у вищих закладах освіти системи МВС України є озброєння курсантів знаннями та досвідом використання інформаційних технологій, які використовуються в практичній діяльності правоохоронних органів. Співробітники Національної поліції у своїй роботі використовують інформацію, пов'язану не лише з відомостями про стан громадського порядку і рівня злочинності на певній території, але також і про самі органи та підрозділи, їх сили і засоби. У свою чергу накопичуються бази даних оперативно-довідкового і оперативно-розшукового призначення, у яких зазвичай міститься інформація, яка стосується обліково-реєстраційних даних громадян; правопорушень і кримінальних подій; правопорушників і злочинців; викрадених і вилучених речей, а також предметів антикваріату; власників транспортних засобів; власників вогнепальної зброї; громадян, що знаходяться в розшуку та безвісті зниклих громадян, а також інша інформація, що підлягає зберіганню. Уся ця інформація необхідна для ефективної роботи різних підрозділів правоохоронних органів та своєчасного прийняття практичних заходів у боротьбі зі злочинністю та правопорушеннями.

Таким чином, усе наведене вище вказує на всю масштабність та складність системи інформаційного забезпечення роботи кожного поліцейського. Тому для того, щоб виконувати свої функціональні обов'язки на належному рівні, працівник поліції зобов'язаний мати досить високий рівень інформаційної компетентності. І одним з основних напрямків щодо виконання цього завдання є належна професійна підготовка у закладах вищої освіти системи МВС України, формування інформаційної компетентності кожного курсанта або слухача.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 351.95

Роман Романович РОМАНІВ,

курсант групи Ф4-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент І. Д. Казанчук

ЩОДО НАПРЯМКІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ КІБЕРПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ І ЗЛОЧИНІВ У КІБЕРПРОСТОРІ

В процесі формування інформаційного суспільства, розвитку нових ІТ-технологій, з'явилася велика кількість шахрайських схем в Інтернет-мережі та кіберзлочинів. Це і надання неіснуючих послуг, і вкрадені паролі від банківських карт, і розповсюдження вірусів та шкідливого програмного забезпечення тощо.

Створені в структурі Національної поліції України підрозділи кіберполіції ефективно забезпечують реалізацію державної політики у сфері боротьби з кіберзлочинністю, організацію і здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до законодавства України, впровадження програмних засобів для систематизації кіберінцидентів, інформування населення про появу нових кіберзлочинців, реагування на запити зарубіжних партнерів, які надходять по каналах цілодобової мережі контактних пунктів. Але велике значення слід надавати проведенню профілактичних заходів серед користувачів Інтернету.

Так, в ході проведення профілактичної роботи кіберполіцейські постійно звертають увагу інтернет-користувачів на той факт, що часто зловмисники викуповують доменні імена сайтів, які раніше добросовісно надавали послуги покупцям, і намагаються видати новий сайт за ресурс, який надає такі самі послуги, а інколи навіть може мати такий самий вигляд, як і старий ресурс. У такому випадку користувач навіть може знайти в інтернеті велику кількість позитивних відгуків про цей сайт, однак потрібно звертати увагу на останню дату залишеного коментаря, радять кіберполіцейські.

Таким чином, враховуючи важливу роль профілактичної роботи працівників підрозділів кіберполіції, потрібно нарощувати та розширювати її можливості, аби наперед прораховувати кроки злочинців в Інтернет-просторі. Відтак в штат кіберполіції слід ввести додаткові посади, які передбачать новий напрям роботи, у першу чергу, виконання превентивної функції, спрямованої також на інформування населення про розповсюджені прийоми, які використовують злочинці в Інтернет мережі для того, щоб розпізнавати їх. Це дасть змогу не тільки оперативно виявляти та розкривати кіберзлочини та інші правопорушення, але й визначати чинники, які сприяють їх скоєнню, завчасно виявляти протиправний контент (контент, який пропагує екстремізм, тероризм, наркоманію, порнографію, культ жорстокості і насильства) та зловмисників до того, як вони скоять кіберзлочин. Також такі дії покращать роботу колег з інших органів (підрозділів) поліції, насамперед, підрозділів карного розшуку та органів досудового розслідування в рамках здійснення криміналь-

них проваджень у розкритті злочинів, учинених із застосуванням інформаційних технологій в Інтернет мережі.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 351.95

Дар'я Олександрівна СЕЧАНЦИНА,

курсантка групи Ф1-403

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент І. Д. Казанчук

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У ст. 2 Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII визначено, що державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки України. Проте, незважаючи на поетапну інтеграцію України до міжнародної інформаційної правової системи, особлива увага до інформаційній безпеці в Україні обумовлена зростанням кількості викликів і загроз національним інтересам, інформаційно-психологічної війни проти Української держави, але й наявністю великої кількості порушень прав громадян, що вчиняються в інформаційному просторі. У цьому контексті соціально-політичні події, що відбувалися та досі мають місце в житті української та світової спільноти обумовили перезавантаження правового статусу органів Національної поліції України в сфері забезпечення інформаційної безпеки, удосконалення правового регулювання їх діяльності щодо захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина, інтересів суспільства і держави в інформаційній сфері.

Основна мета діяльності Національної поліції України полягає у реалізації єдиної ефективної державної політики у сфері запобігання та нейтралізації внутрішніх загроз національній безпеці, зміцненні законності та правопорядку, завдяки чому правоохоронні органи України мають перетворитися на потужний державний механізм забезпечення внутрішньої, зокрема інформаційної безпеки держави. Функції поліції в сфері інформаційної безпеки поділяються за цільовим призначенням на: основні (зовнішні), які орієнтовані на правоохоронний аспект; допоміжні (внутрішньосистемні), які орієнтовані на сприяння реалізації основних функцій, запровадження відповідних управлінських механізмів.

Таким чином, удосконалення правових засад організації та діяльності підрозділів Національної поліції в сфері забезпечення інформаційної безпеки та протидії кіберзагрозам, першу чергу, спрямоване на:

– оптимізацію організаційно-функціональної структури кожного підрозділу поліції, у ході якої особлива увага повинна приділятися аналізу оперативної обстановки, визначенню базових вимог до їх діяльності, на основі чого вже повинні формуватися конкретні функції;

- обґрунтований розподіл функцій і обов'язків між підрозділами і працівниками поліції, створення належних умов для налагодження якісно нового рівня взаємодії між ними та координації їх діяльності;

- запровадження нових підходів до формування переліку організаційно-правових форм та методів взаємодії усіх суб'єктів протидії правопорушенням в інформаційній сфері, та підвищення контролю за якістю їх реалізації;

- запровадження сучасних механізмів аналітичного і матеріально-технічного забезпечення правоохоронної діяльності, покращення системи заходів, спрямованих на підвищення рівня професіоналізму поліцейських.

У свою чергу, удосконалення чинного законодавства України у сфері забезпечення інформаційної безпеки може бути здійснено за напрямками:

1) розроблення та прийняття Закону України «Про інформаційну безпеку України» відповідно до міжнародних стандартів і в якому має бути визначено зміст інформаційної безпеки регіону, розмежовано дане поняття від інформаційної безпеки держави, визначено систему суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки на державному і регіональному рівні, встановлено методи і засоби захисту національного і регіонального інформаційного простору тощо;

2) систематизація чинного законодавства України, яке регулює відносини у інформаційній сфері, шляхом прийняття єдиного кодифікованого акту – Інформаційного кодексу України, а також внесення змін та доповнень до законів України «Про інформацію», «Про Національну поліцію», та Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ № 2**

УДК 378.635.5:37.034

Аміна Ігорівна ГОЛОВНЯ,

курсантка групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

**НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ
ЯК АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ СУЧАСНОСТІ**

Проаналізувавши рівень патріотизму на сучасному етапі шляхом спостереження за різними віковими групами населення, можемо зробити очевидні висновки про незадовільно низькі відсоткові показники патріотично налаштованого населення. Та все ж серед молоді, на відміну від консервативно налаштованих

літніх осіб, значно більшою мірою помітні прояви патріотизму. Що собою являє проблема патріотичного виховання населення та молоді, зокрема? .

Патріотичне виховання – це планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго ставлення до Батьківщини. На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денаціоналізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця. Відсутність такої риси характеру як патріотизм несе серйозну загрозу ствердженню України як національної, цілісної держави. А також проблема патріотичного виховання неабияк важлива для становлення громадянського суспільства – одного з елементів демократичної держави.

До недавніх подій на сході патріотизм, розвитку якого раніше присвячували багато зусиль, поступово перетворився з необхідного елемента виховання наступних поколінь, в щось зайве, несучасне. До розвитку патріотизму серед молоді відносились дедалі більше формально, відбиваючи цим бажання бути патріотом і викликаючи сумнів щодо доцільності цієї особистісної якості. Нині абсолютно очевидним є той факт, що наявність цієї риси у кожного українця є не просто забаганкою, а національно важливою необхідністю.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 004.83

Лев Володимирович ЖАРОВ,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук В. А. Світличний

НЕЙРОМЕРЕЖІ В ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ще якихось 5 років тому, щоб зробити свій пошук по картинкам, доводилося занурюватися в тонкощі машинного зору. Потрібно було вигадувати те, яким чином перетворити картинку в певний індекс, відбиток, за яким можна знайти іншу, схожу на неї. Судячи з усього, для цих цілей могли використовувати перцептивні хеши і варіації, різні перетворення характеристик зображень і навіть каскади Хаара. Загалом, все це нагадувало класичні алгоритми епохи до машинного навчання, коли дослідникам ґрунтуючись на їх сприйнятті самим доводилося вигадувати деякі моделі. Це все дуже цікаво і серйозно, можна захистити не один диплом і дисертацію. Але що примітно, зараз існує досить простий спосіб для побудови свого власного движка пошуку схожих картинок і почати вирішувати проблеми в нашій країні.

У наші дні багато людей чують про наркотики в мережі, про складнощі затримання наркоторговців. А хтось продає не тільки наркотики, але і інші товари «чорного ринку». Інтернет переповнений як матеріальними товарами так і віртуальними. Всіма нами відомий скандальний месенджер «Telegram» тому підтвер-

дження. У цьому додатку люди можуть як купити наркотики, так і купити дитяче порно, а іноді навіть безкоштовно дивитися його в закритих групах.

За поширення наркотиків згідно зі статтею 307 ККУ карається в середньому 5 років позбавлення волі, крім того передбачене і більш тяжке покарання за це злочин. Санкція за поширення порно згідно зі статтю 307 ч.4 ККУ передбачає від 5 до 10 років позбавлення волі. Тобто поширення порно злочин більш важче ніж за наркотики. Так чому всі забули про таку проблему як дитяче порно?

Огляд існуючих класичних рішень

Якщо подивитися на звичайні алгоритмічні методи порівняння зображень, то в основному все зводиться до обчислення деякої хеш функції над зображенням, а потім обчислення відстані, наприклад, Хеммінга між двома значеннями хешів. Чим менше відстань, тим більше картинки схожі між собою.

Далі починається типовий для алгоритмічних моделей шлях вибору деякої магічної функції, яка буде зберігати в собі схожість зображень. Один із прикладів таких функцій - це перцептивний хеш. У цьому підході за допомогою дискретного косинусного перетворення залишають так звані нижні частоти, в яких сконцентровано більше інформації про форму зображення, ніж про його кольорні характеристики.

Є ще кілька інших алгоритмів, навіть на основі каскадів Хаара, але в результаті так чи інакше, алгоритм дуже сильно страждає від перетворень над зображенням: від поворотів, відображень, змін розміру, модифікації кольоровості. Але незважаючи на ці недоліки, вони дуже швидко працюють. Їх можна використовувати для пошуку дублікатів з незначними спотвореннями. Але для пошуку зображень, в яких "схожі" визначаються в тому сенсі, що на них зображені коти, а не собаки, алгоритми цього типу не підходять, так в принципі цього від них і не вимагають.

Як показують практичні експерименти, порівняння перцептивних хешей досить продуктивно, незважаючи на деякі недоліки властиві ймовірно всім інтелектуальним технологіям розпізнавання зображень.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 004.056.2,004.056.5,004.65

Вікторія Олександрівна КОВТУН,

курсантка групи Ф4-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ ТА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ В БАЗАХ ДАНИХ

У наш час інформація перетворюється на найдорожчий ресурс. Але при роботі з нею багато-хто не підозрює про можливі втрати, модифікацію, крадіжку даних, а також про те, якої шкоди це може завдати. Оперативне отримання та захист інформації, що міститься в базі даних (БД), дає перевагу над конкурентами.

У порівнянні з файловими системами, бази даних мають такі переваги: контроль за надмірністю даних; несуперечливість даних; більше корисної інформації при тому ж обсязі збережених даних; спільне використання даних; підтримка цілісності даних; підвищена безпека; застосування стандартів, можливість знаходження компромісу для суперечливих вимог, підвищення доступності даних і їх готовності до роботи тощо.

Для роботи з базою даних, з точки зору безпеки, в реальних умовах створюється достатня кількість проблем, які пов'язані з користувацькою авторизацією. Це можуть бути, як проблеми звичайного підглядання пароллю, так і проблеми крадіжок необхідних даних шляхом використання власних користувацьких автентифікаційних даних з невідповідною високою користувацькою роллю.

Щоб уникнути цих проблем, усі спроби доступу до системи обов'язково повинні фіксуватися, і, наприклад, після декількох таких спроб із помилковим паролем з одного і того самого додатку БД може блокуватися так, що розблокувати її зможе тільки адміністратор БД.

З метою підтримки цілісності баз даних повинні бути передбачені засоби для забезпечення достовірності як значень всіх елементів даних, так і взаємозв'язків між цими елементами даних в БД; управління доступом до інформації, що зберігається в БД; управління одночасним паралельним виконанням різними користувачами різноманітних операцій з обробки інформації з БД; відновлення БД після будь-яких апаратних і програмних збоїв тощо.

Для забезпечення належного захисту інформації слід комбінувати найкращі існуючі методи, але фрагментувати їх використання на «рівні захисту». Це дасть деякі переваги, наприклад, користувач, який не володіє необхідним набором автентифікаційних даних, отримає доступ тільки до відповідного рівня взаємодії з базою даних.

Ще одним з найбільш важливих кроків у захисті інформації в базах даних є зміна пароля адміністратора, який за замовчуванням може бути порожнім. Цей захист запобігає встановленню анонімних підключень. Крім того, використовується такий нестандартний метод захисту, як приховування шляху адресного рядка, який служить для протидії несанкціонованого входу в систему.

Також для захисту інформації в базах даних доцільно використати метод, який передбачає включення багатошарового захисту інформації шляхом використання засобів криптографії, графічного пароллю, що збільшить час, витрачений на процес отримання необхідних користувачеві привілеїв, але дозволить відслідковувати та керувати доступом користувачів і захищати перш за все цілісність даних краще, чим це було реалізовано до цього.

Отже, на сьогоднішній день об'єм інформації в світі є настільки великим, що самим оптимальним методом роботи з нею є база даних. Проаналізувавши всі методи захисту інформації в БД, можна зробити висновок, що використання якогось певного методу не може гарантувати повного зберігання даних. Тому для підвищення рівня безпеки інформації в БД рекомендовано використання комплексних заходів.

Одержано 24.04.2020

004.056:55(043.2)

Ілля Сергійович КОРОТКОВ,

студент групи КБдср-19-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ФІШИНГ ШАХРАЙСТВУ

Фішинг існує на протязі багатьох років, за цей час кіберзлочинці розробили широкий спектр методів зараження жертв. Перші систематичні фішинг-атаки почалися в мережі AmericaOnline (AOL) ще в 1995 році. Щоб викрасти легітимні облікові дані, зловмисники зв'язувалися з жертвами через AOL InstantMessenger (AIM), видаючи себе за співробітників компанії AOL, які перевіряють паролі користувачів. Зараз зловмисники, які займаються фішингом, видають себе за банки або інші фінансові установи.

Взагалі фішинг (від англ. fishing – риболовля) це особливий вид шахрайства, метою якого є виманювання у довірливих або неуважних користувачів мережі персональних даних клієнтів онлайн-аукціонів, сервісів з переказу або обміну валюти, інтернет-магазинів. Якщо ціль шахраїв відома, то способи різні. Коли з'являється нова «схема», то поліції треба вигадати протидію. На жаль поліція та інші правоохоронні не завжди мають змогу контратакувати.

Фішинг – це вид соціальної інженерії, тобто люди в основному дають данні карток чи іншу інформацію, потрібну шахраям, добровільно, шляхом обману. Зараз дуже популярні сайти з великою знижкою на відомий товар. При створенні заказу на товар, людина не звертає увагу, що сайт зроблений неякісно, в основному це із-за того, що сайти більше тижня «не живуть», а тому створювати сайт з нормальним оформленням не має сенсу. Коли людина ввела: номер картки, термін дії, та CVV код, шахраї отримують можливість вивести кошти з банківського рахунку, бо не всі сайти з фінансовими переводами з карти на карту потребують подвійну аутентифікацію (код з банку).

Протидіяти найбільш ефективно – інформувати людей про загрозу. Уважну та озброєну інформацією людину ввести в оману дуже складно. Посилене інформування дієвий метод протидії махінаціям. Тому співпраця ЗМІ та Департаменту Кіберполіції має велику роль. Якщо ввести мову про вже скоєний кіберзлочин, то перед поліцією стоїть завдання встановити та затримати підозрюваного. Зловити зловмисника та зібрати достатню доказову базу складний процес.

Якщо шахраї при обмані використовували мобільний телефон, наприклад, для підтвердження заказу, то доцільно буде зробити запит до мобільного оператора, за допомогою IMEI коду телефона встановити інші номери, які були використані, перевірити район, в радіусі якої мобільної «соти» (вежа для підтримки мобільного сигналу) був номер у мережі, також он-лайн грабіжники дуже часто використовують свої постійні мобільні пристрої, лише купуючи інші сім-карти, знаючи те, що оператор зберігає IMEI коди пристроїв та сим карт, які були використані цими мобільними телефонами, ми можемо з'ясувати

справжній номер телефону підозрюваного. Далі просто потрібно дізнатися ім'я. Перший спосіб: зайти у Viber чи Telegram та перевірити там ім'я. Другий спосіб схожий с першим: зайти у GetContact (застосунок суть якого в тому, що встановивши його ви дасте дозвіл переглядати ваші контакти (номера та імена), натомість ви отримуете можливість знаючи номер телефону дізнатися ім'я. Використовуючи перший та другий спосіб одночасно ми з великим шансом отримаємо ім'я підозрюваного. Після цього просто перевірити данні про проживаючих у тому районі людей з таким ім'ям, чи були судимі та інше.

Протидія фішингу потребує постійного моніторингу на предмет нових методів та шляхів обходу системи безпеки, адже більша частина населення не надає особливого значення звичайним правилам особистої безпеки. Тому шахраї, використовуючи методи соціальної інженерії, мають можливість заволодіти особистими даними людини, які вона мала необережність розкрити.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 004.056

Ксенія Олександрівна КРАТАСЮК,

курсантка групи Ф4-402

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

РОЛЬ КІБЕРБЕЗПЕКИ В ЗАХИСТІ ПРАВА НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ

Глобальний інформаційний простір, у більшості, є наслідком фінансово-економічної глобалізації. На жаль, зі зростанням використання Інтернету в наші дні зростає кіберзлочинність. Кіберкрадіжка інтелектуальної власності – один із типових злочинів, що означає крадіжку авторських прав, комерційних таємниць, патентів тощо, використовуючи Інтернет та комп'ютери.

Сутність поняття “інтелектуальна власність”, суспільні відносини у цій сфері з розвитком науково-технічного прогресу неминуче будуть піддаватися визначеній, не виключно – кардинальній трансформації.

Раніше крадіжка комерційної таємниці або виготовлення піратської версії будь-якого додатку потребувало багато, часу, фізичної праці і грошей. Оригінальні копії слід було викрадати фізично, що вимагало багато часу та грошей. Проте зараз це можна зробити легко сидючи на одному місці, не витрачаючи на це занадто багато часу і грошей і не залишаючи ніяких доказів.

Однією з основних кіберкрадіжок інтелектуальної власності, з якою стикається наша країна, є піратство та крадіжка особистих даних. У наші дні можна отримати піратську версію фільмів, програмного забезпечення, ігор тощо. Піратство призводить до величезної втрати доходу для власника авторських прав. Також за крадіжку особистих даних, подальше їх використання, продаж або користування існує кримінальне покарання.

Для того, щоб захистити інтелектуальну власність, слід дотримуватися певних правил. Наприклад, часто оновлювати список IP-адрес, які потрібно захистити, можна зменшити кількість людей, які можуть отримати доступ до своїх комерційних таємниць, постійно моніторити незвичайні входи, навчати своїх працівників кібербезпеки та кіберзахисту, встановлювати деякі програми для зменшення загроз, використовувати сучасне антивірусне програмне забезпечення тощо.

Навіть після вживання всіх цих кроків для захисту прав інтелектуальної власності немає гарантії, що вони не можуть бути викраденими, оскільки людська залежність від Інтернету постійно зростає, тому навіть у цьому випадку ці кіберзлочоді можуть розробляти нові способи зламати всі системи безпеки.

Проблема полягає у тому, що за допомогою сучасних інформаційних та програмно-інструментальних засобів можна встановити факт наявності плагіату, навіть у випадку часткової зміни зовнішньої складової об'єкту інтелектуальної власності. Але корегування зовнішньої складової не завжди відображається адекватним корегуванням внутрішньої системи – найголовнішої складової об'єкту інтелектуальної власності. Ситуація ускладнюється і у зв'язку зі стрімкими темпами “роботизації” з елементами штучного інтелекту, які так само стрімко перетворюються на повноцінний штучний інтелект.

Глобальний інформаційний простір досить суттєво ускладнює процес створення об'єкту інтелектуальної власності та визначення права власності на нього. Вже сьогодні процеси створення об'єкту інтелектуальної власності та їх впровадження повинні супроводжуватися юристами – спеціалістами з інформаційного права та права інтелектуальної власності. Мало знати загальні структури та положення нормативно-правових актів в інформаційній сфері та сфері права інтелектуальної власності. Потрібно досконально знати положення – “диявол ховається в деталях”. На жаль, розуміння цього поки що не спостерігається, що нагадує відношення роботодавців та суспільства в цілому до спеціалістів у сфері IT-технологій наприкінці XX-го – початку XXI сторіччя.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 004.82

Андрій Дмитрович НЕПОП,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СПОСІБ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Сфери застосування систем штучного інтелекту (ШІ) є необмеженими - від створення роботів, які самостійно приймають рішення, до машин з автопілотом чи онлайн-перекладачі в реальному часі. Штучний інтелект для запобігання злочинності може працювати в таких сферах:

Прогнозування злочинності

Прогнозування злочинності, її попередження та протидія їй з використанням штучного інтелекту. Програмне забезпечення має унікальну здатність розпізнавати закономірності злочинної поведінки в, здавалося б, незв'язаних між собою події, а потім передбачати ймовірність повторного злочину. Ми впевнені, що цей точний аналіз поряд зі знаннями і досвідом співробітників поліції, стане величезною стримуючою силою для злочинності. Так відома компанія-розробник Space Imaging Middle East (SIME) повідомила, що програма ШІ аналізує базу даних поліції про скоєні злочини і намагається спрогнозувати, де і коли ця подія може відбутися знову. Програма використовує дуже складні алгоритми, що, дозволяє робити прогнози з високою точністю. За повідомленням SIME, програма може попереджати патрульних поліцейських, на які райони міста слід звернути більше уваги.

Запобігання кіберзлочину

Системи ШІ може допомогти компаніям запобігти кіберзлочинам. Алгоритм ШІ може бути навчений підбирати ключові слова або теми, пов'язані з шкідливим контентом, тим самим зупиняючи потенційну кіберзагрозу. Правоохоронні органи можуть застосовувати алгоритми ШІ для виявлення ряду злочинів. Наприклад, дані про крадіжки (дата і час, коли скоюються злочини, об'єкти і способи злому) можуть вказувати на схожість з іншими аналогічними злочинами, які залишилися нерозкритими. Після того, як правоохоронці збрали інформацію про злочин, вони можуть застосувати алгоритм ШІ для аналізу цих даних, щоб знайти зв'язки з іншими злочинами або визначити підозрюваних осіб. ШІ може заповнити прогалини в розслідуванні і, в той же час, звільнити співробітників поліції від зайвої технічної роботи, щоб дати їм можливість зосередитися на інших важливих аспектах розслідування.

Розпізнавання обличч

Поширеним способом боротьби зі злочинністю з використанням машинного навчання є технологія розпізнавання осіб. Ця технологія, використовується в аеропортах, включає в себе зіставлення зображень людини з файлами з бази даних правоохоронних органів, дозволяє ідентифікувати особу злочинця.

Запобігання злочинам терористичної спрямованості

Сканування соціальних мереж для пошуку людей, які можуть бути радикалізовані, це ще один вид діяльності для штучного інтелекту. Сьогодні деякі правоохоронні органи вже використовують штучний інтелект для моніторингу та аналізу розмов в соціальних мережах з метою запобігання спроб вербування нових членів такими терористичними організаціями, як ІДІЛ і подібних їм. Один з таких інструментів моніторингу був названий WACS або Інтернет-системою AWACS. Така назва відображає аббревіатуру, що використовується військовими США для опису своїх розвідувальних і командних повітряних станцій. Мета WACS полягає в запобіганні негативних подій шляхом моніторингу активності в Інтернеті, що вказує на можливі злочинні сценарії.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 004.82

Нікіта Сергійович НЕПОП,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Штучний інтелект (ШІ) сьогодні – це здатність машин і програм аналізувати отриману інформацію, робити висновки, приймати на їхній основі рішення. Ключова характеристика ШІ – пристроїв, це вміння постійно навчатися, накопичувати знання і успішно застосовувати їх, тобто це здатність до тих дій, які виконує людський мозок. Простіше кажучи, думати і реалізовувати задумане: наприклад, готувати певні коктейлі, керувати транспортними засобами або ставити діагнози людям. Вчені до цього часу не мають одностайної думки стосовно природи інтелекту людини, і поки не визначилися з чіткими вимогами стосовно машинного розуму.

Звичайно, виконувати роботи, для яких створюється штучний інтелект, можуть і люди. Перші дослідження з вивчення штучного інтелекту почалися ще в середині ХХ століття. Поняття ШІ як науки сформулював професор Дартмутського коледжу Джон Маккарті у 1956 році, а апогеєм наукових пошуків став відомий тест Тьюринга. Звичайно, суперечки про те, чи можна вважати ШІ інтелектом повною мірою, до цього часу продовжуються. Але це не суперечить тому, що розумні системи, які навчаються, полегшують життя людини, хоча за рівнем розвитку пасуть задніх. Переваги штучного інтелекту: точність в обробці даних; здатність аналізувати велику кількість інформації з великою швидкістю; ШІ не потрібен сон і перерва на обід, крім того він не допускає помилок через перевтому; використовувати штучний інтелект можна там, де людині небезпечно перебувати.

Використання машин, які навчаються, і програм може значно скоротити час, фінансові витрати і сприяти продуктивності праці. Наприклад, за допомогою штучного інтелекту, який вміє діагностувати меланому, лікарі зможуть більш точно ставити діагнози і витрачати на кожного з пацієнтів менше часу. Відповідно, при цьому лікарям вдасться допомогти більшій кількості людей за певний період.

Де використовується штучний інтелект сьогодні? Потенціал застосування штучного інтелекту дуже широкий, вже зараз він використовується у багатьох сферах: медицина, фінанси, промисловість, торгівля і, звичайно, побут людини. Як приклад – голосові помічники Siri і Alexa, яких можна завантажити на iOS, Android або Windows. Ще є боти у відеоіграх, які здатні поводити себе завжди по-різному. Існують і автоматичні перекладачі, а також цілісні комплексні системи розумного будинку. Неабияку роль відіграє штучний інтелект у роботі підприємств. Він допомагає автоматизувати процеси, які потребують неабияких

зусиль, і тоді участь людини залишається мінімальною. Наприклад, компанія LG планує відкрити завод, де все – від закупівлі матеріалів до відвантаження готового продукту – буде під контролем розумних систем. Запустити виробництво нового формату керівництво компанії збирається вже у 2023 році.

Активно застосовується ШІ в робототехніці. Наприклад, в китайській провінції Хенань чергує робот-патрульний, який вміє розрізняти і аналізувати осіб. Один з розумних роботів на ім'я Софія навіть отримав громадянство в Саудівській Аравії.

Перспективи штучного інтелекту неабиякі: підвищення ефективності, зручність, позбавлення довготривалих процесів і автоматизація звичних. Поки що порівняно новий напрям стикається з низкою труднощів щодо впровадження рішень в життя. Проте, згідно з дослідженням компанії McKinsey, в найближчі роки автоматизація виробництва прискориться. Наприклад, в Китаї 50% робочих процесів візьмуть на себе розумні системи.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 004.9

Олексій В'ячеславович ПЕРЕЦЬ,

курсант групи Ф-4-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

ВИКОРИСТАННЯ ХАКЕРСЬКИХ МОБІЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Серед хакерських пристроїв все більше обертів набирають мобільні пристрої на базі таких операційних систем як Kalinethunter, Andrax, Anonymus. Їх основні задачі в пентестінгу з використанням одного мобільного телефону (без додаткових пристроїв). Як правило їх використовують фахівці галузі інформаційної безпеки для тестування власних пристроїв на захищеність, але дані операційні системи можуть використовувати для злочинних дій, враховуючи те, що окрім пентестінгу є багато інших утиліт (симулятор DDoS-атак, утиліта для пошуку уразливостей Sql Poison та програма для злому паролів John the Ripper, та ін.)

Наприклад відомо, що система Anonymus OS вже є в відкритому доступі. В цю OS був інтегрований повний набір інструментів як для взлому, DDoS-атак, пошуку уразливості, так і для додаткового тестування на проникнення у смартфоні користувачів.

Підбиваючи підсумки сказаному можна резюмувати операційна система Anonymus OS є достатньо потужним інструментом для тестування на проникнення для спеціалістів з інформаційної безпеки. Користуючись Anonymus OS, можна належним чином захистити критичну ІТ-інфраструктуру від зловмисників.

Одержано 24.04.2020

*

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І КРИМІНОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ № 1

УДК [343.85:343.35](477.54)

Олена Юрїївна НОСОВА,

курсантка групи Ф1-403

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри

кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук О. О. Авдєєв

**«ЕЛЕКТРОННИЙ МАЙДАНЧИК» ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ
ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ
У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ**

Згідно із даними міжнародної організації Transparency International та Євразійської групи по протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму найбільш схильними до корупції секторами є: сфера будівельних підприємств і державних закупівель, сектор житлової та комерційної нерухомості, нафтова і газова промисловість, важка промисловість і сфера видобутку корисних копалин. При цьому на першому місці знаходиться сфера будівельних підприємств і державних закупівель.

Корупція в сфері державних закупівель є загальнопоширеним в світі явищем. Велика частка країн з метою своєчасного попередження зазначеного явища впроваджує загальнодержавні програми, а деякі з них об'єднуються і розробляють спільні плани дій. Так, в Конвенції Організації Об'єднаних Націй "Проти корупції" державних закупівель присвячена окрема стаття (ст. 9). Згідно положень ч.1 ст. 9 зазначеної конвенції: Кожна держава-учасниця здійснює, відповідно до основоположних принципів своєї правової системи, необхідні заходи, для створення належний системи закупівель, які ґрунтуються на прозорості, конкуренції та об'єктивних критеріях прийняття рішень, і є ефективними, з точки зору запобігання корупції.

На сьогоднішній день система державних закупівель в Україні, знаходиться в стадії реформування. Реформа системи державних закупівель («дорожню карту») в Україні розрахована на 5 років і буде тривати з 2016 по 2020 роки. Основною метою якої є забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України у сфері публічних закупівель щодо адаптації законодавства до європейських та міжнародних стандартів. Експерти відзначають цілий ряд труднощів, з якими стикається дана система – це корупція, антиконкурентні практики, низька прозорість, що в цілому впливає на економіку країни.

Як показали дослідження Євразійської групи з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму близько 70% державних витрат, у кінцевому підсумку, набувають форму контрактів. Ризики, пов'язані з корупцією і розкраданням в сфері державних контрактів можуть існувати навіть до

початку процесу проведення тендерів, а саме під час розподілу державних коштів, і зберігається протягом усього подальшого процесу, від визначення переможця по тендеру до виконання контракту.

На практиці, в країнах світу, виділяють такі прийоми, спрямовані на розкращання державних коштів: закупівля товарів для потреб державних установ здійснюється за попередньо обумовленим (як правило, завищеними) цінами; закупівля товарів для потреб державних установ здійснюється за допомогою маніпулювання якістю та обсягами закупівель; істотно підвищується вартість будівельних матеріалів, послуг, з проведення будівельних робіт; в акти прийому-здачі робіт, включаються роботи, які насправді не здійснювалися; переможцями за державними тендерами виступають попередньо визначені підставні компанії.

Закон закріплює перелік принципів, які повинні забезпечуватися під час здійснення закупівель. Виходячи з цього положення, одним із принципів є прозорість. Прозорість сфери публічних закупівель, означає інформування ринку про заплановані та укладені договори, опублікування нормативної бази, детальних рекомендацій, методик та стандартів щодо процедур закупівлі.

На теперішній час зроблено чергові кроки в розбудові системи публічних закупівель, зокрема запровадження використання загальнодоступних засобів електронної комунікації - основний інструмент забезпечення прозорості державних закупівель в Україні це створення сервісної інформаційної платформи "Офіційна єдина система електронних державних закупівель ProZorro", та практичних майданчиків, що об'єднують органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також державні та комунальні підприємства, які оголошують свої тендери, а представники бізнесу подають свої пропозиції і беруть участь в торгах. Ці сервісні ресурси доступні в онлайн режимі через Інтернет-портали «<https://infobox.prozorro.org>» та «<https://zakupki.prom.ua/about>».

Станом на 17.09.2019 року ProZorro.Продажі вже заробили для держави понад 134 млн грн. на 105 успішних аукціонах з малої приватизації. Кількість об'єктів в системі сягнула 1077, а кількість оголошених аукціонів – 598.

Мета впровадження електронних торгів при здійсненні державних закупівель – оптимізація закупівель для державних потреб при мінімізації витрат; забезпечення рівних умов конкуренції за укладання контракту, в тому числі забезпечення рівноправної конкуренції на національних ринках і загалом на ринках ЄС; дотримання вимог публічності; сприяння здійсненню чесного і відкритого бізнесу; допомоги малим і середнім підприємствам в отриманні урядових замовлень.

Отже, державні закупівлі, які до недавнього часу були чи не найбільш тіньовою системою у нашій країні, одними з перших потребували належного регулювання. Корупція - явище суспільне, де людський фактор є її першопричиною. Основна частка таких порушень - результат усвідомлених і цілеспрямованих дій з боку осіб, які оголосили торги, зважаючи на наявність у них неправомірних інтересів з приводу предмета аукціону або конкурсу. З цього випливає, що одним з найважливіших напрямків протидії корупції в сфері закупівель товарів, робіт і послуг є удосконалення національного законодавства шляхом створення чітко передбачуваних правил, простих умов участі у процедурах, чіткий розподіл відповідальності між інституціями, фахівцями та контролюючими органами, який обмежить можливість посадових осіб прий-

мати необґрунтовані чи неправомірні рішення щодо закупівлі, робіт чи послуг і, таким чином, знижують ризики корупції.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТУ № 3**

УДК 342.922

Ірина Сергіївна ТРИДУБ,

курсантка групи ФЗ-104

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, професор О. В. Джафарова

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОКРАЩЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ
ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ
ЩОДО НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ**

Розвиток Української держави в напрямку євроінтеграції вимагає адаптації національного законодавства до світових стандартів дотримання прав і свобод людини та громадянина, а головне – його належного виконання. Практика правозастосування в нашій державі довела, щоб зміни дійсно були ефективними, необхідно на науковому рівні чітко визначити засади діяльності органів влади з переконанням, що держава існує для забезпечення потреб людини, а не навпаки. Особливої уваги в цьому аспекті вимагає перегляду підходів та існуючого нормативного забезпечення здійснення публічно-сервісної функції всіма правоохоронними органами та Міністерством внутрішніх справ України зокрема, адже саме при правозастосуванні тут виникає безліч питань.

З метою покращення діяльності сервісних центрів МВС України є необхідність на законодавчому рівні прийняття окремого закону України, який мав би стати правовою основою врегулювання дозвільних, реєстраційних, експертних та інформаційних послуг, які надаються сервісними центрами МВС, а також визначатиме організаційно-правові засади діяльності сервісних центрів МВС, що спрямовані на забезпечення реалізації прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання публічних послуг.

Варто наголосити, що потребує закріплення базових принципів і правил проведення адміністративної процедури, що сприятиме правовій визначеності й наданню гарантії дотримання прав громадян і юридичних осіб у разі, коли сервісні центри МВС України визначають їх права та обов'язки. Такі принципи, як законність, встановлення істинних фактів, які є важливими для прийняття рішення, право бути почутим, право на одержання письмового рішення з

зазначенням підстав для його прийняття, на поновлення процедур у певних випадках, на позасудове оскарження, є невід'ємними для функціонування сучасної системи державного управління, що ґрунтується на верховенстві права.

З метою досягнення високої якості та доступності публічних послуг в діяльності сервісних центрів МВС України необхідно здійснити певні кроки: упровадження публічно-сервісного підходу в діяльності сервісних центрів МВС України; зменшення адміністративних бар'єрів та спрощення процедури отримання публічних послуг; постійний моніторинг за якістю та доступністю надання публічних послуг сервісними центрами МВС України; надання публічних послуг сервісними центрами МВС України за принципом «єдиного вікна» у форматі відкритого офісу; запровадження дозвільних, реєстраційних, експертних та інформаційних послуг за допомогою мережі «Інтернет» з використанням електронного підпису шляхом залучення широких верств населення до їх отримання; створення системи постійного обміну інформацією між суб'єктами, які відповідають за введення та заповнення бази даних, що пов'язані з об'єктами підвищеної небезпеки; унеможливлення корупційної складової при наданні публічних послуг сервісними центрами МВС шляхом здійснення антикорупційних заходів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.922

Микита Сергійович ДЗЮБА,

курсант групи ФЗ-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, професор С. О. Шатрава

ПРИНЦИПИ ПРЕВЕНТИВНОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

У період суттєвого оновлення адміністративного законодавства України, яке регламентує особливості діяльності органів і підрозділів Національної поліції України, теоретичний і практичний інтерес до вивчення принципів превентивної поліцейської діяльності обумовлений, у першу чергу, функціональним призначенням основоположних і керівних засад для характеристики правової природи та сутності даного напрямку поліцейської діяльності, що відображає об'єктивно існуючу реальність і закономірності, які в ній діють, їх спрямованість і найсуттєвіші властивості на сучасному етапі функціонування загальної системи поліції у відносинах із громадськістю.

Принципи поліцейської діяльності містять у собі керівні, основні положення, що концентрують і об'єктивно виражають інтереси та потреби громадян та держави на сучасному розвитку життєдіяльності суспільства щодо забезпечення та охорони їх прав, свобод та інтересів у публічно-правовій сфері, виконують функцію загальноно нормативного орієнтира для здійснення всіх напрямів поліцейської діяльності, спрямовані на удосконалення та ефективність такої діяльності.

Що стосується безпосередньо принципів превентивної поліцейської діяльності, то вважаємо, що їх характерними особливостями є наступні. По-перше, вони формуються і розвиваються відповідно до сучасних вимог, очікувань і потреб членів суспільства та держави стосовно забезпечення та охорони їх прав, свобод та інтересів у публічно-правовій сфері; по-друге, визначають соціальну цілеспрямованість, характер, зміст та межі превентивної поліцейської діяльності; по-третє, очевидно, що всі принципи превентивної поліцейської діяльності утворюють об'єктивно обумовлену, нормативно зафіксовану, науково обгрунтовану, відносно стабільну «систему координат», елементи якої діють не відособлено, а у певній взаємозалежності, не суперечать один одному і мають обов'язковий характер під час застосування поліцейських превентивних заходів та реалізації превентивної функції органами та підрозділами Національної поліції України.

Виходячи з вищенаведеного, доцільно принципи превентивної поліцейської діяльності залежно від способу їх нормативного закріплення умовно поділити на: 1) загальноправові принципи, які характерні для всіх органів публічної влади, у тому числі й для органів Національної поліції України; 2) базові принципи, які характеризують цілеспрямованість, зміст та межі поліцейської діяльності, і закріплені у нормах Закону України «Про Національну поліцію»; 3) спеціальні принципи, які характеризують специфіку превентивної поліцейської діяльності, та визначені нормами окремих Законів України: «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства», «Про дорожній рух», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» тощо.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.951:351.82

Юрій Юрійович МУРЗА,

курсант групи Ф3-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. С. Селюков

СЛУЖБОВІ СОБАКИ СЛУЖБИ АВІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Службове собаківництво не є новелою сучасного життя. Собак використовують та застосовують у різних напрямках: в Національній поліції, у Державній прикордонній службі України, у Державній кримінально-виконавчій службі України, у Державній службі України з надзвичайних ситуацій, у Збройних силах, Національній гвардії, Митній службі, Державній охороні, Службі безпеки України, а також в медицині (каністерапія), та для власного користування громадянами. Діяльність службових собак, що здійснюється в аеропортах має деяку специфіку, крім того на території аеропортів проводиться використання собак різних відомств з різними цілями. Не виключенням є і Служба авіаційної

безпеки України (далі – САБ).

Відповідно до Положення про службу авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта основними завданнями служби є: організація та проведення контролю на безпеку членів екіпажу повітряних суден, пасажирів, їх ручної поклажі, багажу, вантажу та бортових припасів, у т.ч. бортового харчування, кур'єрських і поштових відправлень; охорона повітряних суден та об'єктів авіаційного суб'єкта, їх захист від актів незаконного втручання; організація та контроль за пропускним і внутрішнім об'єктовим режимом авіаційного суб'єкта, а в міжнародних аеропортах – у секторах контрольованої зони, визначених наказом керівника авіаційного суб'єкта за погодженням керівників підрозділів прикордонного та митного контролю в аеропорту; урегулювання кризової ситуації, припинення акта незаконного втручання, іншого протиправного посягання на нормальну, безпечну діяльність цивільної авіації.

Враховуючи таку специфіку діяльності служби можна вести мову про те, що всі завдання можливо реалізовувати і за допомоги собак, які допомагати-муть людині у здійсненні такої діяльності.

Так на летовищі «Бориспіль» активно залучають чотирилапих працівників. Основне завдання – допомогти знайти заховану вибухівку. Пасажири авіаліній нерідко бачать в аеропорту службових собак, але ніхто не здогадується, скільки часу і праці вкладається в їх навчання і виховання. Робота в даному напрямку надзвичайно відповідальна. Адже багато в чому саме від професіоналізму чотириногих «чергових» залежить безпека аеропорту і пасажирів.

Діяльність кінологів полягає у забезпеченні безпеки пасажирів та членів екіпажу шляхом виявлення речей, які можуть спричинити вибух. Особливості підготовки та відповідальності кінологів та собак є дуже серйозними з огляду на те, що головною метою використання собак є протидія такому негативному явищу як тероризм. В службі не використовуються собаки маленьких порід, претенденти на службу проходять колосальний відбір, починаючи із утроба матері (схильність до службової діяльності передається у спадок) до останнього дня підготовки. Від якісної роботи собаки залежить життя багатьох людей, як в небі так і на землі.

Державна програма авіаційної безпеки цивільної авіації передбачає два випадки використання собак в залежності від рівня загрози для досягнення безпеки в неконтрольованій зоні і захисту об'єктів радіонавігаційного забезпечення засобів і служб. Отож актуальність використання собак в діяльності служби авіаційної безпеки є незаперечною та потребує подальшого аналізу та вивчення.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 351.741(477)

Вікторія Петрівна БРИНЧАК,

курсантка групи Ф1-306

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, доцент В. Б. Пчелін

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Конституція України проголосила, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Задля забезпечення дії даних конституційних приписів у нашій державі функціонує ряд правоохоронних органів, провідним серед яких слід вважати Національну поліцію України. Саме на даний правоохоронний орган покладено завдання щодо: забезпечення публічної безпеки та порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства та держави; протидії злочинності. Виконання зазначених завдань вимагає від поліції здійснювати свою діяльність за багатьма напрямками, основним серед яких, на нашу думку, є профілактика правопорушень, що знаходить свій практичний прояв у реалізації комплексу заходів, які спрямовані на виявлення причин та умов вчинення правопорушень, ліквідацію факторів, які сприяють формуванню антигромадської поведінки особи, проведення профілактично-роз'яснювальної роботи серед громадян.

На такий висновок наштовхує й аналіз ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року, в якій наводиться перелік основних повноважень поліції, більшість з яких пов'язана саме з профілактикою правопорушень: здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень; виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення; тощо.

Основними завданнями профілактики правопорушень є визначення причин та умов (що сприяють) їх скоєння; здійснення впливу на особу, яка за своїми психологічними особливостями здатна до вчинення правопорушень; відвернення негативного впливу антисуспільної установки особи тощо. Окрім цього, важливим елементом профілактики правопорушень є нагляд за поведінкою осіб, схильних до їх вчинення, індивідуальна профілактика, а також активна профілактика серед осіб, що входять до груп ризику. Під час виконання вказаних завдань із профілактики правопорушень, поліцейські застосовують різноманітні поліцейські заходи, які законодавець поділяє на дві групи, – превентивні та примусові. При цьому слід відмітити, що кількість можливих превентивних поліцейських заходів буде в декілька раз більшою, ніж примусо-

вих, що в черговий раз підтверджує доцільність твердження стосовно того, що основним напрямком діяльності поліції буде профілактика правопорушень.

Отже, аналіз законодавчих положень, на рівні яких сформовано правовий статус органів і підрозділів Національної поліції, свідчить про те, що профілактика правопорушень є одним з основних напрямків діяльності даного центрального органу виконавчої влади. Під час практичної реалізації даного напрямку поліцією здійснюється комплекс заходів, спрямованих на виявлення й усунення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень, а також здійснюється вплив на осіб, схильних до протиправної поведінки. Профілактику правопорушень, окрім іншого, слід вважати найбільш гуманним способом протидії злочинності, засобом підтримання належного рівня правопорядку в суспільстві, забезпечення прав і законних інтересів громадян.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.7:349.2

Євгенія Віталіївна АКУЛЕНКО,

курсантка групи Ф3-19-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри поліцейської діяльності та

публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук А. С. Бахаєва

БУЛІНГ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Проблема булінгу в школах як різновид катувань серед неповнолітніх у теперішній час є досить актуальною та стає предметом дискусії багатьох вчених або небайдужих до цієї теми людей. Зокрема, досить часто виникають складності з вирішенням цього питання, тобто профілактикою виникнення булінгу; настанням на загальних засадах адміністративної відповідальності для булера; усуненням наслідків дій дитини, яка вдалася до даного виду цькування, у вигляді надання психологічної допомоги жертвам агресорів; інформування про це явище дітей у школах. Згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, Україна займає четверту сходинку серед країн Європи за рівнем проявів агресії підлітків. На першому місці - Росія, на другому - Албанія, на третьому - Білорусь.

Конституція України проголошує життя і здоров'я людини, її честь і гідність, недоторканність і безпеку, як найвищу соціальну цінність за ст. 3, наголошуючи за ст. 28, що «ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню». Тому явище булінгу – це реальне порушення визначених Конституцією України прав та свобод громадянина.

Згідно зі ст.173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП), булінг (цькування), є діями учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою

стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Найрозповсюдженішими видами булінгу серед школярів вважається кібербулінг (зйомка, викладення у соціальних мережах, відправлення на електронну пошту компрометуючого характеру відео та фото), поведінковий булінг (ігнорування, бойкоти, інтриги, шантаж), вербальна агресія (поєднує психологічний булінг і постійні глузування, образи, прокльони).

В Україні на загальних засадах, як правило, юридична відповідальність громадянина настає з 16-ти років, а кримінальна відповідальність у випадку вчинення тяжких злочинів – з 14-ти. Отже, будучи деліктоздатними, неповнолітні є носіями відповідальності за свої вчинки. Слід зазначити, що до неповнолітньої особи не може бути застосоване найсуворіше адміністративне стягнення - адміністративний арешт.

Відповідальність за вчинення адміністративного правопорушення неповнолітньою особою віком 14-16 років несуть її батьки, які притягаються до адміністративної відповідальності за ч. 3 ст. 184 КУпАП. Серед науковців розповсюдженою точкою зору є необхідність зниження віку настання адміністративної відповідальності за вчинення булінгу, а саме до 14 років. Ми також підтримуємо таку позицію, оскільки у цьому віці дитина вже здатна усвідомлювати аморальність та протиправність своїх діянь, адже серед основних механізмів та причин розвитку булінгу є: страх, заздрощі та конкуренція, бажання підпорядкувати власній волі, бажання витіснити когось із групи, бажання принизити іншого.

У нашій країні таке явище як булінг є досить розповсюдженим. Для вирішення цієї проблеми необхідна чітка взаємодія між працівниками освіти, правоохоронними органами, ЗМІ, а також батьками, адже від своєчасного виявлення причин булінгу та подолання його наслідків залежить майбутнє дітей і суспільства в цілому.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 347.156

Христина Володимирівна ЕНУКІДЗЕ,

курсантка групи Ф3-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. С. Макаренко

ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЙОГО ТИПИ

Насильство по відношенню до жінок – це порушення прав людини і форма дискримінації по відношенню до жінок і означає всі акти насильства за гендерною ознакою, які призводять або можуть призвести до фізичного, сексуального, психологічного чи економічного збитку або страждань по відношенню до жінок, включаючи загрози таких актів, примус або довільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічній або приватного життя.

Найпоширенішими типами гендерного насильства у світі вважається зґвалтування, домашнє насильство (або насильство в сім'ї), проституція, секс-торгівля людьми, сексуальні домагання. Всесвітньою організацією охорони здоров'я виокремлюються такі типи насильства: насильство в процесі залицяння і зустрічей (наприклад, зґвалтування вчинене інтимним партнером); сексуальні стосунки через економічну необхідність; інцест; зґвалтування; сексуальні домагання; примус до проституції і порнографії; торгівля жінками; психологічне насильство; вбивство з боку партнера). Проте, більш детально ми пропонуємо розглянути найбільш розповсюджений поділ насильства на фізичне, психологічне, сексуальне та економічне.

Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побиттів, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру (в Україні найчастіше реєструються саме випадки фізичного насильства (побиття, зв'язування, обмеження виходу з оселі, тощо).

Під психологічним насильством мається на увазі вплив на близьку людину з метою встановити контроль за її поведінкою і ствердити свою владу над нею. Психологічне насильство може бути скрізь, де є близькі стосунки чи авторитет однієї людини для іншої. Наприклад однокласники, однокурсники, вчителі, співробітники, керівники можуть вчиняти психологічне насильство, адже мають авторитет, жертва змушена з ними спілкуватися, хоча такі стосунки не обов'язково близькі в сенсі «інтимні, довірливі» чи «сімейні».

Економічне насильство – умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачено законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психологічного здоров'я. Такий тип насильства набагато рідше фіксується правоохоронними органами.

Сексуальне насильство – вчинення, без згоди, вагінального, анального чи орального проникнення сексуального характеру в тіло іншої особи з використанням будь-якої частини тіла або предмета, вчинення інших актів сексуального характеру з особою без згоди, примус іншої особи здійснювати акт сексуального характеру, без згоди, з третьою особою.

Саме сексуальне насильство вважається одним із найбільш травматичних і найпоширеніших порушень прав людини. Серед його проявів виділяється низка явищ: від «звичного» домашнього насильства і зґвалтувань до обливання кислотою, насильницьких абортів та стерилізації, ушкодження жіночих статевих органів, примусових шлюбів та вбивства новонароджених дівчат.

В Україні у сфері попередження та протидії насильству за ознакою статі працюють як державні (мобільні групи мережі «ПОЛІНА» Національної поліції України, створений для протидії домашньому насильству), так і недержавні організації (ГО «Ла Страда-Україна», ГО «Жіночі перспективи», що займаються проблемами жінок постраждалих від насильства в сім'ї, торгівлі людьми, дискримінації, несприятливих життєвих обставин, тощо).

Одержано 24.04.2020

УДК 347.156

Вікторія Андріївна КОВАЛЕНКО,

курсантка групи ФЗ-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС*

кандидат юридичних наук В. С. Макаренко

ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО: ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА ПРОЯВИ

Гендерно обумовлене насильство – будь-які небезпечні дії, які вчиняються проти волі людини і які базуються на соціально визначених гендерних відмінностях між жінками та чоловіками. Гендерне насильство в основному сприймається як насильство проти жінок, яке чинять переважно чоловіки. При цьому чоловіки, від яких очікується агресивна поведінка, не лише вчиняють насильство, але й самі страждають від нього (у війнах, розбоях, вуличному насильстві). Тому вони є як агресорами, так і жертвами насильницької поведінки. Окремо іноді виділяються насильство по відношенню до чоловіків та насильство над представниками ЛГБТ-спільноти.

Найпоширенішими видами гендерного насильства у світі вважаються зґвалтування, домашнє насильство (або насильство у сім'ї), проституція, секс-торгівля, сексуальні домагання. Розповсюджені у світі також випадки насильства, які пояснюються культурними традиціями та звичаями. Наприклад, ранні або дитячі (часто примусові) шлюби, обрізання жіночих статевих органів, убивство з мотивів честі. Всесвітня організація охорони здоров'я звертає окрему увагу на сексуальне насильство щодо жінок з боку інтимного партнера.

Основними причинами насильства щодо дівчат та жінок, за результатами дослідження, проведеного методом інтерв'ю серед українських жінок віком 15-49 років є: перебування чоловіка у стані алкогольного сп'яніння (61%), незгода або відмова жінки у чомусь (28%), ревності (26%).

При цьому, фізичне та сексуальне насильство найчастіше вчиняють чоловіки, що проживають із жертвами у офіційно зареєстрованому чи цивільному шлюбі. 43% жертв фізичного насильства зазначили винуватцем колишнього чоловіка/партнера, 36% – теперішнього. Щодо випадків сексуального насильства, то 27% жінок зазначили винуватцем теперішнього чоловіка/партнера, 25% – знайомого, 16% – незнайомця, а також колишнього чоловіка/партнера. Про сексуальне насильство як примушення до статевого акту проти волі жінки зазначили 3%.

55% жінок, що коли-небудь страждали від фізичного насильства у шлюбі зі сторони чоловіка/партнера, повідомили, що діти були присутні при побитті. 28% вказали про присутність дітей у такому випадку 1-2 рази, 43% – декілька разів та 27% – багато разів. 4% жінок зазначили про досвід фізичного насильства під час вагітності. При чому частка таких жінок зростає з віком: 3% (15-29 років) та 5% (30-49 років).

За результатами розгляду в судах кримінальних справ стосовно злочинів, скоєних проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканності присутній такий розподіл: 40,9% жінок та 59,1% чоловіків. Це свідчить про те, що «чоловіки є і тими людьми, що коять насильство, і тими, що найчастіше потерпають від нього. Жінки, своєю чергою, статистично рідше потерпають від насильства загалом, але вони становлять лівову частку людей, що потерпають від насильства вдома, тоді як чоловіки, за статистикою, потерпають від насильства в публічному просторі. У певному, хоч і значно меншому відсоткові випадків жінки також вдаються до насильницьких дій».

Гендерно обумовлене насильство визнається одним з найбільш поширених порушень прав людини, що зустрічається в світі. Як свідчить статистика, воно диспропорційно вражає жінок внаслідок нерівного розподілу владних повноважень та ресурсів між жінками і чоловіками, економічної вразливості жінок та їх залежного становища в сімейному житті. Жінки та дівчата не лише стикаються з високими ризиками насильства, але й страждають від браку можливостей та ресурсів, що потрібні для попередження або уникнення ситуацій насильства, пошуку справедливості й підтримки. Психологічний стрес та прояви посттравматичного синдрому можуть призводити до довготривалих негативних наслідків, що впливатимуть на всі виміри жіночого життя.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.95(477)

Карина Вікторівна КОРДЮКОВА,

курсантка групи ФЗ-304

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук К. О. Чижко

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТЕРИТОРІЇ МІСТА

Створення безпечного соціально-орієнтованого середовища передбачає вирішення такого завдання як забезпечення кримінологічної безпеки території міста шляхом забезпечення повного зовнішнього штучного освітлення міста. Слід констатувати, що незважаючи на розбудову інфраструктури міста, облаштування районів міста та загальне покращення благоустрою, ряд ділянок районів залишається чи погано освітленою чи взагалі неосвітленою, що в свою чергу сприяє вчиненню протиправних діянь проти громадян, оскільки створює «комфортні умови» для вчинення таких правопорушень проти життя, честі, гідності чи власності особи.

Тому необхідно виявити найменш освітлену чи взагалі неосвітлену територію районів міста та встановити штучне освітлення, зокрема таке, що працює від сонячних батарей. Внаслідок таких дій стане можливе поліпшити стан благоустрою міста та підвищити рівень сприйняття громадянами особистої

безпеки. Адже як слушно зауважує К.О. Чишко у процесі охорони та забезпечення публічного порядку та публічної безпеки безпеки так чи інакше автоматично зачіпаються інтереси не тільки держави чи усього суспільства, а й неодмінно безпека та охорона майнових і немайнових прав кожної людини, кожного громадянина як структурної одиниці всього суспільства. А особиста безпека – це такий стан захищеності кожної особи, який встановлюється переважно нормами адміністративного та кримінального законодавства, при якому не виникає безпосередніх загроз її життю, здоров'ю та особистій свободі та підтримується нормальний рівень життя.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.95(477)

Владислав Анатолійович КУЗНЕЦОВ,

курсант групи Ф1-304

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук К. О. Чишко

ПОВНОВАЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ГРОМАДСЬКОГО ФОРМУВАННЯ З ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОГО (ГРОМАДСЬКОГО) ПОРЯДКУ

Проаналізувавши положення Типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 р. № 1872 можна зробити висновок, що одним з основних завдань є охорона публічного (громадського) порядку, зокрема виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень. З метою їх припинення члени громадського формування уповноважені використовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби індивідуального захисту та самооборони. При об'єктивній оцінці можна дійти висновку, що зазначених заходів недостатньо, наприклад поліцейські для попередження, виявлення та припинення адміністративних правопорушень використовують превентивні поліцейські заходи (розділ 5 Закону України «Про Національну поліцію»).

З огляду на зазначене доцільно під час розроблення відповідного статуту розглянути можливість застосування учасниками громадського формування наступних превентивних заходів: перевірка документів особи; опитування особи; поверхнева перевірка; зупинення транспортного засобу; вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію; застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; поліцейське піклування.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.9

Анна Олександрівна ПАНЧИШНА,

курсантка групи Ф1-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, доцент О. О. Панова

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРМІНІВ «ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО» ТА «НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї»

За роки існування незалежної України, питання насильства в сім'ї, залишалося внутрішньою проблемою і намагалось замовчуватись, як щось ганебне та «звичайне» для пересічної родини. Латентність такого виду правопорушень, за часту, не дає змоги уявити про весь масштаб трагедії нашого суспільства.

Хоча, на сьогодні, законодавство України збагачене прийняттям у 2017 році Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», все ж з екрану телебачення, під час виступів та брифінгів ми чуємо вживання та використання термінів «домашнє насильство» та «насильство в сім'ї». В чому ж їх різниця, і яке використання є більш доречним?

Фактично першою спробою, врегулювання питання насильство в сім'ї в Україні став Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15.11.2001 № 2789-III (втратив чинність 07.01.2018), який зазначав, що «насильство в сім'ї - будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю». Проте, в цьому акті наголошувалось, що «члени сім'ї - особи, які перебувають у шлюбі; проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою; їхні діти; особи, які перебувають під опікою чи піклуванням; є родичами прямої або непрямої лінії споріднення за умови спільного проживання».

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII встановлює, що «домашнє насильство - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь».

Таким чином, з аналізу законодавчо визначених термінів «домашнє насильство» та «насильство в сім'ї», можна зробити висновок, що:

по-перше, термін «домашнє насильство» значно ширший за своїм етимологічним змістом ніж «насильство в сім'ї», та охоплює ширше коло взаємовідносин;

по-друге, термін «домашнє насильство» більш вживаний на європейському просторі, тому, у зв'язку з євроінтеграційними процесами, що наразі відбуваються в Україні, є більш доречним та прогресивним.

Отже, на нашу думку, підміняючи і використовуючи одночасно терміни «домашнє насильство» та «насильство в сім'ї» можна звузити правовідносини, які охоплені даною термінологією, тому, слід використовувати термін «домашнє насильство».

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.9

Владислав Андрійович СЕМІНАХІН,

курсант групи Ф4-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, доцент О. О. Панова

НОВЕЛИ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Взятий Україною курс на вступ до Європейського співтовариства вимагає приведення у відповідність до міжнародних вимог всієї вітчизняної правової системи, не оминувало це й органи прокуратури.

У 2019 році було розпочата черговий етап реформування органів прокуратури.

Так, 19 вересня 2019 було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури». Зокрема введено ряд новел, що суттєво збільшують термінологічні визначення, що використовуються в офіційних документах.

По-перше, змінено назви структурних елементів системи органів прокуратури: замість «генеральної прокуратури» введено термін «Офіс Генерального прокурора», «регіональні» та «місцеві» прокуратури – замінено, відповідно «обласними» та «окружними» прокуратурами.

По-друге, цікавим видається ліквідація такого органу як «Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів» та заміна її висловом «відповідний орган, що здійснює дисциплінарне провадження», що не дає чіткого уявлення про правовий статус та структура даного органу.

По-третє, встановлено граничну кількість співробітників органів прокуратури, що на сьогодні повинна складати 10 000 осіб, що майже на 5000 осіб менше за попередньої редакції 2014 року Закону України «Про прокуратуру».

По-четверте, змінено порядок добору кандидатів до органів прокуратури. Призупинено дію статті 31 «Кваліфікаційний іспит» Закону України «Про прокуратуру». Збільшено розмір юридичного стажу для осіб, що бажають обіймати посади в Офісі Генерального прокурора.

По-п'яте, анонсовано зміни в грошовому забезпеченні органів прокуратури. Так, «розмір щорічної премії прокурора не може становити більше 30 відсотків

розміру суми його посадового окладу, отриманої ним за відповідний календарний рік», та визначено, що «з 1 січня 2021 року посадовий оклад прокурора окружної прокуратури становить 20 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року, а з 1 січня 2022 року – 25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року», тощо.

Таким чином, суттєві зміни, що відбуваються в системі органів прокуратури можна поділити та декілька векторів: 1) зменшення кількості співробітників органів прокуратури та збільшення відповідних заробітних плат; 2) визначення нових критеріїв для відбору кандидатів на посади в органи прокуратури та встановлення прозорості та незаангажованої системи призначення на відповідні посади.

Одержано 24.04.2020

*

НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6

УДК 346.62

Юлія Юрївна ЛИТВИН,

студентка групи ФБСдср-18-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

кандидат економічних наук, доцент В. А. Фурса

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Місце фінансового права як самостійної галузі права в системі права України та інших пострадянських держав давно стало загальноновизнаним. Проте в науці не існує єдності в позиціях щодо розгляду критеріїв виділення фінансового права в системі права, а це суттєво впливає на визначення змісту та структури цієї галузі права.

Фінансове право — це система правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері збирання та використання органами влади коштів для забезпечення виконання функції держави. Існування фінансів пов'язано з товарно-грошовими відносинами. Розвиток цих відносин обумовлений суспільним розподілом праці, плюралізмом форм власності і заснованих на них організаційно-правових форм господарської діяльності, економічною відокремленістю її суб'єктів, зовнішньо-економічними зв'язками. Їх змістом є тільки ті з них, завдяки яким утворюються грошові фонди держави, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ, організацій.

Експерти НБУ у звіті про фінансову стабільність дали прогноз того, як в Національному регуляторі бачать вітчизняну фінансову сферу в 2020 році. Так, на думку аналітиків НБУ, макроекономічна ситуація, що склалася на даний

момент, в цілому сприяє фінансовій стабільності і зміцненню фінансового сектора. Чіновники очікують, що в 2020 році: населення очікує подальше зростання доходів унаслідок низької інфляції і зміцнення курсу гривні; зростання доходів населення викличе збільшення внутрішнього попиту, що повинно стати одним з поштовхів до зростання економіки.

Поряд з позитивними очікуваннями у фінансовій сфері в 2020 році в НБУ називали і ризики, яких вони бояться. До таких автори звіту віднесли: погашення боргів попередніх років, на що в 2020-2022 роках повинні піти близько 24 млрд доларів. Саме з цієї причини у звіті підкреслюється "критична" важливість співробітництва з Міжнародними фінансовими організаціями (МФО), насамперед МВФ.

Саме тому, сучасна модель фінансового права має являти собою систему формування, акумуляції, розподілу та використання фінансів держави і фінансового капіталу, який продукується приватним та корпоративним сектором, однак використовуються при здійсненні загальнонаціональних проєктів та програм, набуваючи, таким чином, публічного характеру та якості загальнонаціональних фінансових ресурсів, що ефективно врегульовуються чинним законодавством. Водночас у сучасних умовах предметом наукового вивчення і об'єктом фінансово-правового регулювання мають стати ринки фінансових послуг, фондовий ринок, ринок похідних цінних паперів та фінансових інструментів, фінансові ризики та шляхи їх мінімізації.

Отже, оздоровлення фінансової системи України має стати оптимізацією її ядра – грошово-кредитної сфери, а отже, і банківського сектору, тому що банківська система практично не кредитує довгострокові потреби суб'єктів господарювання, зокрема, капітальні вкладення, незважаючи на гостру потребу підприємств у виробничих інвестиціях. Це відбувається не через відсутність ресурсів, а навпаки, українські банки найчастіше страждають від хронічної надлишкової ліквідності. На сьогоднішній день стан фінансової системи України в значному обсягу залежить від політичної, економічної, соціальної, міжнародної стабільності в країні, тому першочерговим завданням в розвитку фінансової системи як детермінуючого чинника фінансового права – є досягнення гармонізації у відносинах України в національному та світовому аспекті.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 347.73

Юлія Олександрівна ОЛЬХОВСЬКА,

студентка групи ПДср-17-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук Д. В. Коробцова

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ ЯК ЗАГАЛЬНОПРАВОВИЙ ПРИНЦИП У БЮДЖЕТНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Законність, як загальноправовий принцип, обґрунтовується як заснована на правовій ідеї вимога суворого та неупередженого дотримання і виконання або застосування норм права.

У бюджетному праві принцип законності встановлюється Конституцією України і нормами бюджетного законодавства України та визначає вимоги щодо якості і підпорядкованості нормативно-правових актів, що регулюють бюджетні відносини. Склад бюджетного законодавства і підпорядкованість нормативно-правових актів, що його складають, встановлюється ст. 4 БКУ. Відповідно до п. 1 ст. 4 БКУ, структура бюджетного законодавства будується таким чином, що рішення про місцевий бюджет приймаються на підставі Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України, інших законів, що регулюють бюджетні відносини, нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) та органів виконавчої влади.

Принцип законності у бюджетних відносинах виражається також у вимогах щодо суворого додержання та виконання норм бюджетного права усіма суб'єктами бюджетних правовідносин, недопустимості зловживання своїми правами або їх не виконання та в юридичній відповідальності за бюджетні порушення і злочини. Так, норма, що міститься у п. 2 ст. 4 БК України, яка гласить, що виключно Законом про Державний бюджет України визначаються надходження та витрати Державного бюджету України, має вкрай важливе значення для встановлення правових засад формування бюджетних фондів і їх витрачання на законом визначені потреби. Глава 18 БКУ «Відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства» забезпечує дотримання законності шляхом впровадження правових приписів, які визначають правові основи бюджетного контролю та юридичної відповідальності.

Для реалізації принципу «законність» у бюджетному праві важливого значення набуває якісне формулювання правових вимог, що містяться у нормах нормативно-правових актів, але не завжди правові норми мають чіткий і зрозумілий правовий зміст. Наприклад, згідно з п. 2 ст. 4 БКУ, «бюджетна система України та Державний бюджет України встановлюються виключно БКУ та законом про Державний бюджет України». Проте бюджетна система України – це сукупність бюджетів, яка складається з державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного та адміністративно-територіального устрою країни, як це визначено БКУ, і як правовий інститут має постійний зміст, тобто ніяк не може визначатися щорічним законом про Державний бюджет України. Ця неточність у формулюванні статті кодексу може спричинити порушення законності у бюджетному процесі при реалізації прав органів місцевого самоврядування. Отже, законність розкривається в системі принципів бюджетного права, оскільки повинна забезпечувати правомірний характер бюджетних відносин, специфіку правових вимог бюджетної діяльності, забезпечувати роботу всього правового механізму регулювання бюджетних відносин.

Цілком слушним є висновок, що право без законності є мертвим і не здатне забезпечити ефективний результат у правозастосовних процесах. Про правильність цього висновку свідчать численні порушення законності у бюджетному процесі.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 347.73

Марина Олександрівна ПЧОЛОВА,

студентка групи ПДдср-17-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук Д. В. Коробцова

ПРИНЦИП ЄДНОСТІ В БЮДЖЕТНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Принцип єдності встановлюється конституційним положенням про єдине джерело влади – народ, єдине правове регулювання суспільних відносин, органи влади, судову систему та єдину податкову і бюджетну політику у країні.

Принцип єдності має правову форму в бюджетних відносинах, оскільки закладається в систему права країни, зокрема у фінансову. Вчений Р.С. Мельник підкреслює, що в сучасний час, як і 30-40 років тому, система права, особливо у навчальній літературі, визначається як внутрішня структура права, яка виражається в єдності та узгодженості усіх діючих норм права даної держави, а також в їх розподілі за галузями та інститутами. Отже, бюджетне право будуватиметься на єдності чинних норм права, зокрема фінансового. Норми БКУ підкреслюють, що бюджетна система України будуватиметься на підставі єдності, що забезпечується єдиною правовою базою, єдиною грошовою системою, єдиним регулюванням бюджетних відносин, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю порядку виконання бюджетів та веденням бухгалтерського обліку і звітності (п. 1 ст. 7 БКУ).

Як слушно зазначає О.П. Гетманець, «принцип єдності бюджетної системи пов'язаний з принципом справедливості, оскільки визначає потребу в єдиних організаційно-правових підставах і стандартах, які повинні реалізуватися в рівноправних умовах формування, розгляду та затвердження, виконання й звітності про виконання бюджетів».

С.О. Ніщима, посилаючись на практику зарубіжних країн, визначає, що принцип єдності у бюджетних відносинах дає можливість: ефективніше контролювати цільове використання бюджетних коштів та запобігати порушенням бюджетного законодавства; економити час за рахунок мінімізації проходження коштів різними розрахунковими рахунками; перерозподіляти кошти; враховувати залишки бюджетних коштів при плануванні і поточному фінансуванні, перерозподіляти і використовувати їх для фінансування поточних видатків.

Іноді принцип єдності в юридичній літературі розглядається як принцип єдності юридичних прав і обов'язків. Зазначається, що ігнорування даного принципу призводить до декларативності діючого законодавства, тому що суб'єктивне право, яке не підкріплене юридичними обов'язками, перетворюється в ніщо, в соціальний нуль. Підтримуючи цю думку, зазначаємо, що єдність права і обов'язків є складовою загального принципу єдності у праві, який конкретизується у галузевих та інституційних принципах. Принцип єдності в бюджетному праві забезпечується шляхом узгодженості можливостей правового регулювання бюджетних відносин і обов'язків, що визначаються нормами

бюджетного права. Проте, враховуючи принцип самостійності та принцип субсидіарності, на яких будується бюджетна система України (ст. 7 БКУ), принцип єдності не може дорівнюватися тотожності бюджетів. Принцип самостійності бюджетів проголошує, що їх самостійність забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів бюджетів, і, як наслідок, вони мають різні обсяги бюджетних фондів. Реалізація принципу субсидіарності в бюджетному процесі вимагає максимального наближення гарантованих бюджетних послуг до споживача, а це також породжує нерівність бюджетів за фінансуванням видатків. Отже, принцип рівності реалізується у правотворчій бюджетній діяльності, проте у правозастосовній він породжує нерівність учасників бюджетного процесу на стадії виконання бюджетів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.25

Стор Вадимович КИРИЧЕНКО,

студент групи ФБСдср-18-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

доктор юридичних наук, доцент Ю. М. Кириченко

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГАЛУЗІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА МІСТОБУДУВАННЯ

Комплексний аналіз норм Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон), що визначає систему, засади організації та діяльності, гарантії місцевого самоврядування в Україні, свідчить, що на органи місцевого самоврядування (через територіальні громади сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст), покладено широкий комплекс як власних, так і делегованих повноважень у сфері житлово-комунального господарства та будівництва, виходячи, передусім, зі змісту ст.ст. 30 та 31 Закону. Значна їх частина представлена саме організаційними, нормовстановлюючими, інформаційними, координаційно-погоджувальними та контрольно-наглядовими повноваженнями.

Аналізуючи норми Закону щодо наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями в галузі житлово-комунального господарства, стає очевидним, що окремі з наведених повноважень органів місцевої влади фактично відтворюють положення Житлового Кодексу України та переслідують загальну мету, передбачену ст. 47 Конституції України, згідно з якою держава формує умови, за яких громадяни можуть побудувати житло, придбати його у власність чи оренду, а для громадян, які потребують соціального захисту, житло надається безоплатно або за доступну для них ціну.

Держава підтримує місцеве самоврядування не лише політично, а й

створює фінансово-матеріальні, організаційні та головне – конституційні гарантії для його ефективного функціонування. Адже Конституція України покладає на державу функцію підтримки місцевого самоврядування як однієї з підвалин демократичного ладу, оскільки відповідно до ст. 7 Основного Закону в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування.

Аналіз різних наукових джерел дає можливість виділити чотири підгалузі у складі житлово-комунального господарства, до яких відносять: житлове господарство (сфера економіки, частина народного господарства, що забезпечує утримання та функціонування в належному стані житловий фонд), комунальне господарство (сукупність підприємств, організацій, служб та інженерних споруд, призначених для задоволення комунально-побутових потреб населення міст, селищ і сіл; у містах входять до складу міського господарства), благоустрій населених пунктів (створення зручних та необхідних умов життя населення в таких сферах, як дорожнє господарство, зелене господарство, вуличне освітлення, санітарна очистка територій тощо) та побутове обслуговування (лазні, пральні, ритуальне обслуговування).

В цілому, участь у реалізації житлово-будівничої політики держави є одним із найважливіших напрямів діяльності органів місцевого самоврядування. Законотворець допускає концентрацію в одного і того ж муніципального органу одночасно організаційно-управлінських, погоджувально-координаційних, нормовстановлюючих та контрольно-наглядових повноважень у галузі житлово-комунального господарства та будівництва. Їх реалізація відбувається за законодавчо встановленими процедурами (нормотворчими, дозвоільними, ресурсними, контрольно-наглядовими, координаційно-погоджувальними) і сприяє задоволенню житлово-будівничих інтересів територіальних громад, оскільки встановлює порядок здійснення та забезпечення будівельної діяльності та діяльності у сфері житлово-комунального господарства, визначає процес створення та функціонування об'єктів нерухомості різного призначення для забезпечення збалансованого розвитку підвідомчої території.

Одержано 24.04.2020

*

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПОЛІЦІЇСТИКИ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6

УДК 342.9(075.8):37.0.

Денис Олександрович ТОРЯНИК,

студент групи ПДдср17-4

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший науковий співробітник відділу
організацій наукової роботи ХНУВС*

кандидат юридичних наук О. О. Хань

ПОНЯТТЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Таке явище, як дезінформація у суспільному житті з'явилося разом із людською здатністю передавати іншому суб'єкту ті чи інші дані. Так, філософ В. Свінцов визначає дезінформацію як «передачу (об'єктивно) хибного знання як істинного або (об'єктивно) істинного як хибного». Проблеми щодо тлумачення цього терміна виникають при зіставленні його з такими поняттями та словосполученнями, як обман, брехня, наклеп, повідомлення неправдивих відомостей, приховування правдивих відомостей та ін.

У вузькому (фаховому, професійному) розумінні дезінформацію розглядають як спосіб (різновид) психологічного впливу на свідомість людини (суспільства), засобом якого є інформація, тобто інформаційно-психологічний вплив, що здійснюється шляхом унесення змін до інформації, яка надходить до об'єкта впливу, для формування в нього хибного уявлення про певні події, факти, явища та, завдяки цьому, спонукання його до прийняття певних рішень (учинення певних дій або бездіяльності), вигідних суб'єкту впливу. Особливу роль у поширенні дезінформації на сьогодні відіграють ЗМІ (друковані та електронні видання, телебачення, радіо-мовлення, інтернет).

Україна не перша країна яка хоче внести відповідальність на дезінформацію. На думку вчених дезінформація містить суспільно небезпечний характер. Така позиція також підтверджується європейським досвідом, хоча міра, вид і суб'єкт відповідальності різні. На сьогодні всі розвинені демократичні країни, а також міжнародні організації прагнуть тим чи іншим чином визначити, якою ж має бути якісна і безпечна інформація, оскільки численні нормативно-правові акти закріплюють право на інформацію як одне з найважливіших з прав людини. Так, у 2000 р. Конгрес США видав «Акт про якісну інформацію» (The Information Quality Act/Data Quality Act), де встановив, що федеральні органи зобов'язані поширювати тільки якісну, об'єктивну, корисну та цілісну інформацію (включаючи статистичну). У Законі України «Про інформацію» також зазначено, що інформація має бути об'єктивною, точною, вірогідною і повною. Проаналізувавши вітчизняне законодавство та законодавство зарубіжних країн, можна зробити висновок, що більшість країн (у тому числі й Україна) застосовують цивільну та/або адміністративну відповідальність до тих, що порушили право споживача на інформацію.

Федеративна Республіка Німеччина однією з перших на законодавчому рівні зробила кроки у напрямі протидії поширенню фейкової інформації. Так, 1 жовтня 2017 року було прийнято Закон «Про регулювання соціальних мереж». У ньому передбачено необхідність для операторів соціальних мереж, які мають понад два мільйони зареєстрованих користувачів (насамперед це Twitter, Facebook та YouTube), невідкладно (протягом 24 годин) реагувати на скарги останніх шляхом видалення контенту, який очевидно містить протиправну інформацію (порушення відповідних розділів Кримінального кодексу Німеччини), зокрема: поширення пропагандистських матеріалів антиконституційного характеру, підготовка і підбурювання до загрози безпеки держави насильницького злочину, заклик до вчинення злочину, створення злочинних об'єднань чи терористичних організацій, розпалювання ненависті, поширення зображень насильства, заохочення і схвалення злочинів, образа віросповідань, наклеп, порушення недоторканності приватного життя шляхом фотографування тощо. Першим випадком застосування санкцій до порушників встановлених правил реагування на поширення протиправного контенту стало накладання 2 липня 2019 року Федеральним бюро юстиції Німеччини штрафу у розмірі 2 мільйони євро на американську компанію Facebook 22 листопада 2018 року нижня палата французького парламенту – Національні збори – ухвалила законопроект щодо «боротьби з маніпулюванням інформацією». У ньому йдеться про «фейки», дезінформацію, маніпуляцію, відверту брехню та агресивну пропаганду, що поширюються через ЗМІ (або медіа під прикриттям) і соціальні мережі.

Підсумовуючи викладене від відзначити актуальність розглянутого у статті питання на тлі динамічного розвитку інформаційних відносин у суспільствах переважної кількості країн Світу. А, як відомо, там, де з'являються нові суспільні відносини, виникає й новий тип правопорушень.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.9

Анна Сергіївна ШЕВЦОВА,

студентка групи Ф-6-ПДдср-18-7

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліцейстики факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент І. В. Панова

ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Кодекс адміністративного судочинства України дає визначення поняття доказу. Доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. КАС України визначає перелік видів засобів доказування: письмові, речові та електронні докази; висновки експертів; показання свідків.

Законодавство закріплює порядок їх збирання, перевірки, дослідження й оцінки. Важливо зазначити те, що до доказів в адміністративному судочинстві пред'являються ті ж самі вимоги, що і в інших процесуальних галузях: докази повинні бути законними, допустимими і належними. Правильне визначення поняття доказу є необхідною умовою досягнення істини, забезпечення законності й обґрунтованості рішень адміністративного суду.

Одним з найпоширеніших засобів доказування в адміністративному судочинстві є письмові докази. Звертаючись до Кодексу адміністративного судочинства ч. 1 ст. 79, можна знайти пояснення відповідно до поняття письмового доказу письмовими доказами є документи (у тому числі електронні документи), акти, листи, телеграми, будь-які інші письмові записи, що містять у собі відомості про обставини, які мають значення для справи.

Проте на сьогодні немає однозначної думки щодо визначення поняття письмових доказів. Основні точки зору на суть письмових доказів, що склалися у вітчизняній науці процесуального права, які можна застосувати й до адміністративного судочинства зводяться до такого: письмові докази – це предмети, у яких відображено відомості, що мають значення для справи, за допомогою певних знаків, доступних для сприйняття людиною; письмові докази – це такі джерела, у яких за допомогою письма, умовних знаків на різних предметах виражені думки, зміст яких визначається виконавчо-розпорядчою, оперативно-господарською та іншою діяльністю і є засобом встановлення фактів, що мають значення для справи.

Варто зазначити, що перераховані вище ознаки письмових доказів не завжди дозволяють здійснити їх чітке розмежування в порівнянні з іншими доказами. Вважаємо, для правильного визначення письмового доказу необхідно звертатись до джерела походження такого доказу та інших факторів. Наприклад, письмові пояснення сторін, позовна заява, висновки експертів тощо подаються суду із відповідною метою, передбаченою процесуальним законом. Письмові ж докази виникають, як правило, до процесу, незалежно від нього.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.9

Світлана Дмитрівна БАРВІНОК,

студентка групи Ф-6-ПДср-17-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної

діяльності та поліціїсти факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент І. В. Панова

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сьогодні у зв'язку із швидкоплинним процесом інформатизації суспільства інформація набуває важливого значення в житті кожної людини. У наш час кожна особа не уявляє себе без інформації, яку ми отримуємо кожного дня, постійне її оновлення в усіх галузях нашого життя. Соціальні мережі. Ми не уявляємо без них жодного дня. Там ми дізнаємося новини, спілкуємося з дру-

зями і безліч іншого, хоча наша держава і має певні досягнення, інші країни світу розвинуті наскільки, що ми навіть не уявляємо. Наприклад, у Китаї інформаційний вибух стався набагато раніше від нас, тому наша держава повна брати приклад з інших держав світу як найефективніше реалізувати всі галузі нашого життя, щоб не на словах, а на діях, як то, сайтах державної влади вчасно оновлюватиметься інформація тощо.

На сучасному етапі відбувається черговий вибух технологічної і мирної соціальної революції – становлення інформаційного суспільства. Сучасні інформаційні і телекомунікаційні технології істотно змінюють не тільки те, як виробляються продукти і послуги, але і те, як проводиться дозвілля, реалізація кожним своїх цивільних прав. Вони мають вирішальний вплив на зміни, які відбуваються в соціальній структурі суспільства, економіці, розвитку інститутів демократії тощо.

Тематика інформаційного суспільства, розвитку світового ринку телекомунікацій, Інтернету не сходить зі сторінок провідних ділових вітчизняних і зарубіжних журналів. Колосальні обсяги інформації, присвячені цій тематиці, доступні зараз в Інтернеті. Особливо це стосується висвітлення діяльності міжнародних і національних організацій з розробки і реалізації стратегій інформаційного розвитку.

Економічними основами інформаційного суспільства є галузі інформаційної індустрії (телекомунікаційна, комп'ютерна, електронна, аудіовізуальна), які переживають процес технологічної конвергенції і корпоративного злиття, розвиваються найбільш швидкими темпами, мають вплив на всі галузі економіки і конкурентоспроможність країн на світовій арені. Відбувається інтенсивний процес формування світової «інформаційної економіки», що укладається в умовах глобалізації інформаційних, інформаційно-технологічних і телекомунікаційних ринків, виникненні світових лідерів інформаційної індустрії, перетворенні «електронної торгівлі» по телекомунікаціях у засіб ведення бізнесу.

Технологічними основами інформаційного суспільства є телекомунікаційні й інформаційні технології, які стали лідерами технологічного поступу, невід'ємним елементом будь-яких сучасних технологій, сприяють економічному зростанню, створюють умови для вільного обігу в суспільстві великих масивів інформації і знань, спричиняють істотні соціально-економічні перетворення і, зрештою, становлення інформаційного суспільства, через яке також розкривається сутність сучасного розвитку конкретного суспільства, країни чи світової цивілізації.

Сучасні інформаційні й телекомунікаційні технології стали настільки важливою частиною інфраструктури суспільства, що від них залежить не тільки технологічний, але й соціальний поступ, економічна конкурентоспроможність країни в цілому, її місце у світовій економіці, роль у міжнародному розподілі праці, здатність розвивати демократичні інститути, зростання нових робочих місць і т. п. Тобто інформаційні технології із технологічного чинника розвитку перетворилися у важливий елемент функціонування сучасного суспільства.

Однак при такій трансформації їх подальше втілення вже залежить не тільки від прогресу науково-технічної думки, але й від соціально-економічних і правових умов, в яких вони існують.

Висновок: інформаційні технології в сучасному житті є невід'ємною складовою інфраструктури людства. Зараз наша держава стоїть на правильному шляху і, якщо ми будемо розвивати інформаційні й телекомунікаційні технології, в майбутньому нас чекає щось грандіозне. Для цього ми повні розвивати нашу державу, і бути розвинутими самі бути гідними своєї Держави.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.951

Люди́ла Микола́ївна КОВА́ЛЬЧУК,

студентка групи Ф-6-ПДср-18-5

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної

діяльності та поліціїстику факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент І. В. Панова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Обрана тема є актуальною через те, що значна частка населення не реєструє своє фактичне місце проживання, інститут реєстрації не відображає реального переміщення населення, тому повноцінно не виконує свою функцію в поточному обліку населення в період між переписами.

В Україні кожен знає про реєстрацію місця проживання і, мабуть, кожен зіштовхувався з ситуаціями, коли цей штамп у паспорті відігравав вирішальну роль під час отримання деяких послуг від держави. Але чи кожен знає, для чого держава встановлює такі обмеження?

Реєстрація місця проживання є важливим елементом державного управління, який використовують для обліку населення, бюджетування, надання адміністративних та соціальних послуг, організації виборів, здійснення судочинства, ведення офіційної кореспонденції та розшуку.

За радянських часів інститут «прописки» відігравав важливу роль у процесі планування виробництва через контроль розміщення робочої сили. Після проголошення незалежності «прописку» було визнано неконституційною як таку, що обмежує права людини. З прийняттям Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» в 2003 році мав відбутися перехід від дозвільної до повідомчої системи реєстрації місця проживання. Однак на практиці переходу до повністю повідомчої системи не відбулося. Як наслідок, значна частка населення не реєструє своє фактичне місце проживання.

Статтею 9 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» зазначено, що метою реєстрації місця проживання особи є: 1) ведення офіційного листування з особою та вручення офіційної кореспонденції за адресою її зареєстрованого місця проживання. Зазначене положення не позбавляє права сторін за домовленістю обирати іншу адресу для офіційного листування та вручення офіційної кореспонденції; 2) використання знесоблених даних реєстрів територіальних громад для обґрунтованого прийняття програм економічного і соціального розвитку адміністративно-територіальних одиниць, справедливого і неупередженого розподілу суспільного

багатства між громадянами і територіальними громадами, розроблення мобілізаційних планів, вжиття заходів, пов'язаних із захистом населення від надзвичайних ситуацій, а також для статистичних та наукових потреб.

Статтею 4 цього закону говориться: «Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, мають право вільно та безперешкодно за своїм бажанням переміщатися по території України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб, у будь-який час за винятком обмежень, встановлених статтею 38 цього Закону» але пункт 4 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру» та ч 1 статті 6 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» говориться, що «Громадянин України, а також іноземець чи особа без громадянства, які постійно або тимчасово проживають в Україні, зобов'язані протягом 30 календарних днів після зняття з реєстрації місця проживання та прибуття до нового місця проживання зареєструвати своє місце проживання.»

Батьки або інші законні представники зобов'язані зареєструвати місце проживання новонародженої дитини протягом трьох місяців з дня державної реєстрації її народження.

Не забуваємо, що держава також в праві зареєструвати чи зняти з місця реєстрації певну категорію осіб зазначених статтею 11 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Таким чином, держава намагається контролювати демографію населення громад України, але не всі особи ідуть на зустріч державі та не мають реєстрації по місцю проживання. Це засвідчую, що не всі громадяни є поінформовані своїми правами та обов'язками.

Вбачаємо за можливе запропонувати свій варіант поінформованості громадян, щодо своїх прав та обов'язків для забезпечення реальної реєстрації місця проживання. Особливо це стосується молоді, оскільки, молодь – це майбутнє. Наразі ХХІ століття, це століття технологій, «гаджетів», які є і проблемою, і шляхом вирішення проблем. На разі молоді не цікаві, якісь монотонні засідання, на яких щось типово розповідають. Треба створити соціальні реклами, ролики, які розповідають про права і обов'язки щодо обов'язковості реєстрації місця проживання. Для молоді в разі цікавіше, коли вони їдуть на роботу, навчання чи на зустріч з друзями в транспорті, побачити ролик, де в головних ролях твій кумир чи особа, яка викликає повагу та довіру і закликає дотримуватись правил встановлених державою. Цей ролик буде не нав'язливим, коротким, але він змусить задуматись.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.951

Єлизавета Дмитрівна КОРОЛЬ,

студентка групи Ф-6-ПДдср-18-5

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліцейстики факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент І. В. Панова

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВІЙСЬКОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ

Формування на сході України підтримуваних агресором незаконних військових формувань призвело до проведення там антитерористичної операції далі Операції Об'єднаних Сил, забезпечення якої вимагає залучення великої кількості людського й фінансового ресурсів, що є можливим лише у випадку проведення мобілізації. Разом із тим сама мобілізація має значну кількість прогалин щодо процесу проведення мобілізаційної діяльності. На сьогодні виникають непоодинокі випадки щодо порушення законодавства про військовий обов'язок і військову службу. Зазначене спонукає безвідповідальних осіб усіма способами уникати військового обов'язку. Посадові особи, на яких покладаються обов'язки щодо проведення мобілізації, у деяких випадках халатно ставляться до виконання своїх обов'язків, що, безумовно, тягне за собою порушення процедури проходження мобілізації. Так, за час проведення ООС Генеральною прокуратурою України було відкрито більше ніж 1,5 тисячі кримінальних проваджень за фактами ухилення від призову, мобілізації та військового обліку, водночас по Україні відкрито близько 5 тисяч адміністративних проваджень, результатом яких є притягнення громадян до адміністративної відповідальності за порушення законодавства про військовий обов'язок і військову службу.

Згідно зі ст. 210 КУпАП, порушення військовозобов'язаними чи призовниками законодавства про військовий обов'язок і військову службу тягне за собою накладення штрафу від п'яти до семи неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Повторне протягом року вчинення зазначеного порушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, тягне за собою накладення штрафу в розмірі від десяти до п'ятнадцяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Ст. 210 КУпАП передбачено зазначену відповідальність за порушення військовозобов'язаними чи призовниками правил військового обліку. Правилами військового обліку є такі правила, які використовуються державними органами, що займаються обліком військовозобов'язаних і призовників, для своєчасного виявлення цих осіб, які проживають на території, що обслуговується військкоматом, визначення їх кількісної-якісної характеристики, забезпечення організованого проведення чергових призовів на військову службу, здійснення контролю за виконанням ними вимог законодавства про військовий обов'язок і військову службу.

Відповідно до вищезазначеного, порушеннями правил військового обліку є невиконання встановлених цими положеннями та інструкцією правил військового обліку військовозобов'язаних і призовників в облікових органах. Функціонування системи військового обліку забезпечується органами Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, МДА, органами місцевого самоврядування, міністерствами й іншими центральними органами виконавчої влади.

Ст. 210 КУпАП також передбачає відповідальність за порушення у вигляді неявки військовозобов'язаних чи призовників на виклик до військкомату без поважних причин. Розглядаючи це порушення, відмічаємо, що неявка на виклик до військкомату – це неприбуття на виклик військкомату за врученою повісткою в зазначений у цій повістці час.

Відзначимо, що кримінальна відповідальність за неявку до військкомату за повісткою виникає лише після прийняття рішення про відправлення військовозобов'язаного чи призовника до військової частини для проходження військової служби, що оформлюється відповідним документом (повісткою), тобто після юридичного оформлення. Розглянутий вид неявки до військкомату кваліфікується як злочин про ухилення від призову. Усі інші випадки неявки за повісткою до військкомату кваліфікуються як адміністративні проступки й тягнуть за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу.

Розглядаючи проблему інституту адміністративної відповідальності загалом, і адміністративну відповідальність за порушення законодавства про військовий обов'язок і військову службу як його частину, можемо зробити такі висновки. Чинна система адміністративних стягнень у наш час не є ефективною щодо забезпечення мобілізації та мобілізаційної діяльності, так як зазначені санкції не впливають на протиправні вчинки щодо порушення військових обов'язків, пов'язаних із призовом на військову службу. На сьогодні уряду потрібно підвищувати довіру суспільства до Збройних Сил України, приділяти якомога більше уваги глибинним реформам армії, демонструючи необхідність військовозобов'язаних чи призовників проходити військову службу та виконувати власний військовий обов'язок, адже від їхнього вибору залежить майбутнє України як незалежної, демократичної, європейської держави.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 342.951

Анастасія Миколаївна РУССУ,

студентка групи Ф-6-ПДдср-17-5

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної

діяльності та поліцейстики факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент І. В. Панова

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОСВІТИ

Початок формування та втілення в життя політики в сфері освіти, почалося після здобуття Україною незалежності 24 серпня в 1991 році. Основним завданням вбачалося спрямування на досягнення успіху в сучасному світовому рівні, відродження неповторного національного характеру, оновлення форм і методів навчання, загальних організаційних засад діяльності навчальних закладів.

З моменту проголошення незалежності, державна політика є невід'ємною складовою зміцнення і забезпечення державою прав і свобод людини та їх гарантій в сфері освіти. У цьому важливу роль посідає прийняття законодавчих актів, затвердження національних доктрин і стратегій розвитку освіти. Головним нормативним актом є Конституція України, яка концентрувалась на забезпеченні прав людини і громадянина на вільний розвиток своєї особистості, на освіту (ст. ст. 3, 23, 53 Конституції України).

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на основі аналізу сучасного стану розвитку освіти визначає мету, стратегічні напрями та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної політики у сфері освіти. Розроблення Національної стратегії зумовлено необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір. Досягнення зазначеної мети державної політики щодо розвитку освіти поєднується із впровадженням встановлених Законом України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» основних засад внутрішньої політики в гуманітарній сфері.

Кардинальні зміни в сфері вищої освіти здійснили суттєвий крок щодо заміни старих, ще радянських систем вступних іспитів, на тестування. Суспільство після прийняття Зовнішнього незалежного оцінювання очікували справедливого оцінювання рівня знань, але після його впровадження і до сьогодні є багато опонентів та прихильників.

Введення обов'язкового вступного випробування зовнішнього незалежного оцінювання, позбавляє тисяч випускників українських шкіл до вступу вищих навчальних закладів України, а завдяки ЄВІ/ЄФВВ бакалаври з найбільш престижних інтелектуальних спеціальностей виїжджатимуть за кордон, перевозючи туди власний інтелектуальний потенціал та кошти на оплату навчання.

Конституція України в статті 53 визначає що держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам, але умови та завищені коефіцієнти складання випробування зовнішнього незалежного оцінювання, які підвищуються кожного року, не просто роблять вищу освіту недоступною, а й створюють загрозу для існування всієї системи вітчизняної освіти.

Система підготовки є серйозною проблемою, досі не існує офіційних списків джерел до підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання, шкільні програми не відповідають критеріям складання іспиту. В житті ми маємо лише індивідуальні комплекти підготовки, книги декількох видань які не мають жодного стосунку до складання тестування. Програми навчання кожного року ускладнюються але не найкращу сторону, а за якими підручниками готуватись не відомо.

Запровадження тестування спричинило знецінення середньої освіти, майбутні випускники українських шкіл не стараються отримати знання комплексно, а здійснюють лише підготовку за тими предметами, за якими в майбутньому будуть здавати зовнішні незалежне оцінювання.

Варто також зазначити, що конкурсний підхід Конституція України визнає лише для тих вступників державних і комунальних закладів вищої освіти, які бажають її отримати за рахунок держави. А зараз для вступу навіть до приватного закладу вищої освіти обов'язково потрібні результати ЄВІ/ЄФВВ. Це є дискримінація та обмеження автономії закладів вищої освіти.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 434.52

Марина Віталіївна ТАРАН,

студентка групи Ф-6-ПДдср-17-5

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліцейстики факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент І. В. Панова

КОРУПЦІЯ У СФЕРІ СПОРТУ

Корупція – це явище зовсім не нове, але так по-новому проникає у сфери життєдіяльності держави та суспільства. Здавалося б спорт, який надихає на нові звершення, тренує силу волі, виховує лідерські якості, вчить приймати серйозні рішення за долі секунд – взагалі не повинен мати відношення до

корупції, але у реальності це не так. Виникає одразу питання: «Що є причиною даної аномалії у цій сфері?». В основному увесь український спорт низькооплачуваний, люди елементарно хочуть гідної нагороди за свої старання, тому що тренування, виїзні серії, змагання – як і будь-яка інша праця повинна приносити достатній прибуток. А якщо суспільство не отримує грошей за свою роботу, то починають з'являтися інші незаконні способи, щоб забезпечити собі та родині достойний рівень життя.

З огляду на це, актуальність обраної теми не виникає сумнівів. Світ букмекінгу – це справжня і досить дієва технологія. Одним із найпоширеніших видів шахрайства є ставки на договірні матчі. Почнемо з того, що ж являє собою договірний матч – це діяння, які спрямовані на те, щоб змінити результат гри і отримати з цього вигоду, в еквівалентному вираженні. В Україні на законодавчому рівні закріплено, що протиправний вплив у будь-який спосіб на результати офіційних спортивних змагань забороняється. Це зазначено у ст.8 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» (далі – Закону). Протиправний вплив на результати офіційного спортивного змагання для цілей цього Закону – це, у свою чергу, маніпулювання спортивним змаганням, тобто умисне вчинення корупційного правопорушення, спрямованого на некоректні зміни ходу спортивного змагання чи його результату шляхом повного або часткового виключення непередбачуваного характеру змагань і досягнення наперед визначеного їх наслідку, з метою отримання будь-якої неправомірної переваги для себе або для інших. З зазначеного вище можна виокремити такі ознаки: 1) протиправний вплив на результати офіційного спортивного змагання – завжди умисний та проявляється у вчиненні корупційного правопорушення; 2) спрямований на некоректні зміни ходу чи результату спортивного змагання; 3) має на меті отримання будь-якої неправомірної переваги для себе або для інших. Також для повної картини, хотілося б визначити, які саме діяння є корупційними правопорушеннями, що впливають на результати офіційних спортивних змагань. Ст. 8 Закону передбачає, що такими діяннями є: 1) підкуп спортсменів, осіб допоміжного спортивного персоналу, які беруть участь у спортивному змаганні, посадових осіб у сфері спорту, примушування або підбурювання їх до таких діянь чи вступання з ними у змову стосовно результату офіційного спортивного змагання (договірного поєдинку) або стосовно надання ними ексклюзивної спортивної інформації; 2) отримання спортсменами, особами допоміжного спортивного персоналу, які беруть участь у спортивному змаганні, посадовими особами у сфері спорту грошей, цінних паперів, іншого майна, користування послугами майнового характеру, отримання інших вигод і переваг внаслідок діянь, зазначених у пункті 1 цієї частини, чи несанкціонованого використання ними ексклюзивної спортивної інформації. До речі, спортсменам, особам допоміжного спортивного персоналу, які беруть участь у спортивному змаганні, посадовим особам у сфері спорту забороняється розміщувати ставки на спорт щодо результатів офіційного спортивного змагання, в якому вони або їхня команда беруть участь. На жаль, щоб обійти закон такі ставки роблять інші люди, які не мають відношення до спорту, але зацікавлені в цьому. Як це відбувається? Це може бути за згодою обох команд, які беруть

участь у змаганнях, або однієї, щоб віддати перемогу чи, так би мовити, «підлаштувати» хід гри під свою схему. До речі, у таких діяннях може бути заінтересована і адміністрація спортивного клубу.

Роблячи висновок, зазначимо, що дану схему важко зламати, а вона, у свою чергу, ламає те, заради чого люди займаються спортом. Мова йде про боротьбу, про азарт, про жагу до перемоги. Спорт – це адреналін, те, чого ти не знайдеш у повсякденному житті, це можливість відкрити себе, розвивати свої фізичні та інтелектуальні здібності. Неможливо побороти корупцію частково. Її потрібно знищувати одночасно в усіх сферах життєдіяльності держави. Прийнятий Верховною Радою України Закон не є вирішенням всіх проблем корумпованого спорту, а лише впевнений крок до очікуваної мети. Наша пропозиція – додати до суб'єктів членів сім'ї спортсменів, які беруть участь у змаганнях.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ № 6**

УДК 347.97

Олександр Юрійович ЖАДАН,

студент групи ПДср-19-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри фундаментальних

та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук К. В. Кисильова

**ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД У СИСТЕМІ ОРГАНІВ
БОРЬБИ З КОРУПЦІЄЮ**

Корупція є широко поширеною проблемою в Україні. У 2018 році в Індексі сприйняття корупції міжнародної організації Трансперенсі Інтернешнл Україна зайняла 120-те місце зі 180 країн, що досліджувалися (прогрес 10 місць за рік). Корупція (від лат. corrumpere — псувати) — негативне суспільне явище, яке проявляється в злочинному використанні службовими особами, громадськими і політичними діями їх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення. Відтак, боротьба з корупцією не може бути ні чим іншим, як боротьбою за зміну суспільних відносин, які сприятливі для існування корупції. Сприятливими для існування корупції є приватна власність і забюрократизованість системи державного правління. Дієвими підсилювачами боротьби з корупцією є заходи боротьби з корупціонерами.

Найчастіше термін корупція застосовується по відношенню до бюрократичного апарату і політичної еліти. До корупції може бути схильна будь-яка людина, що володіє дискреційними повноваженнями тобто, повноваженнями щодо розподілу ресурсів, що їй не належать, на свій розсуд (чиновник, депу-

тат, суддя, співробітник правоохоронних органів, адміністратор, екзаменатор, лікар тощо). Головним стимулом до корупції є можливість отримання економічного прибутку, зв'язаного з використанням владних повноважень, а головним стримувальним чинником — ризик викриття і покарання. Для цього існують спеціально уповноважені органи по боротьбі з корупцією та корупціонерами. Основним та вирішальним органом в цьому ланцюгу відведена Вищому антикорупційному суду.

Вищий антикорупційний суд (ВАКС) є вищим спеціалізованим судом, утвореним відповідно до судової реформи 2016 року. Робота новоствореного суду розпочалася 5 вересня 2019 року. Вищий антикорупційний суд є судом зі всеукраїнською юрисдикцією. Завданням ВАКС є здійснення правосуддя відповідно до визначених законом засад та процедур судочинства з метою захисту особи, суспільства та держави від корупційних і пов'язаних із ними злочинів та судового контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Вищий антикорупційний суд здійснює правосуддя як суд першої та апеляційної інстанцій у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до його юрисдикції (підсудності) процесуальним законом, а також у цивільних справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

Відповідно до законодавчих змін 2018 року, ВАКС розглядає всі корупційні справи, розслідування яких раніше розпочали всі правоохоронні органи. За даними Державної судової адміністрації, Вищий антикорупційний суд з початком роботи отримав для розгляду більше 3,5 тисяч кримінальних справ. З них лише 5 відсотків справ які розслідувалися НАБУ та належать до категорії справ високопосадової корупції.

В Україні існують суперечки щодо необхідності існування ВАКС. Підтримали створення антикорупційного суду громадські діячі, Венеційська комісія, Transparency International, GRECO, ЄС. Ми маємо на разі, з одного боку аргументи критиків: 1) Практика функціонування антикорупційних судів у світі досить неоднозначна. Тому не факт, що в Україні він буде ефективним. 2) Такий орган не вписується в українську судову систему. Створення спеціальних судів, яким буде антикорупційний, в Україні заборонено Конституцією тощо. З іншого боку контраргументи: 1) Практика створення антикорупційних судів серед європейських країн є малопоширеною (Хорватія, Словаччина, Болгарія). Такі суди можна назвати достатньо ефективними в середньому і висококорумпованих країнах, до яких слід віднести й Україну. 2) Стаття 125 Основного закону будь-які особливі суди забороняє, проте дозволяє створення вищих спеціалізованих судів, під формат якого й намагаються підлаштувати концепцію антикорупційного суду. 3) Звісно, всі суди повинні бути антикорупційними. В ідеалі. Але, на жаль, українські реалії не такі. Судова система сьогодні — одна з найкорумпованіших інституцій у країні. Тому без добрячого «стусана» для топ-корупціонерів, мабуть, таки не обійтися. А цим стусаном якраз і може стати антикорупційний суд.

На нашу думку досить переконливо виглядають аргументи як прихильників так і критиків створення ВАКС. Але істина, певно, десь посередині. На разі ми маємо лише чекати результатів діяльності нової інституції, тому

дана тема потребує подальшого наукового дослідження та розроблення дієвих механізмів реалізації та удосконалення антикорупційної реформи.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ**

УДК 343

Анастасія Володимирівна КИСІЛЕНКО,

студентка групи СФдср-17-1

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри юридичних дисциплін

Сумської філії ХНУВС Ц. С. Баранова

**ПРОБЛЕМА НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В УМОВАХ
КАРАНТИНУ**

В наш час частіше спостерігається тенденція поширення домашнього насильства, а саме насильства над дітьми. Саме зараз, в умовах карантину та надзвичайної ситуації в країні гостро постала проблема насильства. Актуальність проблеми полягає в тому, що одним із показників духовного розвитку та соціальної зрілості суспільства є ставлення до дітей. Вкладаючи ресурси в дитинство, держава зміцнює майбутні продуктивні сили, забезпечує сталість економічного і духовного поступу. Тому в суспільстві, що зорієнтоване на високі загальнолюдські цінності, не можуть бути терпимі прояви жорстокого поводження з дітьми, зневажання їхніх інтересів, оскільки це має тяжкі соціальні наслідки: формуються соціально дезадаптовані, малоосвічені особистості, а головне – насильство знову породжує ту ж саму жорстокість.

Нині багато сімей живуть у досить складних умовах. Різке погіршення матеріального стану, часті суперечки, які виникають на ґрунті постійного перебування разом, в умовах самоізоляції є одними з причин збільшення кількості неблагонадійних сімей. Їх об'єднує психологічна напруженість, що спричиняє кризові ситуації, драми й трагедії як батьків, так і дітей. Причиною сімейного неблагополуччя зазвичай стають конфлікти міжособистісного, соціально-побутового, психофізичного й фізіологічного характеру. Чинниками є соціально-економічні, суспільно-політичні, моральні умови життя людей, біогенетична природа та нездатність долати труднощі. Рівень спілкування дітей у таких родинах не відповідає вимогам належного виховання. Багато хто з дорослих вважають, що це є методом виховання дитини, деякі вважають це є необхідним для розвитку дитини, щоб вона росла більш стійкою до різних життєвих ситуацій. Нерідко дитина підпадає, як то кажуть, під гарячу руку і батьки просто виплескують на неї свій гнів через особисті проблеми.

Статистика кожного дня нас вражає новими цифрами, і це дуже жакливо тому що ми живемо в сучасному цивілізованому суспільстві, де на першому місці людське життя, здоров'я, честь та гідність людей. Статтею 28 Конституції передбачено, що: «Кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню». За даними групи оперативного реагування «Поліна», станом на 17.03.2020 року по м. Суми починаючи з 1 січня 2020 року надійшло звернень – 569, перебуває на обліку – 452 кривдника, по Сумській області надійшло – 1553 звернення (з них потерпілих чоловіків – 308, дітей – 34, жінок – 1211. А вже після введення карантину на території України звернень, які надійшли стосовно насильства над дітьми втричі збільшилось.

Діти кожного дня зазнають жорстокого поводження, психічного та фізичного насильства. Відчуття постійної загрози власній безпеці, яка для дитини є однією з ключових передумов її розвитку, може спричинити появу різноманітних поведінкових реакцій – від тривожності й замкнутості до гніву і неконтрольованої афективної поведінки. Наслідком насильства над дитиною може бути агресивна поведінка, депресії, свідоме блокування спогадів про пережите насильство, низька самооцінка та складнощі соціального функціонування. Діти, до яких батьки застосовують фізичні покарання, з одного боку, є жертвами, а з іншого – нерідко самі стають агресорами. Незалежно від того, хто чинить фізичне насильство над дитиною, одним із руйнівних наслідків цих дій є формування у скривдженого жорстокості та прагнення помститися. Здебільшого набутий досвід, навіть украй негативний, позначається на наступному поколінні. Також необхідно зважати на те, що діти – жертви фізичного насильства – часто втрачають здатність протидіяти насильству, повагу до власного тіла, що спричиняє формування в них віктимної поведінки за умов загрози сексуальної експлуатації, використання їх у порнографічній сфері, проституції, торгівлі людьми тощо.

Тому людини, батьки, які чинять домашнє насильство над дітьми навіть не думають про наслідки, що саме своїми свідомими діями вони можуть виховати людину, психіка якої буде порушена, перебування в суспільстві якої може бути загрозою для інших та інші тяжкі наслідки. Але не лише людина та її дії впливають на розвиток насильства в сім'ях, але і природа, хоча, і тут не виключений вплив людських сил.

Одержано 24.04.2020

*

**СЕКЦІЯ 5.
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ.
КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ**

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КОНСТИТУЦІЙНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 4**

УДК 343.1:342.7

Яна Ігорівна ОСТАПЕНКО,

студентка групи Ф6-Пззб-18-4м

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і

міжнародного права факультету № 4

кандидат юридичних наук Є. С. Логвиненко

**ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО
УВ'ЯЗНЕННЯ В УКРАЇНІ
ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД**

В сучасних демократичних країнах світу пріоритетним є визнання людської особистості, її прав та свобод як вищої цінності в суспільстві та державі. Забезпечення прав людини і громадянина здійснюється у двох основних напрямках: захисті прав та законних інтересів особи від злочинів та обмеження її прав і свобод відповідно до законодавства країни й міжнародних стандартів.

Останній напрям реалізується через застосування до підозрюваного запобіжних заходів, які мають забезпечити виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігти спробам вчинити певні дії, визначені ч. 1 ст. 177 КПК України. Одним із основних нормативно-правових актів є Закон України «Про попереднє ув'язнення» 1993 р., в статті 1 якого зазначено, що тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поведінки з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність.

Міжнародні стандарти забезпечення права на свободу та особисту недоторканність у сфері кримінального судочинства закріплені у багатьох міжнародно-правових нормативних актах, ратифікованих Україною. Серед них особливе місце посідають Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р., Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведінню чи покаранню

1987 р. Для сприяння застосуванню та розширенню основних положень щодо обмеження волі шляхом застосування затримання та взяття під варту, Комітет Міністрів Ради Європи прийняв Резолюцію «Взяття під варту» 1965 р. та Рекомендацію «Про взяття під варту до суду» 1980 р.

Найбільш складним та важливим є вибір запобіжного заходу та обрання його до конкретної особи в конкретному випадку вчинення нею кримінального правопорушення, достатнього для забезпечення кримінального судочинства. У відповідності до ст.ст. 7-9 КПК України – кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. Так, суд своїм рішенням повинен забезпечити не тільки права підозрюваного, а й високі стандарти охорони загальносупільних прав та інтересів. Забезпечення таких стандартів вимагає від суду більшої суворості в оцінці порушень цінностей суспільства. Крім того, вагомою підставою для вирішення питання про необхідність попереднього ув'язнення особи є ризик перешкоджання встановленню істини у справі та переховування цієї особи від правосуддя. При цьому зазначено, що небезпека перешкоджання встановленню істини у справі та переховування особи від правосуддя може вимірюватися суворістю можливого покарання в сукупності з наявністю даних про матеріальний, соціальний стан особи, її зв'язками з державою, у якій його переслідують та міжнародними контактами. Крім того, обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, тобто попереднього ув'язнення, узгоджується також з позицією Європейського Суду з прав людини, що наведена в чисельних рішеннях («Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства» 1990 р., «Мюррей проти Сполученого Королівства» 1994 р., «Нечипорук і Йонкало проти України» 2011 р. та ін.).

Отже, на законодавчому рівні Україна відповідає більшості європейських країн світу, підтримуючи та враховуючи основні засади демократичного суспільства під час обрання запобіжного заходу, пов'язаного з обмеженням волі. Однак, важливим і актуальним залишається питання про практичне застосування норм права, а саме обґрунтованої доведеності про можливу майбутню негативну поведінку підозрюваного в разі залишення його на волі до судового розгляду, адже тримання під вартою є найсуворішим запобіжним заходом.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ ЕКСПЕРТОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ № 1**

УДК 343.985

Вікторія Юріївна КОЛЕСНИК,

курсантка групи 19-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Т. А. Орлова

**ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА КРИМІНАЛІЗАЦІЇ
НАСИЛЬНИЦЬКИХ ДІЙ ВІДНОСНО ДІТЕЙ**

Одним з пріоритетних напрямків соціальної політики Уряду України є стимулювання народження дітей в країні та захист їх прав та інтересів в сім'ях. На жаль за останні роки в Україні значно збільшилась кількість сімей, в яких батьки ведуть антисоціальний образ життя, зловживають алкогольними напоями, вживають наркотики. Кошти, які надаються державою батькам при народженні дитини як соціальна допомога на її утримання, досить часто витрачаються на власні потреби дорослих, при цьому, як правило, нехтуються елементарні побутові потреби дитини, не дотримуються санітарні норми в житлі, діти не забезпечуються їжею, одягом, іграшками. Частими стають випадки застосування насильства до дітей в родинях, примушування їх до голодування, жебракування, експлуатація дітей з метою отримання прибутку, втягнення в злочинну діяльність і пияцтво, торгівля дітьми та вбивства новонароджених.

Треба зазначити, що злочини, які вчинюються по відношенню до дітей, характеризуються високим рівнем латентності, оскільки діти рідко звертаються із заявами про вчинення відносно них злочину з боку батьків в силу своєї вікової, психологічної характеристики та моральних переконань. Насильницьке заподіяння смерті новонародженим часто маскуються проведенням абортів на пізніх строках вагітності, викиднями, народженням мертвих немовлят, нещасними випадками з дитиною (падінням, випадковим удушенням, отруєнням). Позбавляючи життя дитину, злочинці приховують не тільки факт її смерті, а часто і сам факт народження немовля (більшість дітей навіть незареєстровані в органах РАГС).

З 2001 року у Кримінальний кодекс України включено ряд статей, які встановлюють відповідальність за протиправні дії відносно дітей, в тому числі передбачено новий склад злочину, який встановлює відповідальність батьків, піклувальників та опікунів за невиконання ними встановлених законом обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, якщо їх дії спричиняють тяжкі наслідки - стаття 166 «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування». Але, на наше переконання, наявні склади злочинів

не вичерпують повною мірою існуючі різновиди посягань на права дитини, які повинні бути визнані державою кримінально караними.

На нашу думку, в діюче кримінальне законодавство необхідно внести зміни у напрямку більшої диференціації та криміналізації різновидів насильницьких дій по відношенню до дітей, порушень їх прав та інтересів, та встановлення більш тяжких покарань за ці злочини. Крім того, на сучасному етапі стала нагальною проблема вивчення динаміки та механізму вчинення даних злочинів і розробки на державному рівні загальної програми попередження злочинів, що вчинюються по відношенню до дітей.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ № 1**

УДК 343.55+347.633

Вікторія Олександрівна ГЛУХЕНЬКА,

курсантка групи Ф2-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент М. І. Фіалка

**ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ
«РОЗГОЛОШЕННЯ» В СТ. 168 КК УКРАЇНИ**

Діти, як ніхто інший, потребують захисту соціуму в якому вони зростають. На сьогоднішній день однією з головних проблем є збільшення кількості дітей, які потребують батьківського тепла та опіки. Це зумовлено тим, що з тих чи інших причин багато дітей позбавлені батьківської любові. Ці діти, як ніхто інший потребують охорони, адже, нажалі, як показує практика, саме ці діти є найнезахищеними і, як наслідок, саме вони потерпають в майбутньому від булінгу.

Однією з кримінально-правових норм, які захищають інтереси дітей, є ст. 168 Кримінального Кодексу України (*далі – КК України*) «Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння)». Об'єктивна сторона даного злочину характеризується суспільно небезпечним діянням у формі розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) всупереч волі усиновителя (удочерителя).

З метою більш якісного аналізу змісту поняття «розголошення» наведемо один приклад, який пояснює нам як проявляється таке суспільно небезпечне діяння в реальному житті.

В травні 2019 року в одній зі шкіл м. Христинівки Черкаської області чоловік розголосив таємницю удочеріння учениці всупереч волі удочерителя, пояснюючи це тим, що з дитиною бажають познайомитись її рідні сестри.

На той час, місцева прокуратура затвердила та направила до суду обвинувальний акт за ч. 1 ст. 168 КК України відносно даної особи.

Враховуючи той факт, що суспільно небезпечне діяння носить обов'язковий характер для кваліфікації цього злочину, виникає питання: як теорія та практика застосування кримінального закону розуміють зміст поняття «розголошення».

Необхідно відмітити той факт, що в правовому полі законодавства України не існує закріпленого поняття «розголошення таємниці усиновлення (удочеріння)». Внаслідок чого, існує потреба конкретизувати те, що ми маємо на увазі в межах змісту даного поняття.

Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) передбачає протиправне розкриття такої таємниці і поширення відомостей, що її становлять, серед осіб, яким не було відомо про факт усиновлення (удочеріння).

Таке поширення може полягати у повідомленні таємниці усиновлення (удочеріння) якійсь конкретній особі, а саме: або самому усиновленому, або невизначеному колу осіб. Його змістом, зокрема, може бути інформація щодо самого факту усиновлення (удочеріння); кровних батьків; дійсного місця та дати народження; прізвище, ім'я та по-батькові (якщо вони змінені) усиновленого; часу прийняття рішення про усиновлення (удочеріння) та реєстрації цього факту тощо.

До розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) також відносяться будь-які дії чи бездіяльність винної особи, спрямовані на протиправне розкриття конфіденційної інформації щодо усиновлення шляхом її поширення будь-яким способом серед осіб, котрим завідомо для винної особи не було відомо про факт усиновлення (незалежно від того, чи знає дитина про факт усиновлення). Таке поширення може полягати у повідомленні вищевказаної інформації конкретній особі (у тому числі самій усиновленій особі, якщо їй невідомо про факт усиновлення) або багатьом особам.

Виходячи з вище викладеного, можливо наголосити на тому, що зміст поняття «розголошення» полягає в ознайомленні іншої особи, всупереч волі усиновителя (удочерителя), з відомостями конфіденційного характеру про факт таємниці усиновлення (удочеріння) дитини.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.83

Анюта Вікторівна ГРУБНІК,

курсант групи Ф1-304

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Т. А. Шевчук

ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ ТА ПОШИРЕННЮ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ГОСТРОЇ РЕСПІРАТОРНОЇ ХВОРОБИ COVID-19, СПРИЧИНЕНОЇ КОРОНАВІРУСОМ SARS-COV-2, КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИМИ ЗАСОБАМИ

Початок нового року приніс нам надзвичайно багато негативної інформації через пандемію коронавірусу, що вирує у світі. Не оминула ця біда, нажаль,

і нашу країну. Станом на 21 квітня в Україні зафіксовано 6125 випадків захворювання на гостру респіраторну хворобу covid-19, спричинену коронавірусом sars-cov-2, із них 161 летальний. Здавалося б, чим в цій ситуації може зарадити кримінальний Закон? Кримінальний кодекс України (далі КК України) має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина. Право кожного громадянина України на охорону здоров'я є конституційно гарантованим, згідно ст. 49 Конституції України. Це обумовлює кримінально-правовий захист здоров'я населення від згубного впливу інфекційних хвороб. У зв'язку з чим, у КК України виокремлено норму про відповідальність за порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним хворобам та масовим отруєнням (ст. 325 КК України), яка міститься в розділі XIII Особливої частини КК України «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення». В цьому і проявляється охоронна функція кримінального права. КК України регулює суспільні відносини між державою і особою, що вчинила злочин, шляхом визначення і законодавчого закріплення того, які суспільно небезпечні діяння є злочинами та які кримінально-правові наслідки тягне за собою їх вчинення. Наука кримінального права виступає рушійною забезпечувальною ланкою між законотворчою і правозастосовною діяльністю.

У зв'язку з прийняттям Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» № 530-IX, від 17.03.20р. (з послідовними змінами) було посилено кримінальну відповідальність за вчинення злочину, передбаченого ст. 325 КК України «Порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним хворобам та масовим отруєнням». Так санкція ч. 1 статті 325 КК України (до аналізованих змін) передбачала покарання у виді штрафу від ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, а чинна редакція статті передбачає покарання у виді штрафу від тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

Посилення кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ст. 325 КК України обумовлене, з одного боку, необхідністю приведення національного законодавства у відповідність до норм міжнародного, з іншого – прагненням врегулювання та захисту охоронюваних законом суспільних відносин, що виникають у зв'язку із поширенням коронавірусної інфекції в Україні.

В даному випадку кримінальне право в особі кримінального Закону виступає в якості соціального регулятора, який має відповідати реаліям сьогодення.

На нашу думку, такий крок законодавця є абсолютно виправданим так як продиктований новими викликами сьогодення, які постали перед Україною, і своєчасним з точки зору необхідності захисту здоров'я населення України, а у разі масового поширення інфекційних хвороб серед населення (епідемії), то і людського життя, які є найвищими соціальними цінностями.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.915:343.85

Яна Володимирівна МІРКЕВИЧ,

курсантка групи Ф1-305

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права і кримінології
факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Т. А. Шевчук*

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ЯК ОДНА З ПРИЧИН ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Домашнє насильство є гострою та актуальною проблемою сучасного суспільства. В думках людини поняття сім'ї, дому асоціюється із місцем, де панує любов і злагода. Однак, нажаль, в реальному житті далеко не всі сім'ї є ідеальними і в Україні все більше людей (в тому числі дітей, як найменш захищеної частини суспільства) потерпають від домашнього насильства.

Статистичні дані свідчать про збільшення кількості злочинів, передбачених ст. 126-1 Кримінального кодексу України «Домашнє насильство». Так, якщо у 2019 році їх було обліковано 1068, то лише за перші два місяці 2020 року вже 525. Тобто очевидним є збільшення кількості цих злочинів. Однак, офіційні статистичні дані ні в якій мірі не відображають реального стану речей. У поліції відзначають, що понад 60% постраждалих від домашнього насильства взагалі не повідомляють про його вчинення та не звертаються за допомогою до правоохоронних органів.

Насильство над дітьми викликає серйозну стурбованість суспільства, адже діти в силу свого фізичного, психічного, розумового розвитку, під впливом конкретних життєвих ситуацій та обставин суб'єктивно схильні сприяти порушенню своїх прав та законних інтересів, та навіть здатні стати жертвами правопорушень чи злочинів, тобто ця категорія осіб є віктимною.

До них застосовуються різні види насильства: фізичне, психологічне, економічне. Зазвичай дитина-жертва страждає одночасно від декількох видів насильства, що неминуче супроводжується руйнуванням сімейних стосунків та довіри в сім'ї. Як наслідок, у таких дітей спостерігається підвищена тривожність і страх, що породжують агресію, яка в свою чергу знаходить «вихід» і нерідко у вигляді вчинення ними злочинів.

Неповнолітні особи через специфічні вікові особливості, перебування у перехідному періоді, коли тільки відбувається становлення їх психіки, потребують підвищеної уваги. Такий стан зумовлює те, що в них через недостатню увагу з боку батьків, вчителів, вихователів може сформуватись спотворене бачення світу. Саме у цей період відбувається поступове формування майбутнього злочинця. Неповнолітній опиняється на самоті зі своїми проблемами та бажаннями. В цій ситуації його потенційні можливості не потрібні, не затребувані суспільством та державою і нерідко вони стають затребуваними злочинним світом. В такому випадку наявним є процес перетворення жертви злочину на злочинця, тобто насильство породжує насильство, як перехід одного з минулих станів особи – жертви у стан свого минулого насильника – злочинця. І саме сімейно – побутове домашнє насильство нерідко є тим каталізатором,

що продукує агресивну криміногенну мотивацію як би у відповідь на минулі або ще діючі погрози, приниження, побої та іншого виду негативні впливи.

Недоліки сімейного виховання, домашнє насильство посідають провідне місце в системі факторів, які впливають на злочинну поведінку підлітків. За результатами кримінологічних досліджень близько 80% неповнолітніх злочинців мали конфлікти з батьками чи іншими родичами. В їх сім'ях часто насильство було звичкою.

Зниження рівня сімейного виховання породжує дитячу безпритульність, стимулює вчинення ними правопорушень. Вони стають легкою здобиччю для злочинного світу, поповнюють його ряди. І в цьому винні суспільство та сім'я. «Нікому не потрібні діти» - це звучить жорстоко, але, нажаль, має місце в житті. Підлітки шукають уваги, розуміння, співчуття, віри в їх здібності і, не знаходячи їх в сім'ї та серед позитивного оточення, йдуть в темний світ агресії, насильстві і злочинності. З жертви, засвоюючи стереотипи поведінки своїх кривдників і не маючи прикладу позитивного світосприйняття, становляться злочинцями.

То ж насильство й жорстокість у сім'ї не лише руйнують гармонію і злагоду в ній, а й виступають однією з передумов злочинності неповнолітніх.

В результаті отримуємо нерозривний ланцюг – насильство над дитиною в сім'ї – вчинення насильства нею над іншими особами.

Розірвати цей ланцюг – першочергове завдання держави. Важливим напрямком при цьому є профілактика домашнього насильства щодо дітей, яка передбачає вжиття комплексу заходів щодо мінімізації негативних наслідків від такого роду посягань, відновлення порушених прав та інтересів дітей.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.341(477)

Олександра Віталіївна САМОЙЛОВА,

курсантка групи ФПС-17-303

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук М. В. Фоменко

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УМИСНОГО ТЯЖКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ, ЩО СПРИЧИНИЛО СМЕРТЬ ПОТЕРПІЛОГО (Ч. 2 СТ. 121 КК УКРАЇНИ)

Неправильне розуміння базових понять кримінального права тягне за собою помилки у кваліфікації суспільно небезпечних діянь. Однією з найбільш поширених є плутанина між умисним тяжким тілесним ушкодженням, що спричинило смерть потерпілого, передбаченим у ч. 2 ст. 121 КК України, та умисним убивством (ст. 115 КК України).

Відповідно до ч. 1 ст. 115 КК України вбивство – це умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині. За змістом ст. 24 КК України наявність вини у формі умислу передбачає, що особа усвідомлювала суспільно небезпечний

характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала або свідомо припускала їх настання.

Умисле тяжке тілесне uszkodження, що спричинило смерть потерпілого, має місце тоді, коли в результаті описаного у ч. 1 ст. 121 КК України діяння настає смерть потерпілого. Особливістю цього кваліфікованого виду умисного тяжкого тілесного uszkodження є те, що у ньому присутні два суспільно небезпечні наслідки (первинний - тяжкі тілесні uszkodження і похідний - смерть), психічне ставлення до яких з боку винного є різним. До заподіяння умисного тяжкого тілесного uszkodження він ставиться умисно, а до настання смерті потерпілого від такого uszkodження - необережно. При цьому винний усвідомлює можливість настання похідного наслідку в результаті настання первинного. Якщо ж таке усвідомлення відсутнє, вчинене слід кваліфікувати як вбивство через необережність.

Згідно з роз'ясненнями, що містяться в постанові Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 № 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи», для відмежування умисного вбивства від заподіяння тяжкого тілесного uszkodження, внаслідок якого сталася смерть потерпілого, суди повинні ретельно досліджувати докази, що мають значення для з'ясування змісту і спрямованості умислу винного. Питання про умисел необхідно вирішувати виходячи із сукупності всіх обставин злочину, зокрема враховувати знаряддя та спосіб його вчинення, кількість, характер і локалізацію поранень, причини припинення злочинних дій та ін. Визначальним при цьому є суб'єктивне ставлення винного до наслідків своїх дій: при умисному вбивстві настання смерті охоплюється умислом винного, а в разі заподіяння тяжкого тілесного uszkodження, яке спричинило смерть потерпілого, ставлення винного до її настання характеризується необережністю.

Таким чином, розглянувши загальні питання щодо кваліфікації умисного тяжкого тілесного uszkodження, що спричинило смерть потерпілого, передбаченого у ч. 2 ст. 121 КК України, та умисного убивства (ст. 115 КК України), можемо зробити наступні висновки. З огляду на зміст ч. 2 ст. 121 КК України ставлення до смерті людини – лише необережне, оскільки умисел до спричинення смерті характеризує умисне вбивство, яке може вчинятися і з непрямым умислом. За наявності непрямого умислу особа цілком розуміє, що саме її дії можуть спричинити смерть, та з цим погоджується (свідомо її припускає). Особа може не лише ставитися до смерті байдуже, а й прагнути, щоб вона не настала. Якщо особа сподівається на щасливий випадок, вина характеризується саме умислом, хоча і непрямым. Вирішення зазначених питань має важливе значення для правильного застосування закону про кримінальну відповідальність у подібних випадках.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.31

Наталія Олегівна РАСТОРГУЄВА,

курсант групи Ф1-306

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права і кримінології
факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Т. А. Шевчук*

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ (СТ. 258 КК УКРАЇНИ) ТА ДИВЕРСІЇ (СТ. 113 КК УКРАЇНИ)

Одними з найбільш небезпечних і масштабних злочинів вважаються терористичний акт і диверсія. Адже вони посягають на основи національної безпеки України, її внутрішню економічну безпеку, громадський порядок, порушення яких може дестабілізувати соціально – політичну обстановку в державі.

Протягом останніх десятиліть у світі стрімко збільшилась кількість цих злочинних проявів, результатом яких стає масова загибель людей, значні матеріальні та духовні втрати, недовіра між соціальними та національними групами, створення атмосфери жаху, ненависті та страху в суспільстві.

У правозастосовній діяльності нерідко виникають труднощі у зв'язку із розмежуванням між собою складів цих злочинів. Адже терористичний акт і диверсія досить схожі за рядом конструктивних ознак, які безпосередньо закріплені в диспозиціях відповідних норм Кримінального кодексу України (далі КК України).

Основні відмінності за якими слід здійснювати розмежування між терористичним актом і диверсією полягають у наступному:

– *За об'єктом посягання.* Диверсія належить до злочинів проти основ національної безпеки і посягає на внутрішню безпеку держави, її економічні основи. Терористичний акт є злочином проти громадської безпеки і заподіює шкоду стану захищеності суспільства (здоров'ю та життю людей, довкілля, власності, нормальній діяльності підприємств, установ, організацій) від загально небезпечних посягань або від загрози їх вчинення;

– *За ознаками об'єктивної сторони.* Основною відмінністю є те, що терористичний акт на відміну від диверсії може виражатися у двох формах: застосування зброї, підпалу, вчинення інших загально небезпечних дій (матеріальний склад), або шляхом погрози вчинення таких дій (формальний склад). Погроза, яка характеризує другу форму терористичного акту є інформаційною дією, яка полягає у повідомленні адресату відповідної інформації. Тоді як диверсія виражатися тільки у формі вчинення загально небезпечних дій. Крім того, диверсії зазвичай вчиняються таємно, без афішування своєї діяльності, тоді як при терористичному акті головною ознакою є демонстративність, ультимативність дій.

Диверсант робить акцент не стільки на спричиненні ушкоджень людям, скільки на знищенні чи пошкодженні майнових об'єктів. Діяння терориста, у свою чергу, характеризуються спрямованістю на спричинення шкоди невизначеному широкому колу осіб і вчиняється загально небезпечним способом, пов'язаним передусім зі спричиненням шкоди особі;

– *Предметом* диверсії виступають підприємства, споруди, об'єкти інфраструктури, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення. Тоді як для терористичного акту конкретний предмет, на який спрямовані дії, перераховані в диспозиції ст. 258 КК України не вказано, що свідчить про те, що вибух, підпал чи інші дії можуть бути спрямовані на різні об'єкти, які не є визначальними для кваліфікації скоєного;

– *За моментом закінчення злочину.* Диверсія вважається закінченою з моменту вчинення суб'єктом загально небезпечним способом вибухів, підпалів, та інших дій, незалежно від настання наслідків. Відповідальність за терористичний акт настає вже за одне створення реальної небезпеки настання перерахованих у ч.1 ст.258 КК України наслідків, а також за погрозу вчинення зазначених дій;

– *За ознаками суб'єктивної сторони.* При вчиненні диверсії умисел спрямований саме на спричинення шкоди, що здатна послабити основи національної безпеки держави, а дії при скоєнні терористичного акту – на залякування населення або його частини, створення і підтримки обстановки страху, дестабілізацію, пригнічення, або примушування до прийняття рішень чи вчинення або не вчинення дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами.

Метою диверсії є ослаблення держави, підірив її економічної безпеки й обороноздатності, тоді як терористичний акт має на меті порушення громадської безпеки, провокацію воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення або безпосереднє залякування населення, що створить у суспільстві стан страху, за рахунок якого здійснюється тиск на адресатів впливу, від яких залежить прийняття вигідних для терористів рішень.

Підсумовуючи, слід зазначити, що терористичний акт і диверсія безсумнівно є одними із найбільш небезпечних злочинних діянь як для окремо взятої особи, так і для державної та міжнародної безпеки в цілому. Тому розуміння їх відмінних ознак є необхідною умовою, запорукою правильної кримінально-правової кваліфікації, як основи ефективності правозастосовної діяльності, складовою забезпечення законності в сфері протидії злочинності.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.7

Карина Олександрівна БЄЛЄВЦОВА,

курсантка групи Ф1-17-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і кримінології

факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Д. Ю. Кондратов

ВІДМЕЖУВАННЯ ШАХРАЙСТВА ВІД КРАДІЖКИ, ЩО ВЧИНЯЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ОБМАНУ АБО ЗЛОВЖИВАННЯ ДОВІРОЮ

Вирішення питань відмежування шахрайства від суміжних злочинів має не тільки теоретичне, а й практичне значення, оскільки цим забезпечується виконання найважливішого завдання правосуддя будь-якої держави – застосування

покарання за відповідні злочини в суворому, точному дотриманні кримінального законодавства. У сучасних умовах право власності має бути надійно захищено від протиправних і особливо злочинних посягань. Проте, досить часто на практиці виникають питання щодо відмежування шахрайства від крадіжки та інших суміжних злочинів проти власності. Переважно такі ситуації виникають у тому разі, коли винний при вчиненні крадіжки використовує довіру потерпілої особи.

При кваліфікації таких випадків потрібно мати на увазі, що довірчі відносини при шахрайстві – це відносини довіри не взагалі, а з приводу певного майна. Також треба враховувати, що обман чи зловживання довірою при шахрайстві застосовуються винним з метою викликати у потерпілого впевненість про вигідність або обов'язковість передачі йому майна чи права на нього. Отже, обов'язковою умовою визнання обману чи зловживання довірою ознакою об'єктивної сторони шахрайства є використання його для заволодіння майном чи придбання права на майно.

Крім того, при відмежуванні шахрайства від суміжних злочинів, слід враховувати те, що при шахрайстві, на відміну від інших видів злочинів проти власності (крадіжка, вимагання, грабіж тощо), передача майна винному відбувається добровільно і виникає в результаті помилки потерпілого, який був введений в оману. Ці особливості дозволяють відмежувати шахрайство від крадіжки з використанням довіри.

Так, коли особа незаконно заволодіває конкретним майном, яке добровільно передано йому іншою особою внаслідок відносин довіри останнього до першого, то вчинене потрібно кваліфікувати як шахрайство. Якщо ж обман або зловживання довірою використовуються для досягнення іншої мети, наприклад для створення умов заволодіння майном у майбутньому всупереч волі потерпілого, полегшення доступу до майна (для проникнення у відповідне приміщення тощо) і безпосередньо не обумовлює перехід майна або права на нього до винного, він не може визнаватися способом шахрайства. Такі дії слід розцінювати як крадіжку. Наприклад, якщо одна особа, внаслідок довірчих відносин до іншої, надає останній можливість користуватися своєю квартирою: проживати в ній, відвідувати її тощо (зокрема, передає ключі від квартири), а остання, використовуючи це, заволодіває майном, яке знаходиться у помешканні, або звертає його на користь третіх осіб, то у такому випадку вчинене потрібно кваліфікувати як крадіжку. В даному випадку зловживання довірою виступало лише способом отримання доступу до майна, а саме вилучення майна відбувалося тасмно.

Крім того, у випадках, коли потерпілий внаслідок малолітнього віку, фізичних або психічних вад, а також інших обставин не усвідомлює змісту своїх дій або не може керувати ними, передачу майна від такої особи винному не можна вважати добровільною, тому незаконне заволодіння майном у таких випадках також необхідно вважати тасмним і кваліфікувати як крадіжку. Проте, сам винний або обов'язково повинен усвідомлювати факт малолітства, наявності певних фізичних або психічних вад, а також інших обставин, внаслідок яких той, хто передає йому майно, не усвідомлює змісту своїх дій або не може керувати ними.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.337.4

Роман Романович РОМАНІВ,

курсант групи Ф4-18-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і

кримінології факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент К. В. Юртаєва

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Сьогодні проблема незаконного поводження та застосування зброї масового знищення є однією з найсерйозніших на міжнародному рівні. Застосування зброї масового знищення призводить до масових втрат та руйнувань на великій території, а також ставить під безпосередню загрозу мир та безпеку людства.

Першим міжнародним документом, який заборонив застосування зброї масового знищення став Протокол про заборону застосування у війні удушливих, отруйних або інших подібних газів та бактеріологічних засобів, підписаний 17 червня 1925 р. в Женеві. У цьому протоколі заборона застосування подібних засобів ведення війни пояснено тим, що воно було засуджено загальною думкою цивілізованого світу.

Сьогодні до зброї масового знищення відносять хімічну, бактеріологічну (біологічну), токсинну і ядерну зброю. Варто підкреслити, що власне термін «зброя масового знищення» з'явився тільки після появи ядерної зброї.

Кваліфікація незаконного поводження та застосування зброї масового знищення за Кримінальним кодексом України має певні особливості. Криміналізації незаконного поводження зі зброєю масового знищення присвячено дві статті Розділу XX Особливої частини КК України: ст. 439 «Застосування зброї масового знищення» і ст. 440 «Розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення». Незважаючи, що предметом обох злочинів визначено зброю масового знищення, заборонену міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, об'єм цих двох понять не співпадає. Диспозиції статей 439 і 440 КК України є бланкетними, і для з'ясування їх змісту необхідно звернутися до відповідних міжнародних угод, ратифікованих Верховною Радою України. Вивчення останніх (зокрема, Договору про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, в космічному просторі та під водою 1963 р., Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 1968 р., Договору про заборону розміщення на дні морів та океанів і в його надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення 1970 р., Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань 1996 р.) дозволяє зробити висновок, що предмет злочину, передбачений в ст. 440 КК України включає всі види зброї масового знищення (хімічну, бактеріологічну, токсинну і ядерну зброю), а предмет злочину, передбачений ст. 439 КК України, не охоплює ядерну зброю.

На сьогодні на міжнародному рівні існує лише одна міжнародна угода, що встановлює заборону застосування ядерної зброї – Договір про заборону ядерної зброї, підписаний в штаб-квартирі ООН в Нью-Йорку 7 липня 2017 р. Ця угода має вступити в силу після її ратифікації щонайменше 50 країнами. Україна, на жаль, ще не долучилась до цієї міжнародної угоди. Ратифікація вищезазначеної угоди вбачається цілком логічним кроком у кримінально-правовій протидії застосуванню зброї масового знищення. Наразі кваліфікація застосування ядерної зброї при наявності усіх інших необхідних елементів складу злочину можлива за ст. 438 КК України «Порушення законів та звичаїв війни».

Одержано 24.04.2020

*

УДК 344.13

Галина Андріївна ФІЛОНЧУК,

курсантка групи Ф2-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент М. І. Фіалка

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ДОБРОВОЛЬЦІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 401 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

В Україні починаючи з 2014 року з'явився новий різновид військових формувань, які до цього моменту не існували – добровольчі батальйони. За шість років свого існування (особливо після підписання Мінських угод в 2015 році) більшість з цих підрозділів ввійшли до складу Збройних сил та Національної гвардії України, тим самим легалізував своє існування правовому полі України. Але окремі з них, як наприклад – Добровольчий український корпус, так і продовжують залишатись з не визначеним юридичним статусом. Протягом цього періоду окремі представники таких формувань вчиняли суспільно небезпечні діяння. У зв'язку з цим виникає питання: чи може доброволець бути суб'єктом злочину відповідних статей Розділу XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» Особливої частини Кримінального Кодексу України (*далі – КК України*)?

Відповідно до ч. 1 ст. 401 КК України військовими злочинами визнаються передбачені розділом XIX Особливої частини КК України злочини проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів.

У ч. 2 ст. 401 КК України визначено вичерпний перелік суб'єктів військових злочинів: ними є військовослужбовці Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також інші особи, визначені законом.

Оскільки КК України не містить визначення, хто є військовослужбовцем та військовозобов'язаним, резервістом, тобто вищезазначена норма є бланкетною і відправляє нас до ч. 9 ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу», де військовослужбовці – це особи, які проходять військову службу, військовозобов'язані, резервісти – особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави, а також до категорії військовослужбовців прирівнюються іноземці та особи без громадянства, які відповідно до закону проходять військову службу у Збройних Силах України.

Отже, однією із специфічних ознак суб'єктів військових злочинів є та, що вони під час вчинення військового злочину повинні перебувати на військовій службі у Збройних Силах України та інших військових формуваннях України. Згідно з вищевикладеним можна зробити висновок, що за відповідними статтями розділу XIX Особливої частини КК України несуть відповідальність військовослужбовці військових формувань, утворених відповідно до законів України.

Проаналізувавши ч. 2 ст. 402 КК України, ч. 9 ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» ми можемо зробити висновок, що така категорія осіб, як добровольці не можуть бути суб'єктами кримінальної відповідальності XIX розділу КК України, оскільки їх статус не є визначеним на законодавчому рівні і в переліку суб'єктів військових злочинів вони відсутні.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6**

УДК 343.9

Поліна Станіславівна ДЕМЧЕНКО,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-17-4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. Г. Луценко

« ЛЕГКІ » НАРКОТИКИ: ПРАВО АБО ЗЛОЧИН

Останнім часом наша держава все частіше переймається питанням про легалізацію «легких» наркотиків в Україні. При чому, про доцільність позитивного вирішення зазначеного питання переймаються як у суспільстві, так і в органах влади. Так, ще у 2015 році на сайті президента було зареєстровано більше тридцяти петицій про легалізацію марихуани, проте жодна з них не набрала для розгляду президентом необхідної кількості голосів. Однак, 30 січня 2019 року була створена електронна петиція «Законодавчо врегулювати канабіс для науки

та медицини – захистити конституційні права громадян», яка в установлений законом строк набрала необхідних 25107 голосів на її підтримку.

Проте, така активність у суспільстві викликана використанням канабісу не тільки в науці та медицині, а й рекреаційних цілях.

Вважаємо, що використання марихуани в науці та медицині не потребує обов'язкового чи додаткового обговорення у суспільстві. У дослідженні корисних, якщо так можна сказати, властивостей марихуани мають займатися фахівці відповідної медичної сфери. Необхідність таких досліджень має бути обґрунтована в першу чергу станом вітчизняної медицини та здоров'ям нації, а вже у другу - економічною вигодою. Принагідно зауважити на доцільності власних досліджень у цій сфері задля уникнення упередженості та завуальованості.

Відсутність єдиної думки щодо легалізації марихуани в рекреаційній сфері лише підтверджує позицію тієї частини населення, хто не припускає узаконення «легалайзу». Всесвітня популярність марихуани не переконує більшість громадян нашої держави у її безпеці для здоров'я людини та для суспільства в цілому.

У першому випадку - безпека здоров'ю, можливо і можна погодитися з думкою, що кожен сам вправі вирішувати як прожити своє життя і чим себе трітати, хоча дуже сумнівно виглядає конструкція «вільний вибір залежної людини».

У питанні ж безпеки суспільства, має переважати думка більшості і бажанню окремої людини (невеликої кількості людей), задовольнити свої забаганки, - не має місця. Безпека це передусім захищеність життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, у тому числі і від злочинних посягань. Загально відомо, що наркоманія, а марихуана є наркотиком, має тісний зв'язок зі злочинністю, отже можемо проаналізувати деякі зв'язки:

- безпосередній вплив наркотиків на організм (тетрагідроканабінол - головний психоактивний компонент канабісу) призводить до насильницьких злочинів (тілесні ушкодження, хуліганства);

- вчинення злочинів корисливого характеру з метою задоволення потреби у наркотиках (їх придбання або безпосередньо заволодіння ними);

- незаконні дії, пов'язані з виготовленням та збутом наркотиків (у тому числі наркобізнес);

- наркоманія підвищує рівень самогубств, побутових і виробничих травм, поступове фізичне зменшення кількості населення;

- наркомани хворіють і розповсюджують соціально небезпечні хвороби, такі як гепатит, СНІД, сифіліс;

- у наркоманів відбувається руйнація сімейних і втрата соціально корисних зв'язків;

- наркомани відносяться до категорії осіб з підвищеним рівнем віктимності.

Отже, шкода від будь яких наркотиків очевидна і однозначна. На нашу думку, **неможна** ставити питання про легалізацію марихуани для рекреаційних цілей. Вважаємо доцільним, окрім репресивних методів впливу на наркоманію, широкомасштабне використання соціальних, медичних, педагогічних, культурних та економічних методів для превентивної діяльності у цій сфері.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО
СЛІДСТВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 1**

УДК 343.13

Дмитро Петрович АЛАДОЧКІН,

курсант групи Ф4-401

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент Т. Г. Фоміна

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВИПАДКІВ
ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА
ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ**

Недоторканість житла гарантована ст. 30 Конституцією України та ст. 13 КПК України. Вивчення підстав для обмеження цього права є доволі важливими як з практичної точки зору, так і з теоретичної. Втім, положення кримінального процесуального законодавства України в частині, що стосуються правил проникнення до житла чи іншого володіння особи, в порядку ст. 233 КПК України, є доволі суперечливими, що вимагає окремої нашої уваги.

Аналіз змісту ст. 233 КПК України свідчить про те, що законодавцем визначено такі підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи: 1) має бути або добровільна згода особи, яка володіє житлом, або ухвала слідчого судді (ч. 1 ст. 233 КПК України); 2) проникнення повинно стосуватися невідкладного випадку, пов'язаного із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину (ч. 3 ст. 233 КПК України). Слід звернути увагу, що дана норма передбачає проведення у житлі не обшуку, а саме проникнення до житла у невідкладних випадках.

Невідкладною вважається будь-яка процесуальна дія, зволікання із проведенням якої у терміновому порядку в конкретній слідчій ситуації може призвести до пошкодження, знищення або знищення слідів і втрати фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження. Невідкладним випадком здійснення такого проникнення є врятування життя людей чи майна, зокрема у випадку, коли загроза життю чи здоров'ю є реальною – крики про допомогу, постріли, погрози нападників. Безпосереднє переслідування означає слідування за особою безперервно протягом певного часу, без втрати переслідувачем переслідуваного з поля зору. Не є втратою з поля зору випадки, коли переслідуваний тимчасово ховається у якомусь укритті, у тому числі й у житлі чи іншому володінні особи, але переслідувач знає, що він там перебуває, а переслідуваний усвідомлює, що переслідування його не закінчилося.

Аналізуючи зміст ч. 3 ст. 233 КПК України, помічаємо, що дані положення зумовлюють необхідність отримати в подальшому ухвалу слідчого судді.

Втім, вивчення слідчо-судової практики показує, що це питання вирішується по-різному. Деякі слідчі судді задовольняють клопотання про дозвіл на обшук з урахуванням невідкладних випадків (постфактум), зокрема, таких: обшук та вилучення речей до постановлення ухвали слідчого судді були необхідні з метою запобігання їх знищенню; слідчий мав підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді, оскільки це було зумовлено потребою врятування майна, а виявлені в ході обшуку речі мають значення для досудового розслідування, і відомості, які містяться у них, можуть бути доказами під час судового розгляду. При цьому, інші слідчі судді в аналогічних ситуаціях відмовляють у клопотанні на проведення обшуку у зв'язку із невідкладними випадками.

Для прикладу, ухвалою Ленінського районного суду м. Кіровограда від 13.12.2017 р. у справі № 405/7550/17 встановлено, що обшук був проведений в умовах невідкладного випадку, а саме, з метою відшукування і врятування предметів та документів, що мають істотне значення для встановлення істини у даному кримінальному провадженні. З цих міркувань, за наявності передбачених ч. 3 ст. 233 КПК України підстав для проникнення до автомобіля без ухвали слідчого судді з метою врятування майна, яке відповідає критеріям ч. 2 ст. 167 КПК України, слідчий суддя задовольнив клопотання слідчого про надання дозволу на проведення огляду та обшуку у невідкладних випадках.

Натомість, ухвалою Лубенського міськрайонного суду Полтавської області від 22.03.2017 р. у справі № 538/158/17 встановлено, що клопотання слідчого про надання дозволу на проведення обшуку транспортного засобу є необґрунтованим. Згідно клопотання обшук був проведений у зв'язку з невідкладним випадком, пов'язаним із переслідуванням особи, яка вчинила злочин, врятування майна, яке було викрадене. Слідчий суддя дійшов висновків, що для проведення обшуку транспортного засобу слідчому за погодженням з прокурором або прокурору слід було отримати ухвалу слідчого судді про дозвіл на обшук. Проведення обшуку за відсутності такого дозволу можливе лише у невідкладних випадках. Клопотання про надання дозволу на проведення обшуку та додані до нього матеріали не містять відомостей про обставини, які зумовили невідкладність проведення обшуку без отримання попереднього дозволу слідчого судді. Так, відсутні дані про проведення огляду для врятування життя людей та майна чи у зв'язку з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину.

Проаналізувавши положення чинного КПК України в частині визначення підстав проникнення до житла чи іншого володіння особи, а також слідчо-судову практику, можна помітити нечітку урегульованість даного питання на законодавчому рівні, а також суперечливі підходи практиків. Відтак, ми вважаємо, що з метою врегулювання цієї ситуації доцільно внести зміни до ч. 3 ст. 233 КПК України щодо чіткого визначення підстав для винесення слідчим суддею ухвали про проведення обшуку, коли його було проведено у невідкладних випадках.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.13

Олексій Георгійович БАРБАШОВ,

курсант групи Ф4-401

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент Т. Г. Фоміна

ОБҐРУНТУВАННЯ ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ З УРАХУВАННЯМ ПРАКТИКИ ЄСПЛ

Кримінальне процесуальне законодавство України складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, КПК та інших законів України. Відповідно до ч. 5 ст. 9 КПК України кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – ЄКПЛ або Конвенція) та Протоколи до неї є частиною національного законодавства України, відповідно до ст. 9 Конституції України, як чинний міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Окрім того, ст. 17 Закону України № 3477-IV «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» передбачає застосування судами Конвенції та практики ЄСПЛ як джерела права, а ст. 18 цього Закону визначає порядок посилання на Конвенцію та практику суду.

Найбільш актуальним питанням реалізації положень ст. 5 Конвенції у національній та судовій практиці є регламентація в кримінальному процесуальному законодавстві питань обрання та продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Відповідно до ч. 2 ст. 177 КПК підставою застосування запобіжного заходу є: по-перше, наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, по-друге, наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може переховуватися від органів досудового розслідування, суду, перешкоджати здійсненню кримінального провадження або продовжити протиправну діяльність та ін.

Слід відмітити, що узагальнююче визначення поняття «обґрунтованість підозри» у вчиненні особою кримінального правопорушення сформульовано у правових позиціях ЄСПЛ. Зокрема, у рішенні по справі «Нечипорук і Йонкало проти України» від 21.04.2011 року ЄСПЛ зазначив, що термін «обґрунтована підозра» означає наявність фактів або відомостей, які здатні переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа могла вчинити це правопорушення. Від сукупності обставин справи залежить, що саме можна вважати обґрунтованою підозрою. При цьому така підозра не може ґрунтуватися лише на тому, що особа вчинила в минулому правопорушення, навіть аналогічне. Отже, підозра буде вважатися обґрунтованою лише у випадку, коли вона ґрунтується на ві-

домостях, що об'єктивно пов'язують підозрюваного із вчиненим кримінальним правопорушенням. Це означає, що у слідчого мають бути докази, які вказують на причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, зокрема мова йде про показання свідків, потерпілих, речові докази, протоколи слідчих дій тощо. В рішенні у справі «Мироненко і Мартенко» від 10.12.2009 р. ЄСПЛ зазначив, що компетентний суд повинен перевірити не лише дотримання процесуальних вимог національного законодавства, а й обґрунтованість підозри, на підставі якої здійснено затримання, та законність мети цього затримання й подальшого тримання під вартою.

Слід зазначити, що часто судді допускаються помилок, обираючи щодо підозрюваного, обвинуваченого тримання під вартою виключно за тяжкістю покарання, яке йому могло бути призначено у разі визнання його винним у вчиненні кримінального правопорушення. Наведемо приклад, слідчий суддя Новоукраїнського районного суду Кіровоградської області за клопотанням слідчого застосував до В., підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2ст. 121 КК, запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Однак в ухвалі не наведено жодного ризику, передбаченого ст. 177 КПК. Слідчий суддя обмежився такою фразою – «прокурором доведено ризики, передбачені ст. 177 КПК».

Підсумовуючи вищевикладене, можемо зрозуміти, що вивчення та врахування практики ЄСПЛ при вирішенні питань про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою сприятиме винесенню судом законних та обґрунтованих рішень щодо застосування цього запобіжного заходу.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.132

Катерина Вікторівна БОРОДЕНКО,

курсантка групи ФІ-306

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент С. Є. Абрамський

ОРГАНИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Органи досудового розслідування відіграють важливу роль при виконанні завдань кримінального провадження, оскільки ефективна організація їх діяльності та функціонування впливає на стан протидії злочинності, захищеності прав і свобод людини в нашій країні. Основним завданням цих органів є швидко, повне та неупереджене розслідування злочинів, які, на жаль, в нашій державі кожного року лише зростають.

На сьогодні структура органів досудового розслідування чітко визначена у ст. 38 КПК України. Тим часом, за останні декілька років система органів досудового розслідування зазнала свого трансформування, свідченням чого є структурно-організаційні зміни у слідчих підрозділах органів Національної поліції, поява нових структур (ДБР, НАБУ), а функціонування слідчих підрозділів

органів Державної кримінально-виконавчої служби України взагалі визнано неконституційним. Тому дослідження правового статусу органів досудового розслідування є актуальним і потребує особливої уваги, оскільки від оптимальної організації, належного правового забезпечення та ефективної їх діяльності залежать оперативність та повнота проведення досудового розслідування, якість зібраних матеріалів кримінального провадження тощо.

У науковій доктрині під поняттям «орган досудового розслідування» розуміється державний орган або підрозділ державного органу, уповноважений на виконання функцій із дізнання та досудового слідства в межах передбачених законодавством компетенції та закріпленої підслідності. Саме слідчі органи досудового розслідування уповноважені вносити до ЄРДР відомості про вчинення кримінального правопорушення, збирати, досліджувати, перевіряти, аналізувати, оцінювати докази, повідомляти особі про підозру та ін.

Органи досудового розслідування Національної поліції досить тісно взаємодіють з оперативними підрозділами, вступаючи між собою у правовідносини, які визначаються конкретними формами взаємодії, під якими розуміється такі способи і порядок взаємозв'язку між суб'єктами, що забезпечує узгодженість їх діяльності, реалізацію повноважень тощо.

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена Наказом МВС від 07.07.2017 № 575, визначає, що основним завданням взаємодії слідчих підрозділів органів Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами Національної поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Проаналізувавши наукові праці вчених, варто підтримати точку зору з приводу того, що наразі правовий статус слідчого суттєво обмежений потрійним контролем – відомчим (з боку керівника органу досудового розслідування), прокурорським наглядом (прокурор є процесуальним керівником і з ним слідчий має погодити більшість рішень) та судовим (отримання від слідчого судді дозволів на проведення процесуальних дій). Вважаємо, що сучасна концепція самостійності слідчого, яка задекларована в чинному КПК України, має бути переглянута, і особливо що стосується проведення досудового розслідування щодо злочинів невеликої та середньої тяжкості.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.13

Наталія Костянтинівна ГЕРАСИМЕНКО,

курсантка групи Ф-2-17-307

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент Г. І. Глобенко

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВИКРИВАЧ» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Докорінні зміни, що відбуваються останнім часом на теренах України стали підґрунтям для переосмислення орієнтирів для розбудови нової європейської країни, пріоритетом діяльності якої є належна реалізація конституційних прав та свобод людини і громадянина. Досягти виконання поставлених завдань щодо запровадження європейських стандартів життя та виходу держави на передові світові позиції іноді вбачається неможливим, оскільки на заваді відповідних реформ та необхідних у державі перетворень, стоїть корупція. На сьогодні боротьба з цим негативним явищем є пріоритетною не лише для України, а й міжнародної спільноти. Тому не безпідставно, міжнародними інституціями для подолання корупції прийнято цілу низку нормативно-правових, зокрема, це «Декларація ООН про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях», «Конвенція ООН проти корупції», Конвенція «Про кримінальну відповідальність за корупцію» тощо.

У контексті розгляду даного питання слід зазначити, що Україна на шляху протидії корупції не лише ратифікувала зазначені Конвенції, а й безпосередньо прийняла Закони України «Про боротьбу з корупцією», «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про запобігання корупції». Разом з тим, за оцінкою міжнародних експертів, а саме за даними статистичних досліджень Індексу сприйняття корупції (The Corruption Perceptions Index), Україна відноситься до переліку країн з «високим» рівнем корупції.

Як відомо, під час вчинення незаконних дій корупціонер спирався на пасивність та мовчання з боку пересічних громадян, які володіють зазначеною інформацією. У зв'язку з тим, одним з суттєвих та останніх кроків законодавця, що стосується досліджуваного питання є прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції». Так, відповідно до положень вказаного Закону визначено особу «викривача», яка має надавати допомогу в запобіганні і протидії корупції. Викривачами є особи, які за наявності обґрунтованого переконання, що їх інформація є достовірною, повідомляють про порушення Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою. Слід зазначити, що термін «викривач» (англійською – «whistleblower») датується ХІХ-м століттям. Тоді поліцейських, які використовували свистки, щоб попередити громадян про бунт, називали «whistleblowers» – ті, хто дують у свисток. Це слово набуло сучасного значення в 1960-х роках, коли журналісти почали використовувати його для

позначення людей, які виявляли неправомірні дії, щоб уникнути негативних конотацій, пов'язаних з такими словами, як «стукач» та «інформатор».

Варто зауважити, що станом на сьогодні усвідомленість суспільства про необхідність інформування відповідних правоохоронних органів про вчинене корупційне правопорушення має низький рівень. Перш за все, це пов'язано з низьким рівнем захисту для викривачів. Створення реального механізму для їх захисту цілком залежить від повноти та якості втілення відповідних стандартів, зокрема, прикладом для України може слугувати досвід румунських законодавців, та їх окремий закон 2004 р., що регулює захист викривачів – Act on the protection of «whistleblowers» № 571.

На підставі викладеного приходимо до висновку, що суттєвим чинником на шляху подолання такої глобальної світової проблеми як корупція, є створення нових інструментів, зокрема, і інституту викривачів. Їх використання у подальшому надасть змогу Україні приєднатися до держав, у яких викривач є надзвичайно важливим елементом в багаторівневій системі боротьби не лише з корупцією, а й іншими небезпечними кримінальними правопорушеннями.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.13

Сергій Ігорович ГЛУЩЕНКО,

курсант групи Ф-2-305

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент Г. І. Глобенко

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Важливим кроком на шляху формування нового образу України на міжнародній арені одразу після здобуття незалежності є ратифікація Верховною Радою України Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 р. та Загальної декларації прав людини 1948 р. У зв'язку з тим, закріплення в Конституції України проголошених зазначеними нормативно-правовими актами прав і свобод людини стало необхідним та історично закономірним підсумком. Відтак реформування кримінального процесуального законодавства України, орієнтоване на європейські стандарти, де людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

У кримінальному процесі одним з основних чинників як законодавця, так і правозастосовних органів є розробка, впровадження у практичну діяльність та бездоганне дотримання правових норм, що безпосередньо забезпечують виконання його завдань в досліджуваній нами частині. Слід зазначити, що найбільша кількість проблемних питань у кримінальних провадженнях виникає за випадків, коли отримання основної доказової бази знаходиться в прямій залежності від негласної діяльності правоохоронних органів. Як відомо, під

час її проведення неминуче відбувається втручання до сфери приватного життя, що тягне за собою обмеження конституційних прав громадян. Тому не безпідставно, для забезпечення належної реалізації вищевказаних завдань, законодавець у главі 21 КПК України, передбачив можливість проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Так, негласні слідчі (розшукові) дії це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК (ч. 1 ст. 246 КПК України).

Крім зазначеного нормативно-правового акту правовою основою їх проведення, зокрема, є Конституція України, Кримінальний кодекс України, Закони України «Про прокуратуру», «Про державну таємницю», «Про оперативно-розшукову діяльність». Деякі питання регламентуються інформаційним листом Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 5 квітня 2013 р. «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження». На жаль їх положення не визначають коло осіб, щодо яких слідчий, прокурор може приймати рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій. У зв'язку з чим, фактично такою особою може стати будь-який учасник кримінального провадження.

У контексті розгляду даного питання слід зазначити, що для належного вирішення досліджуваних питань законодавець передбачив специфічну процедуру як ініціювання, так і проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Так, у більшості випадків положення КПК України надають можливості їх проведення лише за ініціативи слідчого, після погодження з прокурором, але з обов'язковістю надання дозволу слідчим суддею. Однак, ініціатива у проведенні такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину належить виключно прокурору (ст. 271 КПК України).

На підставі викладеного приходимо до висновку, що положення чинного КПК України мають належний арсенал засобів безпосередньо направлених на забезпечення прав і свобод людини під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Разом з тим, з метою підвищення дієвості досліджуваного інституту, окремі його аспекти потребують подальшого наукового розроблення та запровадження у практичну складову правозастосовних органів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.149

Влада В'ячеславівна КАРПУСЬ,

курсантка групи Ф1-17-307

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук О. П. Заворіна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ІНСТИТУТУ УГОД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Чинне кримінальне процесуальне законодавство України передбачає єдиний порядок кримінального провадження. Це логічно витікає із засади рівності громадян перед законом і судом, яка закріплена в положеннях Конституції України та Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Разом із тим, законодавець передбачив деякі диференційовані порядки кримінального провадження, зокрема до яких відносяться кримінальні провадження на підставі угод. Слід зазначити, що одним із головних завдань угоди у кримінальному провадженні є зменшення строків перебування осіб під вартою, скорочення та спрощення процедури розгляду кримінальних проваджень, заощадження коштів та часу, що витрачаються на їх розгляд, зменшення навантаження на судову систему. В той же час, ми підтримуємо твердження Н.С. Карпова, про те, що альтернативні кримінальному переслідуванню заходи, які полягають у прагненні вирішити кримінально-правовий конфлікт поза межами класичної кримінальної юстиції без кримінального переслідування, кримінальної відповідальності і покарання, спрямовані на одночасне вирішення автономних цілей класичної тріади – держава-винний-потерпілий: держава заощаджує час, засоби, кадри, пов'язані з розслідуванням, судовим розглядом, виконанням вироку; винний уникає кримінальної відповідальності й тягот кримінального процесу; потерпілий одержує максимально швидко компенсацію заподіяної йому шкоди.

Так, відповідно до глави 35 КПК України у кримінальному провадженні можуть бути укладені 2 види угод: 1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим; 2) угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості. При цьому, основними принципами укладення угоди є добровільна згода сторін, відповідність вимогам закону України про кримінальну відповідальність та КПК України, ініціювання угоди не може розглядатися як визнання винуватості (у разі недосягнення згоди), угода затверджується винятково судом. Також спільним елементом між ними є обов'язкова письмова форма, в якій повинно бути викладено формулювання підозри або обвинувачення та його правова кваліфікація, а також узгоjene сторонами покарання, наслідки затвердження угоди та її невиконання.

Так, угода про визнання винуватості — це домовленість між обвинуваченим та захистом, за якою досягається згода щодо умов відповідальності підозрюваного/обвинуваченого. Основний критерій її укладення – беззаперечне визнання вини підозрюваним/обвинуваченим. При цьому, допускається

укладення угоди з одним із підозрюваних обвинувачених з виділенням матеріалів такого кримінального провадження в окреме провадження у разі здійснення провадження стосовно кількох осіб, підозрюваних у вчиненні одного або декількох правопорушень, і недосягнення згоди щодо угоди з усіма підозрюваними. В той же час, відмова від укладення угоди не може розцінюватись як визнання вини підозрюваним/обвинуваченим згідно з ч. 6 ст. 469 КПК України, а відомості, які стали відомі прокурору під час перемовин, не можуть бути використані як докази відповідно до ч. 7 ст. 97 КПК України. Зазначимо, що участь захисника в укладенні угоди про визнання винуватості є обов'язковою. Але, існують і проблемні моменти, які виникають під час складання угоди, так одним із них, є визначення покарання, що повинні узгодити сторони. У разі затвердження угоди суд виносить вирок з узгодженим покаранням (на підставі угоди), а якщо сторонам домовитися не вдалося – вирок з покаранням на розсуд суду, яке суд вважає справедливим та достатнім. Наслідком невиконання угоди є звернення прокурора/потерпілого до суду із клопотанням про скасування вироку. Строк подання такого клопотання – у межах строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, а підстава – невиконання умов угоди.

Таким чином, слід зазначити, що особливі форми провадження є абсолютно необхідними у кримінальному процесі. Тому, що вони дають можливість спростити провадження і застосувати передбачені законом угоди, що значно підвищує ефективність дії чинного кримінального процесуального законодавства і може поліпшити в цілому якість правосуддя в Україні.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.149

Альона Андріївна КИЛИПКО,

курсантка групи Ф-2-17-304

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук О. П. Заворіна

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНЬОГО ОБВИНУВАЧЕНОГО

У 2015 р. набрав чинності Закон України «Про пробацію», який передбачає запровадження низки аналітичних, наглядових та соціально-виховних заходів стосовно обвинуваченого. Перш за все, вони направлені на ухвалення судом справедливого рішення та надання шансу неповнолітній особі, яка вчинила кримінальне правопорушення на виправлення і повернення до звичайного життя.

З метою забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого, а також прийняття судового рішення про міру покарання представник уповноваженого органу з питань пробації за відповідною ухвалою суду складає досудову доповідь. При цьому, неповнолітньому обвинуваченому роз'яснюється його право брати участь у підготовці досудової доповіді шляхом надання необхідної інформації представнику персоналу органу пробації

або відмовитися від такої участі (ч. 4 ст. 42 КПК України). Відмова обвинуваченого брати участь у підготовці доповіді не позбавляє його права на ознайомлення з текстом досудової доповіді, подання своїх зауважень та уточнень щодо її змісту. Таке право неповнолітній обвинувачений може реалізувати як під час зустрічі з представником персоналу пробації, так і в судовому засіданні. Право на ознайомлення з текстом досудової доповіді, подання своїх зауважень та уточнень щодо її змісту має також законний представник неповнолітнього обвинуваченого, незалежно від того, чи брав неповнолітній участь у підготовці доповіді. Інформація про обвинуваченого від підприємств, установ, організацій або уповноважених ними органів, громадян, які можуть надати таку інформацію, одержується представником персоналу органу пробації шляхом направлення запитів або під час особистої зустрічі.

Механізм складення та направлення до суду персоналом органу пробації досудової доповіді регулюється Наказом Міністерства юстиції України від 27.01.2017 №200/5 «Про затвердження Порядку складення досудової доповіді». Досудова доповідь складається щодо неповнолітнього обвинуваченого незалежно від ступеня тяжкості вчиненого ним діяння за винятком випадків, передбачених ч. 4 ст. 314-1 КПК України, представником персоналу органу пробації спільно з представниками служби у справах дітей (ст. 12 закону «Про пробацію»), в тому числі й з урахуванням відомостей, отриманих від регіонального представництва уповноваженого підрозділу органів Національної поліції. Зазначені органи, здійснюючи покладені на них законами повноваження, з метою формування соціально-психологічної характеристики неповнолітнього та інформації про вплив криміногенних факторів на його поведінку збирають відомості, що характеризують неповнолітнього, його поведінку в повсякденному житті, як до, так і після вчинення кримінального правопорушення, середовище, в якому він зростає, навчається, коло осіб, з якими спілкується.

Досудова доповідь про обвинуваченого неповнолітнього додатково має містити: 1) соціально-психологічну характеристику (історія правопорушень, соціально-побутові умови, освіта, працевлаштування, стан здоров'я, вживання наркотичних речовин, алкогольних напоїв, стосунки у суспільстві, в сім'ї, дозвілля та відпочинок, особисті якості та поведінка, ставлення до правопорушення); 2) оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення; 3) висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк; 4) інформацію про вплив криміногенних факторів на поведінку особи; 5) рекомендації щодо заходів, спрямованих на мінімізацію ризику повторного вчинення неповнолітнім кримінальних правопорушень.

Таким чином, досудова доповідь на сьогодні є зручним рекомендаційним інструментом для формування виваженої позиції у судових дебатах стороною обвинувачення та для подальшого об'єктивного прийняття судом рішення про вид та міру покарання у разі ухвалення обвинувального вироку.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.148(477)

Катерина Андріївна КЛИМЕНКО,

курсантка групи Ф1-17-6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент С. Є. Абрамський

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА ЯК ДЖЕРЕЛО ДОКАЗУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Поняття доказів належить до базових, вихідних у теорії доказового права. Воно лежить в основі вирішення теорією і законом таких питань, як належність та допустимість доказів, обсяг і зміст способів їх збирання, закріплення, перевірки та оцінки, використання окремих видів доказів та ін.

Нормативне поняття доказу надається у ст. 84 КПК України, зокрема, під яким законодавець розуміє фактичні дані, отримані з таких процесуальних джерел (показання, речові докази, документи, висновки експертів) у передбаченому КПК порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність або відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Вважаємо, що законодавче закріплення даного поняття є позитивним моментом, оскільки не дає можливості окремим суб'єктам здійснювати його довільне, а тим більш поширене, тлумачення.

Процесуальні джерела доказів - це форма збереження фактичних даних. Згідно з ч. 2 ст. 84 КПК України фактичні дані, що можуть бути доказами у кримінальному провадженні, встановлюються: 1) показаннями (свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, експерта); 2) речовими доказами; 3) документами; 4) висновком експерта;

На сьогодні висновок експерта, як джерело доказів, є в кожному провадженні, про що я особисто переконалась під час проходження ознайомчої практики в одному із слідчих підрозділів органу Національної поліції. Відповідно до ст. 100 КПК України, висновок експерта - це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

Експерт дає висновок від свого імені, тому несе за нього особисту відповідальність. В разі необхідності в кримінальному провадженні може бути призначено декількох експертів, які дають спільний висновок. Якщо ж експерти не дійшли згоди, то кожний із них складає висновок окремо. Висновок повинен ґрунтуватися виключно на тих відомостях, які експерт сприймав безпосередньо або вони стали йому відомі під час дослідження матеріалів, що були надані для проведення дослідження.

Особливість оцінки висновку експерта полягає в тому, що він не є для слідчого, прокурора, слідчого судді та суду обов'язковим, але незгода з ним повинна бути мотивована у відповідних постанові, ухвалі, вирокі. Коли є

сумніви у правильності висновку експерта, пов'язані з недостатньою обґрунтованістю чи з тим, що він суперечить іншим матеріалам кримінального провадження, а також за наявності істотного порушення процесуальних норм, які регламентують порядок призначення і проведення експертизи, призначається повторна експертиза. Проведення повторної експертизи може бути доручено тільки іншому експертові. Комісійна експертиза призначається у випадках, коли є потреба провести дослідження за участю декількох експертів - фахівців у одній галузі знань. Комплексна експертиза призначається у випадках, коли необхідно провести дослідження за участю декількох експертів, які є фахівцями в різних галузях знань.

На нашу думку, положення ст. 242 КПК України, якими безпосередньо врегульовано порядок призначення експертизи, потребують вдосконалення. Наприклад, в умовах змагального процесу слід також надати потерпілому право звернутися до експерта. Особливо це питання буде актуальним у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Звісно, що ці та інші проблемні питання мають стати в полі зору науковців та юристів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.137

Катерина Андріївна КЛИМЕНКО,

курсантка групи Ф1-17-6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент С. Є. Абламський

ДОКАЗИ ТА ЇХ ДЖЕРЕЛА У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Поняття доказів належить до базових, вихідних у теорії доказів та доказовому праві. Воно лежить в основі вирішення теорією і законом таких питань, як належність та допустимість доказів, обсяг і зміст способів їх збирання, закріплення, перевірки та оцінки, процесуальний режим використання окремих видів доказів та ін.

Нормативне поняття доказу надається у ст. 84 КПК. Таким чином, докази в кримінальному провадженні – це фактичні дані, отримані з таких процесуальних джерел, як показання, речові докази, документи чи висновки експертів, у передбаченому КПК порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність або відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Процесуальні джерела доказів - це форма збереження фактичних даних. Згідно з ч. 2 ст. 84 КПК фактичні дані, що можуть бути доказами у кримінальному провадженні, встановлюються: 1) показаннями (свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, експерта); 2) речовими доказами; 3) документами; 4) висновком експерта;

Більш детально я хочу звернути вашу увагу на висновок експерта. Висновок експерта - це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

Експерт дає висновок від свого імені і несе за нього особисту відповідальність. В разі необхідності в провадженні може бути призначено декількох експертів, які дають спільний висновок. Якщо ж вони не дійшли згоди, то кожний із них складає висновок окремо. Висновок повинен ґрунтуватися на відомостях, які експерт сприймав безпосередньо або вони стали йому відомі під час дослідження матеріалів, що були надані для проведення дослідження.

Особливість оцінки висновку експерта полягає в тому, що він для особи, яка провадить дізнання, слідчого, прокурора, слідчого судді і суду не є обов'язковим, але незгода з ним повинна, бути мотивована у відповідних постанові, ухвалі, вирокі. Практика показує, що зазначені особи, як правило, погоджуються з фактичними даними, що містяться у висновку експерта.

Коли є сумніви у правильності висновку експерта, пов'язані з недостатньою обґрунтованістю чи з тим, що він суперечить іншим матеріалам кримінального провадження, а також за наявності істотного порушення процесуальних норм, які регламентують порядок призначення і проведення експертизи, призначається повторна експертиза. Проведення повторної експертизи може бути доручено тільки іншому експертові. Комісійна експертиза призначається у випадках, коли є потреба провести дослідження за участю декількох експертів - фахівців у одній галузі знань. Комплексна експертиза призначається у випадках, коли необхідно провести дослідження за участю декількох експертів, які є фахівцями в різних галузях знань.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6**

УДК 343.85

Анастасія Дмитрівна ХВОРОСТОВСЬКА,

студентка групи СФ-ПДср-19-1

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук С. М. Виганіяло

ОСОБЛИВОСТІ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Стрімкий розвиток комп'ютерної техніки та інформаційних технологій (використання електронних баз даних, використання систем онлайн-банкінгу, придбання товарів онлайн, робота з банківськими рахунками на ПК, здійснення

платежів через планшети чи смартфони) з одного боку надає сервіси зручної обробки даних та інформації, а з іншого боку надає злочинцям багато нових можливостей та спонукає кібершахраїв вигадувати та втілювати в життя все витонченіші способи крадіжок фінансової інформації, а потім грошей із електронних рахунків користувачів та інших видів злочинів.

Для протидії злочинній діяльності дуже важливо розуміти які злочини скоюються, які технології використовуються, та тенденції розвитку кіберзлочинності. Нашою метою є дослідження сучасного стану і динаміки кіберзлочинів в Україні, та визначення напрямків протидії кіберзлочинності.

Кіберзлочини – це злочини, при яких зловмисник зазіхає на цифрову інформацію. Мішенню можуть бути будь-які дані: ті, що зберігаються на комп'ютері, на смартфоні, дані акаунтів в Інтернеті. За даними Allianz та WEF, кіберризики посідають 2 місце серед усіх бізнес-загроз та входять в ТОП-10 ризиків людства. Конвенція про кіберзлочинність, умовно поділяє кіберзлочини на чотири види: - правопорушення проти конфіденційності, цілісності та доступності комп'ютерних даних і систем; - правопорушення, пов'язані з комп'ютерами (знищення чи приховування комп'ютерних даних або втручання у функціонування комп'ютерної системи); - правопорушення, пов'язані зі змістом (здійснення умисних незаконних дій щодо вироблення, пропонування або надання доступу); - порушення авторських та суміжних прав.

В Україні питання кібербезпеки є компетенцією державних органів (Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національна поліція України, Служба безпеки України, Міністерство оборони України та Генеральний штаб Збройних Сил України, розвідувальні органи, Національний банк України).

Як повідомляє платформа відкритих даних Оpendатабот, за останні п'ять років в Україні кількість інформаційних злочинів зростає щонайменше у 2,5 рази. Після 2017 року (стрибок кіберзлочинів) кількість злочинів має тенденцію зростання. Так в 2017 було зафіксовано 1795 справ, в 2018 — 1023, в 2019 - 4263 злочинів (з них 1641 - в платіжній системі, 332 - протиправний контент, 744 - електронна комерція, 1493 - кібербезпека).

Наразі в Україні у повному обсязі присутні всі ключові «класичні» кіберзлочини, це – розповсюдження комп'ютерних вірусів, шахрайства з платіжними картками, крадіжки грошей з банківських рахунків, викрадення інформації, онлайн-торгівля наркотиками та зброєю, формування у дітей суїцидальної поведінки. Наприклад, за ст. 361 у 2015 році було порушено 432 справи, у 2016 – 294, а в 2017 – 1795. Що ж до злочинів, передбачених ст. 361-1, то тут спостерігається відразу два стрибки: у 2015 році зареєстровано 21 такий випадок, у 2016 – 15, у 2017 – 35, у 2018 – 134. Лавиноподібно зростає кількість злочинів за ст. 362. У 2015 році за нею було відкрито 75 справ, у 2016 – вже 311, у 2017 – 670, у 2018 – 1070.

Саме протидія цим злочинам є пріоритетом у діяльності Департаменту кіберполіції в 2020 році. Питання кіберзлочинності є надзвичайно важливим на державному рівні. Найчастіше під ударами кібератак опиняються об'єкти критичної інфраструктури: енергетичні об'єкти, транспорт та банківський сектор. Вартість захисту зазвичай у 10 разів дорожча за саму атаку. Для комплексної боротьби з цією проблемою потрібні спільні зусилля держави, громадян та міжнародної спільноти.

Одержано 24.04.2020

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ**

УДК 343.43

Валерія Володимирівна БУДЯК,

студентка групи СФдср-17-2

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри юридичних дисциплін

Сумської філії ХНУВС М. О. Колесник

**КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ
ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ
АБО ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ ЗА ЗАРУБІЖНИМ
ЗАКОНОДАВСТВОМ**

Одним із пріоритетних завдань держави є захист прав і свобод людини, передбачених Конституцією України. Серед них – право на свободу та особисту недоторканність (ст. 29), які гарантуються і на міжнародному рівні, зокрема у ст. 5 Конвенції про захист прав і основоположних свобод 1950 р.

Дослідження питання про незаконне позбавлення волі або викрадення людини, як одне з наскрізних кримінально-правових понять, надзвичайно важливе. Зокрема вищезазначену проблематику досліджували В.П. Грובה, В.В. Кузнецов, Я.Г. Лизогуб, М.І. Мельник, О.С. Наумова, А.В. Савченко, В.В. Сташис, О.С. Стеблинська, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк та інші.

В Особливій частині Кримінального кодексу України відповідальність за незаконне позбавлення волі або викрадення людини встановлена у Розділі III «Злочини проти волі, честі та гідності особи». Відповідно до ч. 1 ст. 146 КК України відповідальність настає за незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Таким чином, відповідальність за самостійні види позбавлення волі не диференційована. У законодавстві зарубіжних країн відповідальність за незаконне позбавлення свободи регламентована наступним чином.

Відповідальність за незаконне позбавлення свободи та викрадення людини настає за однією статтею. Зокрема за ч. 1 ст. 189 КК Республіки Польща настає відповідальність за позбавлення свободи людини, при цьому не виокремлюється поняття «викрадення» людини. У ст. 224-1 КК Республіки Франція відповідальність настає за арешт, викрадення, затримання або незаконне позбавлення свободи, вчинене без дозволу органів влади за відсутністю випадків, прямо передбачених законом;

У КК ФРН відповідальність за незаконне позбавлення свободи та викрадення людини встановлена у трьох різних статтях: ст. 239 (позбавлення свободи, тобто поміщення особи в тюрму або позбавлення свободи будь-яким іншим способом); ст. 235 (викрадення неповнолітніх); ст. 239-а (викрадення людини або захоплення людини з метою примусити потерпілого здійснити певні дії як умову визволення, або з метою вимагання).

Таким чином, деякі кодекси країн ЄС розмежовують відповідальність за незаконне позбавлення свободи та викрадення людини на рівні окремих статей, в інших – відповідальність за такі діяння встановлена у одній статті.

У ч. 2 ст. 146 КК України закріплені кваліфікуючі ознаки незаконного позбавлення волі або викрадення людини. Досліджуючи зарубіжне кримінальне законодавство, можна виділити подібні з КК України кваліфікуючі ознаки:

1) діяння, вчинені щодо малолітнього. Кваліфікуючу ознаку за спеціальними ознаками потерпілого закріплено у ст. 224-5 КК Республіки Франція (якщо потерпілому не виповнилося 15-ти років). У ст. 235 КК ФРН встановлено відповідальність за викрадення неповнолітніх, зокрема особу до 18-ти років, дитину, якщо викрадач не є родичем дитини. У зазначеній статті також виділені такі кваліфікуючі ознаки як викрадення неповнолітнього з метою переправлення за кордон; з корисливих мотивів; що спричинило шкоду здоров'ю або смерть потерпілого. Отже, у законодавстві деяких країн – членів ЄС кваліфікуючою ознакою незаконного позбавлення свободи визнається саме неповнолітній, а не малолітній як у КК України;

2) діяння, вчинені щодо двох чи більше осіб. Така ж ознака встановлена у ст. 224-3 КК Республіки Франція (щодо кількох осіб);

3) діяння, що супроводжувалося заподіянням потерпілому фізичних страждань. Подібну ознаку передбачено у ч. 2 ст. 189 КК Республіки Польща (якщо позбавлення свободи було поєднано з особливим мученням потерпілого); а також у ст. 224-2 КК Республіки Франція.

4) діяння, що здійснювалося протягом тривалого часу. У проаналізованих кодексах таку кваліфікуючу ознаку містять ч. 2 ст. 189 КК Республіки Польща (позбавлення свободи продовжувалось більш ніж 7 діб); ч. 2 ст. 239 КК ФРН (позбавлення свободи більше одного тижня).

У деяких статтях зарубіжного кримінального законодавства встановлюються кваліфікуючі ознаки, які не передбачені національним законодавством України. Зокрема у ст. 224-4 КК Республіки Франція кваліфікуючою ознакою визнається незаконне позбавлення свободи, вчинене для приготування до злочину або полегшення його вчинення.

Проаналізувавши кваліфікуючі ознаки незаконного позбавлення свободи, що встановлені у законодавстві країн-членів ЄС, слід зазначити, що більшість з них охоплюються іншими статтями Особливої частини КК України. Разом з тим, враховуючи позитивний досвід законодавця Республіки Франція, слід погодитися з пропозиціями доцільності та необхідності встановлення у ч. 2 ст. 146 КК України додаткової кваліфікуючої ознаки, а саме – незаконне позбавлення свободи або викрадення людини, вчинене з метою готування до злочину або полегшення його вчинення.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.431

Маргарита Володимирівна ПОКУТНЯ,

студентка групи СФдср-17-2

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри юридичних дисциплін

Сумської філії ХНУВС М. О. Колесник

ВІДМЕЖУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ВІД СУМІЖНИХ ЗЛОЧИНІВ

Конституція України проголошує, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Вчинення злочину щодо людини є грубим порушенням її прав та свобод. Серед найбільш шкідливих порушень прав людини в сучасному світі є злочин, який має багато назв – «біле рабство», «торгівля людьми», «контрабанда людьми». Тому однією з головних функцій держави є боротьба зі злочинністю, у тому числі злочинами проти життя, здоров'я, свободи і гідності особи. Протидія торгівлі людьми займає особливе місце у цій діяльності.

Включення до Кримінального кодексу України ст. 149, яка передбачає відповідальність за торгівлю людьми, викликало певні труднощі при кваліфікації й розмежуванні її із суміжними складами злочинів, тому виникає необхідність чітко розуміти їх криміноутворюючі та розмежувальні ознаки.

Дослідженням проблеми відмежування торгівлі людьми від суміжних злочинів займалися такі науковці як Д.Г. Казначеев, В.А. Козак, Л.І. Козуб, В.М. Куц, Я.Г. Лизогуб, І.І. Митрофанов, Д.О. Негодченко, А.М. Орлеан, В.М. Підгородинський, А.С. Політова, Г.П. Середа, С.С. Яценко та інші.

Оскільки досить часто торгівля людьми пов'язана з позбавленням волі людини або ж з її викраденням, цей злочин необхідно відрізнити від злочину, передбаченого ст. 146 КК «Незаконне позбавлення волі або викрадення людини». Відмінність цих складів злочинів виявляється в тому, що при торгівлі людьми обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони є мета злочину, якої немає у злочині за ст. 146 КК України; а також у здійсненні об'єктивної сторони складу злочину, оскільки сутність торгівлі людьми проявляється в тому, що з людиною поводяться як з товаром, передаючи її з одних рук в інші за певну плату чи без такої.

У випадках, коли торгівля людьми супроводжується захопленням людини, її необхідно відрізнити від злочину, передбаченого ст. 147 КК «Захоплення заручників». Як і в торгівлі людьми, у складі злочину за ст. 147 КК обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони є мета, проте зміст цієї мети відрізняється від мети здійснення торгівлі людьми. При захопленні заручників вона має альтернативний характер – спонукати родичів затриманого, державу або іншу установу, підприємство чи організацію, фізичну або службову особу до вчинення чи утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника. Об'єктивна сторона також різниться, оскільки при захопленні заручника останній не передається іншій особі, а, за виконання певних вимог, повертається у середовище звичайного його перебування. Слід зазначити, що у цьому випадку повернення лю-

дини (як і в торгівлі людьми) також супроводжується досягненням певної домовленості щодо передачі людини, але, що між «викрадачем» і особою, у якій перебувала людина, не існувало попередньої взаємної згоди на оплатну передачу людини. Тому передача викраденої (захопленої) людини після сплати за неї певного викупу не може розглядатися як торгівля людьми і має кваліфікуватися за ст. 147 КК України.

Проблемним є розуміння правильності кваліфікації та співвідношення правопорушень, передбачених ст. 149 та статтями, передбаченими іншими розділами КК України, зокрема ст. 303 «Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією». Вербування людини з метою сексуальної експлуатації та втягнення особи в заняття проституцією мають різний суб'єктивний зміст. При вербуванні особа схильє до заняття проституцією з метою подальшої передачі потерпілої третій особі, при цьому надання подальших послуг потерпілою особою є байдужим для винного, а при втягненні злочинець має на меті лише схилити особу до надання сексуальних послуг третім особам.

Національне кримінальне законодавство визначає й інші діяння, які за своїми ознаками співвідносяться з вербуванням у злочині «Торгівля людьми», зокрема «Найманство» (ст. 447 КК). Однак поняття найманства є значно ширшим, ніж вербування, оскільки відповідно до ч. 1 ст. 447 КК вербування є формою прояву найманства. Що ж стосується торгівлі людьми, то вербування вчиняється з метою експлуатації особи. Однак, у свою чергу, відповідно до примітки 1 до ст. 149 КК України, однією з форм прояву експлуатації є використання потерпілого у збройних конфліктах. Для уникнення плутанини під час кваліфікації дій злочинця у разі вербування людини з метою використання у збройних конфліктах необхідно встановити спрямованість умислу винної особи: якщо вербування до збройних формувань відбувалося для повалення державної влади, порушення територіальної цілісності держави чи участі у збройних конфліктах і винний бажав досягти цього результату за допомогою завербованих найманців, то в такому випадку дії слід кваліфікувати за ст. 447 КК. Таким чином, відмінність між зазначеними діяннями полягає у вольовій ознаці суб'єктивної сторони злочинної поведінки.

Отже, для розмежування торгівлі людьми із суміжними складами злочинів проти волі, честі та гідності та злочинів, передбачених іншими розділами КК, необхідно зважати на всі без винятку об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів відповідних кримінальних правопорушень та враховувати їх під час кримінально-правової кваліфікації.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.6

Валерія Сергіївна ХАЦЬКО,

студентка групи СФдср-17-2

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри юридичних дисциплін

Сумської філії ХНУВС М. О. Колесник

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВ'Я» ЯК БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНІВ

Проблема об'єкта злочину є однією з центральних в науці кримінального права, оскільки будь-який злочин посягає на конкретний об'єкт. Як відмічав А.Н. Трайнін, злочину, який ні на що не посягає, у природі не існує. При цьому виявлення сутності об'єкта злочину є складним та суперечливим, оскільки лежить у площині філософії та права. На практиці встановлення об'єкта дозволяє з'ясувати соціальну та юридичну сутність вчиненого злочину, його суспільно небезпечні наслідки, знайти межі дії правової норми, сприяє правильній кваліфікації діяння та його відмежуванню від суміжних злочинів.

Найбільшого поширення набуло так зване традиційне визначення об'єкта злочину як суспільних відносин, що перебувають під кримінально-правовою охороною і яким у разі вчинення злочину заподіюється або може бути заподіяна шкода, хоча велика кількість науковців дотримується інших концепцій стосовно того, що саме визнавати об'єктом злочину.

У ст.ст. 3 і 27 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь, гідність, недоторканність і безпека визначаються найвищою соціальною цінністю. Кожна людина має невід'ємне (абсолютне) право на життя та здоров'я особи. Обов'язок держави захищати ці блага людини.

Керуючись назвою Розділу II Особливої частини Кримінального кодексу України, можна виділити дві групи злочинів: проти життя (наприклад, ст.ст. 115-119) та проти здоров'я (ст.ст. 121-128, 130, 133 та інші). Зрозуміло, що у кожній з цих груп буде свій безпосередній об'єкт злочину.

Основним безпосереднім об'єктом злочинів проти здоров'я є саме здоров'я іншої особи. Крім того, низка злочинів, розташованих у інших розділах, також передбачає у якості безпосереднього, але факультативного об'єкта. Отже виникає необхідність з'ясувати зміст поняття «здоров'я особи».

Перш за все, поняття «здоров'я» є загальнофілософською категорією, тому воно піддавалося дослідженням окремих вчених-філософів. Зокрема, Е.Г. Булич та І.В. Мурахов наводять майже сто визначень терміну «здоров'я», стверджуючи, що різноманітність уявлень про нього була й залишається природним результатом недостатності знань про сутність здоров'я. У роботі П.І. Калью представлено понад вісімдесят дефініцій здоров'я від представників різних наукових шкіл. Зібраний ним перелік є далеко не повним, проте він також вказує на різноманіття трактувань і різноманітність ознак, що використовувалися при виявленні сутнісних характеристик цього поняття.

Серед визначень поняття «здоров'я» домінують такі, що вказують на 1) нормальну функцію організму на всіх рівнях його організації; 2) нормальне

протікання фізіологічних і біохімічних процесів, які сприяють індивідуальному виживанню і відтворенню; 3) динамічну рівновагу організму і його функцій з довкіллям; 4) здібність до повноцінного виконання основних соціальних функцій, участь в соціальній діяльності і суспільно корисній праці; 5) здатність організму пристосовуватися до постійно змінних умов існування в довкіллі, підтримувати постійність внутрішнього середовища організму, забезпечуючи нормальну життєдіяльність; 6) відсутність хвороби і хворобливих змін; 7) повне фізичне, духовне, розумове і соціальне благополуччя тощо.

М.С. Гончаренко та В.Є. Новикова визначають поняття «здоров'я» як «інтегративну цілісність людини – оптимальну єдність соціального і біологічного аспектів розвитку індивідуальності на основі пріоритету духовно-моральних цінностей у конкретних умовах життєдіяльності».

Необхідність філософського підходу відстоює Ю.М. Хрустальов, який зазначає, що з позиції філософії «здоров'я» є певним об'єктом нематеріального світу і у найбільш загальному розумінні визначається як природний стан організму, що характеризується його повною рівновагою із біосферою та відсутністю будь-яких виражень хворобливих змін.

Проте, виступаючи об'єктом відповідних суспільних відносин, «здоров'я» повинно мати спеціально-правове поняття. Так, Статутом (Конституцією) Всесвітньої організації охорони здоров'я визначено, що здоров'я є станом повного фізичного, душевного та соціального добробуту, а не тільки відсутністю хвороб та фізичних дефектів. Це поняття відображено і у ч. 2 ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я та в деяких інших нормативних актах. У такому розумінні це поняття переважно розглядається у науковій літературі. Так, деякі вчені «здоров'я» розглядають через категорію «благополуччя» як якісну характеристику максимально доброго стану, поділяючи на фізичне (стан, що забезпечує статико-динамічний речовинно-енергетичний гомеостаз організму), психічне (внутрішньосистемний і системно-середовищний гомеостаз мозку) та соціальне здоров'я (інформаційний та системно-середовищний гомеостаз поведінки). Проте дане поняття є непридатним для сфери права внаслідок ідеалістичного характеру.

Крім того, категорії «здоров'я» властиві фізіологічні та патологічні зміни, що може призводити до порушення загальних ознак поняття «благополуччя». Відсутність хоча б однієї з них свідчить і про відсутність здоров'я взагалі як блага. Тобто, якщо фізична особа не наділена достатнім соціальним забезпеченням, це свідчить про відсутність у неї такого блага як «здоров'я».

Здоров'я є одним із найважливіших особистих благ людини, тому виступає як безпосередній (основний чи додатковий) об'єкт багатьох злочинів, відповідно потребує встановлення і визначення у правовому розумінні в кримінальних провадженнях. Суспільство і держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями, забезпечуючи пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави, зокрема і кримінально-правовими засобами.

Одержано 24.04.2020

*

**ПРЕДСТАВНИКИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

УДК 343.13

Родіон Анатолійович АКСЬОНОВ,

курсант групи ДР 741

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу ФПФODP

ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент В. М. Федченко

**ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З
ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ**

Взаємодія між слідчим та співробітником оперативного підрозділу за чинним законодавством є невід’ємною складовою їхньої діяльності. Така діяльність пов’язана з охороною прав та законних інтересів громадян, під час виявлення, попередження, припинення та розслідування злочинів. Головна роль в цій взаємодії належить слідчому, оскільки він виконує керівну та організуючу роль. Саме на нього законом покладається обов’язок вживати всі передбачені заходи для забезпечення максимальної ефективності досудового розслідування. В межах наданих повноважень, слідчий під час співпраці з оперативним працівником надає йому доручення згідно ст. 40 КПК України. В теорії кримінального процесу дефініція взаємодія розглядається як - узгоджені дії, що впливають із завдань кримінального законодавства та складаються з системи дій, завданням яких є встановлення обставин, які підлягають доказуванню, запобігання кримінальним правопорушенням, з метою притягнення до відповідальності осіб, які вчинили кримінальне правопорушення. Що здійснюється виключно на підставах, визначених законом, відомчими нормативно-правовими актами, з дотриманням розмежування повноважень в межах компетенції, шляхом найбільш ефективного сполучення дозволених їм заходів і матеріального забезпечення, при дотриманні таємниці досудового розслідування та джерел отримання відомостей, які не підлягають розголошенню.

Така взаємодія поділяється на процесуальну та організаційні форми, або, ще називають процесуальними та непроцесуальними. Наприклад, згідно ч. 2 ст. 38 КПК України передбачено утворення слідчих груп, а в п.3 ч.2 ст. 40 КПК України зазначено про можливість слідчому доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам. Організаційні форми взаємодії слідчий використовує виходячи з обставин кримінального провадження. Наприклад залучення і консультація спеціаліста, узгоджене планування слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Між тим, на сьогодні, працівники оперативних підрозділів, навіть за дорученням слідчого позбавлені права щодо проведення такої слідчої дії як обшук. Яскравим прикладом цього є Постанова Касаційного кримінального суду

Верховного Суду, за якою суд вважає проведення обшуку оперативними підрозділами неможливим навіть, якщо про це надано доручення слідчого, оскільки це суперечить визначеному законом порядку проведення обшуку. З постанови випливає, що якщо слідчому надано ухвалу від слідчого судді на проведення такої слідчої (розшукової) дії як “обшук” (ч. 2 ст. 234 КПК) то слідчий не може за підстав визначених п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України надати доручення стосовно проведення цього обшуку працівнику оперативних підрозділів оскільки це суперечить ч.1 ст. 236 КПК бо вона не передбачає можливості виконання ухвали на обшук ніким іншим, окрім слідчого чи прокурора. І відповідно цієї постанови за результатами касаційного розгляду колегія суддів дійшла наступного висновку: за змістом ч. 1 ст. 236 КПК виконання ухвали слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи покладається тільки особисто на слідчого чи прокурора і обшук не може бути дорученим в порядку п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК відповідним оперативним підрозділам.

На сьогоднішній день, питання взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування вимагає постійного вдосконалення. Від їх сумісної професійної співпраці залежить ефективність вирішення завдань визначених законом, у тому числі ефективність розслідування кримінальних правопорушень завдань. Саме тому, доцільно в КПК закріпити поняття взаємодії слідчого. А також, прописати, які саме слідчі (розшукові) дії можливо проводити за дорученням слідчого в рамках такої взаємодії.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.01

Максим Павлович БАЛЮРА,

курсант групи КП-841

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права та кримінології

ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент В. Г. Хашев

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДЖЕРЕЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»

Кримінальне законодавство України - це система національних кримінальних законів та міжнародно-правових актів, що містять норми кримінального права. Концептуальним джерелом кримінального права є Конституція України. Вона містить низку положень про кримінальну відповідальність, а саме: ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за дії, які під час їх вчинення не були визнані законом як правопорушення; закони та нормативні акти не мають зворотної дії, за винятком випадків, коли вони пом'якшують чи скасовують відповідальність особи; ніхто не може бути двічі притягнутий до відповідальності одного виду за те саме правопорушення; юридична відповідальність особи є індивідуальною; ніхто не зобов'язаний виконувати явно незаконні накази чи розпорядження; це буде законно доведено і встановлено обвинувальним актом суду.

Основним національним джерелом кримінального права є Кримінальний кодекс України, в якому сукупність кримінально-правових норм об'єднана у відповідні глави та систематизована у певній послідовності.

Кримінальний кодекс - це законодавчий акт, який характеризується внутрішньою єдністю і являє собою систему взаємопов'язаних норм, які визначають, які суспільно небезпечні діяння є злочинними та які покарання слід застосовувати до винних. Це єдиний законодавчий акт, де всі правила взаємопов'язані.

Конституція України має найвищу юридичну силу. Тому всі норми кримінального права повинні відповідати Конституції. Якщо прийняте кримінально-правове положення суперечить положенням Конституції, то така норма втрачає свою силу автоматично або не може бути набутою. У цьому випадку, відповідно до ст. 8 Конституції норма Конституції повинна застосовуватися як норма прямої дії. На підставі цієї статті конституційну норму слід застосовувати навіть тоді, коли певне положення кримінально-правового характеру не регулюється кримінальним законодавством, а передбачено Конституцією України.

Джерелами кримінального права, згідно зі ст. 152 Конституції, можуть бути і рішення Конституційного Суду України про неконституційність кримінальних законів чи їх окремих положень. Такі закони чи їх окремі положення втрачають чинність із дня ухвалення Конституційним Судом рішення про їх неконституційність.

Із прийняттям Закону України «Про дію міжнародних договорів на території України» від 10 грудня 1991 р. статусу джерела кримінального права України набули укладені і належним чином ратифіковані Україною міжнародні договори. Вони становлять невід'ємну частину національного законодавства України і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

Міжнародно-правові норми, що регулюють деякі кримінально-правові норми, обов'язково не можуть бути нормами прямої дії, а тому вони побічно впроваджуються (трансформуються) у кримінальне законодавство України. Це стосується конвенцій про боротьбу з певними видами злочинів, які становлять підвищений ризик для світової спільноти (наприклад, морське піратство, торгівля наркотиками, захоплення заручників тощо). Для того, щоб застосувати ці міжнародні правила, санкції повинні бути застосовані до національної правової системи. Оскільки такі конвенції не зазнають "прямого", а лише опосередкованого виконання, практично це виявляється в поправці, чи заміні відповідних положень національного кримінального законодавства.

Норми кримінального права часто не містять достатньої кримінальної заборони. У ряді випадків, коли це впливає з кримінального права, норми інших галузей законодавства України визначають, конкретизують злочин діяння, але не визначають його покарання. У цьому випадку мова йде про конкретизацію бланкетних норм кримінального закону.

Проаналізувавши це питання слід підтримати думку, що "у кожній правовій системі значну роль відіграють норми, покликані визначати порядок розробки, впровадження та впровадження тих норм, які мають бути безпосереднім регулятором суспільних відносин. Іноді норми права інших галузей права визначають, конкретизують предмет злочину.

Підсумовуючи все вище сказане можна зробити висновок, що під поняттям «джерела кримінального права» слід розуміти державно-офіційні способи закріплення і зовнішнього прояву кримінально-правових норм, що засвідчують їх загальнообов'язковість. Основним джерелом на якому повинно ґрунтуватися кримінальне право є Конституція України, де закріплені основні засади та правове регулювання відносин у суспільстві.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Валерія Валеріївна ЖУРАВЕЛЬ,

курсантка групи ДР-741

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент В. М. Плетенець

КРИМІНАЛІСТИЧНА ФОТОГРАФІЯ: ПРИЙОМИ ЗЙОМКИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО

При проведенні слідчих (розшукових) дій, насамперед огляду місця події, використовується фотозйомка, яка забезпечує максимальну повноту фіксації всіх об'єктів, елементів обстановки. Таким чином, можна сказати, що фотозйомка при огляді місця події дозволяє нам відновити у пам'яті для слідчого, який був на місці події, розташування об'єктів на ньому, їх взаємне розташування. Адже під час розслідування того чи іншого кримінального правопорушення, слідчий не може постійно залишати місце його вчинення недоторканим, адже досудове розслідування може тривати шість, дванадцять, а то і вісімнадцять місяців. До того ж на місці кримінального правопорушення працюють також криміналісти, що допомагають слідчому в пошуку, фіксації та вилученні об'єктів, що мають значення для встановлення обставин події. З метою максимальної повноти фіксації всіх об'єктів, елементів обстановки на місці події використовують фотозйомку та такі її прийоми, як орієнтуюча, оглядова, вузлова і детальна.

Варто зазначити, що орієнтуюча зйомка – це фотографування місця проведення слідчої (розшукової) дії на фоні оточуючої його обстановки. Метою орієнтуючої зйомки є фіксація зовнішньої обстановки по відношенню з місцем події. Вона дає уявлення про місце проведення слідчої (розшукової) дії. При фотографуванні за допомогою орієнтуючої зйомки напрямки обирають так, щоб в кадр потрапляли найбільш характерні об'єкти обстановки (орієнтири), а також шляхи підходу та відходу, які можуть використовувати злочинці, потерпілі та свідки. Іноді умови вчинення злочину не дозволяють в одному кадрі зафіксувати все необхідне, тому в такому випадку орієнтуючу зйомку проводять панорамним методом (круговою, лінійною).

Наступним прийомом є оглядова зйомка, яка полягає у фотографуванні безпосередньо місця проведення слідчої (розшукової) дії, метою якого є фіксація предметів, слідів, результатів злочинних дій, взаємного розташування

предметів обстановки місця проведення слідчої (розшукової) дії. Зазвичай, на оглядових знімках необхідно відобразити ознаки, які б характеризували сутність того, що сталося.

Вузлова зйомка – це фотографування групи предметів, окремого предмету або частини території, що містять в собі матеріальні сліди події, яка сталася. Вузлові знімки фіксують важливі фрагменти обстановки місця події. Окремий предмет, тобто імовірний доказ, фотографують разом з частиною оточуючої обстановки, тому на фото, які було знято за допомогою прийому вузлової зйомки, необхідно відобразити форму, розміщення об'єктів на місці проведення слідчої (розшукової) дії відносно один одного.

Детальна зйомка здійснюється шляхом фотографування окремого об'єкту з метою фіксації його форми, стану, структури, деталей та особливостей. В першу чергу, детально повинні бути сфотографовані такі сліди або речові докази, які неможливо вилучити з місця події або щодо яких немає впевненості, що вони не будуть пошкоджені чи знищені під час вилучення і транспортування.

Отже, з вищенаведеного зрозуміло, що криміналістична фотографія – це не тільки важливий елемент в діяльності інспектора-криміналіста, але і в роботі слідчого. Значення криміналістичної фотографії та складених фото таблиць для протоколу огляду місця події важко переоцінити. Завдяки ним, слідчий може відновити логічний зв'язок доказів, їх співвідношення між собою і саме через це позиції, які займає злочинець можна легко спростувати.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Тетяна Андріївна НАСТИЧ,

курсантка групи ДР-642

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування ДДУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. М. Плетенець

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ДОПИТУ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗІВАЛТУВАННЯ

Труднощі проведення допиту потерпілої від згвалтування обумовлено, у першу чергу, психологічними факторами. Окрім негативних емоцій спогадів, на її поведінку впливають думки про те, як відреагує суспільство, особа боїться приниження та цькування зі сторони інших осіб, адже досить часто люди говорять, що потерпіла особа сама спровокувала злочинця вчинити таке діяння щодо неї. Зазвичай зазначена особа не бажає обговорювати подробиці події, яка з нею склалася, як з рідними та близькими людьми так і з сторонніми особами, тобто багаторазово відтворювати психотравмувальну ситуацію, допомагати слідству своїми показаннями та брати участь у судовому розгляді злочинного діяння та розголошувати факт згвалтування у своєму соціальному оточенні.

Потерпіла під час розмов з близькими та рідними, а також допиту щодо вказаної події повинна відчувати психологічний захист та розуміння. постраждала

повинна усвідомлювати, що нічого не перешкоджає установленню відносин співробітництва між нею та слідчим. Останньому необхідно встановити психологічний контакт з допитуваною особою, тобто налагодити процес взаєморозуміння під час розмови.

Слідчий повинен розтлумачити потерпілій один із важливих принципів кримінального судочинства-невідворотність покарання винуватих осіб та необхідність надати допомогу працівникам поліції своїми правдивими показаннями.

На нашу думку, не можна точно говорити з слідчими якої статі потерпілій особі буде легше спілкуватися-чоловічої чи жіночої. З одного боку, жінка може думати, що жінка-слідчий краще її зрозуміє з психологічної сторони, потерпіла буде більш відвертою та менш психологічно та емоційно замкненою. Якщо потерпілим є чоловік, то можливо, він не захоче відкриватися слідчому жіночої статі. З іншого боку, якщо потерпіла особа жіночої статі то під час допиту з слідчим чоловічої статі може не боятися його, а відчувати певний захист, авторитет та морально-фізичну захищеність.

Слідчий перед допитом повинен бути повністю морально налаштованим до процедури допиту: не боятися і не соромитися задавати питання; до різних ситуацій; надання моральної підтримки. Якщо такий допит проводитиметься слідчим вперше, йому слід підготувати перелік питань, які необхідно з'ясувати, за необхідності порадитися чи проконсультуватися з колегами щодо доречності певних питань та інших важливих моментів ходу слідчої (розшукової) дії.

Не меншого значення має і готовність потерпілої давати показання. За будь-яких сумнівів, допит доцільно перенести на інший день. Його необхідно починати не з «гострих» питань, а спочатку налагодити контакт. Суттєве значення для отримання ефективних результатів має попереднє планування проведення допиту.

Важливим елементом допиту є доказова база у даному кримінальному провадженні, адже це допоможе допитуваній особі згадати конкретну подію з важливими фактами, точно надати інформацію слідчому, деталізувати показання.

Таким чином, підготовка до проведення допиту за даними фактами має свої особливості, що спрямовано на встановлення мотивації показань, визначення серії запитань, що дають змогу визначити мотиви, якими керується особа при даванні показань та провести необхідну слідчу (розшукову) дію на високому рівні.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Анастасія Олегівна ПАРХОМЕНКО,

курсантка групи ДР-642

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини

та психіатрії факультету підготовки фахівців для органів досудового

розслідування ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент В. М. Плетенець

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДАКТИЛОСКОПІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Одним з найпоширеніших елементів слідової картини злочину є сліди пальців рук. Вони є предметом досліджень багатьох вчених-криміналістів вже не одне сторіччя. З кожним роком питання використання дактилоскопічної інформації під час розслідування злочинів досліджується з метою його удосконалення та для полегшення встановлення особи, що вчинила злочин, непізнаних трупів тощо. Окрім того, виявлені на місці події сліди рук є незаперечним доказом перебування особи на місці вчинення злочину.

З приводу цього Рогатюк І.В. зазначає: «Очевидно, дактилоскопічні сліди, як відображення морфологічних особливостей рук та рельєфу шкіри, а також унікальні властивості папілярних візерунків, їх неповторність, індивідуальність та незмінність здавна цікавили людство».

Так, в умовах сьогодення, науковці розробляють найрізноманітніші методи отримання та ефективного використання дактилоскопічної інформації для вирішення проблем, які виникають під час розслідуванням злочинів. Тож, наразі, існує безліч способів точно та достовірно встановити особу за відбитками її пальців чи долоней.

Варто зазначити, що використання дактилоскопічної інформації сприяє вирішенню багатьох завдань, зокрема: встановлення безвісно зниклих осіб; ідентифікації слідів з особою, яка їх залишила; встановлення особи невпізаного трупа тощо. Все це беззаперечно підтверджує необхідність дослідження та удосконалення використання дактилоскопічної інформації.

Окрім того така ідентифікація є можливою навіть і тоді, коли відбиток пальця дещо неповний, з певними уривками папілярних ліній. Це можливо за допомогою пороскопії та еджеоскопії, що означає визначення особливостей будови вихідних протоків потових залоз у папілярних лініях.

Наразі, в нашій країні для ідентифікації особи за відбитками функціонує автоматизована ідентифікаційна дактилоскопічна система (АДІС). Однак, поряд вчиненими пропонуються запровадити на законодавчому рівні загальний обов'язок громадян дактилоскопіюватися для створення відповідного банку даних. Це допоможе порівнювати сліди не тільки з тими людьми, які вже занесені до АДІС (а переважна більшість яких – колишні підозрювані або обвинувачені), а з усіма громадянами країни. Таким чином, не дивлячись, на значну кількість досліджень та праць

вчених-криміналістів, наразі, окремі питання використання дактилоскопічної інформації працівниками правоохоронних органів у своїй діяльності, пов'язаній із розслідуванням суспільно-небезпечних діянь містять низку невирішених проблем. Зокрема, одним з таких є відсутність єдиного реєстру з відбитками пальців громадян України, котрий значно б покращив стан боротьби зі злочинністю.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Владислава Сергіївна ПЛЕСКАЧОВА,

курсантка групи ДР-642

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини

та психіатрії факультету підготовки фахівців для органів досудового

розслідування ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент В. М. Плетенець

ОСОБЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ СЛІДЧИМ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ ПІД ЧАС ДОПИТУ

Розслідування, майже завжди, пов'язане із виникненням, розвитком та вирішенням протиріч та конфліктних ситуацій. Конфлікт (від лат. *conflictus* – зіткнення) – зіткнення протилежних інтересів, поглядів, оцінок, цінностей. Це протиріччя, що виникає між людьми чи колективами у процесі спілкування, їхньої спільної діяльності через непорозуміння або протилежність інтересів, відсутність згоди між двома та більше сторонами

Зазначимо, що конфліктна ситуація виникає завжди, коли допитуваний займає позицію протидії розслідуванню. Позиція протидії може виявлятися у таких формах під час допиту: відмові особи від дачі показань; ухиленні від дачі показань; дачі неправдивих показань; умисному прихованні або замовчуванні окремих обставин події, що цікавить слідство; зміні показань із правдивих на неправдиві повністю чи частково; відмові допитуваного суб'єкта від процесуального оформлення повідомлених на допиті відомостей

Подолання конфліктної ситуації здійснюється в таких напрямках: з'ясування слідчим причин конфлікту; тактичного впливу безпосередньо на суб'єкта протидії; усунення зовнішніх умов, що сприяли виникненню конфліктної ситуації

За відмови від дачі показань суб'єкт займає чітку, зрозумілу для слідчого позицію. Відмова в більшості випадків виражається у формі категоричної заяви з поясненням причин займаної позиції. Завдання слідчого в цій ситуації допиту полягає у встановленні дійсних причин відмови від дачі показань і їх усуненні, а також у зміні позиції допитуваного суб'єкта з негативної на позитивну.

У зв'язку із цим заслуговує на увагу група тактичних прийомів переконання, названа групою «тактичних прийомів демонстрації можливостей». Суть полягає в тому, що в присутності підозрюваного, слідчий

проводить окремі слідчі (розшукові) дії, мета, зміст і результати яких коментуються.

Вибір тактичних прийомів допиту особи, яка ухиляється від дачі показань, залежить від того, чи з'являється особа для проведення слідчої (розшукової) дії або ж ігнорує запрошення слідчого на допит. За нез'явлення особи за викликом слідчий може зустрітись із нею вдома чи на роботі та в особистій бесіді з'ясувати причини небажання спілкуватись із ним, намагатися встановити психологічний контакт, пояснити значущість, важливість показань для розслідування кримінального провадження, переконати в необхідності змінити позицію. Безперечно, слідчий має прорахувати наслідки несподіваного візиту до допитуваного. Наприклад, несподіваний прихід слідчого на роботу до допитуваного може бути небажаним для останнього й посилити конфлікт між ним і слідчим

Отже, можна дійти висновку, що завдання слідчого під час допиту в конфліктній ситуації має полягати не лише в усвідомленні вже назрілої конфліктної ситуації та пошуку шляхів її вирішення, а й у попередженні виникнення конфліктів у своїй діяльності, вирішенні конфліктогенної ситуації, тобто ситуації, що містить передумови можливого конфлікту.

Зниження можливості виникнення конфлікту сприятиме мінімізації його впливу на хід проведення допиту.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Віолетта Володимирівна РЕЦ,

курсантка групи ДР-742

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини

та психіатрії ФПФОДР ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент Н. В. Павлова

ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ: ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ

Доведення до самогубства шляхом використання Інтернет-технологій останнє десятиріччя набуло широкого розголосу, тому що «віртуальна смерть» забрала не одне життя підлітка, який втрапив у тенета злочинця, що використовує мережу для психологічного маніпулювання. В рамках дослідження увага спрямована на вивчення криміналістичної характеристики даного злочину, центральною складовою якої є особа злочинця, тобто сукупність соціально значимих властивостей, ознак, зв'язків і відносин, які характеризують особу, винну у вчиненні суспільно небезпечного діяння. Названий сегмент дійсно є досить важливим для повної характеристики, тому що він позначає суб'єкт злочину, а не буде суб'єкту – не буде злочину. Вивчення особи злочинця відбувається на основі дедуктивного методу, тобто здійснюється на 3 рівнях, починаючи від загального поняття особи до конкретного або одиничного типу злочинця.

Відповідно до сегменту криміналістичної характеристики виділяють основні ознаки особи злочинця. Розглядувана модель доведення до самогубства має специфічні особливості, тому що воно вчиняється без візуального або фізичного контакту шляхом навіювання через Інтернет за допомогою різноманітних ігор, відомими як «Синій кит», «Червона сова», «МОМО» тощо.

Під соціально-демографічними ознаками слід розуміти те, що стать особи злочинця може бути як жіноча, так і чоловіча, проте дослідники все-таки доводять, що дані злочини вчиняють чоловіки (94 %) віком від 20 до 30 років, проте не виключено, що вони можуть мати певні психічні вади і у зрілому віці вчинять доведення до самогубства через мережу Інтернет. Таким чином вік в окремих випадках може сягати до 50 років тощо. Цілком вірогідно, що подібні діяння вчинятимуть особи, які не мають постійного місця роботи, низький рівень матеріального забезпечення, через те, що вони мають зазвичай середню освіту або не мають її взагалі. За існуючими даними вітчизняних досліджень показник таких ознак злочинців сягає 69-74%. Особи, які створюють смертельні ігри у мережі ставлять собі за мету, перш за все, заробити на фото виконаних завдань, які надсилають підлітки, потім світліни потрапляють у вільний доступ.

Крім того, дані особи не перебувають у сімейних або подружніх стосунках, а тому мають багато вільного часу на те, щоб створювати пастки для підлітків та отримувати від одержимих дітей фото виконаних завдань. Не виключення, що всі дії злочинці чинять у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння; мають стійкі або короткочасні психічні розлади, що підштовхує їх до вчинення протиправних дій в результаті втрати контролю над свідомістю і власними діями.

Під кримінально-правовими ознаками слід розуміти, перш за все, наявність судимості. Це питання доволі спірне і вірогідність наявності судимості доволі невелика, тому що злочинці, які вчиняють дане суспільно небезпечне діяння або доволі молоді, або «законослухняні» та інтелігентні особи, які вчиняють злочини на дистанції, вони не пов'язані із відкритими та «мокрими» справами. Крім того, такі злочини характеризують значною інтенсивністю, тому що вбивця завжди «на зв'язку», а його умисел спрямований на доведення особи до самогубства.

Під соціально-рольовими та морально-психологічними характеристиками слід розуміти, що особа злочинця, очевидно, виконує роль холостяка, має високі інтелектуальні якості та низькі моральні цінності тощо.

Отже, особа злочинця доведення до самогубства шляхом використання Інтернет-технологій вміщує у собі низку якостей, що характеризують її як таку, проте однозначно визначитися із її ознаками досить складно, тому що для цього слід вивчати причинно-наслідковий зв'язок виникнення кожного мотиву чи задуму.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Єлизавета Андріївна САВЕЛА,

курсантка групи ДР-642

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент В. М. Плетенець

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ

Неповнолітні є найбільш вразливою категорією осіб, які часто стають об'єктом злочинних посягань, зокрема, стають втягненими у злочинну діяльність. Злочини за участі неповнолітніх вирізняються своєю складністю у їх виявленні та розслідуванні з використанням лише традиційних методів. Успіх розслідування такої категорії злочинів забезпечується застосуванням поряд із криміналістичними засобами психологічних та педагогічних знань, у тому числі, під час підготовки та проведення такої слідчої (розшукової) дії як допит.

Під час обрання психологічного методу слідчому необхідно отримати і проаналізувати об'єктивну характеристику неповнолітнього, причини дев'янтної поведінки у випадку правопорушення. Вивчення вікових особливостей має на меті допомогти у розумінні впливу вікових особливостей на поведінку неповнолітнього і спрогнозувати можливі ускладнення при встановленні психологічного контакту.

Центральне місце у підготовці до допиту неповнолітнього займає вивчення його особистості, що охоплює відомості з біографії, вивчення різного роду характеристик, окрім того, особливе місце займає ознайомлення слідчого з життям допитуваної особи, особливостями її виховання, її інтересами, соціальними зв'язками – все це сприятиме встановленню позитивного комунікативного контакту з неповнолітнім.

Встановлення позитивного психологічного контакту з неповнолітньою, а тим більше, з малолітньою особою, вимагає значної кількості часу, адже ця діяльність є багатоступінною та багатоскладовою. Задля результативного наслідку у вигляді доказової інформації, отриманої шляхом допиту, слідчий повинен, більшою мірою, стати для неповнолітнього зацікавленим співбесідником, а не просто представником влади. Так, задля цього доцільно використовувати такі психологічні прийоми як спостереження, бесіди з неповнолітнім, бажано, поза стінами кабінету (вдома, прогулянки по парку тощо), також використання незалежних характеристик, переконання, маніпуляція та ін.

Питання, які задаються слідчим, не повинні гостро акцентувати увагу на вчиненому щодо неповнолітнього злочині, але повинні бути такими, що всіляко підводять її до дачі об'єктивних та правдивих показань. Звичайно, методи варіюються залежно від віку, статі, індивідуальних особливостей кожної неповнолітньої особи.

При допиті такої групи як неповнолітні слідчому слід враховувати деякі особливості: неповнолітні схильні до фрагментарного запам'ятовування; вони

швидше встановлюють контакт з особою, якій цікава особа неповнолітнього; вони фізично і психічно швидше виснажуються, і ризик перевищення меж психологічного впливу підвищується; особливу увагу слід звернути на те, що може виникнути несвідомий психологічний вплив, тобто коли неповнолітній може неправильно зреагувати на поінформованість, що може спричинити несвідому підлеглість або відмову від свідчення.

Таким чином, враховуючи вище зазначене, слідчий під час допиту неповнолітнього повинен провести аналіз його особистості, дослідити життєві обставини, визначити для себе коло цікавих для кримінального провадження питань, щоб зменшити ризик повторних допитів, які можуть негативно вплинути на психіку неповнолітнього.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 004.01

Аліна Андріївна ЛУКОМСЬКА,

курсантка групи ДР 945

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу
факультету ПФОДР ДДУВС*

кандидат юридичних наук, доцент В. М. Федченко

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТ ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ПОКРАЩЕННЯ ДОКУМЕНТООБІГУ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Почнемо перш за все з того, що електронний документ – це будь-який вміст електронного носія, який призначений для використання або в електронному вигляді. Спочатку будь-які комп'ютерні дані розглядалися як щось внутрішнє – остаточний вихід даних завжди був на папері. Однак розвиток комп'ютерних мереж зробив це таким чином, що в більшості випадків багато зручніше поширювати електронні документи, ніж друковані. А вдосконалення електронних технологій відображення означають, що в більшості випадків можна переглядати документи на екрані, а не друкувати їх. Однак використання електронних документів для остаточної презентації замість паперу створило проблему декількох несумісних форматів файлів. Навіть звичайні текстові комп'ютерні файли не вільні від цієї проблеми – наприклад, у MS-DOS більшість програм не може працювати належним чином з текстовими файлами стилю UNIX, а для іноземців, що розмовляють англійською мовою, різні кодові сторінки завжди створювали проблеми. Щоб полегшити проблему, багато програмних компаній поширюють безкоштовні програми перегляду файлів для їх фірмових форматів файлів. Іншим рішенням є розробка стандартизованих непатентованих форматів файлів, а електронні документи для спеціалізованого використання мають спеціалізовані формати – спеціалізовані електронні статті. Опис електронна система управління документами (EDMS) – це організаційно-технічна система, основою якої є спеціально розроблений програмний продукт. Документи забезпечують інформаційне забезпечення прийняття

організаційно-управлінських та адміністративних рішень на всіх рівнях в діяльності Національної поліції. Потік документів – це безперервний процес руху документів, який об'єктивно відображає діяльність будь якої установи, організації та дозволяє їй швидко функціонувати. Ефективний документообіг є обов'язковим компонентом ефективного управління. Відповідним чином упорядкований документопотік, є надзвичайно важливим для правильної організації діяльності органів Національної поліції. Системи електронного документообігу утворюють системи автоматизації документообігу, що складається з певних етапів, а саме: реєстрація листування (введення, провадження); контроль за виконанням документів та інструкцій; автоматизація договірних процесів; оформлення відрядження; внутрішнього інформаційного порталу всіх підрозділів; системного моніторингу виконання документів, поміщення їх до архіву тощо. Отже, узагальнюючи усе вищесказане, можна дійти висновку, що системне впровадження в органах Національної поліції електронних документів дозволяє значно покращити електронний документообіг та усунути, або спростити труднощі, пов'язані з пошуком документів, доступом та зберіганням інформації, і, в цілому уникнути більшості проблем, що виникають в процесі використання класичного документообігу.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Діана Віталіївна БІЛОУС,

студентка групи ЮД-741

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: професор кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету ДДУВС*

доктор юридичних наук, доцент І. В. Пиріг

ОСОБЛИВОСТІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНЦІВ ІЗ ПСИХІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ

За даними Міністерства соціальної політики, торік Україна посіла перше місце за кількістю громадян з психічними розладами в Європі. Майже два мільйони людей щороку відвідують психіатричні лікарні. Особливе значення має стан особистої психологічної стриманості, який зазвичай є джерелом конфліктів у міжособистісному спілкуванні та може виступати певним «каталізатором» антисоціальної поведінки. Тому їм потрібна не тільки соціальна та медична допомога, а й юридична оцінка. Проблема розповсюдження злочинності психічно хворими не є новою проблемою, однак зважаючи на статистичні дані, що свідчать про зростання такої злочинності, вона спонукає до подальших досліджень.

За даними дослідників, значна кількість насильницьких злочинів, які вчиняються особами з психічними захворюваннями, становить: умисні вбивства, спричинення тяжких тілесних ушкоджень різної тяжкості, зґвалтування, розбещення неповнолітніх, хуліганство тощо. Велику групу суспільної небезпеки складають неповнолітні, які теж страждають психічними захворюваннями і можуть спричинити велику шкоду суспільству, або своєму оточенню. Звичайно розлад виявляється

ся у різних місцях, але частіше може проявлятися у іншого, ніж дім, місцезнахожденні: школі, клубах, на вулиці.

Типові форми поведінки для відлюдкуватих, самотніх осіб включають знущання, надмірну байдужість та (у дітей старшого віку) жорстокі домагання чи побиття; надмірна непокоря, грубість, індивідуалізм та опір владі; гнів і неконтрольований гнів, знищення майна інших дітей і тварин, підпали та жорстокі спалахи. Однак деякі неповнолітні можуть бути причетні до групи злочинців.

Цікавим для дослідження є факт того, що дуже багато випадків насильницьких злочинів вчиняються особами, які мають психічне захворювання у виді психопатії та олігофренії, адже як свідчить статистика, злочинців, хворих на олігофренію в 14-15 разів більше звичайних злочинців. Заслугує на увагу і механізм вчинення злочину людьми, які мають психічні хвороби, який має свої особливості: розгорнутий характер мотивації вчинення злочину, менша диференціація цілей; підвищена суб'єктивність, специфічне емоційне фарблення сприйняття подій, що викликають вчинення злочину; відсутність врахування об'єктивних умов вчинення злочину при прийнятті рішення; раптовість прийняття рішення про вчинення злочину, спонтанність виникнення злочинного наміру; неможливість усвідомити суспільну небезпеку вчиненого злочину; відсутність емоційного супроводу вчинення злочину або, на противагу цьому, набагато жорстоке поводження з жертвою.

Підводячи підсумок, доцільно наголосити, що люди з психічними захворюваннями є небезпечними для суспільства і їм слід забезпечити умови для перебування в лікарні, адже безкарність яка гарантується їм державою слугує тільки каталізатором злочинної поведінки осіб, хворих на психіку. Такі люди вчиняють злочини з більшою жорстокістю у зв'язку з деякими особливостями у своїй психіці, адже за своєю природою вони схильні до суспільно-небезпечних дій з використанням будь-яких засобів вчинення злочину.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Вікторія Романівна ПОНОМАРЬОВА,

курсантка групи ДР-744

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри криміналістики, судової медицини

та психіатрії ФПФОР ДДУВС

доктор юридичних наук, доцент І. В. Пиріг

ТАКТИКА ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ СВІДКІВ І ПОТЕРПІЛИХ

Актуальність обраної тематики зумовлена тим, що тема тактичних особливостей допиту неповнолітніх свідків та потерпілих присвячено велику кількість наукових публікацій науковців, але у них іноді не розглядаються особливості проведення допиту неповнолітніх в залежності від їх процесуального статусу. Метою даної роботи – висловити нашу точку зору стосовно цього проблемного питання, надати певні альтернативні варіанти тактичних прийомів під час проведення допиту

неповнолітніх, які мають процесуальний статус свідка або потерпілого у кримінальному провадженні.

У криміналістиці під допитом розуміють слідчу дію, яка являє собою регламентований кримінальним процесуальними нормами інформаційно-психологічний процес спілкування осіб, які беруть у ньому участь, та спрямований на отримання інформації про відомі факти, що мають значення для розслідування кримінального провадження. Існує ряд процесуальних особливостей проведення допиту неповнолітніх потерпілих або свідків: участь законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря; граничний час допиту; відмінність від повнолітніх осіб в процесуальних правах. Що стосується тактичної сторони запиту неповнолітніх, то тут є також ряд особливостей та рекомендацій. У науковій літературі допит умовно поділяють на п'ять стадій: підготовчий етап, встановлення психологічного контакту; вільна розповідь; постановка запитань; ознайомлення допитуваного з протоколом і записом показань.

З приводу допиту неповнолітніх свідків або потерпілих, то тут певні стадії можуть бути більш усіченими, а певним слід приділити набагато більше уваги. Наприклад, підготовчий етап повинен займати у слідчого більше часу та ресурсів, а етап постановки запитань може бути більш усіченим. Це зумовлено психологічними та віковими особливостями неповнолітніх. Одним із основних моментів, на які слід звернути увагу під час підготовчого етапу допиту неповнолітніх свідків або потерпілих – це місце проведення такого допиту. Малолітніх та неповнолітніх потерпілих тактично правильним буде допитувати у певній звичній для них обстановці. Таку обстановку навряд чи можливо створити в кабінеті слідчого або прокурора. Тому, виходячи зі слідчої ситуації та необхідності проведення допиту, більш доречним буде його проведення у неповнолітнього вдома або за місцем проживання родичів. Місцем проведення допиту також можуть слугувати спеціально обладнані кімнати для допиту неповнолітніх в районних відділах поліції. На сьогодні, на жаль, такі кімнати існують не у кожному райвідділі.

Слідчому слід передбачити, яким чином обстановка та процес допиту може вплинути на активність та здатність до встановлення психологічного контакту з неповнолітнім допитуваним. Проте, найважливішим етапом допиту неповнолітніх свідків і потерпілих є етап встановлення психологічного контакту між неповнолітнім та особою, яка проводить допит. Саме від системного та продуманого підходу до цього етапу залежить успіх всього допиту. Для досягнення мети допиту слідчому необхідно мати більш глибокі спеціальні знання щодо вікової психології, особливостей формування та роботи психіки неповнолітніх. Якщо слідчий не володіє такими знаннями, на нашу думку, проведення допиту може бути доручено психологу.

Дискусійним також є питання кількості учасників допиту. Згідно процесуальних вимог при допиті повинні бути присутні законний представник, педагог або психолог. Не завжди присутність цих осіб може позитивно впливати на процес дачі показань. На нашу думку, якщо допит проводиться у спеціально обладнаній кімнаті з можливістю відеотрансляції, ці особи можуть знаходитись у сусідній кімнаті та спостерігати за процесом, а у потрібний момент втрутитись за необхідністю.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343

Анастасія Сергіївна ПРОНІЧКІНА,

курсантка групи ДР-742

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії ДДУВС

кандидат юридичних наук, доцент Н. В. Павлова

ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ СЛІДІВ КРОВІ НА МІСЦІ ПОДІЇ

На сьогоднішній день дуже часто на місці події можливо виявити сліди, зокрема сліди крові. Будь-які сліди завжди мають велике та особливе значення для відповідного кримінального провадження, зокрема, для встановлення обставин вчинення правопорушення, особи злочинці, а також для реконструкції особливостей вчинення злочину.

Питання, які ставляться спеціалісту під час призначення експертизи крові, залежать від обставин вчинення злочину.

Оскільки, на місці події сліди можуть бути невеликими, пошук маленьких слідів здійснюють за допомогою лупи, а іноді й ультрафіолетову лампу. Невидимі сліди крові можуть виявлятися за допомогою так званих попередніх проб на наявність крові. Для цього використовуються 3-процентний розчин перекису водню, реактив Воскобойникова, розчин люмінолу, гемофан тощо.

Всі виявлені сліди на місці події фіксують на камеру (за необхідності в різних режимах освітлення). Проводиться детальна та загальна зйомка плям крові. Як і за загальним правилом вилучення слідів, виявлені сліди крові детально описуються в протоколі (де виявлено, розміри, кількість слідів, форма, колір), а також вказуються спосіб фіксації та їх вилучення.

Для забезпечення вилучення слідів крові, їх необхідно вилучати з предметом (об'єктом), на якому їх було виявлено. Одяг з плямами крові упаковують так, щоб під час його складання пляма з однієї частини одягу не перейшла на іншу. Для цього між плямою та чистою тканиною прокладають лист паперу.

Сліди крові, наприклад у вигляді плям, можуть свідчити про великі травми, які уразили великі судини або це пов'язано з великою кількістю поранень. Рівні сліди калюж, вказують на те, що тіло особи було незмінне після завданих ударів, а от якщо сліди крові змазані, то це вказує на те, що тіло перетягли на дане місце події.

Якщо в момент заподіяння тілесних ушкоджень потерпілий перебував у вертикальному положенні, на його одязі залишаться вертикальні патьоки, а на взутті – краплі. Сліди крові на одязі злочинця в цьому випадку слід шукати на верхній його частині. У разі горизонтального положення потерпілого сліди крові можуть бути на нижній частині одягу злочинця (штанах, черевиках тощо).

Дуже часто сліди крові можливо виявити на стінах, дверних ручках, у ванній кімнаті (при спробі змити кров з рук) тощо.

Отже, при огляді місця події необхідно велику увагу приділяти слідам, особливо, якщо це сліди крові. Виявлення слідів може свідчити про обставини вчинення злочину, що мають велике значення для встановлення особи злочинця

та розслідування даного злочину органом досудового розслідування. Виявлення слідів крові необхідно проводити дуже уважно, адже повторний огляд місця події не дасть змогу знайти вказані сліди і тому буде безрезультатним.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Юлія Юрївна СОЙКА,

студентка групи ЮД-741

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: професор кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету ДДУВС*

доктор юридичних наук, доцент І. В. Пиріг

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В УКРАЇНІ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Застосування поліграфа є не новим напрямком на сьогоднішній день, але залишається досить дискусійним серед науковців. Основним предметом дискусії є проблеми застосування поліграфа, що виникли в законодавстві та практиці розслідування кримінальних проваджень. Адже, як свідчить практика, дослідження із застосуванням поліграфа є ефективними і може бути одним із засобів доказування.

Загальновідомо, що поліграф є технічним багатоканальним реєстратором психофізіологічних реакцій суб'єкта дослідження, який дає можливість виявляти і фіксувати психофізіологічні реакції суб'єкта дослідження на певні стимули (подрозники) шляхом перетворення його психофізіологічних показників активності з аналогових сигналів у цифрові, що відображаються у вигляді кривих на поліграмах. Поліграф відіграє важливу роль, адже саме завдяки йому можна побачити дозволяє ті зовнішні прояви психічних процесів людини, які зазвичай залишаються поза увагою оперативного або слідчого працівника.

Першою і найголовнішою проблемою є відсутність спеціального нормативно-правового акту, який регулював би б застосування поліграфа. На сьогоднішній день існують лише підзаконні нормативно-правові акти в окремих сферах, наприклад Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань» від 11.05.2017 р. № 449.

Іншою проблемою є залежність якості проведеного дослідження від кваліфікації поліграфолога. Поліграф лише фіксує інформацію про фізіологічні зміни, і лише спеціаліст, правильно опрацювавши дані, може визначити достовірність показань особи. Проблема полягає у тому, що в Україні кількість висококваліфікованих спеціалістів є недостатньою.

Проблемою також є відсутність чіткого визначення процесуального статусу людини, що проводить опитування на поліграфі. Тобто цією діяльністю може займатись експерт, спеціаліст, оператор поліграфа. Хоча було б доцільно визначити та законодавчо закріпити процесуальний статус такого спеціаліста, його права та обов'язки. А також, немає єдиного зразка для процесуального

оформлення свідчень, що отримуються в результаті опитування за допомогою поліграфа. Залежно від статусу поліграфолога використовують різні назви документа: довідки поліграфолога, висновки експерта, висновки спеціаліста.

Щоб покращити роботу та застосування поліграфа, на нашу думку, потрібно: 1) створити і закріпити на законодавчому рівні всі етапи проведення дослідження із застосуванням поліграфа, закріпити усі поняття, що стосуються проведення процедури; 2) затвердити процесуальний статус особи, яка проводить опитування, основні права, обов'язки і принципи, якими вона повинна керуватися під час проведення дослідження; 3) розробити єдиний зразок для процесуального оформлення свідчень; 4) здійснювати підготовку і навчання висококваліфікованих спеціалістів; 5) використовувати більш сучасні апарати для отримання високих і точних результатів дослідження.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343

Тетяна Валеріївна ШЕВЧЕНКО,

курсантка групи ДР-744

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінального процесу

факультету підготовки фахівців для органів досудового

розслідування ДДУВС Н. С. Бублик

ЗНАЧЕННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА ЇХ ДОПУСТИМІСТЬ

Першочергова мета кримінального судочинства являє собою встановлення істини, захист суспільства, держави, прав, свобод та законних інтересів усіх учасників кримінального провадження, а також забезпечення повного, всебічного та неупередженого розслідування подій злочину.

Зазначимо, що злочин, для уповноважених осіб на здійснення досудового розслідування завжди є подією минулого, яку їм треба пізнати.

Так, для успішного пізнання усіх обставин злочину необхідно вивчати факти, які були залишені цією подією. Тобто, різноманітні свідчення та данні використати за для відтворення реальної та цілісної картини події злочину.

В законі вказано, що доказом є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню ст. 84 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПКУ).

З цього випливає, що тільки той доказ, який отриманий у встановленому законодавством порядку може бути визнаний допустимим. Тому, слід зробити висновок, що доказ, який отриманий наприклад, в ході слідчої (розшукової) дії чи негласної слідчої (розшукової) дії з порушенням вимог закону, буде визнаний недопустимим і не може бути використаний під час прийняття процесуальних рішень, а також на нього не може посылатися суд при ухваленні судового рішення (ст. 86 КПК У). Визнання доказів недопустими здійснюється судом.

Розглянемо приклад: в КПК України чітко вказано, що допит не можна проводити у нічний час з 22:00 до 6:00 за винятком невідкладних випадків. За прикладом винятковий випадок відсутній, тому показання, які були отриманні з порушенням цих вимог і які б могли бути прямими або непрямыми доказами, будуть вважатися недопустимими в доказуванні щодо певного кримінального провадження.

Також доказами у кримінальному провадженні не можуть бути, чутки та повідомлення з анонімних джерел.

Слід також зазначити і про важливість дотримання процесуальної форми під час фіксації результатів проведення процесуальних дій. Так, з процесуальною формою пов'язане з вирішенням питання щодо легалізації доказів. Протоколи про процесуальні дії, в яких зафіксовані докази, а також офіційні документи мають бути складені компетентною особою та скріплені гербовою печаткою.

Підводячи підсумки, хотілося б наголосити на вагомості доказів під час досудового слідства, адже завдяки ним стає можливим встановлення істини, а також оцінивши докази суд може прийняти об'єктивне рішення щодо винуватості обвинуваченого, чи навпаки його непричетності до події кримінального правопорушення. Проте докази повинні бути визнанні допустимими, в протилежному випадку вони не будуть мати вагу при прийнятті рішення під час винесення вироку судом.

Важливо пам'ятати, що саме доказуванням у кримінальному судочинстві вирішується доля людини. Тому, від правильності та оцінки усього доказового матеріалу судом, буде залежати законність та правильність судового рішення у вигляді вироку.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343

Ксенія Олегівна ШИШКІНА,

курсантка групи ДР-742

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії ДДУВС кандидат юридичних наук, доцент Н. В. Павлова

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Криміналістична фотографія є однією з галузей криміналістичної техніки, яка за допомогою використання певних засобів та прийомів допомагає слідчому у веденні кримінального провадження. Переглянувши статті, котрі містяться у Главі 20 Розділу III КПК України, ми можемо з'ясувати що при проведенні більшості слідчих (розшукових) дій слідчий має право застосовувати технічні засоби, для фіксування результатів таких дій. До таких технічних засобів відносяться засоби, за допомогою яких здійснюється фото- та відеозйомка, а також звукозапис.

Як бачимо, фотозйомка займає чільне місце серед усіх засобів фіксації проведення слідчих (розшукових) дій. Це пояснюється її значною зручністю

у використанні під час проведення зазначених дій, а також можливість залучення матеріалів, отриманих за її допомогою у якості доказів.

Фотографування є досить важливою складовою проведення такої слідчої (розшукової) дії як огляд. У ч.1 ст.237 Кримінального процесуального кодексу України зазначено, що з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий або прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів. Так, наприклад, за результатами проведення огляду місця вчинення злочину слідчий складає фототаблицю, у якій докладно описує та відображає у вигляді фотознімків обстановку вчинення злочину.

Поширеним є застосування криміналістичної фотографії під час пред'явлення особи для впізнання. Особи, яка впізнає пред'являється фотознімок особи, яку впізнають разом із трьома іншими фотокартками осіб, що не мають різних відмінностей між собою за формою та іншими елементами. До речі, процес впізнання особи за фотознімком може бути проведений із використанням засобів фіксації.

Проведення слідчого експерименту також вимагає фіксації за допомогою спеціальних засобів. Як зазначено у ч. 2 ст.240 Кримінального процесуального кодексу України: «під час проведення слідчого експерименту можуть проводитися вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складатися плани і схеми, виготовлятися графічні зображення, відбитки та зліпки, які додаються до протоколу». Таким чином, матеріали, отримані в результаті проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії можуть бути залучені до матеріалів кримінального провадження.

Отже, значення криміналістичної фотографії для проведення слідчих (розшукових) дій полягає у наступному:

- забезпечення технічними засобами, прийомами і методами дослідження доказів;
- розробка нових та удосконалення вже існуючих фотографічних прийомів, засобів і методів виявлення та збирання доказів;
- збільшення наочності й безпосередності сприйняття фактів;
- збереження для подальшого сприйняття обстановки події;
- виявлення невидимих та слабковидимих слідів та ознак вчинення злочину;
- виконання превентивних і виховних функцій.

З вище зазначеного ми можемо дійти висновку, що криміналістична фотографія є невід'ємною частиною роботи слідчого. Значна кількість слідчих (розшукових) дій проводиться із застосуванням засобів фотофіксації. Тому важливим є відповідальне ставлення працівників слідчих підрозділів до проведеної ними роботи та зібраними в результаті своєї діяльності зразків криміналістичних фотографій.

Одержано 24.04.2020

*

**ПРЕДСТАВНИКИ
УНІВЕРСИТЕТУ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

УДК 343.13

Вікторія Вікторівна ВАЩЕНКО,

курсантка взводу ПМПФі-16-1

Університету Державної фінансової служби України

*Науковий керівник: старший викладач кафедри фінансових розслідувань
факультету підготовки, перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників податкової міліції УДФСУ Л. В. Полуніна*

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДОДЕРЖАННЯ ТА
ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАД
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

Загальновідомо, що кримінальне процесуальне законодавство має розроблятися відповідно до конституційних засад судочинства, які обумовлюють регулювання кримінальних процесуальних відносин таким чином, щоб здійснення прав і законних інтересів не ставилося в залежність від діяльності органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді чи суду. Для цього правова держава на сучасному етапі розвитку повинна мати відповідну систему регуляторів, процедур та процесуальних інститутів, що гарантують захист суб'єктивних прав особи. Одним з таких регуляторів є засади (принципи) кримінального провадження, хоча в науці кримінального процесу досі не вироблено єдиного загальноприйнятого визначення цього поняття.

Поняття «правові знання» не зводиться до знання лише текстів відповідних законів і підзаконних нормативних актів. З урахуванням характеру кримінальної процесуальної діяльності суб'єкти правозастосування в цій сфері повинні мати системні знання не тільки щодо системи права загалом, а й знання з теорії права, потреба в яких може бути найрізноманітнішою.

Відсутність необхідних правових знань або їх низький рівень достатньо часто стають причиною помилок. Однак, як засвідчує аналіз правозастосовної практики, причинами порушень закону є не тільки незнання закону. Очевидно, що головною причиною владного свавілля у сфері кримінального провадження є відсутність у відповідних суб'єктів належної поваги до права (закону), ігнорування його соціальної цінності та значущості в системі регуляторів суспільних відносин.

Однією з проблем реалізації засад у кримінальному провадженні є рівність сторін на етапі досудового розслідування провадження. Сторони захисту та обвинувачення на вказаному етапі процесу мають різний обсяг процесуальних прав, а отже й кримінальних процесуальних ресурсів щодо збирання доказів під час розслідування кримінальних правопорушень. Однак, рівність прав сторін не може означати їх однаковості.

Такі розбіжності у певній мірі компенсуються іншими процесуальними механізмами, що отримали у науці кримінального процесу назву «переваги захисту»:

презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини (ст. 17 КПК), свобода від самовикриття (ст. 18 КПК), остаточне визначення допустимості доказів судом (ч. 4 ст. 89 КПК, ч. 1 ст. 95 КПК), судовий контроль, надання останнього слова під час судового розгляду обвинуваченому (ст. 365 КПК).

Однак не може бути компенсоване позбавлення можливості адвоката-захисника права на збирання доказів до моменту повідомлення особі про підозру, оскільки час від початку провадження до моменту повідомлення особі про підозру використовується стороною обвинувачення для збирання доказів, на відміну від захисника, який за новим КПК позбавлений такої можливості.

Звертаючи увагу на досвід інших країн, можна помітити деякі розбіжності з національним законодавством. Так, наприклад, Кримінальний процесуальний кодекс Італії 1988 року надав обвинуваченому і його захиснику право проведення в повному обсязі паралельного розслідування (встановлення істини). За італійською концепцією, прокуратура та інші органи кримінального переслідування – лише сторона, зрівняна в правах із захистом, самостійно зібрані ними матеріали за загальним правилом не можуть розглядатися як судові докази і не повинні братися до уваги судом.

Отже однією з проблем є те, що в Україні домінантна роль у кримінальному провадженні належить стороні обвинувачення, а стадію досудового розслідування можна назвати провідною. Сторона захисту виглядає слабшою не тільки з огляду на її незрівнянно вужчі повноваження, а й через відсутність належних гарантій реалізації цих повноважень. Тому, перспективно у подальшому вирішенні наявних проблем реалізації права на захист в умовах української змагальності, вбачається необхідність вивчати та враховувати досвід інших країн, які виступають для України орієнтиром у різних питаннях.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Наталія Олександрівна БЛАЖКО,

курсант взводу ПМПФ-16-3

Університету Державної фіскальної служби України

Науковий керівник: старший викладач кафедри фінансових розслідувань факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції УДФСУ Л. В. Полуніна

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ШАХРАЙСТВА З ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Відповідальність за шахрайство з фінансовими ресурсами передбачена ст. 222 КК України і віднесено до злочинів у сфері господарської діяльності.

Структурними елементами криміналістичної характеристики шахрайства з фінансовими ресурсами є: спосіб та обстановка вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами, особа злочинця та типові сліди злочину, предмет злочинного посягання.

В криміналістичному аспекті спосіб вчинення злочину охоплює ознаки, що не мають кримінально-правового значення, але відіграють важливу роль для пошуку слідів та встановлення інших обставин.

Всі способи даного злочину можна об'єднати в два блоки:

1) вимушене надання завідомо неправдивої інформації в документах з метою одержання кредиту, субсидії, субвенції, дотації та використання одержаних коштів за цільовим призначенням;

2) надання завідомо неправдивих відомостей в документах з метою одержання кредиту, субсидії, субвенції, дотації, знаючи наперед, що кошти після одержання будуть використовуватися на інші цілі, не передбачені кредитним договором.

Обстановка являє собою свого роду поле діяльності злочинця, яке той обирає заздалегідь. При цьому поняття обстановки доповнюється особливостями вчинення злочину в умовах очевидності або неочевидності.

Одним з елементів криміналістичної характеристики шахрайства є особа злочинця. Для її вивчення, мають значення кримінологічні дані. Схема кримінологічної структури виглядає так: соціально-демографічні, кримінально-правові ознаки, соціальні прояви в різних сферах, моральні якості, психологічні особливості. Особа злочинця – це сукупність соціально-політичних, психічних і фізичних ознак особи, яка вчинила злочин, що має кримінально-правове значення.

Обов'язковою умовою ефективного виявлення і подальшого розслідування шахрайства з фінансовими ресурсами є знання слідів вчинення злочину. Особливості слідоутворення залежать від слідоутворюючого об'єкту. На вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами вказують сліди (інформація), які містяться в документах і які можна систематизувати за різними підставами:

1. Сліди вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами, які характеризують фінансово-господарську діяльність юридичної особи;

2. Сліди шахрайства з фінансовими ресурсами, які утворюються на стадії створення та реєстрації юридичної особи для використання її із злочинною метою;

3. Сліди шахрайства з фінансовими ресурсами, що характеризують адміністративно-управлінську діяльність юридичної особи;

4. Сліди шахрайства з фінансовими ресурсами, які утворюються на стадії оформлення позики в банку;

5. Сліди, які вказують на підроблення документів, використаних при одержанні кредиту або пільг щодо оподаткування.

Обстановка вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами – це ті конкретні й специфічні об'єктивні умови, в яких відбувається суспільно небезпечне посягання.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.14

Ярослав Сергійович КОШІЛЬ,

курсант взводу ПМПФі-16-1

Університету Державної фіскальної служби України

Науковий керівник: старший викладач кафедри фінансових розслідувань факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції УДФСУ Л. В. Полуніна

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ ДОКАЗУВАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЙ, ОБІЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ

Кримінальне процесуальне доказування – це діяльність слідчого, прокурора, слідчого судді і суду, а також інших учасників кримінального провадження, яка здійснюється у визначеній законом процесуальній формі і спрямована на збирання, перевірку та оцінку доказів з метою встановлення обставин, що підлягають доказуванню. Зовнішніми структурними елементами кримінального процесуального доказування є відповідні етапи, що являють собою єдиний нерозривний процес: 1) отримання доказів; 2) використання доказів. Внутрішніми системоутворюючими структурними елементами кримінального процесуального доказування є: об'єкт, предмет, суб'єкт, мета, завдання, засоби, результат.

Початковим етапом доказування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України) у досудовому розслідуванні є отримання доказів, який розпочинається з моменту внесення відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до ЄРДР. Цей момент і є моментом реалізації слідчим своїх повноважень, передбачених чинним КПК України. Варто зазначити, що чинний КПК України надає законодавчу можливість слідчому отримувати докази до внесення відомостей до ЄРДР. Так, зокрема, ч. 3 ст. 214 КПК України передбачено, що огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР, що здійснюється негайно після завершення огляду. На етапі отримання доказів слідчий як суб'єкт доказування у досудовому розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: 1) здійснює пошук, вилучення, витребування фактичних даних і відомостей про їх джерела. Ними можуть бути: грошові кошти в національній чи іноземній валюті або майно, на які наносилася спеціальна хімічна речовина, та які були предметом неправомірної вигоди; документи фінансової чи бухгалтерської звітності, певні цивільні та господарські договори, які свідчать про факт одержання службовою особою неправомірної вигоди; ватні тампони із змивами з поверхні долонь рук службової особи, яка отримувала неправомірну вигоду, взірці спеціальної хімічної речовини, яка наносилася на предмети неправомірної вигоди; банківські документи про рух коштів на рахунках службової особи, яка одержувала неправомірну вигоду; розрахункові документи, касові ордери, товарні ярлики; накази, розпорядження, постанови, ухвали, інші документи службової

діяльності, які видавалися службовою особою за одержання неправомірної вигоди; мобільні телефони, комп'ютерна техніка, планшети, ноутбуки, флеш картки, компакт диски, інші технічні пристрої, які підтверджують факт одержання службовою особою неправомірної вигоди тощо; 2) перевіряє та оцінює отримані фактичні дані та відомості про їх джерела з точки зору допустимості, належності, достатності й достовірності; 3) надає цим фактичним даним процесуального статусу доказів; 4) розшукує службову особу, яка прийняла пропозицію, обіцянку або одержала неправомірну вигоду, та інших співучасників вчинення даного злочину.

Отже, можна зробити висновок, що враховуючи соціально-економічний стан нашої країни певні службові особи мають розуміння що завдяки своєму службовому становищу вони можуть отримати додатковий дохід. Одні виконують свою законну роботу але в найкоротший термін, інші ж окрім цього здійснюють незаконну діяльність, яка призводить до вчинення ще одного або декількох злочинів. Виходячи з вищесказаного основним у доказуванні корупційних злочинів є діяльність слідчого зі збирання доказів. Саме початковий етап розслідування дає змогу слідчому висунути слідчі версії та планувати подальше розслідування .

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Анна Олександрівна СМІРНОВА,

курсантка взводу ПМПФі-16-1

Університету Державної фіскальної служби України

Науковий керівник: старший викладач кафедри фінансових розслідувань факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції УДФСУ Л. В. Полуніна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ

Напрями розвитку криміналістики пов'язані з її завданнями в сучасних умовах. Завдання криміналістики визначаються її соціальною функцією – сприяти своїми прийомами, методами і засобами протидії злочинності.

Загальною метою криміналістики є сприяння правоохоронним органам у протидії злочинності, повне і своєчасне техніко-криміналістичне забезпечення та супровід розкриття, розслідування злочинів та запобігання, їх судового розгляду. Ця мета реалізується на основі всебічного використання досягнень сучасної науки і техніки.

Криміналістика являється динамічною наукою, тому повинна постійно знаходитися на вістрі науково-технічного прогресу інформаційного суспільства та творчо трансформувати його досягнення в практику протидії злочинності.

На сьогодні можна виділити такі науково-практичні напрями розвитку криміналістики:

- створення сучасних науково-технологічних комплексів, головним завданням яких є технічне забезпечення процесу розслідування злочинів;
- розробка комплексних методик розслідування окремих видів злочинів;

- впровадження нових судових експертиз (судово-фонетичної, судово-лінгвістичної, одорологічної, експертизи комп'ютерної техніки та програмних продуктів);

- перегляд окремих криміналістичних теорій та створення нових.

На сучасному етапі розвитку криміналістики актуальними моментами є поповнення криміналістичних обліків такими новими видами, як фіксація райдужної сітківки ока, відеокomp'ютерне розпізнавання людини за зображенням, рентгенограма тулуба.

Однією із напрямів розвитку криміналістики на сучасному етапі являється консолідація наукових зусиль, кооперація праці науковців. Для проведення досліджень нині потрібні комплексні програми та залучення чисельних колективів дослідників. Перспективним у цьому напрямі є підготовка колективних монографій, посібників, підручників тощо.

Таким чином, криміналістика безпосередньо не розкриває і не розслідує злочинів. Своїми науковими розробками і рекомендаціями, специфічними методами і засобами виявлення, фіксації, дослідження та використання інформації, вона сприяє підвищенню ефективності діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю і, тим самим, допомагає виконувати загальне завдання, що стоїть перед правоохоронними державними структурами.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.98

Вадим Вікторович СУЛИМА,

курсант взводу ПМПФі-16-1

Університету Державної фіскальної служби України

Науковий керівник: старший викладач кафедри фінансових розслідувань факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції УДФСУ Л. В. Полуніна

ПОНЯТТЯ ТАКТИЧНОГО РІШЕННЯ СЛІДЧОГО

Процес розслідування злочинів становить специфічну пізнавальну діяльність, здійснювану в рамках кримінального процесуального закону. Ця діяльність має ситуаційний характер, слідчий, приступаючи до доказування якогось факту обставини, передусім досліджує слідову картину події злочину, на основі якої у його свідомості виникають слідчі ситуації, вирішення котрих є метою пізнання. Вирішення (пізнання) кожної слідчої ситуації слідчий планує. Сукупність обраних сил і засобів для вирішення слідчої ситуації одержала назву тактичного рішення.

Тактичне рішення слідчого – це визначення мети тактичного впливу на слідчу ситуацію в цілому або на окремі її компоненти, на хід і результати процесу розслідування та його елементи, вибір методів, прийомів та засобів досягнення мети.

Тактичне рішення слідчого – це також і вольовий акт слідчого, який полягає у визначенні мети, а також засобів та способів її досягнення.

Будь-яке тактичне рішення слідчого має на меті здійснення впливу на певний об'єкт. Таким об'єктом може бути слідча ситуація в цілому або окремі її компоненти, матеріальні освіти (речі), люди тощо.

Ця мета тактичного рішення слідчого дозволяє віднести його до класу управлінських рішень, бо під науковим керівництвом розуміється свідоме, на достовірному знанні засноване систематичний вплив суб'єкта управління (керуючої підсистеми) на соціальний об'єкт (керовану підсистему) з метою забезпечення її ефективного функціонування і розвитку, досягнення поставленої мети.

Тактичні рішення слідчого як акти правозастосування характеризуються певними ознаками: виносяться уповноваженими на те державними органами, їх посадовими особами, присяжними у межах компетенції; висловлюють владне веління, змінюють, підтверджують, припиняють кримінальні процесуальні відносини, констатують наявність або відсутність матеріально-правових відносин; приймаються у встановленому порядку і виражаються у визначеній формі.

Тактичні рішення слідчого покликані забезпечити захист гарантованих Конституцією України прав і свобод людини та здійснення проголошеного Основним Законом України принципу верховенства права.

Тактичне рішення слідчого – це рішення про вплив на той чи інший об'єкт, причому про вплив, який також можна характеризувати як тактичне.

Під тактичним впливом слідчого слід розуміти будь-яке правомірне вплив на той чи інший об'єкт, що здійснюється за допомогою тактичних прийомів або на основі тактики використання інших криміналістичних засобів і методів – як власне криміналістичних, так і зобов'язаних своїм походженням суміжних галузей знання.

Таким об'єктом впливу може бути поведінка учасників слідчих дій, осіб, які протидіють розслідуванню тощо. Але все це, по суті, проміжні або безпосередні об'єкти впливу. В кінцевому рахунку, будь-яке тактичне рішення слідчого має на меті вплив на слідчу ситуацію, елементами якої і є об'єкти безпосереднього впливу.

Отже, тактичне рішення слідчого – це методичний засіб діяльності суб'єктів кримінального провадження, та прийняття й реалізація його повинні бути обмежені кримінальними процесуальними, етичними і моральними межами, тобто тактичне рішення слідчого повинно прийматися за певних умов, коли: сформована слідча ситуація вимагає від слідчого для свого вирішення застосування комплексного використання засобів криміналістичної техніки й тактики; зібрана криміналістична інформація для слідчого є достатньою для прийняття тактичного рішення; слідча ситуація забезпечує для слідчого реальне виконання ним прийнятого рішення.

Одержано 24.04.2020

*

**ПРЕДСТАВНИКИ
ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

УДК 343.43(4/9)

Тетяна Іванівна ЯМКОВА,

студентка 1 групи Львівського державного університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету ЛьвДУВС
кандидат юридичних наук С. В. Романцова*

**ПРИЧИНИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ АСПЕКТ**

Торгівля людьми є третім за поширенням злочином у світі, окрім торгівлі зброєю та наркотиками. Наразі, Україна перебуває на 49-й позиції зі 167 країн світу в рейтингу поширеності сучасного рабства, в умовах рабства живуть 301 тисяча людей у країні. Хоча, ст. 149 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року, передбачає покарання за торгівлю людьми, позбавлення волі від п'яти до п'ятнадцяти років, однак, українські суди не карають винних у торгівлі людьми ефективно, злочинці, зазвичай, навіть не отримують мінімального строку позбавлення волі.

Сучасні науковці виділяють основні причини торгівлі людьми, а саме: економічна нестабільність у державі та низький рівень життя населення, домашнє насильство, інші прояви гендерної нерівності, стереотипне сприйняття торгівлі людьми як проблеми, що «мене не торкнеться», оскільки «це стосується лише молодих жінок або тих, хто їде за кордон» тощо; недостатня поінформованість про ризики нелегального працевлаштування як в Україні, так і за кордоном; привабливість уявного кращого життя за кордоном та погана обізнаність українських громадян щодо реалій перебування за кордоном, можливих наслідків та алгоритму дій у випадку небажаних ситуацій; повільний розвиток державної системи захисту постраждалих; несистематична робота з профілактики торгівлі людьми.

Щодо зовнішніх причин торгівлі людьми, то серед них можна виділити такі: інтернаціоналізація тіньової економіки; попит на низькооплачувану працю; попит на неофіційну працю; брак можливостей легального працевлаштування за кордоном для громадян України; недосконалість законодавства та практик з протидії торгівлі людьми у деяких країнах світу, що дозволяє торгівцям людьми маніпулювати власною безкарністю і обмежує можливості допомогти жертвам; спрощення можливостей для подорожування.

До правових чинників відносять відсутність системи захисту потерпілих, недостатню захищеність українських громадян від рук торговців «живим товаром» та складний шлях доведення злочинної діяльності, збору доказів, документування злочину працівниками поліції.

Важливим чинником є наявність так званої соціальної мережі за кордоном. За даними дослідження Міжнародної організації праці, у більшості мігрантів

(як благополучних, так і жертв торгівлі людьми) за кордоном працює хтось із родичів, чи близьких друзів, що сприяє поінформованості про можливість працевлаштування там, значно полегшує процес виїзду. Найбільше ризикують стати потерпілими від торгівлі людьми ті, хто виїжджає в далеке зарубіжжя з метою нелегального працевлаштування через посередника, який бере на себе фінансування поїздки – оформлення візи і закордонного паспорта, придбання квитків, адже грошові витрати є додатковим мотиваційним фактором, який не дозволяє людям відмовитися від поїздки у разі виникнення сумніву у її безпеці, вони ж стають і причиною того, що мігранти не можуть добровільно залишити роботу, тому що мають повернути борги.

Важливими є психологічні чинники: кризовий стан, у якому знаходяться наші громадяни, призвів і до зменшення самозахисту, погіршення психологічного самопочуття людей. За принципом «уже гірше не буде» люди погоджуються на різні авантюрні пропозиції, навіть не думаючи про наслідки. Насильство в сім'ї також підштовхує до розриву родинних зв'язків.

З розвитком суспільства розвивається і торгівля людьми в Україні та світі, удосконалюються схеми, способи, форми. Однак, усунення хоча б внутрішніх причин торгівлі людьми в Україні зменшить кількість жертв цього злочину в рази.

Одержано 24.04.2020

*

ПРЕДСТАВНИКИ

ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

УДК 343.14

Марія Андріївна ТУРЧЕНКО,

студентка групи ЮП-44

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

*Науковий керівник: доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна*

кандидат юридичних наук, доцент О. О. Бондаренко

ПОКАЗАННЯ З ЧУЖИХ СЛІВ ЯК ДОКАЗ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Здійснення обвинувачення особи неможливе без наявності належних та допустимих доказів. Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) з поміж показань виділяє особливий вид доказів – показання з чужих слів (ст. 97 КПК). У залежності від правової системи та особливостей національного законодавства різні країни мають протилежні підходи до визнання чи невизнання їх доказом. Термін «показання з чужих слів» (англ. Hearsay) походить із англосаксонської правової системи.

Відповідно до ч. 1 ст. 97 КПК показаннями з чужих слів є висловлювання, здійснене в усній, письмовій або іншій формі, щодо певного факту, яке ґрунтується на поясненні іншої особи. З цього визначення можна виокремити наступні ознаки:

а) висловлювання. Законодавство не містить легального визначення цього поняття. Н.В. Карамішева надає таке визначення: «Висловлювання - це логіко-семантична категорія, що означає форму виразу думок і форму виразу знання, воно має певний зміст і, відповідно, може бути істинним або хибним». Загалом можна сказати, що «висловлювання» – це ті роз'яснення, які надаються свідком щодо обставин події;

б) форма усна, письмова або інша. Що розуміється під усною та письмовою формою - роз'яснень не потребує, при цьому важливим є відкритість такого переліку. На нашу думку, законодавець недоцільно залишив цей перелік відкритим. Так, у ч. 1 ст. 95 КПК у визначені терміну «показання» наявні лише дві класичні форми і відсутні розширення таких форм;

в) стосується певного факту (тобто обставин, що відбулися у реальній дійсності та мають значення для конкретного кримінального провадження);

г) ґрунтується на поясненні іншої особи. Саме ця ознака вирізняє показання з чужих слів серед усіх інших видів показань. Особа, яка надає відомості, не бачила і не могла бачити обставини події, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, але вона є обізнаною щодо відомостей, котрі передала їй інша особа, яка була безпосереднім очевидцем події.

Розглянемо поняття «hearsay», що застосовується у Великобританії, котре міститься у Criminal Justice Act 2003. Відповідно до ч. 1 ст. 114 Глави 2 Criminal Justice Act 2003 «hearsay - заява, зроблена не в усних свідченнях у провадженні, є прийнятною як доказ з будь-якого питання». Згідно з ч. 1 ст. 114 Глави 2 Criminal Justice Act 2003 такі показання є недопустими у кримінальному провадженні за винятком випадків: 1) якщо можливість їх прийнятності визначена законодавством, 2) коли загальноправова норма, котра робить їх прийнятними, міститься у ст. 118 Глави 2 Criminal Justice Act 2003, 3) за згодою всіх сторін у процесі, 4) коли суд визнає їх допустимість в інтересах справедливості.

З питання допустимості показань з чужих слів Європейський суд з прав людини надає досить різні роз'яснення. Так, у п. 55 рішення у справі «Корнев і Карпенко проти України» (заява № 17444/04) від 21.10.2010 р. суд визначив, «що якщо засудження виключно або вирішальною мірою ґрунтується на показаннях особи, допитати яку чи домогтися допиту якої підсудний не мав можливості ані під час досудового слідства, ані під час судового розгляду, права захисту виявляються обмеженими в тій мірі, що є несумісною з гарантіями, передбаченими статтею 6 Конвенції ». При цьому у справі «Аль-Хавайа та Тахері проти Сполученого Королівства» - (№ 26766/05 та № 22228/06) ЄСПЛ визначає, що судження, яке ґрунтувалося виключно або вирішальною мірою на твердженнях свідка, відсутнього у суді, якого обвинувачений не мав можливості допитати під час слідства або під час судового розгляду, як правило, вважалося несумісним з вимогами справедливості відповідно до ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод («єдиного або вирішального правила»). Однак, Суд вважав, що це правило не було абсолютним і не повинно було застосовуватися у спосіб, який не враховував обставини, ігнорувати специфіку конкретної правової системи. Відповідно, навіть якщо показання з чужих слів були єдиними чи вирішальними доказами проти підсудно-

го, то їх прийняття як доказ не призвело до автоматичного порушення п. 1 ст. 6 Конвенції.

Отже, слід констатувати головну відмінність між існуючими підходами до допустимості показань із чужих слів. Так, в кримінальному процесуальному законодавстві України показання з чужих слів є допустимим доказом незалежно від можливості допитати особу, якщо такі показання є допустимим доказом згідно з іншими правилами допустимості доказів. Для країн англосаксонської системи права притаманний інший підхід - показання з чужих слів є виключенням, а не загальним правилом.

Одержано 24.04.2020

*

СЕКЦІЯ 6.
ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД. СПЕЦТЕХНІКА.
ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА. ВОГНЕВА ТА СПЕЦІАЛЬНА
ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА.
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.
СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ТА КОМПЛЕКСІВ ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ
ІНФОРМАЦІЇ

НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗКРИТТЯ
ЗЛОЧИНІВ
ФАКУЛЬТЕТУ № 2

УДК 343.985.

Вадим Андрійович ДОСАЄВ,

курсант групи Ф2-17-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової

діяльності та розкриття злочинів факультету № 2

кандидат юридичних наук І. І. Шинкаренко

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ
У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Злочини у сфері обігу наркотичних засобів в Україні характеризується значним збільшенням в обороті наркотичних засобів і психотропних речовин. Аналізуючи ситуацію у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів встановлено, що за останні три роки в стані наркотичного сп'яніння особами вчинено 11141 злочинів, з них особливо тяжких – 717, тяжких – 3 201, середньої тяжкості – 6 124, невеликої тяжкості – 1 099. Серед скоєних злочинів: 143 – умисних вбивства, 126 – умисних тяжких тілесних ушкоджень, 937 – грабежів, 157 – розбоїв, 837 – крадіжок, 150 – порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані наркотичного сп'яніння, у тому числі 18, що спричинило смерть потерпілого, зазначене суттєво актуалізує постійне вивчення особливості зазначеної злочинної діяльності.

Виходячи з означеного особливого значення набуває визначення оперативно-розшукової у сфері обігу наркотичних засобів, як однієї з основоположних категорій ОРД, що дозволяє зрозуміти як саму сутність певного злочину з точки зору теорії та практики ОРД, так і постійно розробляти й удосконалю-

вати в теорії ОРД наявні ОРЗ їх виявлення, запобігання і викриття, а також тактики їх ефективного застосування відповідно до оперативної ситуації.

Одне із проблемних питань протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів – це процес виявлення і розпізнання ознак злочинних дій та способів учинення правопорушень під час незаконного обігу наркотиків. Найважливішими ознаками злочинів є: стан, структура та динаміка зазначених злочинів; спосіб підготовки, вчинення та приховування; вивчає ті аспекти злочинності, інформація про які необхідна для науково обґрунтованих, ефективних заходів організації і тактики застосування оперативно-розшукових сил і засобів у боротьбі зі злочинністю.

У результаті дослідження наукових джерел (Алексєєв О. О., Бурда С. Я.; Гарасим П. С., Кісілюк Е. М, Созанський Т. І.) та практичної діяльності встановлено, що оперативним підрозділам НПУ у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів необхідно враховувати такі чинники: постійне зниження віку осіб, які вживають та розповсюджують наркотики (17,3%); розширення індивідуального виробництва й отримання закордонних сучасних наркотичних засобів (33,2%); удосконалення способів вчинення злочинів та виготовлення наркотичних засобів українського походження (45,8%); корисливий мотив – перетворення наркобізнесу на промисел (56,7%); міждержавний та міжнародний характер організованих злочинних груп і злочинних організацій (транснаціональний характер наркобізнесу) (33,4%); корумпованість наркобізнесу з державними та правоохоронними органами (45,4%); висока конспіративність вчинення наркозлочинів та їх латентність, оскільки наркозлочинність важко контролювана й не піддається реальному обліку (88,3%); використання вітчизняної та світової фінансової системи для «відмивання» коштів від незаконного обігу наркотичних засобів та проникнення наркокоштів у національну (тіньову) економіку (35,9%), використання наркобізнесом глобальної мережі Інтернет (91,2%).

Оперативно-розшукова характеристика злочинів у сфері обігу наркотичних засобів вдосконалює володіння необхідними знаннями практичних працівників з метою визначення тактики виявлення і припинення злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, вміти ефективно використовувати сили, засоби й заходи оперативно-розшукової діяльності, забезпечувати взаємодію всіх служб та державних органів і громадських організацій з метою протидії поширенню наркоманії

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.43

Ірина Олексіївна ЖАРКОВА,

курсантка групи Ф2-17-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС*

кандидат юридичних наук І. І. Шинкаренко

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ УМИСНИХ УБИВСТВ ІЗ КОРИСЛИВИХ МОТИВІВ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НПУ

Упродовж багатьох років криміногенна ситуація із поширенням умисних вбивств із корисливих мотивів залишається складною. За статистичними даними МВС і Генеральної прокуратури України, за період 2002–2018 рр. зареєстровано 2 827 вбивств із корисливих мотивів і виявлено 3 765 осіб, які їх вчинили. У структурі кваліфікованих видів умисних вбивств ці злочини посідають перше місце (25,7 %), до того ж понад 65 % вбивств із корисливих мотивів вчиняються у співучасті. Окремо слід відмітити, що наразі з 2014 року відмічається постійна стійка тенденція збільшення щорічної кількості умисних вбивств із корисливих мотивів, що вчиняються із застосуванням вогнепальної зброї.

Слід зазначити, що своєчасно реагування на підготовку до вчинення умисних вбивств із корисливих мотивів, навіть коли у оперативного підрозділу є попередня інформація, вкрай проблематично, оскільки на підготовку та реалізацію злочину замовник або організатор спрямовує конкретно підібрані сили та засоби, направлені проти конкретної особи максимально конспіруючи їх. Крім того, існують різноманітні способи дезорієнтації оперативних підрозділів з метою відволікання та направлення уваги в інший бік, що пов'язано з обізнаністю злочинців щодо особливостей оперативно-розшукової діяльності.

Використання заходів оперативного ініціативного пошуку у протидії умисним вбивствам із корисливих мотивів є малоефективним, а навпаки, час на їхнє застосування оперативним підрозділом може дати можливість злочинцям реалізувати задумане. Винятком є негласні позаштатних працівників, що можуть своєчасно отримати достовірну інформацію підготовку до вчинення злочину, що дозволить оперативному підрозділу своєчасно зреагувати та організувати слухне використання сил, засобів та заходів оперативно-розшукової діяльності для попередження. При отриманні фактичних даних щодо готування зазначеного злочину та причетних до нього осіб оперативному підрозділу необхідно звернутися до органу досудового розслідування, щоб закріпити за оперативно-розшуковою справою конкретного слідчого з метою визначення моменту реалізації матеріалів та визначення подальшого алгоритму застосування сил та засобів процесуального характеру. Стаття 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачено, що у разі встановлення під час проведення оперативно-розшукових заходів фактичних даних, що свідчать про ознаки злочину в діяннях окремих осіб та груп, але якщо їх припинення може негативно вплинути на результати проведення таких заходів, керівник

оперативного підрозділу інформує про це керівника органу досудового розслідування та прокурора і лише після закінчення їх проведення складається спільний план реалізації результатів оперативно-розшукової діяльності.

Виходячи з означеного слід зазначити, ефективність виявлення умисних вбивств із корисливих мотивів оперативними підрозділами є досить проблемним питанням та насамперед пов'язано з компетентністю працівників оперативних підрозділів та їх своєчасним реагуванням на зміну оперативної обстановки.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 343.43

Галина Андріївна ФІЛОНЧУК,

курсантка групи Ф2-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2

кандидат юридичних наук І. І. Шинкаренко

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ

Одним із найбільш небезпечних видів транснаціонального злочинного бізнесу, що жорстко порушує права та свободи особи, є торгівля людьми. Аналіз проведений експертами Організації Об'єднаних Націй показав, що ця категорія злочинів посідає третє місце за рівнем прибутковості після торгівлі зброєю та наркотичними речовинами. Як слушно відмітив А. М. Волошук, торгівля людьми – це злочинна діяльність «високого прибутку та невеликого ризику», яка руйнує життя жертв, а іноді позбавляє їх життя.

В наш час дуже важко здійснювати заходи спрямовані на протидію торгівлі людьми шляхом застосування давно всім відомими методами. Для забезпечення ефективної боротьби з даним злочином необхідно запроваджувати нові методи розкриття злочинного діяння із використанням інформаційних технологій, спеціалізованого програмного забезпечення із залученням вузькопрофільних фахівців-аналітиків.

Дана тема тісно пов'язана з необхідністю в сучасних умовах здійснювати гідне оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження, необхідністю вдосконалення взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Вивчивши наукові здобутки І. А. Грабазія, О. О. Деревягіна, В. І. Дубіни, Д. Б. Санакоєва та інших ми дійшли висновку, що основними завданнями оперативно-розшукового супроводження кримінального провадження, щодо злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми, є: встановлення всіх осіб, причетних до протиправної діяльності, виявлення всіх епізодів злочинної діяльності, раніше невідомих слідству, включаючи осіб, які потерпіли від експлуатації у минулому, використання оперативно-розшукових сил, засобів і методів у цілях пошуку слідів злочинної діяльності та встановлення способів їх приховування, пошук нових джерел інформації, встановлення потерпілих та свідків;

встановлення місця зберігання коштів, отриманих від торгівлі людьми, шляхів та способів їх відмивання, визначення ролі кожного члена організованого злочинного угруповання, збір інформації, яка характеризує розроблюваних осіб як окремих членів угруповання, норми їх поведінки, взаємовідносини, конфлікти та інше, визначення оптимального часу проведення слідчих дій, оцінка та перевірка достовірності матеріалів, що знаходяться в розпорядженні слідства, особливо тих, які представлені у своє виправдання підозрюваними, а також свідками та потерпілими, чия добросовісність викликає сумніви; запобігання ухилення від слідства та суду, розшук обвинувачених, які ухиляються, встановлення намірів розроблюваних осіб та їх зв'язків з протидії слідству та їх нейтралізація, захист потерпілих, свідків та інших учасників кримінального процесу на всіх стадіях.

Успішне попередження, своєчасне виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснення профілактики правопорушень, розслідування злочинів у сфері протидії торгівлі людьми значною мірою залежить від постійного вдосконалення професійної майстерності працівників поліції, використання зарубіжного досвіду зазначеної діяльності та від оволодіння ними науковими методами протидії злочинності. Неабияке значення має розробка оперативно-розшуковою тактики та методики розслідування злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, а також впровадження в оперативно-розшукову та слідчу практику науково обґрунтованих, ефективних рекомендацій щодо розслідування злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми.

Одержано 24.04.2020

*

СЕКЦІЯ 7. СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

НАУКОВИЙ ГУРТОК

КАФЕДРИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ № 6

УДК 331.5

Наталія Сергіївна ВАСИЛЕНКО,

студентка групи ПД-19-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС доктор економічних наук М. А. Садиков

МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ

Загалом існує два способи визначення кількості безробітних. Дані, визначені за першим (офіційним) способом, наведені вище. Це відомості державних центрів зайнятості про громадян працездатного віку, які зареєстровані як такі, що шукають роботу. За даними МОП, кількість безробітних становить близько 15%. Проте чи дійсно ці громадянини мають засобів для існування, як це передбачено законодавством? Звичайно, мають, інакше вони зареєструвалися б у центрів зайнятості, щоб одержувати допомогу по безробіттю.

Як би центри зайнятості послабили вимоги, згідно з якими надається статус безробітного та виплачується допомога (зокрема, обов'язкове відвідування центру зайнятості не 1 раз на тиждень, а 1 раз на рік), то дані центрів зайнятості збіглися б з розрахунками МОП.

Перелік так званих неофіційних безробітних формується за рахунок:

- громадян, зайнятих у тіньовому секторі економіки;
- громадян, зайнятих на присадибних сільськогосподарських ділянках;
- повнолітніх працездатних громадян, які перебувають на утриманні (батьків, чоловіка, дружини тощо);
- алкоголіки, наркомани, особи без певного місця проживання;
- особи, які нелегально чинапів легально виїхали на заробітки до інших країн;
- кримінальні елементи: торговці наркотиками, рекетири тощо.

Рівень безробіття (за методологією МОП) – відношення (у відсотках) кількості безробітних віком 15–70 років до економічно активного населення (робочої сили) зазначеного віку або відповідної соціально-демографічної групи.

Зареєстровані безробітні згідно з чинним законодавством – це особи працездатного віку, які зареєстровані у територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції як безробітні і готові та здатні приступити до роботи. Рівень зареєстрованого безробіття визначають як відношення кількості

zareєстрованих безробітних до середньорічної кількості населення працездатного віку. Найбільше можливостей для працевлаштування є на малих приватних підприємствах.

Першим фактором, який заважає влаштуватись на роботу до приватного підприємства, є психологічний.

Другий фактор – податковий. Фізичним особам, платникам єдиного податку, не вигідно наймати робітника на законних підставах. Для вирішення цієї проблеми необхідно надати податкові пільги приватним підприємцям – платникам єдиного податку.

Третій фактор – обмеженість ринку збуту, зумовлена ПДВ, яка особливо впливає на виробників товарів народного споживання. Найдоцільніше було б змінити схему оподаткування, проте цей фактор потребує ґрунтовніших наукових досліджень. В основному він впливає на підприємців, які займаються виготовленням товарів народного споживання.

Четвертий фактор – правова незахищеність робітника і роботодавця одне від одного, як наслідок неправильної побудови трудового контракту за формою чинного законодавства. Ця проблема усувається внесенням змін у трудовий договір.

Вирішити проблему безробіття можна залученням безробітних до підприємницької діяльності.

Офіційно безробітні громадяни, які не мають офіційної роботи, але мають інші джерела заробітку, не сплачують податки, а іноді й стоять на обліку в центрі зайнятості.

Особливої уваги з боку держави потребують інваліди, жінки, які мають дітей віком до 6 років, батьки багатодітних сімей. Тому приватним підприємцям, які мають таких працівників, необхідно надати пільги з оподаткування цих громадян.

Молоді спеціалісти становлять особливу категорію. Це особи, які:

- 1) закінчили навчання у ВНЗ;
- 2) закінчили навчання у середніх спеціальних навчальних закладах;
- 3) перебувають на обліку в центрі зайнятості і пройшли перепідготовку за іншою спеціальністю.

Вирішенням проблем молодих спеціалістів повинні разом займатися ВНЗ і держава: надавати певні пільги підприємствам, де працюють ці спеціалісти, кожен ВНЗ повинен рекламувати своїх випускників. Для підвищення конкурентоспроможності майбутніх спеціалістів на економічних, фінансових та лінгвістичних спеціальностях як обов'язкову дисципліну необхідно запровадити оволодіння навичками керування легковим автомобілем.

Висновки: Отже, впроваджуючи запропоновані заходи, ми можемо досягнути зменшення рівня безробіття, збільшення кількості працевлаштованого населення і, як наслідок, загального покращення економічної і соціальної ситуації у країні.

Необхідно також сприяти самозайнятості населення, залучати населення до підприємницької діяльності, видавати патенти, які б давали право громадянам

надавати різні послуги. Найголовнішою рушійною силою у здійсненні запропонованих заходів буде проведення пенсійної реформи.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 331.56.57(477)

Олександра Олександрівна ГОРІЛОВА,

студентка групи ФБС-18-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

доктор економічних наук М. А. Садиков

ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Досягнення високого рівня зайнятості населення є однією з основних цілей макроекономічної політики держави. Безробіття є негативним соціально-економічним явищем, оскільки зумовлює скорочення купівельної спроможності населення країни, зменшує кількість платників податків та призводить до виникнення додаткових витрат на підтримку безробітних, а також безробіття є однією з причин міграції робочої сили.

Згідно ЗУ «Про зайнятість населення», безробітними вважають працездатних громадян працездатного віку, які через незалежні від них причини не мають заробітку і трудового доходу, зареєстровані у Державній службі зайнятості населення як особи, що шукають роботу. Вони спроможні і готові працювати, але не отримують від служби зайнятості належної роботи, тобто роботи, яка відповідає їх професійній підготовці, стажу, досвіду та ін. Безробітними не вважаються люди, які двічі відмовились від запропонованої роботи та особи, які отримують пенсію.

Виділяють такі основні причини виникнення процесу безробіття в Україні:

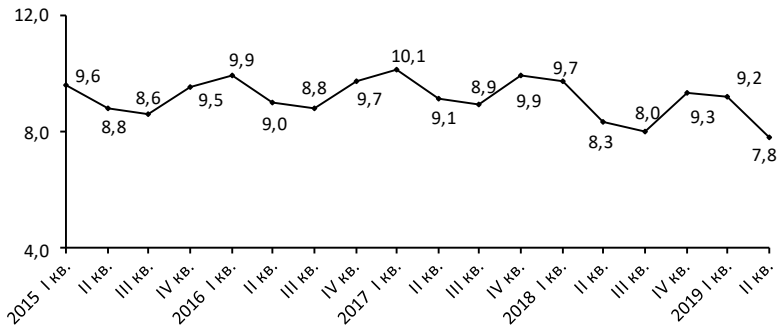
1. Міграція робочої сили; 2. спад в економіці країни і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу; 3. структурні зрушення в економіці; 4. нерегулярна або взагалі відсутня виплата заробітної плати; 5. обмеження кількості робочих місць; 6. важкі умови праці та інші.

Для українського суспільства проблема безробіття продовжує залишатися гострою. Вагомий внесок до формування безробіття в Україні здійснює прихована його форма, тобто небажання чи неможливість значної частини безробітних осіб працездатного віку реєструватися в службах зайнятості. Саме тому офіційні показники Державної служби зайнятості населення є дещо умовними.

За результатами обстеження робочої сили кількість зайнятого населення у віці 15 років і старше у II кварталі 2019р. становила 16,8 млн. осіб, а у віці 15–70 років – 16,7 млн. осіб. Кількість безробітного населення віком 15 років і старше та у віці 15–70 років складала по 1,4 млн. осіб.

У II кварталі 2019р. рівень зайнятості населення віком 15 років і старше становив 52,2%, а серед населення віком 15–70 років – 58,6%. Рівень безробіття серед робочої сили віком 15 років і старше склав 7,7%, а серед осіб віком 15–70 років – 7,8%.

Рівень безробіття населення віком 15–70 років (%)

**Робоча сила за статтю та місцем проживання
в II кварталі 2019 року**

	Усе населення	Жінки	Чоловіки	Міські поселення	Сільські місцеві
Робоча сила у віці 15 років і старше - усього, тис.осіб	18225,3	8711,1	9514,2	12496,6	5728,7
з неї : 15-70 років	18120,6	8652,8	9467,8	12440,3	5680,3
працездатного віку	17401,5	8278,9	9122,6	11970,1	5431,4
Зайняте населення, у віці 15 років і старше - усього, тис.осіб	16814,4	8072,2	8742,2	11542,7	5271,7
з нього: 15-70 років	16709,7	8013,9	8695,8	11486,4	5223,3
працездатного віку	15991,6	7640,8	8350,8	11017,2	4974,4
Безробітне населення (за методологією МОП), у віці	1410,9	638,9	772,0	953,9	457,0

Закінчення табл.

1	2	3	4	5	6
15 років і старше - усього, тис.осіб					
З нього: 15-70 років	1410,9	638,9	772,0	953,9	457,0
працездатного віку	1409,9	638,1	771,8	952,9	457,0
Рівень участі населення в робочій силі, у % до відповідної вікової групи					
15 років і старше	56,5	49,6	64,9	57,9	53,8
15-70 років	63,6	57,8	70,0	64,4	61,8
Працездатного віку	74,1	69,2	79,2	75,5	71,1
Рівень зайнятості, у % вікової групи					
15 років і старше	52,2	45,9	59,6	53,4	49,5
15-70 років	58,6	53,5	64,3	59,5	56,8
працездатного віку	68,1	63,8	72,5	69,5	65,1
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % вікової групи					
15 років і старше	7,7	7,3	8,1	7,6	8,0
15-70 років	7,8	7,4	8,2	7,7	8,0
працездатного віку	8,1	7,7	8,5	8,0	8,4

Саме безробіття є головною причиною міграції робочої сили в Україні (5 млн. українців-заробітчан у країнах Заходу). На сьогоднішній день, на жаль, наша держава відома у світі як джерело постачання дешевої робочої сили.

Але трудову міграцію українців скоріше можна назвати вимушеною, що є характерним для перехідного типу економіки. Попри всі негативні наслідки, безробіття має й позитивні свої сторони: підвищення соціальної цінності

робочого місця; збільшення особистого вільного часу та свободи вибору місця роботи; стимулювання підвищення інтенсивності і продуктивності праці; можливість для безробітного використати перерву в зайнятості для перенавчання, підвищення рівня освіти.

Отже, високий рівень безробіття - це проблема, яку потрібно вирішувати і яка потребує глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій, які можуть використовуватися для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на забезпечення продуктивної зайнятості економічно активного населення країни, зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 351:330.322:340(477)

Владислав Вікторович КЛИМЧУК,

студент групи ПЗ-ДСР-19-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

доктор юридичних наук, професор О. П. Гетманець

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

В умовах побудови в Україні демократичної, соціальної і правової держави виникає необхідність створення нового дієвого та ефективного правового механізму фінансування соціальних потреб та розвитку виробництва, зокрема шляхом отримання іноземних інвестицій. Початок реформ, націлених на пошук нових засобів фінансування регіонів в умовах децентралізації публічного управління, поставили перед державою ряд питань, серед яких наповнення бюджетів всіх рівнів достатніми фінансовими ресурсами.

Вчені пропонують різні шляхи вирішення проблеми фінансування регіонів, враховуючи наявні чинники. Так, І.Л. Райнін, визначив, що в умовах соціально-економічної та політичної ситуації, що склалася в країні, реформування фінансової системи ускладняється проведенням антитерористичної операції, низьким рівнем довіри громадян до органів публічної влади, тощо. Подолання вищенаведених проблем можливе за умови комплексного та стратегічного підходу до їх вирішення.

Особливо актуальним в умовах сьогодення є інвестиційна діяльність, як один із пріоритетних засобів забезпечення економічного зростання. Тому важливого значення набуває питання правового регулювання державної інвестиційної політики, оскільки від ефективності використання залучених коштів залежить добробут та економічний розвиток України.

За загальною практикою міжнародних економічних відносин інвестиційні ресурси, в першу чергу, спрямовуються в ті країни, де вони мають максимальну віддачу. За даними Головного управління статистики у Харківській області, у 2019 р. в економіку області іноземними інвесторами вкладено 39,7 млн. дол.

США та вилучено 9,6 млн. дол. прямих інвестицій (акціонерного капіталу). З країн ЄС вкладено 497,2 млн.дол. інвестицій, з інших країн світу – 169,2 млн.дол. Інвестиції надійшли із 64 країн світу, на них припадає 89,2% загального обсягу прямих інвестицій. Прямі інвестиції з області здійснено до 10 країн світу. Таким чином, можливо цілком впевнено сказати що Харківщина лідирує серед регіонів України по залученню іноземних інвестицій, які в свою чергу сприяють економічному зростанню регіону в умовах війни та економічної кризи.

Особливістю вітчизняного інвестиційного законодавства є те, що інвестування регулюються нормами адміністративного, господарського, фінансового, цивільного законодавства тощо, а також підкріплені нормативно-правовими актами про підприємницьку діяльність, приватизацію, цінні папери та фондовий ринок. Отже на цей час відсутня систематизована нормативно-правова база регулювання іноземних інвестицій. Оскільки фінансування регіонів за рахунок залучення інвестицій покладається на суб'єктів, які наділені відповідними правами і обов'язками в сфері інвестування, доцільно систематизувати адміністративно-правові акти, які регулюють іноземне інвестування і розробити закон про інвестиційну діяльність.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 336.7(477)

Вікторія Вікторівна РОДІЧЕВА,

студентка групи ПД-19-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

доктор економічних наук М. А. Садиков

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ГРОШОВОЇ ОДИНИЦІ УКРАЇНИ

Власна грошова одиниця є головною ознакою державності. Для України національна грошова одиниця – віками омріяна, багатьма поколіннями виплекана ідея, що уособлює жадану незалежність, самоутвердження нації. Перші ознаки грошового обігу на території Східної Європи з'явилися у VIII столітті. До того наші далекі пращури не надто переймалися проблемами розрахунків, купуючи товари як у земляків, так і у заїжджих негоціантів. Усі дари природи використовувалися як еквівалент вартості. Аж поки на ранньофеодальну давньоруську державу не вплинула цивілізація Близького Сходу. Саме звідти і прийшло до давніх слов'ян поняття "гроші", а точніше, срібні дирхеми. Грошова інтервенція поступово почала витіснити з ринку товарну форму оплати. На слов'янські землі арабські монети потрапляли двома основними торговими шляхами: південним (хозарським) – Дінцем до Чернігівської землі і далі на Київ, звідти – на північ і південь, та північним – зі столиці волзьких болгар річкою Окою на Київ.

Вже за часів Київської Русі виникла необхідність у власних грошах. Перші грошові знаки почали карбувати при дворі князя Володимира Святославовича,

які називали златниками, дещо пізніше виникли і срібляники. Але через низьку якість металу гроші не виправдали покладених на них сподівань. Златники і срібляники карбували протягом 25-30 років. До речі, населення чомусь було не захваті від такого способу розраховуватися. Але попри це випуск цих грошових знаків був знаменним. Вони символізували суверенність давньоруської держави. власне монетне господарство Київської Русі, так і не ставши на ноги, почало занепадати. Літописні свідчення донесли до нас назви грошей: куна, ногата, резана, вевериця, – аж поки всі ці поняття не склалися в єдине слово – гривня. З кінця XI століття вона забезпечується зливками срібла, або так званими монетними гривнями. Гроші були не лише розрахунковою одиницею, а й засобом накопичення.

Є припущення, що назва "гривня" походить від прикраси (гривни), яку виготовляли із заліза, бронзи, срібла, рідше із золота і яка мала форму обруча. Зазвичай його носили на шиї (на "загровку"). Гривна вважалася предметом розкоші, і тому дозволити собі її мати могли люди високого достатку, причому обох статей: прикрасу полюбили як чоловіки, так і жінки. От чому гривна була відмінною ознакою князівської дружини, свідчила про приналежність до вищої знаті.

Була ще чернігівська гривня, що пропорціями нагадувала київську, що, правда, була важчою за неї. Безперечно, що такі зливки-важковики вирізнялися не лише солідною вагою, а й були недоступні для бідних людей через високу цінність. Дещо пізніше монети знову не з'явилися в обігу. Монетний ренесанс розпочався у другій половині XIV століття. Цьому процесові сприяв розвиток зовнішніх і внутрішніх ринкових відносин, стабільність яких мала забезпечуватися власною грошовою одиницею. Про гривню ж не згадували до 1918 року, коли Україна намагалася втілити ідею створення національної валюти. Та спроба виявилася невдалою.

Історична назва "гривня" повернулася в Україну у вересні 1996 року – в цьому ж році здійснили грошову реформу та увели в обіг національну грошову одиницю. Українська держава узялася розробляти власні банкноти ще за п'ять місяців до розпаду СРСР. Разом із урядовцями першими, хто своїм талантом прилучився до ідеї, були провідні київські художники: народний художник України О. Данченко, заслужені діячі мистецтв України В. Юришин, С. Якутович і В. Лопата. Для добору осіб зображених на купюрах грошей було витрачено не мало сил, часу, енергії, адже для будь-якої країни це є важливим елементом. Протягом 15 днів від 2 до 16 вересня 1996 року в готівковому обігу використовувались як гривні, так і карбованці, з поступовим вилученням останніх.

У 2008 р. Українська гривня стала королевою краси, серед інших валют на «конкурсі краси». Обійшовши інших 50 «конкуренток» зі всього світу. Змагання відбувалося не лише у красі, а й у міцності, банківському забезпеченні та платоспроможності.

Гривня за роки свого існування пережила два важких періоди, внаслідок яких українська нацвалюта дешевшала вдвічі. Після кризи 1998 року, коли курс рубля обвалився ушестеро, гривня також постраждала, адже з 2 гривень за долар влітку 1998 року виросла до 4 гривень за долар на початку 1999 року.

Отже, українські гривні - не тільки грошові знаки, а й насамперед наша історія, яка нагадує нам про збережений патріотизм українського народу. Незважаючи на всі чинники, що могли підірвати його чи знищити. Українська гривня пройшла немалий, тернистий та складний шлях, тому варто пам'ятати про її перші стадії виникнення та становлення на нашій Батьківщині.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 364.01:364.13

Асмiк Гарегiнiвна ХАЧАТРЯН,

студентка групи ПД-19-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

доктор економічних наук М. А. Садиков

ПОЛІТИКА БЕЗРОБІТТЯ ТА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА

Визначення міжнародної організації праці (МОП) свідчить про те що, , безробіття - не проста відсутність роботи, це також і соціальна катастрофа, що робить могутній і руйнівний вплив на людей. Це явище позначається на економічному, соціальному і психологічному стані людей. І хоча безробіття може виявитися творчим, мобілізуючим волю випробуванням, більшість пройшли через це говорить, що пережили відчай, безсилля і розгубленість, особливо якщо були без роботи довше, ніж декілька тижнів.

На сьогоднішній день однією з корінних соціально-економічних проблем в економіці країни є безробіття. Глобальна економічна криза викликала збільшення чисельності безробітних в усьому світі, спричиняючи соціальну напруженість та політичну нестабільність. Тому у сучасних умовах питання безробіття для України є дуже актуальним. Англійський економіст Дж .Кейнс визначав безробіття як соціальне економічне явище, яке виникає внаслідок деформації ринку праці, коли пропозиція робочої сили є меншою за попит на неї.

Безробіття несе негативний вплив як в економічному так і соціальному плані, адже зростання цього показника створює цілу низку проблем:

1. Скорочення обсягів виробництва валового національного продукту;
2. Зниження податкових надходжень до державного бюджету;
3. Зростання витрат на соціальну допомогу безробітним;
4. Знецінення наслідків навчання;
5. Масова дискваліфікація;
6. Посилення соціальної напруженості;
7. Зниження трудової активності;

Згідно із законом, кожна людина, яка втратила роботу, має право на державну компенсацію у вигляді допомоги по безробіттю. Однак не всі знають, як зареєструватися в Центрі зайнятості та отримати допомогу по безробіттю.

Отримати допомогу по безробіттю має право тільки ті громадяни, які отримали офіційний статус безробітного. А для отримання офіційного статусу безробіття, треба встати на облік в центр зайнятості.

Згідно з українським законодавством загальна тривалість виплати допомоги по безробіттю не може перевищувати 360 календарних днів протягом двох років. Однак, існує ряд нюансів (зокрема стаття звільнення), які впливають на тривалість надання фінансової допомоги безробітним.

Мінімальна сума допомоги по безробіттю в Україні в 2019 році складає 610 гривень.

У мінімальному розмірі допомогу виплачується тим, хто за останній календарний рік має страховий стаж менше шести місяців або звільнений з останньої роботи з підстав.

Висновки з цього дослідження такі, аналізуючи сучасний стан безробіття, визначено, що проблема безробіття є ключовим питанням у ринковій економіці, і якщо його не вирішувати, то неможливо налагодити ефективну діяльність економіки і рівень безробіття буде зростати. Можна виділити основні напрями його подолання: підвищення добробуту за рахунок особистого трудового внеску, підприємництва та ділової активності; надання відповідної допомоги по безробіттю, збереження робочих місць та перепідготовка осіб, які втратили роботу; проведення ґрунтовної пенсійної реформи; сприяння всебічному державному захисту інтелектуального потенціалу суспільства; проведення спеціальних ярмарків праці для навчальних закладів з метою працевлаштування випускників; розширення досвіду організації зустрічей із роботодавцями та колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес; посилення координації міжнародної діяльності в частині інформаційного обміну з питань зайнятості; забезпечення стабільного фінансування та державної підтримки розвитку духовної сфери, освіти, науки і культури. Пожвавлення економічної діяльності, збільшення обсягів інвестиційних вкладень у розвиток малого підприємництва позитивно впливатимуть на створення нових робочих місць і сприятимуть зростанню рівня зайнятості населення. Більш ефективному використанню наявних та створенню додаткових робочих місць сприятиме впровадження нового для України стандарту – мінімальної погодинної заробітної плати. Матиме позитивний вплив стратегія формування державного замовлення на підготовку кадрів для галузей економіки.

На мою думку, соціальна допомога замало дає гроші, адже за такі гроші яка отримує людина, вона не може купити, наприклад ліків чи продукти харчування або навіть квартиру заплатити.

Отже, на мою думку для вирішення проблем безробіття треба докорінно змінювати політику зайнятості. Не можна сьогодні пасивно стримувати безробіття. Тільки цілеспрямоване активне підвищення рівня зайнятості населення на діючих і на знову створюваних високоефективних робочих місцях допоможе вивести економіку з глухого кута, дати простір розвитку ринкових і соціальних перспектив. Тому дослідження цього питання є основним у пошуку шляхів поліпшення подолання безробіття. Необхідністю сьогодення є залучення більше молоді, так як саме вона володіє новітніми технологіями на сучасному рівні; має завжди цікаві ідеї, які зможуть підняти економіку на новий рівень.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 349.6(477):622.279

Аліна Русланівна ХУТОРНА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук О. М. Шуміло

ЕНЕРГЕТИЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЧИ ЕКОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ УКРАЇНИ? (ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИДОБУВАННЯ СЛАНЦЕВИХ ГАЗІВ ШЛЯХОМ ФРЕКІНГУ)

Актуальністю даної теми є те, що представники видобувної галузі приховують реальні недоліки фрекінгу, при застосуванні якого існує пряма загроза забруднення: атмосферного повітря, ґрунтових та поверхневих вод, земель, і в кінцевому рахунку небезпеку для здоров'я людини. Слід мати на увазі і обмеження прав власників земель с.-г. призначення, адже законодавство України передбачає можливість відчуження земель із мотивів суспільної необхідності, а саме – потреб нафтогазової промисловості.

Під фрекінгом розуміють метод видобування природного газу, що міститься в щільній гірській породі (сланцевий газ). У пробурену свердловину під тиском закачують десятки тисяч кубічних метрів води разом із піском та хімікатами, гірська порода тріскається і молекули газу вивільняються. Рідина, що залишилась в землі після гідророзриву, або була закачана під землю для утилізації, може неконтрольовано мігрувати до підземних запасів питної води.

Виходячи із конституційного права територіальних громад, самостійно вирішувати будь-яке питання місцевого значення, що передбачено ст. 140 Конституції України, визначення повноважень та функцій територіальних громад Конституцією України та статутами громад на основі ст. 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, що ратифікована ВР України, права територіальних громад діяти у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин у відповідності зі ст. 169 ЦК України, кілька територіальних громад України прийняли рішення про заборону видобутку сланцевого газу на своїй території та будь-якого використання своєї землі як в межах, так і за межами населених пунктів без згоди територіальної громади. Такі рішення, наприклад, прийняли територіальні громади сіл та селищ: Сівка-Войнилівська, Мошківці, Деліве (Івано-Франківська область), Прибужани, Руда, Реклинець, Добротвір (Львівська область), Полтавка (Донецька область), Студенок (Харківська область).

В Україні відсутні екологічні нормативи для більшості хімічних реагентів, що застосовуються водночас і у процесі буріння, випробування, і експлуатації свердловин. Українське законодавство забороняє використовувати речовини без затверджених екологічних нормативів. Водночас і горизонтальне буріння, і експлуатація свердловин для сланцевого газу вимагають токсичних

хімічних реагентів. Не відомо, які саме хімічні речовини будуть застосовуватися, бо ця інформація не повідомляється громадськості.

Стан українського законодавства щодо регулювання питання захисту навколишнього природного середовища, у зв'язку із видобутком «нетрадиційного» газу, є вкрай незадовільний. Тому застосовується Міжнародна рекомендована практика, яка на даний момент є загальноприйнятою у видобувній сфері. Єдиним джерелом доступної інформації, яка дала б можливість оцінити всі екологічні ризики діяльності міжнародних енергетичних компаній Шелл та Шеврон в Україні, є Угода «Про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться в межах ділянки Юзівська, між КМ України, компанією Шелл та ТОВ «Надра Юзівська». Спочатку тексту цієї Угоди не було у публічному доступі, пояснюючи це комерційною таємницею.

Наразі у законодавстві України відсутній чіткий механізм контролю за додержанням вимог екологічної безпеки інвесторами під час використання надр, а Законом України «Про угоди про розподіл продукції» навіть не передбачено збір вихідних даних про довкілля та моніторинг стану довкілля для оцінки впливу діяльності інвестора на стан навколишнього природного середовища і якість природних ресурсів.

Одержано 24.04.2020

*

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ № 2

УДК [338.4:004](477)

Марія Юрїївна ГРІДІНА,

курсантка групи Ф2-19-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін

факультету № 2 ХНУВС кандидат економічних наук, доцент Н. В. Павленко

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІТ-ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

За відносно короткий проміжок часу сфера інформаційних технологій перетворилась на один з головних драйверів світової економіки, ставши каталізатором для тектонічних змін і трансформацій у багатьох інших індустріях. Так само стрімко, хоча і з значним часовим лагом, відбувається процес розвитку ІТ-галузі в економіці України. Якщо у 2012 р. внесок ІТ в економіку країни становив 0,8% ВВП України, то нині — вже 4%. Починаючи з 2017 р., ІТ увійшла у трійку найбільших експортних галузей економіки України. В той же час, ця перспективна галузь так і не стала справжнім локомотивом розвитку української економіки. Тому важливо зрозуміти, що заважає її розвитку і як можна його стимулювати.

Одна з найбільших перешкод розвитку ІТ-галузі в Україні — це нестача кваліфікованих кадрів. Зараз в українській ІТ-індустрії працює понад 190 тис.

фахівців. Річний обсяг випуску 38 технічними вишами України – близько 16 тис. осіб. ІТ академії і школи великих ІТ компаній, а також безліч спеціальних курсів роблять свій внесок у справу підготовки нових кадрів, але цього недостатньо, і галузь відчуває кадровий голод.

З одного боку, через не завжди зважену позицію уряду до ІТ-компаній, випадки рейдерських захоплень, нижчий рівень оплати праці у порівнянні з провідними технологічними державами, спостерігається відтік спеціалістів ІТ-компаній за кордон. З іншого боку, частина випускників навчальних закладів мають низьку кваліфікацію через відірваність освітніх програм від потреб ринку, відсталість технічної бази та недостатній рівень викладання. Тому важливо модернізувати ІТ-освіту, розвивати зв'язки між навчальними закладами та роботодавцями, забезпечувати підвищення кваліфікації викладачів у провідних ІТ-компаніях України та світу.

Інше обмеження розвитку ІТ-галузі створюється вузькістю внутрішнього ринку, який складає лише 10% загального, низькою платоспроможністю вітчизняних споживачів, недостатньою захищеністю прав інтелектуальної власності. Саме це значною мірою робить ІТ-галузь експортоорієнтованою. І саме по собі це не погано, якби не «сировинний» характер цих експортних послуг. На жаль, з 208 найбільших ІТ-компаній України лише близько 30 компаній – продуктові, решта – аутсорсингові та аутстафінгові. Для того, щоб збільшити кількість компаній, що виробляють кінцевий продукт, потрібно стимулювати започаткування стартапів, допомагати їм з фінансуванням і просуванням на ринку. В Україні існують венчурні фонди, бізнес-інкубатори, бізнес-ангели та краудфандинг, навіть створено державний Український фонд стартапів, однак обсяги фінансування залишаються недостатніми для кардинального прориву. Венчурний бізнес за своєю суттю є високоризиковим, тому він вкрай чутливий до умов інвестиційного клімату. ІТ-компанії потребують, перш за все, стабільності інституційного середовища та захищеності прав інтелектуальної власності. На жаль, ці умови досі не створені в Україні, тому сьогодні можна спостерігати, як економічні та політичні ризики діяльності виштовхують успішні стартапи за кордон, де вони знаходять інвесторів, платоспроможних клієнтів та патентний захист.

Аналіз сучасних тенденцій економічного розвитку ІТ-сфери дозволяє зробити висновок про наявність щонайменше трьох проблем, що стримують її розвиток: дефіцит кадрів, вузькість внутрішнього ринку та нестабільне інвестиційне середовище. Якщо першу з них ІТ-компанії намагаються вирішити самотужки, то інші дві вимагають цілеспрямованих зусиль з боку держави. Враховуючи, що один працівник в ІТ-індустрії створює 3-4 робочих місця в суміжних галузях, ці зусилля у будь-якому разі будуть винагороджені збільшенням зайнятості та зростанням економіки.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 330.1(477)

Карина Олександрівна ПАТОЧКА,

курсантка групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін

факультету № 2 ХНУВС кандидат економічних наук, доцент В. О. Гончарова

НАПРЯМКИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Про те, що в наслідок пандемії глобальна економіка ввійшла в рецесію, ще наприкінці березня заявила зі штаб-квартири МВФ директор-розпорядник Фонду Кристаліна Георгієва. На цей раз спад у світовій економіці очікується набагато глибше, ніж в 2008-2009 роках. Наприклад, незважаючи на те, що карантин був введений в Європі тільки у другій половині березня, спад ВВП в першому кварталі (до першого кварталу 2019 року) склав в Німеччині 10%, у Франції – 6%. Оцінки економістів показують, що шеститижневий карантин знижує річний ВВП Франції майже на 6%, місячний карантин в одному тільки Токіо може обійтися в 5% річного ВВП всієї Японії. Необхідно зазначити, що мова йшла тільки про високорозвинуті країни світу. Звичайно, головний удар прийдеться на країни зі середньо- та слаборозвиненими економіками. У своїй більшості населення саме цих країн не витримає економічної кризи. У таких суспільств просто немає так званої фінансової «подушки безпеки». Вони й не могли її мати, бо частка бідного населення складає приблизно 90% від чисельності населення світу. Так за даними Інституту соціології НАН України в разі втрати основного джерела доходу (зарплати, пенсії) на свої заощадження, підробітки або підсобне господарство 45% населення країни зможе прожити не більше місяця, чверть населення – від одного до трьох місяців і лише 7% – від півроку та більше.

Звичайно, в такій відчайдушній ситуації держава зобов'язана надати допомогу громадянам.

По-перше, ми вважаємо, що необхідно виплачувати всім дорослим громадянам по 1 мінімальній заробітній платі в місяць для створення фінансової «подушки безпеки».

По-друге, з урахуванням особливо тяжкого становища громадян похилого віку, потрібно пенсіонерам, розмір пенсії яких менше мінімальної заробітної плати, подвоїти виплати пенсій протягом карантину.

По-третє, необхідно дозволити не оплачувати послуги ЖКГ до 3 тис. грн. на місяць, а компенсувати з держбюджету України.

Ми вважаємо, що таку фінансову підтримку реально втілити в життя. Так, ще рік тому експерти, коментуючи життєздатність так званого економічного паспорту українця, пропонували, що на фонд можна було би щорічно виділяти біля 2% держбюджету (кожне немовля могло отримати біля 54, 4 тис. грн.). Однак якщо прийняти до уваги, що траст хотіли поповнювати доходами від ренти за використання надр, то виходило б ще більше (по 135 тис. грн.).

Якщо навести порядок із видобутком бурштину, граніту та річкового піску, то ця сума лише зростатиме.

При цьому необхідно зазначити, що уже сьогодні Уряд України створює Стабілізаційний фонд майже на 200 млрд грн. За словами прем'єр-міністра Дениса Шмигала, «коштів буде абсолютно достатньо, щоб забезпечити пенсіонерів, забезпечити тих, хто сьогодні буде потребувати допомоги через втрату роботи».

Однак, представники бізнесу вважають, що Україна не має достатніх фінансових резервів і тому в разі додаткових карантинних обмежень та зупинки більшості підприємств без держпрограми підтримки економіки, країна зіткнеться із глибокою економічною кризою й важкими соціальними наслідками.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 330.1

Вадим Петрович ПОЛІЩУК,

курсант групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін

факультету № 2 ХНУВС кандидат економічних наук, доцент В. О. Гончарова

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Нещодавно виконавчий директор Всесвітньої продовольчої програми ООН Девід Бізлі заявив, що із-за епідемії коронавірусу на людство чекає голод «біблійських масштабів», якщо вчасно не забезпечити продовольчу безпеку. Взагалі питання продовольчої безпеки вже сьогодні стали актуальними для багатьох країн світу. Поки запаси продовольства дозволяють відносно безболісно пережити пов'язану з пандемією кризу. Але вже зараз визначаються об'єктивні та суб'єктивні чинники, які загрожують фінансовій стабільності як окремим фермерським господарствам, так і ставлять під загрозу продовольчу безпеку цілих регіонів.

Такий суб'єктивний чинник, як упередженість покупців, перешкоджає нормальній роботі фермерських господарств багатьох галузей і регіонів. Так, італійські виробники молока несуть додаткові витрати у зв'язку з додатковими перевітками якості своєї продукції, що у свою чергу збільшує строки виробництва, і, зрештою, знижує продуктивність праці господарств. Але покупці по всій Європі продовжують ухилятися від покупки італійських продуктів. А всередині Індії продажі птахівництва через неістинні твердження впали на 80%, а ціни знизились майже в 7 разів.

Зараз із-за того, що збут сільськогосподарської продукції з ринків і торгових павільйонів перемістився в супермаркети, введено обмеження на проведення суспільних заходів і більшість населення харчується дома, значно змінилася структура та обсяг попиту на продовольчу продукцію. Такі зміни можуть залишитися навіть на десятиріччя. Наприклад, після останньої економічної кризи, США для відновлення попиту на яловичину на докризовий рівень знадобилося 10 років.

Нещодавно ФАО, ВОЗ, ВТО закликали не порушувати роботу ланцюга поставок продовольства, а також виступили проти обмежень в експорті товарів. Усе ж таки проблему як внутрішньої, так і зовнішньої логістики називають однією з головних складнощів функціонування продовольчої галузі під час пандемії в багатьох країнах світу, тому що багато морських маршрутів закрито, виникають затримки в роботі портів, значно збільшилася вартість фрахту контейнерів тощо. Що стосується обмеження експорту товарів, то нещодавно Румунія заборонила експорт пшениці, ячменю, вівса, кукурудзи, рису, пшеничного борошна, соєвих бобів, рослинного масла й цукру, Турція – лимонів, В'єтнам – рису, а Україна – гречки. Якщо криза затягнеться, то у країнах, що залежать від імпорту продукції, з часом буде спостерігатися дефіцит продуктів харчування.

Загальною проблемою для світового сільськогосподарського виробництва стає брак робочої сили. Найбільшу кризу відчувають країни ЄС, хоча схожі проблеми є і в інших регіонах (Індія, Австралія). Німеччина все ж таки організувала доставку сезонних робітників. Якщо закритість окремих країн збільшиться весь ринок може «обвалитися».

Із цієї ситуації цілком зрозуміло, що агропромисловий комплекс будь-якої країни потребує державної допомоги. Якщо говорити про Україну, то, по-перше, необхідно переглянути нормативні акти, які обмежують підтримку вітчизняного сільськогосподарського виробника, по-друге, залучити виробників до розробки урядової стратегії недопущення продовольчої кризи, по-третє, уряд повинен закликати громадян підтримувати місцеве виробництво та купувати в супермаркетах українську продукцію, тобто проводити політику протекціонізму. Сьогодні країни першим «самоізолюють» саме аграрний ринок.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 346.7:379.85

Едуард Олександрович МУЗИЧУК,

студент групи Ф-6-ПЗдср-17-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: т.в.о. начальника відділу організації наукової роботи

ХНУВС доктор юридичних наук, доцент В. В. Чумак

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Вміння своєчасно пристосувати чи модернізувати економіку під запити чи потреби суспільства та держав, вимоги міжнародного співтовариства тощо, завжди було одним із ключових факторів благополуччя та успіху будь-якої держави чи нації. У різні історичні періоди розвитку нашого суспільства можливості отримувати інформацію про ту чи іншу країну були обмеженими. Наприклад якщо раніше, за для того, щоб дізнатися про стан справ, змін у політиці та культурі інших держав, потрібно було користуватися послугами дипломатів, торговельників, мандрівників або навіть шпигунів, то зараз можливість пізнавати навколишній світ стала доступною значно більш ширшому колу населення.

І все це стало можливим, завдяки фактору під назвою туризм. Із розвитком таких засобів масового пересування людей, як пароми, літаки, потяги, автомобілі, громадяни різних держав почали активно подорожувати світом. У свою чергу такий стан справ спричинив нагальну потребу забезпечення постійно зростаючої кількості туристів усіма життєво-необхідними засобами існування, зокрема і правовими. Тобто мова йде про те, що у зв'язку з такою характерною рисою туристичної галузі, яка полягає у постійному збільшенні кількості подорожуючих осіб по всьому світу, почала виникати також і туристична інфраструктура. Різноманітними способами, а найчастіше такими, як інвестиційно-комерційна діяльність приватних підприємств, або ж фінансові вливання з боку урядів держав, туристична галузь почала стрімко розвиватися. У контексті проблематики цього питання варто зазначити, що найголовніша роль у створенні та якісному розвитку туристичної галузі будь-якої країни повинна належати в першу чергу приватному сектору. Роль держави, при створенні потужної туристичної сфери повинна полягати, хіба що у створенні, шляхом ухвалення та подальшого прийняття низки основоположних законодавчих актів, які б забезпечили необхідні умови для початкового запуску туристичної галузі, а також, створення у подальшому чіткої систематичної регламентації діяльності кожного суб'єкту туристичної сфери, залишаючи їм при цьому певний простір для професійного розвитку.

Що стосується держави, то вона, може запровадити окремий туристичний проект, проте лише своїми власними державними засобами вона не буде спроможна створити навколо цього проекту конкурентно-спроможну атмосферу, економічно-привабливий потенціал тощо, із яким би такий проект взаємодівав. На підтвердження вище приведеної тези можна відзначити курортні зони західноєвропейського узбережжя Середземного моря. Типовими прикладами яких є курорти Франції, Італії та Іспанії. Типовими їх можна назвати тому, що специфіка основних складових їх туристичної структури та життєдіяльності, має чимало спільних рис. Це, як правило, знаходження більшості готелів прямо серед міста, яке живе своїм життям, та виконання готелями лише функції місця для нічного відпочинку. Отже, на відміну від організації курортної інфраструктури Туреччини та Єгипту, де місця харчування і розважальні центри зосереджені у місцях проживання туристів, тобто у самих готельних комплексах, готелі Західної Європи здебільшого мають невеликий розмір і окрім можливості для нічного перепопочинку, можуть запропонувати хіба що ранковий сніданок.

Проте, саме ця особливість приносить значну користь економіці як курортним регіонам, так і цілим країнам. Таке твердження базується на тому, що відсутність можливості задовольнити інтереси відпочивальників у харчуванні та розвагах з боку готелів та баз відпочинку, надає змогу задовольняти ці потреби суб'єктам торгівельної та підприємницької діяльності, що розташовані навколо, що супроводжуються поступовим виникненням навколо туристичних об'єктів різноманітних магазинів, торгових ринків, сувенірних лавок, барів й ресторанів, центрів із надання розважальних послуг тощо. Таким чином, знаючи про те, що за відсутності багатьох послуг у самих готелях туристи будуть вимушені шукати їх самостійно в інших місцях, підприємці та інші мешканці курортних районів намагатимуться якомога повніше скористатися цією нагодою і заробити

на цьому, шляхом надання туристам різного роду послуг. У свою чергу, виникнення значної кількості взаємопов'язаних між собою туристичних об'єктів і підприємств, переважно малого та середнього бізнесу, неодмінно призведе до наступних наслідків: по-перше, зростання доходів державного бюджету країни, на території яких знаходяться такі туристичні об'єкти. По-друге, сам фактор постійного збільшення кількості туристичних, розважальних та інфраструктурних об'єктів на території курортної зони, обов'язково призведе до конкуренції між різноманітними бізнес-проектами, результатом якої стане якісне покращення усіх складових туристично-розважальної сфери такого курорту.

Отже, слід наголосити на тому, що для майбутнього розвитку туристичної галузі в Україні, прийнятним та найбільш ефективним буде застосування саме такого варіанту, який є наявним у країнах Західної Європи. Адже саме такий шлях призведе до найбільш широкого застосування вітчизняного економічного потенціалу, а також гарантуватиме зайнятість населення, можливості для створення якісних та ефективних об'єктів навколишньої інфраструктури. Натомість, не менш важливою справою, ніж запровадження ефективної моделі діяльності та розвитку туристичної галузі в Україні, є створення необхідних правових засад її функціонування.

Насамперед, мова йде про законодавче забезпечення усієї, в тому числі й підприємницької діяльності у сфері туризму. Як і у розвинутих країнах Північної Америки та Західної Європи, в Україні у зв'язку із постійним збільшенням кількості туристичних об'єктів і, звичайно, самих туристів є наявною необхідність постійного вдосконалення законодавства, яке так чи інакше регулює діяльність суб'єктів туристичної галузі. Виходячи з того, що в Україні з'являються принципово нові сфери та напрямки розвитку туризму, то перед державою завжди поставатиме потреба у запровадженні нових стандартів і правових норм, які б регламентували права, обов'язки та відповідальність суб'єктів (сторін, учасників) туристичних правовідносин.

Проте, удосконалення законодавства у сфері туризму є не єдиною проблемою, що заважає Україні повноцінно розвивати туристичну сферу. Величезним соціально-економічним тягарем є катастрофічні наслідки того, до чого призвела окупація Кримського півострова Російською Федерацією, та збройна агресія, що на протязі п'яти останніх років відбувається з боку цієї країни на території Донецької та Луганської областей України. Десятки тисяч загиблих українців (як військовослужбовців, так і мирних громадян), а також безліч зруйнованих будинків та об'єктів суспільного призначення та інфраструктури, таких як школи, лікарні, дитячі садки, вокзали, аеропорти, залізничні та автобусні станції, чимала кількість підприємств тощо спричинили нашій державі значні збитки. Величезною втратою для усього українського народу стала анексія Криму, який, зокрема, був одним із найбільш важливих туристичних центрів України, приносив нашій державі та її громадянам неоціниму користь. Більш того, прямим наслідком злочинних дій, вчинених вищим військово-політичним керівництвом Російської Федерації стала значна втрата інвестиційної привабливості української економіки, що стало наслідком збройної агресії проти нашої країни. Але, незважаючи ні на які перешкоди, нашій країні необхідно продовжувати розвивати туристичну галузь, а також рухатися у

напрямку ефективних про-європейських реформ, результатом яких обов'язково стане благополуччя як усієї держави, так і окремого її громадянина.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 32.019.5

Кирило Олегович ЧУЙКОВ,

курсант групи Ф1-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних

дисциплін факультету № 2 ХНУВС

кандидат філософських наук, доцент О. С. Мошенський

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917 Р. В РОСІЇ

Після жовтневої революції 1917 р. у радянській Росії розгорнулася сексуальна революція. Автор цього терміну – молодий радянський психіатр Григорій Баткіс, співробітник першого кабінету сексології в Росії, відкритого в Москві. У 1925 р. він видав у Німеччині брошуру, яка так і називалася "Сексуальна революція в Росії", та яку на російську мову так і не перевели, а згодом і зовсім заборонили.

У 30-ті роки майже всі свідчення (в т.ч. й документальні) про сексуальну революцію були знищені. Але все таки залишилися рідкісні фотографії 20-х років, де повністю голі москвичі відпочивають на місцевих пляжах, задовго до появи, відверто демонструвавших таке ж презирство до суспільної моралі в 60-ті роки, хіпі. Так само збереглися фотографії «флешмобу», де напівголі комсомольці марширують по Червоній площі з девізом: "Геть одяг як буржуазний пережиток".

У 1920-х роках діяло товариство «Геть сором». У 1922 році його члени проводили в Москві «вечори оголеного тіла». Пізніше вони проводили акції в Москві і Харкові. Учасники даних маніфестацій ходили по вулицях зовсім голими або зі стрічкою з написом: «Геть сором».

Ідею гендерної революції В. Ленін і Л. Троцький обговорювали в листуванні ще в 1911 р, перебуваючи у вигнанні за кордоном. Лев Троцький говорив з цього приводу, що сексуальне пригнічення є головним засобом поневолення людини. Що сім'я як буржуазний інститут повністю себе зжила. В. Ленін підтримував таку позицію, вважаючи, що не тільки сім'я зжила себе, а й всі заборони, що стосуються сексуальності, повинні бути зняті. На його думку навіть заборона на одностатеве кохання повинна бути знята. Так і сталося, в 20-х роках стаття про кримінальне покарання за одностатеве кохання була скасована. І в той же час в Петрограді стався перший одностатевий шлюб між чиновником Георгієм Андрєєвим і працівником мануфактури Денисом Нестєренко.

Ще одним величезним досягнення революції стало зрівняння прав чоловіків і жінок. 19 березня 1917 року в Петрограді, на Невському проспекті, вийшли на демонстрацію тисячі жінок з гаслами: "Вільна жінка у вільній Росії". Це був саме той момент коли радянські громадянки відчули себе по справж-

ньому рівноправними. Ставлення до жінки як до чоловічої власності зламала єдина жінка в складі революційного уряду, нарком Олександра Михайлівна Коллонтай. Вона відкрила перші кабінети жіночих консультацій, організувала жіночі ради та легалізувала аборти.

Вже до середини 1920-х років радянська влада зрозуміла, що гендерна революція зайшла занадто далеко. З'явилися такі збірники публіцистично-пропагандистських статей, як «Маркс і Енгельс проти статевої розбещеності», «12 статевих заповідей революційного пролетаріату», де говорилося, що підбір статевого партнера повинен будуватися по класовій пролетарській лінії, а любов повинна бути без флірту і залицянь.

Остаточно з гендерними експериментами на державному рівні покінчив Й. Сталін. Його зусиллями у країні встановлювалася «залізна завіса» і диктатура, яка вже була несумісна з вільною особистістю. Особистість повинна була бути щільно одягнена і працювати на будівництві комунізму. Країна ступила на шлях прискореного розвитку і гостро потребувала демографічного ресурсу. Вождь народів заборонив аборти і закрив жіночі консультації з формулюванням: "За непотрібністю". Головного ідеолога гендерної революції Олександру Коллонтай відправили послом до Швеції. Одностатеві стосунки знову стали кримінально караними, а звинувачення за цією статтею перетворилися на ефективний інструмент усунення політичних опонентів.

Прищеплюючи населенню сексуальні свободи Ленін і Троцький боролися не за права пригноблених секс меншин, а за владу над головами. В сільськогосподарській країні населення не було готове до революції і навіть, певною мірою, було налаштоване вороже до нової влади. Відповідно було поставлено завдання ментально і культурно деформувати суспільство і тим самим зруйнувати традиційні гендерні цінності і побут в країні. Після такої культурної та ментальної деформації втілювати новий політичний курс було вже значно простіше.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ**

УДК 657.6:366.22

Юлія Русланівна ВАЩЕНКО,

студентка групи СФдср-18-1

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук Л. А. Парфентій

**НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ
В УКРАЇНІ**

На сьогодні податковий аудит є одним з найпоширеніших напрямків аудиторської діяльності. Існує багато нормативно-правових актів, що містять визначення аудиту і порядок його проведення, які потребують ретельної уніфікації та чіткого впорядкування. Тому виникає необхідність дослідити взаємодію контролюючих органів у галузі податкового контролю та її відповідність вимогам податкового законодавства.

Проблемні питання теорії, практики та законодавчої регламентації податкового аудиту досліджували у своїх наукових працях Р. Алборов, М. Білуха, В. Бондар, Ф. Бутинець, В. Головач, І. Дрозд, С. Зубілевич, Т. Камінська, Д. Кармайкл, С. Кузнецова, Ю. Кузьмінський, Л. Кулаковська, Т. Куреза, Дж. Лоббек, О. Магопєць, О. Малишкін, О. Петрик, В. Рядська та інші.

В аудиторській діяльності податковий аудит сприймається як незалежна перевірка обліку та звітності у системі оподаткування з метою визначення правильності нарахування і сплати податкових платежів до бюджету та висловлення думки незалежного аудитора про достовірність обліку та звітності в усіх суттєвих аспектах згідно чинного податкового законодавства.

Метою здійснення даного аудиту є висловлення думки контролюючого органу щодо відповідності показників податкової звітності законодавчим вимогам і обліковій політиці платника податків.

Доволі часто науковці та фахівці у податковій сфері ототожнюють такі поняття як податковий аудит і аудит оподаткування. Так, у праці Т. Сфименко, О. Петрик та інших зазначено, що аудит оподаткування, або податковий аудит, – це незалежна аудиторська перевірка правильності та повноти нарахування і своєчасності сплати податків, стану їх бухгалтерського та податкового обліку, підтвердження достовірності податкової звітності та податкових аспектів фінансової бухгалтерської звітності, контроль за дотриманням податкової політики та дисципліни, а також експертиза податкових ризиків.

Аудит оподаткування, наполягають учені, є однією з форм податкового контролю, який являє собою певну систему заходів, які вживаються контролюючими органами з метою контролю нарахування та сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових і

касових операцій, патентування, ліцензування та інших видів перевірок, визначених законодавством.

Для того щоб чітко розмежувати ці поняття, слід проаналізувати суб'єктний склад. Податковий аудит здійснюється лише державними контролюючими органами, насамперед Державною податковою службою України. Так, у своїх працях Б. Костюк робить акцент на державному податковому аудиті, який пропонує визначати як особливий вид діяльності щодо виконання податкового законодавства України.

Натомість аудит оподаткування може здійснюватися будь-якими суб'єктами аудиту: зовнішніми або внутрішніми аудиторами, державними контролюючими органами. Це означає, що податковий аудит у співставленні з аудитом оподаткування має принципові відмінності, а саме у сприйнятті його як контролю сплати податків державними чи незалежними аудиторськими інституціями.

Правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні регулюються Господарським кодексом України, Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та іншими прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами та міжнародними стандартами аудиту.

Податкове законодавство містить визначення податкового аудиту у вузькому та широкому значенні. У вузькому трактуванні цей термін означає перевірку обчислення, декларування та сплати податків і зборів. У широкому значенні термін розглядається як комплексна експертиза фінансово-господарської документації підприємства щодо правильності та відповідності міжнародним стандартам ведення податкового обліку, вимогам податкового та бухгалтерського законодавства, достовірності нарахування та сплати податків, а також як оцінка повноти і правильності складання податкової звітності.

Приймаючи до уваги різні точки зору дослідників, не можна не погодитися з тим, що в основі ведення бухгалтерського обліку, спрямованого на складання фінансової звітності, за будь-яких умов будуть лежати підходи стандартів, які в ряді випадків не співпадають з податковим законодавством, і неможливо забезпечити абсолютну тотожність у формуванні інформації для різних цілей, тому «неможливість повної уніфікації правил оподаткування й обліку за методологією бухгалтерських стандартів дозволяє говорити про багаторічне існування в Україні такого обліку, як податковий, на підставі якого складається податкова звітність».

Проаналізувавши вищезазначені положення, можна стверджувати наступне: податковий аудит часто ототожнюється з аудитом оподаткування, але

їх мета і суб'єкти проведення різняться. Багато праць науковців визначають ці терміни по-різному, створюючи дискусійне середовище, сприятливе для пошуку правильного трактування та подальшого застосування на практиці даного контролю.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 331.105.5

Карина Сергіївна ГУБСЬКА,

студентка групи СФ-ПДдср-19-1

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ;

Анна Вячеславівна ЗАЄЦЬ,

студентка групи СФ-ПДдср-19-1

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук Л. А. Парфентій

ФРІЛАНСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ

Сучасні технологічні та технічні можливості встановлюють вже нові форми праці та нові види співробітництва між працівником та працедавцем. При цьому ключовим аспектом вже стає не лише виконання того чи іншого проєкту, а сам працівник, його здібності, вміння та креативність. Умови ведення підприємницької діяльності, що склались в наш час, включають в себе комплекс різних задач і операцій, виконання яких потребує від керівника не аби яких здібностей. Саме це і стимулювало появу такого явища.

Дослідженню ринку фрілансу та особливостей його функціонування присвячені роботи багатьох авторів, серед яких Т.Збрицька, О.Грішнова, Е.Лібанова, Р.Колосова та ін. Зарубіжні вчені також приділяють багато уваги вивченню даної теми. Серед них можна виділити К. Платмана, Б. Букмена, Е. Тоффлера, Дж. Гордона та ін.

Фрілансер - це вільний працівник, самозайнята особа або позаштатний працівник, який виконує разове замовлення або тимчасову роботу без зарахування до штату компанії. Таке визначення наведено в листі Мінсоцполітики від 15 травня 2008 р. № 105/13/116-08, хоча можливі й інші тлумачення.

У перекладі з англійської «freelancer» - це вільний фахівець, який працює на себе через мережу інтернет. І саме завдяки інтернету фріланс, як явище, отримав надзвичайно широку поширеність. Крім того, популярність фрілансу обумовлюється наступними перевагами порівняно з традиційним працевлаштуванням: вільний графік роботи; відсутність прив'язаності до конкретного місця; відсутність потреби їздити в офіс і витратити на це час; наявність вибору стосовно різних видів робіт у різних галузях; можливість співпраці з кращими компаніями; дохід не обмежується ставкою.

Однак робота фрілансерів також характеризується значною кількістю ризиків: необхідність постійної самоорганізації та самоконтролю; велика конкуренція серед фрілансерів; висока комісія фріланс-платформ; відсутність живого спілкування з колегами; нестабільність заробітку; відсутність пенсії.

Перше, що має усвідомити фрілансер-початківець, – трудове законодавство на нього не поширюється. Це означає, що писати заяву про прийом на роботу або на відпустку йому не потрібно і притягнути до матеріальної відповідальності його теж не можна. Але також фрілансеру ніхто не буде оплачувати лікарняні або відпускні. У разі, якщо роботодавець виявиться нечесним,

вирішувати всі суперечки доведеться в суді, витратившись на судові витрати і послуги юриста. Якщо в найближчому майбутньому особа планує працювати фрілансером, є сенс зареєструватися як фізична особа-підприємець. Таким чином надання фріланс-послуг буде йти в загальний трудовий стаж.

Фрілансери є економічною проблемою України, яка полягає в тому, що тіньова діяльність фрілансерів навантажує саме офіційний сектор економіки. Суспільні відносини, що виникають в державі мають правове регулювання, тому економічні проблеми в точності відображаються в податковому законодавстві України. Іншими словами, існує категорія робітників, які не оподатковуються, хоча працюють, надають послуги замовнику і отримують прибуток. Тому діяльність фрілансерів на сьогоднішній день є поза законом. Бо чинним законодавством України передбачена відповідальність за статтею 164 Кодексу про адміністративні правопорушення України щодо порушення порядку провадження господарської діяльності без державної реєстрації, це тягне за собою накладання штрафу від однієї тисячі до двох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією виготовленої продукції, знярядь виробництва, сировини і грошей, одержаних внаслідок вчинення цього адміністративного правопорушення, чи без такої.

Також відповідно до ст. 212 Кримінального кодексу України умисне ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування, введених у встановленому законом порядку, вчинене службовою особою підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності або особою, що займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи чи будь-якою іншою особою, яка зобов'язана їх сплачувати, якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах – карається штрафом від однієї тисячі до двох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 331.5(477)

Аліна Олександрівна КОВТУНЕНКО,

студентка групи СФ-ПДдср-19-1

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук Л. А. Парфентій

ТІНЬОВА ЗАЙНЯТИСТЬ ЯК ЗАГРОЗА СТАЛОМУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Однією з найважливіших характеристик ринку праці в Україні є високий рівень тіньової зайнятості, який зберігається всі роки її незалежності. Високий рівень тінізації ринку праці вже багато років залишається однією з головних загроз соціальній безпеці, що актуалізується в умовах перебудови економіки,

встановлення європейських стандартів у галузі оплати та охорони праці, підвищення прозорості суспільно-політичних та економічних відносин.

Однозначної думки щодо сутності тіньової зайнятості поки що немає. Найчастіше для її характеристики використовують терміни „неофіційна”, „підпільна”, „неформальна”, „прихована” і навіть „кримінальна”. Головними характеристиками тіньової зайнятості є стабільність її рівня та присутність у формальному секторі.

У структурі тіньової зайнятості виділяють зайнятість у кримінальній економіці та зайнятість у прихованій економіці.

Кримінальна зайнятість найчастіше функціонує поза правовим полем і тому завжди нелегальна. Вона означає економічну діяльність без реєстрації і ліцензування, часто випадкового характеру, з ухилянням від сплати податків і ризиком конфліктів з правоохоронними органами. На відміну від прихованої зайнятості, кримінальна зайнятість має первинний характер. Це підпільна діяльність з виробництва, транспортування та реалізації продукції, а також фіктивна діяльність – спекуляція, корупція, шахрайство тощо.

Професійна злочинність має свою сферу реалізації, робочу силу, свій кримінальний сектор ринку праці і реалізується шляхом кримінальної зайнятості. Кримінальна робоча сила як соціальне явище поповнюється за рахунок осіб, які або раніше скоювали злочини, або за своїми особистими якостями, наприклад, стійкою антисоціальною спрямованістю, чи за інших обставин готові перейти до групи професійних злочинців, зробити кримінальну діяльність своїм професійним заняттям.

Боротися з кримінальною зайнятістю лише економічними засобами неможливо. Тут має бути реалізована насамперед функція правоохоронних органів.

Прихована зайнятість існує насамперед як неформальна зайнятість, тобто трудова діяльність, яка дозволена чинним законодавством, однак процедура її реєстрації не передбачена або обмежена, а результати (доходи) не враховуються офіційною статистикою (не декларуються) і не підлягають оподаткуванню. Така зайнятість працівників у багатьох країнах є вторинною. Масштаби виробництва і вид діяльності до уваги не беруться.

Для України складовими неформальної зайнятості є: 1) зайнятість на підприємствах неформального сектора (самозайняті на підприємствах без реєстрації, на незареєстрованих підприємствах з найманими працівниками); 2) зайняті поза підприємствами неформального сектора (зайняті на підприємствах формального сектора, випадково зайняті, зайняті в домашньому господарстві, виключаючи ті види діяльності, які переходять межі виробництва).

Наслідки поширення неформальної зайнятості є неоднозначними. Позитивними вважаються: задоволення потреб у робочій силі галузей, що розвиваються; стримування зростання соціальної напруги під час безробіття; можливості повнішого задоволення споживчого попиту населення країни; розвиток духу підприємництва.

Однак негативних наслідків більше. Для безпосередніх працівників неформальна зайнятість є нестабільною, нерегулярною і тому ризикованою; вона не гарантує одержання трудових доходів. Така зайнятість позбавляє частину найманих працівників багатьох соціальних прав, передбачених Конституцією

України і КЗпП: пенсійного забезпечення, права на допомогу з тимчасової непрацездатності, на оплачувану відпустку, на допомогу з безробіття, на охорону праці тощо. Робота неформально зайнятих працівників не зараховується до трудового стажу. Нерідко прихована зайнятість набуває примусового характеру, особливо коли працівники змушені виконувати додатковий обсяг робіт. У результаті збільшується захворюваність, погіршується якість робочої сили, руйнується психологія людини-працівника.

Порушуються й суспільні економічні інтереси, які є об'єктом національної економічної безпеки. Відсутність достовірної інформації про стан економіки і дійсний обсяг ВВП заважає макроекономічному прогнозуванню, розробці ефективних програм розвитку національної економіки. Держава недоодержує податки, частину яких можна було б спрямувати на розвиток соціальної сфери, що позначається на життєвому рівні всього населення. За наявності в обігу офіційно не облікованих грошових потоків ускладнюється контроль за грошовою масою та її структурою, планування грошової емісії. В особливо критичних ситуаціях наслідком неформальної зайнятості може бути навіть руйнація всієї грошово-кредитної системи.

У науковій літературі зазначають наступні шляхи мінімізації неформальної зайнятості в Україні: 1) розробка та впровадження ефективної системи прогнозування попиту на робочу силу на національному рівні; 2) створення ефективних законодавчих стимулів для залучення широких верств населення до роботи у формальному секторі економіки; 3) забезпечення сприятливих інституціональних умов для «перетікання» неформальної самозайнятості у сферу дрібного і малого підприємництва; 4) розробка та впровадження ефективного державного механізму податкового стимулювання роботодавців до офіційного найму осіб з низьким рівнем конкурентоспроможності на ринку праці; 5) зменшення сектору нелегальної зайнятості шляхом здійснення боротьби з організованою злочинністю та сприяння підвищенню рівня оплати інтенсивної та фізично виснажливої праці у відповідних сферах зайнятості.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 346.5

Влада Сергіївна НАГОРНА,

студентка групи СФдср-17-3

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук С. А. Петровська

ПРОБЛЕМИ ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УКРАЇНІ

Відповідно до статті 1 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», ліцензія – право суб'єкта господарювання на провадження виду господарської діяльності або частини виду господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Виходячи з цього поняття, законодавець виводить поняття ліцензування, а саме, ліцензування – засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення

безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього середовища.

Основна роль ліцензування полягає у тому, що саме воно поєднує у собі інтереси суб'єкта господарювання, який з дотриманням певних ліцензійних умов може здійснювати діяльність, отримувати прибуток, та інтереси усіх громадян, держави в цілому.

Ліцензування є засобом державного регулювання. Основні напрями державної політики у цій сфері, її законодавчі основи визначаються Верховною Радою України. Кабінет Міністрів України та спеціально уповноважений орган з питань ліцензування реалізує політику у цій сфері діяльності. Норми, які регулюють застосування ліцензування, містяться у 379 нормативно-правових актах.

Взагалі, першоджерелом законодавчого введення ліцензування стало прийняття у 1991 р. Закону України «Про підприємство». Становлення сучасного ліцензування пережило хаотичний розвиток, адже у 1991 р. було передбачено лише 12 видів підприємницької діяльності, на які потрібна була ліцензія, а у 1997 р. – кількість вже досягла 221 видів. Згодом за цим слідувало прийняття Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Основною метою даного закону було визначення переліку видів господарської діяльності, що підлягали ліцензуванню, їх порядок, законодавче визначення. Даний нормативно-правовий акт включав до переліку 33 види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Загалом, з моменту прийняття даного закону і до втрати чинності, було приблизно 50 змін та доповнень.

02.03.2015 р. був прийнятий нинішній Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності», в який за 5 років було внесено 20 змін, що свідчить про проходження процесу становлення і формування, оптимізації та покращення процедури ліцензування.

Ліцензування, як і будь-яка інша діяльність, має певні переваги та недоліки.

Основними перевагами ліцензування в Україні можна вважати сам процес ліцензування, який дає змогу заощаджувати час, економити ресурси та спрямовувати їх на інші потреби. Ліцензування дає змогу забезпечити економіку від небажаних деформацій, проникнення на ринки некваліфікованих осіб, які не мають відповідного базису.

Основним недоліком залишається, напевне, те, що процес ліцензування часто стає предметом махінацій чиновників, які за допомогою нього досягають свої корисливі цілі, виставляючи цю сферу, як одну із найбільш корумпованих.

Отже, підводячи підсумки, можна сказати, що процес ліцензування не є ідеальним в Україні. Він знаходиться в процесі становлення, про що свідчать деякі прогалини в законодавстві. Проте, зміни є, порівняно з витоками ліцензування в Україні. Становлення прозорості, некорумпованості та чесності в процесі діяльності – основа успіху та процвітання ліцензування в Україні.

Одержано 24.04.2020

*

УДК [338.467:34](477)

Аліна Олегівна ЧАБАНЕНКО,

студентка групи Сф дср-17-1

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук, доцент О. А. Лук'янихіна

МАРКЕТИНГ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Впровадження принципів маркетингу в практику управління організаціями в пострадянський період розвитку економічних відносин обумовлено розвитком різноманітних галузей на засадах ринкової економіки, і відповідно появою вузькогалузевих ринків. Так, становлення і розвиток ринку юридичних послуг як одного із сукупних об'єктів української економіки внаслідок трансформації економічних відносин, активізували дослідження українських вчених саме у цьому полі.

Суттєвою ознакою цього виду ринку Шевченко Л.С. та інші вважають «...сукупність трансакцій, об'єктом яких є певні професійні дії фахівців з права з надання на комерційній основі юридичної допомоги фізичним та юридичним особам», а об'єктом купівлі-продажу є юридична послуга. Можливості, які були створені бізнес-середовищем для всіх суб'єктів ринку (починаючи від підготовки юристів закладами освіти, і до власне створення бізнесу), сприяли збільшенню кількості суб'єктів, що надають юридичні послуги, відповідно зросла конкуренція між ними і жорсткішими стали умови виживання. Цим і була обумовлена необхідність впровадження в управлінські технології операторів ринку юридичних послуг маркетингових інструментів.

Маркетинг юридичних послуг та його властивості досліджувалися в працях: Л.Шевченко, В.Самочкіна, А.Остапова, Є.Руженцевої, О.Хохулі та інших. Під юридичним маркетингом розуміють дії юридичних фірм, які досліджують та формують ринок юридичних послуг, задовольняють потреби клієнтів (замовників) та будуть оптимальні відносини з ними.

З одного боку, основними завданнями юридичних фірм є надання якісних юридичних послуг, а з іншого – отримання прибутку і забезпечення довгострокового стабільного функціонування організацій. В умовах жорсткої конкуренції на особливому ринку, який характеризують як відносно закритий, надійний і де велике значення має репутація, потрібно досконало знати і використовувати інструменти маркетингу, вчасно використовувати можливості, які відкриваються перед фірмою і враховувати загрози, що виникають з боку зовнішнього середовища.

У комплексі маркетингу юридичних послуг важливими є сегментування ринку (відповідно до галузей права, на яких зосереджується фірма), виокремлення цільових аудиторій (на кого розрахована послуга), позиціонування своїх послуг серед інших, вибір інструментів та шляхів комунікацій із споживачем.

Ефективними вважають такі методи просування послуг через систему комунікацій: візитівки, реклама на радіо, телебаченні і зовнішня реклама (сіті-лайти, білборди, вивіски), всесвітня мережа Інтернет (розміщення інформації

на спеціалізованих ресурсах, власний веб-сайт, створення профілей у соціальних мережах Facebook, LinkedIn, YouTube, Instagram, Telegram, Twitter, Google Business), вплив через референтні групи. Сайт юриста повинен бути інформативним, ненав'язливим і мати нешаблонну структуру. Для залучення трафіку на сайт доцільно використовувати: рекламну розсилку (створення оголошень, новинних розсилок, повідомлень та електронних листів), гостьові публікації (гостьовий блогінг), можливість отримання консультацій онлайн.

Іншими засобами просування юриста є членство у професійних об'єднаннях, проведення вебінарів, участь у галузевих заходах та волонтерська діяльність (наприклад, правове супроводження благодійних проєктів).

Розробка системи маркетингових заходів із встановлення партнерських відносин із клієнтами та задоволення їхніх потреб та запитів із юридичних питань допоможе сформувати позитивний образ юридичної фірми і забезпечити стабільне функціонування у довгостроковому періоді.

Одержано 24.04.2020

*

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 1

УДК 340:12:004.77

Наталія Олегівна РАСТОРГУЄВА,

курсантка групи Ф1-17-306

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Ю. О. Загуменна

**ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВИ:
ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ»**

У вересні 2019 року в місті Запоріжжя відбувся IT Forum 2019, основною метою даного заходу стала презентація бренду цифрової держави «Дія» - «Держава і я», представило даний проєкт Міністерство цифрової трансформації України. Проєкт «Цифрова держава» об'єднає всі відомства в єдину зручну і дієву онлайн-систему. Але слід зазначити, що на сьогодні, відсутня уніфікована модель визначення таких популярних понять як «цифрова трансформація держави», «цифрова держава», «діджиталізація», «держава в смартфоні» та подібних, що призводить до певної проблеми їх застосування.

Словник сучасної української мови та сленгу «Мислово» вибрав словом 2019 року «діджиталізація». Поняття «діджиталізація» (англ. «Digitalization», дослівно перекладається як «digital» - «цифра» + суфікс «-ization», що має на увазі процес) можна підібрати синонім «оцифровування», переклад аналогових даних в цифровий вигляд. Оцифрування стало можливим завдяки розробці і

повсюдного поширення цифрових технологій і подальшого їх повсюдного використання для обробки, зберігання і трансляції інформації.

Але неможливо обмежуватися тільки таким визначенням, адже явище «діджиталізації» стосується не тільки цифрових пристроїв, але людей, активно залучених у взаємодію з цифровими технологіями. Причому це дійсно взаємодія, тобто контакт, спрямований на взаємне перетворення його учасників. Це перетворення дозволяє цифровим технологіям і людям, залученим в їх експлуатацію безпосередньо впливати один на одного і взаємопроникати один в одного. Термін «діджиталізація» є спрощеною формою більш точного терміну «цифрова трансформація». Діджиталізація (цифрові технології) приходить на зміну старим засобам електронної комунікації - телефону, факсу, телеграфу. Нові цифрові технології дозволяють створювати і поширювати величезні обсяги інформації майже необмеженому колу осіб - швидко, якісно, без будь-яких істотних витрат.

За результатами дослідження міжнародної компанії «Pricewaterhousecoopers», підвищення рівня «діджиталізації» країни сприяє підвищенню ВВП та зниження рівня безробіття. Успішне запровадження «діджиталізації» вимагає дотримання певних вимог, на підставі проаналізованих документів щодо створення «цифрових» просторів в Європі та світі нижче сформульовано основні принципи «діджиталізації» України., а саме: 1. Кожному громадянину України надаються рівні можливості доступу до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). 2. Спрямованість на створення переваг (вигід) у різноманітних аспектах повсякденного життя. 3. «Діджиталізація» - це механізм (платформа) економічного зростання завдяки приросту ефективності та збільшенню продуктивності від використання цифрових технологій. 4. «Діджиталізація» України має сприяти розвитку інформаційного суспільства, засобів масової інформації, «креативного» середовища та «креативного» ринку тощо. 5. «Діджиталізація» України має орієнтуватися на міжнародне, європейське та регіональне співробітництво з метою інтеграції України до ЄС, входження України в європейський і світовий ринок електронної комерції та послуг, банківської і біржової діяльності і т. д., співробітництво та взаємодію на регіональних ринках. 6. Визначення технічних стандартів - основа «діджиталізації» України, один з ключових факторів її успішної реалізації. 7. «Діджиталізація» України має супроводжуватися підвищенням довіри і безпеки при використанні ІКТ.

Дотримання цих принципів буде визначальним для створення, реалізації та користування перевагами, що надають «цифрові технології». Держава, активна щодо «діджиталізації» країни, - це держава, яка починає «діджиталізацію» з себе. Кабінетом Міністрів України у лютому 2020 року підписано угоду про фінансування заходу «Підтримка ЄС для електронного урядування та цифрової економіки в Україні», це означає що Україна хоч і повільно, але рухається у напрямку цифрової трансформації.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 2**

УДК 81'23

Денис Сергійович БАТРАК,

курсант групи Ф3-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук О. Б. Оверчук

**ОБРАЗ ПРАВООХОРОНЦЯ В СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

На сучасному етапі розвитку суспільства нагальною потребою правоохоронних органів, особливо після їх реформації, стало формування у свідомості пересічних громадян уявлення про них як про ефективний, якісно виконуючий свої функції інститут, а також створення позитивного образу співробітника поліції як сміливої, відкритої до суспільства, працелюбної, ввічливої, чесної особистості, що стоїть на варті закону та правопорядку. Зважаючи на те, що останнім часом спостерігалось домінування дещо стереотипних тенденцій у бік недооцінки правоохоронних органів, підриву їх авторитету і негативного ставлення до самої професії поліцейського, проблема вивчення факторів, що впливають на належне й адекватне сприйняття органів внутрішніх справ, а також виявлення механізмів створення позитивного образу поліцейського є досить актуальною.

Аналіз культурних чинників, від яких залежить формування суспільної думки про правоохоронця, дає підстави говорити, що уявлення про нього сьогодні переважно спричинене дією засобів масового мистецтва, зокрема кінематографу та художньої літератури. До того ж судження про цю професію, що виникає у свідомості людей за їх допомогою, можуть мати позитивний чи негативний, помилковий характер.

Так, одним із чи не найвпливовіших та найважливіших засобів формування суспільної думки сьогодні є кінематограф. Навіть стислий огляд фільмів про правоохоронців засвідчує, що в історії кіномистецтва цей образ зазнав суттєвої еволюції. Він пройшов шлях від друга дітей до перевертня у погонах, від товариша міліціонера до «мента», від міліціонера з людським обличчям до поганого поліцейського (наприклад, лейтенант Глазичев («До мене, Мухтаре»), В. Шарапов («Місто зустрічі змінити не можна»)) та сучасні поліцейські С. Карпов («Глухар», «Карпов»), Гоша Ізмайлов («Поліцейський із Рубльовки»). На жаль, сучасний кінематограф здебільшого пропагандує стереотип негативного правоохоронця, що має такі міфічні риси як: легковажне, невідповідальне ставлення до завдань; брутальна, зухвала поведінка з підлеглими і підозрюваними; перевищування своїх повноважень тощо. Причому такий «кіношний» образ, відкладаючись у свідомості глядача, спричиняє виникнення

страху та недовіри до реальних правоохоронців. Адже кінофільм захоплює емоції, залишає у підсвідомості особливу інформацію, навіть нав'язує певні уявлення, які за глибиною переживання можуть бути зараховані до власного досвіду.

Вплив художньої літератури на відміну від кіномистецтва поширюється лише на окрему категорію людей, оскільки читачів сьогодні менше, ніж глядачів. Геніальний сищик-консультант всіх часів і народів Шерлок Холмс Артура Конан Дойла, сержант поліції Берелта Ч. Сноу, детектив-бельгієць Еркюль Пуаро та «стара, розумна, традиційна англійська леді» міс Марпл А. Крісті, слідча А. Каменська О. Марініної, навіть міліціонер дядя Стіпа С. Міхалкова – усі вони позитивно позначаються у свідомості читача, допомагають сформувати ідеальний образ класичного правоохоронця з гарною репутацією, що користується повагою, повністю віддається роботі навіть за рахунок особистого життя.

Отже, формування образу поліцейського в сучасному соціокультурному просторі значною мірою відбувається під дією засобів масового мистецтва. Причому, з одного боку, спостерігаємо пропаганду образу «псевдополіцейського» в новітній кіноіндустрії, з іншого – «справжнього правоохоронця» в художній літературі. Проте, щоб створити так потрібний сьогодні позитивний імідж працівника органів внутрішніх справ, боротися з негативною репрезентацією цього образу медіаресурсами замало, слід сконцентруватися на формуванні у населення поваги до поліцейських за рахунок їх справедливих дій та правильних вчинків.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 821.161.2

Євген Романович МОСКОВКА,

курсант групи Ф-1-18-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС доктор філологічних наук, професор І. В. Чорний

ФЕНОМЕН ЮРОДСТВА У СПРИЙНЯТТІ ЛАДИ ЛУЗІНОЇ

Працюючи над створенням циклу «Київські відьми», сучасна українська російськомовна письменниця Лада Лузіна (Владислава Кучерова) проводить багато пошукової роботи, пов'язаної з минулим української столиці, її архітектурними пам'ятками, старожитностями, видатними особистостями, які уклали рідне місто авторки. Більшість цього різноманітного матеріалу так або інакше потрапляє до художньої прози Лузіної, проте досить значна частина залишається невикористаною. Її письменниця останнім часом опрацьовує у своїх численних краєзнавчих нарисах, що оприлюднюються в інтернет-блогах, та науково-популярних книгах.

Вже кілька років поспіль Лузіна працює над книгою «Абетка київських чудес», один із розділів якої планується присвятити славнозвісним київським юродивим. Письменниця неодноразово торкалась питання щодо феномена українського юродства, вважаючи це явище дуже важливим для морального

буття нашого народу. Юродиві були людьми, чимось схожими на ветхозавітних пророків, що могли безстрашно казати правду в очі сильних світу цього, не думаючи про можливі покарання або навіть смерть. Лузіна називає кілька імен, до яких неодноразово повертається в художніх та нон-фікшн творах: найперший юродивий Русі Ісаакій, Іван Босий, Феофіл, матінка Аліпія. Усі вони були пов'язані з Києвом і кожен уславився чимось індивідуальним.

Юродиві-чоловіки в Лузіно відрізняються насамперед сміливістю, умінням наставляти на путь істини можновладців, чинити спротив нечистій силі. Переможцем бісів-спокусників постає Ісаакій, сміливо віщує імператору Миколі I поразку в Кримській війні Феофіл, вимагає в багатих киян гроші на утримання бідних безхатченків Іван Босий. При цьому кожен із них чинить подвиг упокорення плоті, поститься, палко молиться, нерідко завдаючи собі тілесних ушкоджень (як, наприклад, Іван Босий, у якого на лобі утворився великий наріст від постійних ударів чолом об камінь під час молив).

Дещо інакше показано улюбленицю Лади Лузіної матінку Аліпію Голосівську. В її постаті є щось казково-фольклорне. Юродива, якій довелося пережити й сталінсько-хрущовські гоніння на православну церкву, і жахи окупації й гітлерівського концтабору, роки блукань і поневірянь, зуміла все витерпіти й подолати. Письменниця сприймає матінку як таку собі міську чародійку, що може розмовляти з рослинами і тваринами, вміє творити справжні чудеса (як то зцілювати від хвороб, нагодувати купу людей однією хлібиною й невеликим казанком каші тощо).

Лада Лузіна постійно наголошує на необхідності плекати національну ідентичність, дбати про духовну досконалість нації. Відсутність у сучасному житті трударів, які прийняли на себе подвиг юродства, заміна їх усілякими цілителями, екстрасенсами, провидцями, на думку Лузіної, є свідомством хвороби всієї нашої моральної екосистеми.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 811.161.2

Владислава Василівна ПУГАЧ,

курсантка групи ФЗ-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук О. Б. Оверчук

СУРЖИК: МОВНА ХВОРОБА ЧИ МОВНИЙ РІЗНОВИД

Українська мова пройшла складний і тривалий шлях свого розвитку, протягом якого зазнала чималих змін, впливів і навіть загроз. Однак, не зважаючи на те, що сьогодні вона, як ніколи, активно функціонує й розвивається, чи не найбільшою загрозою для неї на усіх рівнях існування став некерований вплив елементів інших мов (у першу чергу російської), що у мовознавчому середовищі отримало назву суржику. Вивчення суржику, як однієї із найголовніших хвороб української мови, а також специфіки й особливостей функціонування

мовних одиниць, що утворилися в результаті такого впливу, є актуальною проблемою сучасної лінгвістики.

Суржик як об'єкт спеціального дослідження з боку стилістики української мови, культури українського мовлення, методики викладання, перекладу, соціолінгвістики перебував у полі зору таких науковців як С. Єрмоленко, О. Курило, Л. Масенко, Б. Матіяш, І. Огієнко, Н. Плющ, А. Погрібний, О. Пономарів, В. Русанівський, О. Сербенська, Л. Ставицька, О. Тараненко, Ю. Шевельов, О. Шевчук та інших. Більшістю з них термін суржик використовується на позначення суміші української та російської мов, хоча є й такі, що застосовують його на позначення інших гібридних мовних утворень. Наприклад, культуролог О. Рибалко говорить про словацько-російсько-український суржик, мовознавці Б. Анжук та О. Чередниченко виділяють українсько-англійський суржик, діалектолог П. Гриценко відносить до суржику поєднання в усному мовленні українців елементів польської, румунської, словацької та угорської мов.

До того ж сучасна лінгвістична наука, намагаючись дослідити специфіку суржику, часто співвідносить його з такими поняттями як просторіччя, язичіє, діалект (ідіолект чи соціолект), жаргон, запозичення, змішана мова, субмова тощо, що спричиняє неоднозначність наявних підходів як до тлумачення самого терміну, так і до опису цього явища.

Ми, як і Л. Масенко, вживасмо термін суржик на позначення українсько-російського мішаного мовлення. Як зазначає дослідниця цього феномену, «мовне явище, що одержало назву суржик, належить до специфічної форми побутування мови в Україні». Його національну і соціальну природу відображає сам термін, що запозичений із сільськогосподарської лексики, де має значення «змішування двох різних субстанцій» та «пониження якості утвореного внаслідок змішування продукту».

Звісно, взаємопроникнення слів з однієї мови в іншу є закономірним і навіть корисним явищем. Слова, що «розумно» запозичуються, відкривають для мови новий соціокультурний простір, збагачують її словниковий склад. За підрахунками сьогодні близько 10% лексичного фонду української мови становлять унормовані запозичення з російської, польської, німецької, тюркських та інших мов. Однак, у випадку з суржиком ми повинні усвідомлювати, що, з одного боку, чужомовні слова тут, як правило, вживаються бездумно, безсистемно, часто фонетично спотвореними, у нехарактерних формах, перекручених значеннях, що засмічує мову, робить мовлення примітивним і незрозумілим. З іншого ж боку, більшість людей у побуті, особливо в прикордонних регіонах та приміських зонах, активно користується не літературною мовою, а живою народною мовою з помилками, граматичними неточностями, іншомовними домішками, що й отримала назву суржику. При чому коло функціонування цього специфічного мовного різновиду досить значне: професійно-виробничі, молодіжні колективи, сімейні спільноти, стихійне спілкування на ринку, у транспорті, черзі та інших громадських місцях.

Отже, якби ми не визначали суржик, це особливе мовне явище, без сумніву, сьогодні потребує детального вивчення, що не лише дозволить глибше зрозуміти

його природу, а й зменшити негативний вплив суржику на розвиток сучасної української літературної мови, її засмічення чужорідними елементами.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 821.161.2

Віталій Олегович НАЙДА,

курсант групи Ф1-16-403

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС Н. І. Єльнікова

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ КОНЦЕПТ «ПІДБУРЮВАННЯ» У ТВОРЧОСТІ В. ШЕКСПІРА

У багатьох творах англійського драматурга і поета Вільяма Шекспіра є звертання до сюжетів та ситуацій, пов'язаних з юридичними тонкощами. Наприклад, детально описані склади злочинів, передбачені зокрема й сучасним Кримінальним кодексом України (далі – КК), детально висвітлені такі кримінально-правові поняття, як співучасть у злочині (ст. 26 КК), підбурювання до вчинення злочину (ч. 4 ст. 27 КК), пособництво (ч. 5 ст. 27 КК), уявна оборона (ч. 1 ст. 37 КК) та інші.

У візуалізації зазначених понять і полягає актуальність «Гамлета», «Бурі» та інших творів Шекспіра для сучасних українських поліцейських, зокрема слідчих, які у своїй повсякденній діяльності стикаються з питаннями правової кваліфікації вчинених особами діянь.

Зазначені вище питання вже ставали предметом розгляду правознавців, зокрема є ґрунтовне дослідження казахського вченого-цивіліста українського походження А. Г. Діденка «Шекспір і право» (1995 р.). Досить жвава полеміка навколо відбиття проблем судочинства у трагедії Шекспіра «Венеціанський купець» відбулася серед російських правознавців останньої третини ХІХ ст. На жаль, сучасні українські літературознавці та правознавці не приділяють достатньої уваги питанням відбиття правничих аспектів у творчості В. Шекспіра.

Ми розуміємо, що право часів Шекспіра є застарілим з огляду на нинішні реалії, на закріплення у європейських Конституціях принципів верховенства права, законності, рівності. Право епохи середніх віків та Відродження носило на собі відбиток становості, значного впливу суверена, монарха, а також сповненої релігійності. Прикладом останнього може слугувати, скажімо, ухвалення у Англії 1563 року закон, що встановлював покарання за чаклунство.

В роботі сконцентруємо увагу переважно на концепті «підбурювання», оскільки розгляд усіх кримінально-правових аспектів у творах В. Шекспіра потребує достатньо великих обсягів роботи та вийшов би за межі однієї статті.

Підбурювання – один із найпоширеніших злочинів, які зустрічаються в творах англійського митця. Приклади його ми бачимо в «Ромео і Джульєтти», «Отелло», «Гамлеті», «Бурі» та ін. Цікаво, що, як зазначає А. Г. Діденко, епізоди з творів Шекспіра, пов'язані з підбурюванням, майже повністю вичерпують

класифікацію способів підбурювання, викладену у сучасній доктрині кримінального права. Не виняток тут і сучасне кримінальне право України. Так, відповідно до ч. 4 ст. 27 Кримінального кодексу України підбурювачем є особа, яка умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або іншим чином схилила іншого співучасника до вчинення злочину.

Яскраві приклади підбурювання знаходимо й у трагедіях «Макбет» (1603 – 1606 рр.) та «Отелло» (1604 р.). Так, леді Макбет підбурює свого чоловіка до вбивства королівської особи, щоб отримати його трон. Думки про вбивство виникають спочатку в голові чоловіка, хоча він і вагається, проте дружина знаходить потрібні слова, щоб із новою силою розпалити вогонь злочинної рішучості у душі свого чоловіка.

Отже, підкреслюємо важливість проведення подальших ґрунтовних досліджень як філологами, так і правознавцями у сфері кримінально-правового аспекту творчості Шекспіра, виділення тих злочинів, що мали місце на сторінках його творів, здійснення їх юридичної кваліфікації. Також зазначаємо, що використання викладачами юридичних ЗВО України ситуацій із творів Шекспіра може сприяти візуалізації навчального матеріалу дисциплін кримінально-правового циклу, зацікавленості студентів до здобуття поглиблених знань, а також мотивуванню правників до дослідження літературних творів Шекспіра.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 82-2

Яна Володимирівна МІРКЕВИЧ,

курсантка групи Ф1-305

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства
факультету № 2 ХНУВС Н. І. Єльнікова*

ОБРАЗ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В СЕРІАЛІ «МЕНТІВСЬКІ ВІЙНИ. ХАРКІВ»

У наш час українці усвідомлюють необхідність створення повноцінного позитивного образу правоохоронця, що доводять дискусії про майбутнє поліції, які тривають у науковій сфері та суспільстві загалом. Поліцейський сьогодні сприймається крізь призму довіри до нього людей, духовну, інтелектуальну та політичну еліту, через ставлення до нього захисників правопорядку, а також сучасну культурну індустрію, представлену ЗМІ та кінематографом, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Як відомо, кінематограф – це одна із ланок культури, що поширює, зберігає та демонструє фільми. Його метою є вплив на особистість, який починається змалечку та триває все життя. Будь-яка людина, яка раніше не стикалася з тією чи іншою проблемою, завдяки перегляду фільмів може ознайомитися із найрізноманітнішими проявами суспільного життя, надати їм певної оцінки та розв'язати ті питання, якими вона переймається.

За допомогою кінематографії проєкується ставлення до професії захисника правопорядку та держави. Фільми та серіали допомагають зрозуміти

функції поліцейського, які він виконує, реконструювати духовні якості особи, розкрити їхню історичну еволюцію та трансформацію. Сучасний кінематограф досить часто екранізує стрічки, в яких зображує поліцейських, тобто осіб, які в силу своїх службових повноважень мусять передусім охороняти права та свободи людини, протидіяти виникненню вчинення злочинів у суспільстві та підтримувати громадський порядок. Представники цього виду професії відрізняються від інших не лише форменим одягом, а й моральними та професійними якостями, що сформовані не тільки в уяві людей, а й закріплені на законодавчому рівні.

На мою думку, вдалою демонстрацією справжнього українського поліцейського, який уособлений в образі майора Гордієнка, зображено в детективному серіалі «Ментівські війни. Харків» (від українських режисерів Валерія Рожка і Тараса Рибальченка).

Стаття 49 ЗУ «Про Національну поліцію» чітко визначає стандарти відбору кандидатів на службу в поліції, серед яких виокремлює вік, освіту, фізичну підготовку тощо. Але варто концентрувати увагу не лише на вимогах, які закріплені в законах, а й на моральних якостях людини, як-от: чесність, справедливість, відвага. Саме ці риси вдало поєднані в образі майора Гордієнка – головного персонажа серіалу «Ментівські війни. Харків».

Що таке чесність? При виконанні службового обов'язку це означає не тільки об'єктивно ставитися до вирішення тієї чи іншої справи, а й протистояти неправомірним переконанням громадян, попри зовнішні чинники. У 1 серії при можливості отримати хабара від досить впливової людини в Харкові, майор Гордієнко відповів лише однією фразою, що руйнує стереотип про «анти-чесність» правоохоронців: «Заберіть свої гроші назад, ніякі папірці не допоможуть зловити вбивцю». Андрій Гордієнко – справжній приклад безкорисливого поліцейського, що живе лише своїм професійним обов'язком «служити та захищати». Люди часто роблять поспішні висновки, якщо хоч раз десь зіткнулися з несправедливістю. Тому цей випадок дозволяє переосмислити своє бачення чесності поліцейських.

Отже, у більшості випадків сучасний кінематограф, на жаль, висміює поведінку поліцейських, чим сприяє руйнації звичайного стереотипу законослухняної поведінки населення. Оскільки нові стереотипи не сформовані, старі беруть верх над новими і заповнюють свідомість людини. На цьому тлі відбувається становлення хибної думки щодо недовіри до працівників правоохоронних органів. Тому від того, яку інформацію буде поширювати кінематограф, залежатиме становлення образу працівника правоохоронних органів.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 821.111

Яна Вікторівна СВИСТУН,

курсантка групи Ф1-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства
факультету № 2 ХНУВС Н. І. Єльнікова*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗУ ДЕТЕКТИВА У ТВОРЧОСТІ А. КОНАН ДОЙЛЯ ТА Б. АКУНІНА

Детективний жанр належить до такого різновиду літератури, який тривалий час не відчував серйозної критики, оскільки широковідомість творів цього жанру викликала певний сумнів щодо художньої якості детективної літератури загалом. Надзвичайну популярність детективного жанру можна пояснити особливим інтересом суспільства до всього загадкового, що віднайшло свої містичні прояви у літературі. Полички книжкових крамниць сьогодні пропонують детективи на будь-який смак, написані як класиками цього жанру, так і сучасними авторами. Нагальність вищезазначених питань підкреслює актуальність нашого дослідження.

Сюжетна канва творів Б. Акуніна відтворює традиції класичного англійського детективу, зокрема багато спільного можна знайти з детективами А. Конан Дойля. Безпосередні фабульні запозичення простежуються у сюжеті оповідання «Скарпея Баскакових», генетично пов'язаного із сюжетом «Собаки Баскервілів», де навіть початкові літери «С» і «Б» збігаються у назвах книг.

Тексти Акуніна завжди сповнені алюзіями на літературні твори інших авторів. Окрім сюжету, Б. Акунін запозичив у А. Конан Дойля образ слідчого, який наділений виразною зовнішністю та характерними особливостями. Порівнюючи двох персонажів, слід зазначити, що Шерлок Холмс – типовий приклад раціоналізму, проте він палить люльку та грає на скрипці, що зовсім не властиво типовому слідчому, концентруючись у такий спосіб та вибудовуючи лінію розслідування. Натомість Фандорін концентрує свої думки в інший спосіб – перебираючи нефритові чотки, виводячи ієрогліфи, що надає йому змогу зануритися в себе та обрати правильний шлях для розв'язання злочину. Описані вище риси надають дійовим особам творів Б. Акуніна аргументованості, що своєю чергою захоплює читачів.

Одним із засобів змалювання внутрішнього світу героя обидва прозаїки застосовують форму «опосередкованого» психологізму, за допомогою якого демонструють розкриття темпераменту постатей через їхні вчинки, виразну міміку та вербальну поведінку. Так, наприклад, Фандорін може припинити заїкатися, коли зосереджується або відчуває внутрішню напругу.

Єдиної особи, яка б слугувала оригіналом для створення Б. Акуніним образу слідчого, не існує, тому що автор поєднав декілька прототипів, створивши «цілком позитивного героя». Авторіві вдалося сполучити властивості відомих літературних персонажів і сформувати незвичайний прототип російського інтелігента, який містить ознаки британського джентльмена та японського самурая.

Простежується схожість у способі життя та світогляді Шерлока Холмса та Фандоріна щодо сприйняття ними хаосу та порядку. Наприклад, Холмс бачить внутрішній порядок крізь призму плутанини зовнішніх обставин та вдало поєднує із цим своє життя. Схожу життєву поведінку обирає для себе й Фандорін. Натомість Фандорін здатний більш гостро, у порівнянні із Холмсом, відчувати небезпечний рух існування, крокує на боці порядку та прирівнює внутрішню порядність до адміністративного «порядку». Так само, як і Холмс, він виборює покарання для злочинця. Таке покарання не завжди було юридичним, оскільки Фандорін подекуди міг об'єктивно стратити через «вищий суд» («Статський радник») чи викоринити злодія самостійно (Повість «Декоратор»).

Таким чином, майстерність письменницького ремесла Б. Акуніна анітрохи не поступається легендарному А. Конан Дойлу, якнайкраще подаючи образ детектива. Б. Акунін досить тонко подає протистояння Холмса та Фандоріна, відчувається повага до легендарного Шерлока, не обділяючи при цьому увагою та хвалою Ераста.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ**

УДК 378:372.461

Єва Євгенівна ТЕСЛЕНКО,

курсантка групи СФ-101

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри гуманітарних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент В. А. Василенко

**МОВНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ ВЕРСІЯХ
СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ**

У наш час важко не помітити стрімкий розвиток засобів зв'язку та інформаційних технологій, що значно видозмінили людське спілкування. Із появою соціальних мереж розпочався новий етап комунікації, що відкриває потужні медійні можливості.

Незважаючи на те, що дослідження мови Інтернету – порівняно новий напрямок, у сучасному мовознавстві уже є низка праць, у яких увагу зосереджено на проблемах теорії комунікації та медіалінгвістики (Ф. Бацевич, А. Белова, А. Войскунський, Б. Гаспаров, В. Карасик, Г. Почепцов, А. Соколов, Р. Трифонов, С. Чемеркін, С. Зайцева).

Щодо нашого дослідження, то його актуальність зумовлена зростанням наукового інтересу до появи глобального комунікативного простору, спілкування в соціальних мережах загалом, зміни характеру комунікативних процесів, які опосередковані найновішими інформаційними технологіями. На нашу думку, со-

ціальні мережі створюють простір, у якому людина може найповніше реалізувати свої потреби в такий спосіб, якого потребує сучасне суспільство.

Інтернет-спілкування позначене короткими та лаконічними структурами, адже інформація, що передається, повинна мати максимально стислий зміст. Тому в мовленні користувачів соціальних мереж переважають прості, означеноособові речення (Іду в магазин, Був в універі, Сиджу за компом, Забіжу завтра). Крім цього, дуже часто використовуються скорочення слів (ок, норм, дяки). Ці моделі інтернет-комунікації активно переносяться і на безпосереднє та повсякденне спілкування.

Хочемо також зазначити, що загальна активна світова динаміка розвитку Інтернету позначається на українському комунікативному середовищі.

Мовці віком від 15 до 25 років, які щодня спілкуються у соціальних мережах, при безпосередньому спілкуванні використовують 80% лексики, яка виникла і побутує в мережі. Ця лексика відображає як реалії конкретної соціальної мережі (твітнути, зафрендити, лайкнути), так і всього інтернет-мовлення (розшарити, аттач, баг, гуглити, няшка, фейк, троль). Більшість цих слів можна віднести до сленгу, оскільки їхнє використання обмежене певною комунікативною ситуацією і характерне для окремої групи осіб та відрізняється від мовної норми.

До найпоширеніших способів творення сленгових одиниць у соціальних мережах відносимо такі: 1) запозичення (фейк, юзати, сабж, лайк, френд, ребут); 2) аббревіація (ІМХО, ХЗ, ХД, ОМГ, ЗІ, спам); 3) скорочення (бро, адмін, інет, інфа, комп, проц).

Мова в соціальних мережах реалізується за допомогою різних каналів і може бути репрезентована письмовим текстом, зображенням, аудіо- та відеофайлами. Письмовий текст застосовується значно частіше, оскільки саме таку форму користувачі вживають для надання 95% інформації.

Щодо використання української мови в соціальних мережах, то Ю.Маковецька-Гудзь зазначає, що фахівці Київського міжнародного інституту соціології стверджують, що суржиком спілкуються і пишуть від 11% до 18% українців, або ж від п'яти до восьми мільйонів осіб. Таким чином, більшість інформації (85%), що подається у соціальних мережах, російськомовна. А частка україномовної інформації становить всього 14%.

Посилаючись на дослідження В. Шпитального можемо зробити висновок, що україномовними найчастіше є спільноти українських компаній, ЗМІ, політичних чи громадських організацій, блоги та сайти міст (що мають свою сторінку у соцмережах), більшість інформації в них подана українською літературною мовою.

Отже, можемо зробити висновок, що основна характерна риса соціальних мереж та мікроблогів – реалізація тенденції до розмовності, головними ознаками якої є спонтанність, неофіційність, діалогічність, ситуативна закріпленість, тенденція до стислості й експресивності, і внаслідок цього – вживання мовних елементів неформального спілкування.

Також хочемо зосередити увагу саме на подальшій популяризації української мови в соціальних мережах, адже, на жаль, зараз спостерігаємо значне витіснення її суржиком і російською мовою.

Одержано 24.04.2020

**ПРЕДСТАВНИКИ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ**

УДК 640.43

Антон Максимович ФЕДОРЕНКО,

студент групи ПЗмзд-18-1

Харківського національного університету радіоелектроніки

Науковий керівник: професор кафедри програмної інженерії,

декан факультету комп'ютерних наук ХНУРЕ

доктор технічних наук А. Л. Єрохін

**ВЕБДОДАТОК ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ
ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК**

В наш стрімкий час прогрес впровадження ІТ-досягнень у майже всіх галузях відбувається надзвичайно швидко. Інформаційні технології міцно закріпились в нашому житті і полегшили його. Світовий науковий рух став одним з найпотужніших, складовою частиною якого є і українська наука. Саме тому останнім часом спостерігається рух вищих навчальних закладів до розширення (відкриваються філії, вносяться доповнення в навчальні стандарти тощо), що призводить до необхідності відповідного матеріального забезпечення освітнього процесу, підвищуючи витрати фінансових коштів установи і вимагаючи чималих часових витрат на облік матеріалів, структурування каталогів та обслуговування відвідувачів.

Ведення і планування наявності матеріалів є актуальною проблемою практично для будь-якої організації. Необхідність ведення обліку наявності та контролю заборгованостей відвідувачів завжди виходить з того, що без бачення поточної ситуації неможливо прийняти вірне рішення або висновки можуть бути помилковими. Класичний облік матеріалів у бібліотеках ведеться паперовим способом, але з розвитком інформаційних технологій користувачі та працівники бібліотек отримали у своє розпорядження спеціальне програмне забезпечення, призначене для автоматизації та полегшення цього процесу.

Цей факт свідчить про інтерес нового покоління до отримання інформації з достовірних та постійно доступних джерел, що означає необхідність надання клієнтам можливості доступу до інформації та її аналізу в режимі онлайн. Для вирішення задачі, яка задовільнить цю потребу користувачів, існує спосіб представлення системи у вигляді веб-додатку. Мета створення веб-додатку для автоматизації роботи бібліотек полягає в наступному: а) забезпечення користувачів взаємодією з інформацією в режимі онлайн; б) надання користувачам більш якісних можливостей ефективної навігації в інформації; в) інтеграція інформаційних ресурсів; г) використання баз даних, як надійного місця для збереження інформації.

Автоматизація діяльності бібліотек – це комплекс програмних засобів, що дозволяє працівникам бібліотек та відвідувачам наукових і культурних закладів

користуватися процесами обміну інформації, її зберігання та підтримки у більш комфортній та зручній спосіб. На даний момент універсальних систем для роботи з різними видами бібліотек немає, існують інформаційні системи в конкретних організаціях та асоціаціях. Крім того слід зауважити, що не кожна система представлена у вигляді веб-додатку – локальні системи автоматизації роботи бібліотек також беруть участь у веденні обліку, контролю виданих матеріалів тощо. Розглянемо кілька програм-аналогів та порівняємо локальні системи з веб-орієнтованими для того, щоб виявити їх недоліки та переваги.

Метою роботи є розробка автоматизованої системи у вигляді веб-додатку, що призначена для зберігання інформації про книжковий фонд бібліотеки, яка допоможе користувачам вести облік, частково автоматизує їх роботу, впроваджуючи безпаперові технології, та буде максимально простою у використанні, щоб не потрібно було витрачати час на освоєння веб-додатку, що буде особливо корисно для недосвідчених користувачів. Система буде повинна дозволити користувачеві швидко і легко здійснювати пошук інформації про книги, а також здійснювати замовлення книг в бібліотеці без участі працівника бібліотеки. Також система повинна інформувати працівників бібліотеки про зроблені замовлення для їх подальшої обробки.

Створений у процесі виконання роботи програмний продукт може бути корисним для всіх, хто має потребу у послугах бібліотеки або працює у цій сфері. Система відповідає основним вимогам, які висуваються до програмних продуктів (стійкість, захист даних при їх введенні, оптимальне використання ресурсів). Інтерфейс користувача є ергономічним та інтуїтивно зрозумілим. Також у майбутньому передбачається вдосконалення даного продукту шляхом додавання нових можливостей та створення системи для мобільної платформи.

Одержано 24.04.2020

*

СЕКЦІЯ 8.
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ПОЛІЦІЇ

НАУКОВИЙ ГУРТOK
КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА КІБЕРБЕЗПЕКИ
ФАКУЛЬТЕТУ № 4

УДК 378.635.5:37.034

Роман Русланович ОРЛОВ,

курсант групи Ф-4-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук В. А. Світличний

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В
КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

У всі часи основою людських цінностей були мораль і духовність. Це ті цінності, які і у наших предків в давнину і в сучасному світі є основою держави і суспільства. З метою об'єднання і розвитку суспільства, формування моральної культури людини, ознайомлення з духовними цінностями свого народу було прийнято рішення про введення нової предметної області державного стандарту початкової загальної освіти «Основи моральної культури народів України». Дана дисципліна успішно реалізується у вищих навчальних закладах системи МВС України, але між тим суперечки навколо неї як і раніше не вичухають. Спробуємо розібратися в причинах цієї дискусії. На основі аналізу словникових статей, можна зробити висновок про те, що існує два розуміння термінів «мораль» і «моральність»: вузький і більш широкий. У вузькому розумінні мораль, перш за все, має на увазі наявність зовнішньої оцінки, як правило, іншої людини; тоді як моральність орієнтована на внутрішній світ людини і його особисті переконання. Моральність у вузькому сенсі - сукупність принципів і норм поведінки людей по відношенню один до одного і суспільству; в більш широкому значенні - ціннісна структура свідомості, спосіб регуляції дій людини в усіх сферах життя. Таким чином, перш ніж виносити ці поняття і терміни на дисципліну, викладач для себе повинен чітко окреслити межі тлумачення саме в широкому сенсі аналізованих трактувань.

Чому це так важливо? Саме широке розуміння сенсу моралі і моральності дозволяє формувати, перш за все, патріота, відповідального громадянина і людини. Тоді як, переходячи на вузьке розуміння понять, часто торкаємося лише особистісних якостей учнів, які не повинні обговорюватися в класі. У сучасному суспільстві моральний аргумент стає головним і це далеко не

випадковість. Розвиток суспільства об'єктивно передбачає діалог різних культур, побудований на взаємодії (а не протидії) і взаємоповазі. Спільне майбутнє людей, що живуть на Землі, пов'язане з усвідомленням цінності кожної нації, з повагою до різних вірувань і традицій народу. Таке усвідомлення має прийти до кожної людини і якомога раніше, перш за все для його ж блага. Ніколи шлях ворожнечі і воєн не був шляхом духовного розвитку і процвітання нації і конкретної особистості. Але необхідно добре розуміти, що на генному рівні дане усвідомлення не передається, а надія на виховання та прищеплення толерантності в сім'ях не завжди виправдана. Таким чином, без допомоги школи і вузів розв'язання цієї проблеми не завжди можливо. Працюючи в рамках даного курсу, педагогу необхідно завжди пам'ятати, що духовно-моральна культура не дорівнює (і не є синонімом) релігійної культури. Духовність людини завжди розглядалася як переважання в ньому моральних інтересів над матеріальними. Сьогодні, як ніколи, таке розуміння дуже важливо для нашого суспільства, так як сама ідея формування духовності спотворюється, якщо педагоги будуть розуміти зазначені поняття як синонімічні. На дисциплінах викладач повинен познайомити курсантів з основними світовими релігіями (але не з однією з них) і розкрити призначення кожної з них для людини. Особливу увагу курсантам слід звернути на те що, що моральні та етичні цінності в усіх релігіях світу єдині і допомагають людині жити в конкретному суспільстві і зберігати своє власне життя. Навпаки, порушуючи закони і заповіді, можна скоротити свою ж життя і завдати шкоди навколишньому світу.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ № 3**

УДК 159.9

Аліна Андріївна ВАРЯНИЦЯ,

курсантка групи Ф-3-309

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач кафедри педагогіки та психології
факультету № 3 ХНУВС кандидат психологічних наук О. П. Макарова*

**ОСОБИСТІСНА ГОТОВНІСТЬ ФАХІВЦЯ ДО РОБОТИ З
ДІТЬМИ, ЯКІ СТАЛИ ЖЕРТВАМИ НАСИЛЬСТВА**

Психологічна допомога дітям, які пережили насильство та жорстокість, повинна бути направлена на можливість повного усунення їх наслідків та прийняття заходів по запобіганню насильницьких дій.

Ця робота включає заходи профілактичного, діагностичного та корекційно – терапевтичного характеру. Виділяють певний ряд особливостей такої допомоги: повне визнання основних прав дитини, на життя, особисту недотор-

каність, захист та гідне існування; анонімність та конфіденційність, що в свою чергу, підвищує вірогідність звернення жертв насильства за допомогою. Для надання ефективної допомоги постраждалому, фахівцям необхідна повна інформація про нього та обставин його життя.

Надання допомоги дітям, які стали жертвою насильства, передбачає близьке зіткнення професіонала з травматичним досвідом дитини та його наслідками. Розповідь дитини щодо трагічних подій може виявитися тяжким випробуванням, особливо для початківців або недостатньо підготовлених фахівців.

Вислуховуючи дитину, та надаючи їй можливість виразити негативні почуття та переживання, психолог, соціальний педагог або психотерапевт, співпереживаючи, може залучитися в емоційний стан дитини. Подібне залучення призводить до виникнення «вторинної травми» - змінами у внутрішньому досвіді фахівця, що виникає в результаті емпатичної залученості у відносинах з клієнтом, переживаючи травматичний досвід.

Переживання неможливості надання швидкої допомоги постраждалій дитині, щодо припинення насильницьких дій, так і до подолання наслідків насильства, може визвати у консультанта почуття розчарування та безсилля, що призводить до посилення «вторинної травми». «Вторинна травма» схожа за своїми проявами з синдромом емоційного вигорання, але це не є повним його проявом. Ці стани мають тенденцію до накопичення і призводять до подібних ситуацій – негативним змінам в фізичному та емоційному самопочутті, труднощах в професійній та особистісній взаємодії. Відмінності між ними криються в причинах виникнення: «вторинна травма» виникає як вторинна реакція на емпатичне співпереживання клієнта з травматичним досвідом; синдром вигорання може виникнути при роботі з різними людьми.

Таким чином, надання ефективної допомоги дітям - жертвам або свідкам насильства - потребує від фахівців рефлексивного аналізу особистісних уявлень, можливостей, а також дотримання принципів та прийомів психогігієни. Уявлення спеціаліста про проблему насильства, питання та відповіді необхідно ретельно продумувати. Надаючи консультацію дітям, які постраждали від насильства, фахівцям необхідно знати межі допомоги, дотримуватись особистісної психогігієни.

Спеціалісту, який звик надавати допомогу та піклуватися про інших, часто буває важко бути уважним до себе. В особистому та професійному житті консультанта бувають періоди, коли його стійкість до психотравмуючих впливів послаблюється та з'являється підвищена уразливість. У зв'язку з цим фахівець, який працює з дітьми, жертвами насильства, повинен, крім засвоєння спеціальних знань і технологій допомоги, систематично осмислювати пережитий професійний досвід та володіти усвідомленими прийомами піклування про себе.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 159.9:[351.743:378](477)

Анастасія Максимівна ЧЕБУКІНА,

курсантка групи ФЗ-19-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри педагогіки

та психології факультету № 3 ХНУВС

доктор психологічних наук, доцент Н. Е. Мілорадова

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО УМОВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Вивчення адаптивних можливостей особистості є, на сьогодні, предметом досліджень багатьох галузей наукового знання, зокрема – педагогіки, філософії, соціології та психології. Це безпосередньо стосується адаптації студентів ЗВО та курсантів-першокурсників до умов освітньо-професійного середовища ЗВО із специфічними умовами навчання.

У загальному розумінні адаптація є процесом, який реалізується завдяки енергетичній, психологічній та інтелектуальній мобілізації людини відповідно до вимог зовнішнього середовища. Як зазначають фахівці (Грушевський В. О., Мілорадова Н. Е.), дослідження особливостей процесу адаптації курсантів до навчання у ЗВО із специфічними умовами навчання набувають особливої актуальності у зв'язку із підвищенням рівня вимог до підготовки сучасного поліцейського. Так зміни зовнішнього середовища вимагають від людини відповідного реагування, що залежно від характеру адаптації можуть бути більш чи менш адекватними.

Як зазначають фахівці (Вайда Т. С., Грушевський В. О., Доценко В. В. Мілорадова Н.Е., Черкашин А. І.), саме початковий етап навчання у ЗВО із специфічними умовами навчання характеризується: усвідомленням та осмисленням свого вибору та професійної ідентичності; розвитком процесів соціокультурної й психологічної адаптації, що пов'язані з прийняттям нової соціальної ролі курсанта; формуванням ставлення до представників обраної професії на основі первинного знайомства з обраним фахом; усвідомленням соціальної ролі поліцейського та її призначення в суспільстві.

Потрапляння до певного соціально-професійного середовища сприяє змінам у самосприйнятті та осмисленні перебувань у професійному та особистому житті. Через ревізію та усвідомлення свого професійного потенціалу (мотиви, цілі, якості, здібності) курсанти здійснюють теоретико-емпіричне переосмислення власного життя в цілому. Цей процес протікає на тлі виникнення багатьох труднощів, що починаються вже в період проведення табірних зборів. Зіткнення з труднощами, досвіду вирішення яких ще не має, може спричинити виникнення різноманітних проблем, пов'язаних з:

- особливостями побудови міжособистісної взаємодії (зниження ефективності старих контактів та несформованістю нових);
- усвідомленням та переосмисленням здійсненого професійного вибору (переосмислення цінностей та мотивів);

- процесом створення колективу, групової динаміки, вибору лідера, розподілу ролей (командир, староста, командири взводів);
- необхідністю перебудови існуючих копінг-стратегій;
- пристосуванням до більш суворих умов існування (спільне проживання у гуртожитку із раніше незнайомими людьми, відірваність від свого регіону проживання та звичних умов, новий розпорядок дня, дисциплінарні вимоги, збільшення фізичного навантаження, підвищення вимог до навчання порівняно зі школою та ін.);
- поганим самопочуттям (тривожність, поганий сон, розлади шлунку, зниження апетиту або навпаки його зростання та ін.).

Таким чином, на нашу думку, для зниження впливу негативного адаптаційного навантаження освітньо-професійних умов ЗВО на курсантів-першокурсників необхідно впровадження належних заходів професійно-психологічного супроводження цього процесу із залученням фахівців різних підрозділів (офіцерів курсової ланки, працівників психологічної служби та медичних працівників).

Одержано 24.04.2020

*

УДК 159.9

Ярослав Олександрович ВОДОЛАЗЬКИЙ,

курсант групи Ф3-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри психології та педагогіки факультету

№ 3 ХНУВС кандидат психологічних наук, доцент С. В. Харченко

МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЯК РЕСУРС ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА

Морально-психологічний стан є інтегральним показником, який характеризує ступінь задоволеності особовим складом підрозділу зовнішніми і внутрішніми умовами життєдіяльності та рівень його індивідуальної і групової готовності до професійної діяльності. Морально-психологічний стан особового складу завжди був важливим параметром дієздатності підрозділів. На загальний настрій в підрозділі значною мірою впливає оточення, умови життя, якість оснащення тощо. Важливо, щоб поліцейські якісно відпочивали та харчувалися, довіряли екіпуванню, техніці та колегам.

Під час виконання професійних завдань правоохоронці знаходяться у стані стресу, у зв'язку з цим грамотний психологічний супровід здатний запобігти виникненню негативних стресових станів, професійної деформації та професійної деструкції. Поліцейські мають бути поінформовані про важливість та засоби підтримання належного рівня ментального здоров'я та, за необхідності, не соромилися відвідувати відповідних фахівців зі своїми проблемами. Виявлення профдеформації та різних видів психологічних розладів на ранніх стадіях дає можливість зберегти психологічне здоров'я особового складу, тим самим мати більшу кількість професіоналів. Провідна роль в цьому надається фахівцям відділення психологічного забезпечення ЗВО зі специфічними умовами навчання. За морально-психологічним станом психологів теж

потрібно слідкувати. Зазначимо, що періодичні заходи з відновлення ментального здоров'я фахівців цієї професії позитивно позначиться на якості їх роботи.

Для плідного навчання курсантів, важливо мати гарні побутові умови, це дасть їм чітку впевненість, що держава піклується про них та дорожить ними. Періодична зміна обстановки, наприклад, з виїздом до пам'яток архітектури та мистецтва, відвідування музеїв та театральних вистав сприяє підвищенню зацікавленості історією своєї країни та позитивно позначиться на психологічному стані, бо курсанти будуть бачити, що їм є що боронити та любити, а також отримують додаткову емоційну розрядку. Відвідування храмів та інших святих місць для віруючих курсантів - це гарна віддушина, з можливістю "доторкнутися" до "скупчення" віри, яку намагаються підтримувати капелани.

Науково-педагогічний та офіцерський склад ЗВО зі специфічними умовами навчання мають готувати особовий склад до виконання різноманітних задач. Неможна принизити важливості формування у курсантів фахових знань та необхідних вмінь та навичок. Але підкреслимо, що серед філігранної роботи з підготовки майбутніх офіцерів є велика кількість аспектів і повага до особистості курсанта грає одну з провідних ролей. Саме повага – є мотиватором для наслідування. Будь якому викладачу та офіцеру доведеться, хоче він того, чи ні, подавати приклад, котрому підсвідомо будуть слідувати їх підлеглі. На мою думку – це найкращий варіант проведення соціальної, агітаційно-пропагандистської та культурно-просвітницької роботи з особовим складом під час підготовки та виконання службових завдань. Ненав'язливий особистий приклад часто працює потужніше, ніж пряме тицання курсантів носом, бо підсвідомий вплив є великою силою у вмілих руках. Тому важливо, щоб викладачі та фахівці були в змозі ним користуватися.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 159.922.7

Марина Олександрівна МАЛЬКОВА,
курсантка групи Ф3-17-309

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри педагогіки та психології ХНУВС
факультету № 3 кандидат психологічних наук, доцент В. В. Доценко*

СПОСОБИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ У ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Служба в правоохоронних органах належить до такого виду професійної діяльності, яка має не тільки соціальну значущість, але й виходять за межі повсякденного життя, пов'язана з особливими, екстремальними умовами виконання завдань. Виконання працівниками поліції службового обов'язку, вимагає від них організованості, відповідальності, високої дисциплінованості, рішучості та ініціативи. Непідготовленість і некомпетентність може призвести до дезорієнтації, що негайно позначиться на роботі. Професійна діяльність фахівців даного профілю включає безліч емоційно-негативних і екстремальних факторів, що викликають стресовий стан.

Стрес – це порушення спокою, яке виникає у людини, як реакція на певну ситуацію зовнішню або внутрішню діяльність, це напружений стан людини внаслідок впливу емоційно-негативних і екстремальних чинників зовнішнього середовища. Як зазначають автори (Л. А. Кижаєв-Смик, Т. М. Титаренко), одним з можливих проявів професійного стресу є розвиток синдрому психічного виснаження, виснаження як реакції на позамежні для конкретного індивіда робочі вимоги. Такий стан найчастіше проявляється в емоційному виснаженні, деперсоналізації і різкому зниженні особистих трудових досягнень.

Здатність упоратися з професійним стресом є один із основних структурних елементів професіоналізму працівника поліції. Для формування цієї здатності необхідний теоретично обґрунтований підхід і практична програма поетапного навчання працівників поліції активній адаптивній поведінці та вмінню протидіяти негативним впливам стрес-факторів у різних повсякденних, стандартних і нестандартних, екстремальних, ризиконасичених ситуаціях професійної діяльності.

Серед профілактичних прийомів, що знижують професійний стрес, чи не найефективнішим є розвиток здатності прогнозувати, планувати, уявляти власне майбутнє. Бажано розуміти, яким чином кожна сьогоднішня дія, кожне невелике рішення вплинуть на те, що прийде згодом. Особливо важливо аналізувати, з чим у минулому пов'язані сьогоднішні негаразди. Що колись було відкладено, не зроблено, забуто? Чи є можливість вже сьогодні щось зробити, щоб у майбутньому знов не потрапити у подібну стресову ситуацію? Такі невеличкі самозвіти, якщо їх практикувати регулярно, дають змогу розвивати в собі здатність передбачати стреси і готуватися до них. Інколи для подолання напруження, зняття зайвої тривоги, полегшення страждання намагайтеся відволіктися, переключити свою увагу на щось інше. Багатьом жінкам допомагає довготривала телефонна розмова із подругою, шопінг, тобто похід по магазинах, прибирання в квартирі, в'язання. Чоловіки йдуть до спортзалу чи дивляться по телевізору бокс, футбол. Дехто обирає для себе енергійні багаточасові пішохідні прогулянки.

Схожою за дією є і стратегія релаксації, розслаблення, що також допомагає переключити увагу, змінити масштаби у власному життєвому світі. Ванна з ароматичними маслами, масаж, плавання, чай з шоколадом, – кожен обирає свій спосіб зняття гостроти переживання.

Професійна діяльність працівників поліції належить до розряду складних і відрізняється високою емоційною напруженістю, пред'являє до їх особистості особливі вимоги з боку психічних процесів і властивостей, що детермінується комплексом об'єктивних і суб'єктивних факторів напруженості праці.

Таким чином, варто зазначити, що професійна діяльність поліцейського безпосередньо пов'язана з впливом різноманітних стресогенних ситуацій. Залишається відкритим питання активізації вміння працівників поліції опановувати складними життєвими подіями та розвивати стійкість до негативного впливу стресів і адекватного стилю вирішення проблем.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 159.9

Дарина Олександрівна ШУТКО,

курсантка групи ФЗ-309

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: професор кафедри психології та педагогіки
факультету № 3 ХНУВС*

кандидат психологічних наук, доцент С. В. Харченко

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНІСНО-СЕНСОВОЇ СФЕРИ ЮНАКІВ І ДІВЧАТ КУРСАНТІВ

Система ціннісно-сенсової сфери особистості широко вивчається у вітчизняній та зарубіжній психології. Б. Ананьєв розглядав цінності та ціннісні утворення як базальні, первинні властивості особистості, які визначають мотиви поведінки та формують схильність і характер. Найважливіші цінності сучасної культури: вітальні (людське життя як абсолютна цінність), прагматичні (благо, успіх, користь, доцільність), інтелектуальні (знання, інтелектуальні здібності), соціальні (спілкування, співробітництво, свобода, справедливість), моральні (доброта, гуманізм) та естетичні (краса, гармонія).

Гендерні стереотипи, гендерні риси особистості, які певним чином склалися в результаті соціалізації, впливають на формування ціннісної сфери людини, на ієрархію її цінностей. Поведінка, яку вимагають від дитини в рамках її статеві приналежності, формує у суб'єкта різні життєві орієнтири.

Ціннісно-сенсова сфера особистості в юнацькому віці проявляється в здатності визначати життєві цілі, усвідомлювати сенс власного існування, а також свою гендерну та психосексуальну ідентичність. На цьому етапі вікового розвитку відбувається розширення діапазону цінностей і смислів, їх усвідомлення, ієрархізація, структурування.

Сучасні дослідження свідчать, що структура ціннісних орієнтацій в юнацькому віці відрізняється орієнтацією на досягнення та особистий успіх при зниженні значущості прихильності (турбота про благополуччя інших людей і суспільства).

Зміна гендерних стереотипів в суспільстві та істотні зсуви в суспільній думці в останні роки вимагають уточнення особливостей ціннісно-сміслової сфери особистості юнаків та дівчат курсантів.

Дослідження проводилося на базі Харківського національного університету внутрішніх справ. Були обстежені 65 курсантів з андрогінним типом гендерної ідентичності. Були використані наступні методики: опитувальник С. Бем з вивчення маскулінності-фемінінності, СЖО Д. Леонтьєва, методика поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості С. Бубнова та U - критерій Мана-Уїтні.

З'ясовано, що дівчата-курсанти мають більше життєвих цілей та більшою мірою задоволенні в їх досягненні, ніж юнаки-курсанти, вони більш впевнені у власній здатності ставити перед собою цілі, вибирати завдання з найвищих і домагатися результатів. Дівчата-курсанти в порівнянні з юнаками-курсанти достовірно більшою мірою сприймають процес свого життя як цікавий,

емоційно насичений і наповнений сенсом, вважають, що своє життя більш контрольованим ними.

Для дівчат-курсанти більш значущими, ніж для юнаків-курсанти, були наступні ціннісні орієнтації: «Приємне проведення часу, відпочинок», «Пошуки насолоди прекрасним», «Любов». Для юнаків-курсанти більш значущими, ніж для дівчат-курсанти були наступні ціннісні орієнтації «Високе матеріальне становище», «Допомога та милосердя до інших людей», «Пізнання нового в світі, природі, людині», «Високий соціальний статус и управління людьми», «Визнання та повага людей и вплив на оточуючих», «Соціальна активність для досягнення позитивних змін в суспільстві», «Спілкування» та «Здоров'я».

Важливо зазначити, що цінність «Допомога та милосердя до інших людей» була однією з провідних в структурі ціннісних орієнтацій особистості обстежених курсанти.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТУ № 3**

УДК 342.7

Владислав Євгенович ПОВЕТКІН,

курсант групи Ф3-19-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук А. С. Бахаєва

**ЩОДО ЗНЕВАЖЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ГРОМАДЯН ДО
ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НИМИ
СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ**

У частині 3 статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції є рівень довіри населення до неї. Станом на 14 лютого 2019 року рівень довіри громадян до Національної поліції дорівнював 37, 8%, що у порівнянні з 2018 роком на 4, 9% більше. Громадськість оцінює їх роботу порізно, але без сумніву, ставлення суспільства до співробітників поліції відображається на ефективності їх роботи.

Сьогодні вбачається тенденція до розповсюдження у мережі Інтернет відеороликів, у яких громадяни провокують співробітників поліції, вчиняючи з останніми конфлікти. Досить часто громадяни зневажливо ставляться до поліцейських, на законне розпорядження або вимогу реагують бурхливо, виражаються нецензурною лайкою та показують непристойні жести. Зрозуміло,

що представник Національної поліції повинен бути стресостійким і не піддаватися провокаціям, але відсутність правового реагування на зневажливе ставлення до поліцейського безумовно дискредитує імідж правоохоронних органів.

У статті 28 Конституції України зазначено: «Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню».

Гідність – це сукупність моральних, світоглядних, професійних якостей людини, які дають їй підстави для самоповаги та для усвідомлення своєї суспільної цінності.

Виходячи з вищевикладеного, зневажливе ставлення до поліцейського, нецензурна лайка та непристойні жести є зазіханням на його честь та гідність, а відповідальності за вказані діяння чинним законодавством України на теперішній час не передбачено.

У законопроекті (реєстр. № 5110 від 9 вересня 2016 року) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення відповідальності за правопорушення, учинені відносно працівників правоохоронних органів)» надано пропозицію внести зміни до статті 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП), додавши адміністративну відповідальність за образу поліцейського. При цьому там само надається роз'яснення, що «під образою слід розуміти такі нецензурні чи брутальні висловлювання, непристойні жести, непристойна оцінка особистих якостей та інші аналогічні дії, адресовані чи направлені на працівника правоохоронного органу у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, а щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку чи військовослужбовця – у зв'язку з їх діяльністю по охороні громадського порядку, які принижують честь і гідність зазначених осіб». Ми підтримуємо вищевказану точку зору.

Неможливо говорити про підвищення рівня довіри населення до Національної поліції України доки громадяни будуть зневажливо ставитись до поліцейських та безкарно принижувати їх честь та гідність. Внесення змін до статті 185 КУпАП, а саме запровадження адміністративної відповідальності за образу поліцейського, суттєво полегшить роботу представників правоохоронних органів під час виконання ними службових обов'язків.

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТУ № 3**

УДК 82-31

Каріна Сергіївна КУРИЛКО,

студентка групи ПЗдср-19-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
факультету № 6 ХНУВС кандидат філологічних наук М. О. Овчинников*

**ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ ПРАВООХОРОНЦІВ
У ДЕТЕКТИВНИХ РОМАНАХ АННІ КЕТРІН ГРІН**

Постать американської письменниці Анни Кетрін Грін (1846 — 1935) маловідома сучасному українському читачеві. Проте будь-яка розмова про історію детективного жанру не обминеться без згадки її імені. Власне слово «детектив», яке закріпилося за позначенням кримінального розслідування в літературі, вперше було використано Анною Грін, яку інколи називають «матір'ю детективної прози».

Перший і найбільш відомий роман Анни Кетрін Грін «Справа Лівенворта» (1878) починається з драматичної вістки про смерть нью-йоркського мільйонера Хорейшо Лівенворта, якого вранці знаходять застреленим у бібліотеці його маєтку в Нью-Йорку. Таким чином, основна сюжетна колізія роману будується за принципом «убивства в замкненому приміщенні», яке вперше використав Е. По в новелі «Вбивство на вулиці Морґ» (1841), а пізніше і А. Конан Дойл. Для розслідування вбивства Лівенворта запрошується професіональний детектив Ебенезер Грайс – трохи похмурий нью-йоркський поліцейський близько п'ятдесяти років, людина нічим не видатною зовнішністю. Цей герой абсолютно позбавлений рис особистості непересічності, що помітно відрізняє його від романтичного детектива Дюпена в Едгара По і Шерлока Холмса, образ якого невдовзі з'явиться у творчості Конан Дойла. Образ Грайса немов би створюється в полеміці зі штампами оповідань про розслідування, вже знайомими тогочасному читачеві. Стриманий герой Анни Грін не робить шоу зі своїх професійних і людських якостей, проте володіє неабиякою гостротою погляду у поєднанні зі здатністю розуміти людей та співчувати їм. Його образ чітко визначений соціально – він походить із середнього класу суспільства. Йому некомфортно у середовищі нью-йоркських аристократів, тому адвокат Реймонд стає неофіційним помічником Грайса в розслідуванні та бере на себе, зокрема, спілкування із соціально недоступними для нього людьми. Грайс і Реймонд періодично обмінюються міркуваннями у справі і порівнюють свої версії. Цю модель представлення на читацький суд декількох рівноправних версій злочину Грін буде використовувати і в наступних своїх романах. Але пізніше за довіру читача будуть змагатися версії детектива Грайса і його

допитливої помічниці Емілі Баттерворт (роман «Злочин по сусідству», 1880), яку з повним правом вважають літературною попередницею міс Марпл Агати Крісті.

Як і Е. По, Анна Грін використовувала наскрізний образ головного героя – слідчого, що переходив від твору до твору. Проте вона не дає йому в супровідники захопленого хронікера, не починає оповідання з історій, що ілюструють його неабиякі здібності. У детектива Грайса, якому Анна Грін дала життя, є свій літературний родовід. Зовні достатньо типовий американський поліцейський нічим не нагадує французького аристократа Огюста Дюпена.

Отже, Анна Кетрін Грін – одна із засновниць детективного жанру в літературі. Вона вперше почала використовувати для своїх романів назву Detective's Story, стала автором перших бестселерів у жанрі кримінального роману (її перший роман «Справа Лівенворта» був виданий загальним накладом близько 1 млн. примірників). Персонажі слідчих у романах Анни Грін, як правило, належать до поліцейських (державних) структур, на відміну від образів детективів-аматорів у творах Едгара По і А. Конан Дойла. У її творах вперше з'являється образ жінки-детектива, який пізніше отримав розвиток у творчості Агати Крісті. І, нарешті, саме в романах Анни Кетрін Грін вперше основним місцем кримінального розслідування стає місто Нью-Йорк (а не Париж або Лондон, як у Е. По або А. Конан Дойла).

Одержано 24.04.2020

*

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 2**

УДК 398.332.416:930.85

Софія Анатоліївна ЛИТВИНЕНКО,

курсантка групи Ф2-104

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент В. А. Перцева

ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ СМІХОВОЇ КУЛЬТУРИ

Українська сміхова культура – явище процесуальне. З часів виникнення і до сьогодні в ній відбуваються постійні зміни, пов'язані з особливостями сприйняття, розуміння, перетворення світу й самоутвердження в ньому людини. Втрачаючи частину надбаного із попередньої доби, сміхова культура збагачується новими сюжетами й новими способами їх реалізації як у словесних, так і видовищних формах вияву. Первісний фольклор, зокрема міфи, засвідчують ритуальну спрямованість сміху. Магія сміху, за твердженням відомого філолога Володимира Проппа, ґрунтувалась на уявленні, що мертві позбавлені здатності сміятись, можуть сміятись тільки живі.

У результаті історичного розвитку сміхові форми зазнають суттєвих змін. Так, поява, розвиток та утвердження християнства супроводжувалися відповідним ставленням до сміхових форм та їх оцінки, які в цей період, особливо з боку церкви, були негативними. Провідники християнської ідеї виступали проти видовищних форм, зокрема проти мімічного сміху й жартів. Водночас із канонічними формами сміхового характеру створюються й паралельні. Своєрідне поєднання в народному світосприйнятті християнського та язичницького начал наклало свій відбиток і на сміх.

Передісторію сучасних українських сміхових форм можна простежити, звертаючись, зокрема, до обрядових дій, які дають надзвичайно цікавий і чи не найархаїчніший матеріал для вивчення української сміхової традиції. Всі вони («водіння кози», «колодки», «Коструб», весільна драма й навіть похоронний обряд) містять сміховий елемент. Сміховий світ фольклорної традиції (жартів, дотепів, казок, анекдотів, пісень) успадковує література. Бурлескні поезії, жебрацькі вірші-орації, різдвяні та великодні вірші-травестії, шкільна драма, ґрунтуючись на національній сміховій культурі, мали й спільні з європейською культурою риси.

Яскравим сміховим явищем в українській традиції є творчість мандрівних дяків, які синтезували літературні традиції шкільної латинізованої науки із традиціями народної сміхової культури. Аналогічні процеси відбувалися й в інших сферах культури. Так, протягом XVII-XVIII ст. поряд із картинами на релігійну тематику було створено чимало карикатур. Писарі залишили сотні шкіців (ескізів), шаржів, у яких зафіксували своїх клієнтів.

Розмаїттям форм сміхової культури було перейняте повсякденне життя українців, їх мовне спілкування, нерідко пересипане дотепними, влучними слівцями, та традиційна творчість. Побутові казки, жартівливі та сороміцькі пісні, анекдоти показували своєрідну українську ментальність, однією з визначальних рис якої є, за спостереженнями багатьох дослідників, почуття гумору. Це засвідчує передусім оптимістичний світогляд народу, його здатність до самоіронії, до критичного осмислення явищ дійсності, а нерідко і до панорамного глузування над всім і вся, що стверджує життєву силу людини, здатної побачити у світі не лише джерело страждань, а й сміху. Окремі вияви української сміхової традиції можна зрозуміти з літературних джерел, проте треба враховувати й співіснування офіційної та народної культури, характер і спрямування яких часто не збігались.

Сміховий світ сучасності знаходить своє вираження у формах народної та професійної культури: у каламбурах, усмішках, гуморесках, фейлетонах, коломийках, піснях, анекдотах, казках, у календарно-обрядових дійствах, у вертепі, клоунаді, пантомімі, карикатурах і шаржах, у різних формах і жанрах фамільярно-брутальної мови тощо. Мікрокосм кожного з цих сміхових жанрів є лише частиною народного світогляду, яка водночас віддзеркалює його багатство і розмаїтість, через це їх вивчення має стати важливим кроком на шляху пізнання української культури.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 821.161.2

Софія Сергіївна БОБРО,

курсантка групи Ф2-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент В. А. Перцева

КРУТИ В ЛІТЕРАТУРІ ТА ФОЛЬКЛОРІ

Пам'ять про бій під Крутами дорога кожному громадянину незалежної України. Ще донедавна офіційна історіографія сором'язливо оминала цю трагедію, а в українській літературі подвиг і загибель Студентського куреня подавались перекрученими, брехливими. Попри те, що події під Крутами болісно переживались свідомою частиною українського народу й вже давно знайшли відгук у численних мемуарах, історичних розвідках, піснях, все це залишалось «книгою за сімома печатками», бо не узгоджувалося з тією догмою про звільнення України з кайданів віковичного поневолення, що насаджувалась протягом багатьох десятиліть. Крути є показовим прикладом, як саме відбувалося це «звільнення».

Здається, на сьогодні в українській історії немає події, більш міфологізованої, ніж героїчна загибель свідомого студентства під Крутами. Зазначені історичні події знайшли своє широке відображення в різних жанрах культури від мемуарів та художньої літератури до живопису й музики. Про Крути писало багато істориків і публіцистів: Юрій Лавріненко, Дмитро Дорошенко, Сергій Єфремов, Антін Крезуб, Борис Монкевич, Людмила Старицька-Черняхівська. У бібліографічному покажчику «Бій під Крутами: героїзм і трагедія нашої історії» згадуються також і художні твори: поезії Олесь Бабія, Вероніки Михалевич, Олександра Олесь, Оксани Печеніг, проза Юрка Покальчука та Василя Портяка.

Першим художнім твором на тему бою став вірш Павла Тичина «Пам'яті тридцяти», який було надруковано в 1918 році. Згодом Крути в більшості літературних творах згадуються ніби принагідно, однак зміст за такої умови вкладається великий («Молитва» Євгена Маланюка, «Попіл імперій» Юрія Клена). Усі твори сповнені болю й співчуття до загиблих. Зовсім іншу картину спостерігаємо у творах тих літераторів, які за будь-яку ціну прагнули дискредитувати захисників Києва. Особливою неправдивістю відзначається змалювання бою під Крутами українським радянським письменником Юрієм Смоличем в його романі «Реве та стогне Дніпр широкий» (1960). У романі бій постає як безглузда ідея Симона Петлюри продемонструвати міць збройних сил УНР. Про мученицьку смерть студентів у романі Смолича немає жодного слова. Проте письменник всупереч будь-якій логіці не шкодує «чорних фарб» для зображення Симона Петлюри, Софії Галечко, Євгена Коновальця, Андрія Мельника.

Сарказм і перекручення фактів знаходимо й у прозі Ярослава Галана. Захисників Києва зі Студентського куреня він принизливо назвав «геройчиками з-під Крутів», «паничами», «поповичами», «одуреною націоналістами молоддю», що служила у війську «контрреволюційної Центральної Ради».

Проте, переглядаючи й аналізуючи спроби деяких радянських літераторів дискредитувати значення Крут у боротьбі України за свою незалежність, аби вона розцінювалась тільки як невдала ворожа вилазка, водночас спостерігаємо, якого широкого розголосу ця трагічна подія набрала за межами панування радянського тоталітаризму. І у 20-х, і у 30-х роках і пізніше можна віднайти й принагідні згадки, і розгорнуті поезії, присвячені пам'яті полеглих.

Оспівуються герої з-під Крут і у фольклорних сюжетах із суто фольклорними художніми засобами (гіперболізація), мотивами (героїчна історія), жанровим рівнем (календарно-обрядова пісня), традиціями (шанування померлих воїнів). Особливу тематичну групу складають маршово-закличні пісні, у яких відчувається зв'язок із класичною літературою та міфологією. Скажімо, у пісні «Як сніги покриють землю» таким літературним підґрунтям є порівняння Крутів із Фермопілами – трагічною битвою 480 р. до н.е. в Давній Греції спартанців із персами.

Отже, кожен автор (і представник соцреалізму, і сучасний фольклорист, і представник української діаспори) сприймає історичний бій під Крутами через власне світобачення. Зрештою тема Крутів міцно влітається в історію України, показуючи приклад національного духу, мужності, самозречення й героїзму в ім'я Батьківщини. Адже герой, як писав Юліус Фучик, це людина, яка в рішучий момент робить те, що вкрай необхідно робити в інтересах людства.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 82.09:791.43

Лев Володимирович ЖАРОВ,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства
факультету № 2 ХНУВС І. М. Голопич

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО НА ПРИКЛАДІ КІНЕМАТОГРАФІЇ МИНУЛИХ РОКІВ

В сучасній Україні, у процесі реформування Національної поліції особливо усвідомлюється необхідність створення повноцінного позитивного образу правоохоронця. Свідченням цього є гострі дискусії про майбутнє поліції, що розгорнулися в суспільстві й науковому середовищі, а також заклики й звернення керівництва правоохоронних органів. Сьогодні образ захисника правопорядку розглядається як творчий, перспективний і не завжди однозначний синтез того, що створюється і сприймається суспільством, формується державною ідеологією, твориться духовно-інтелектуальною й політичною елітою, усвідомлюється самими захисниками правопорядку і, безумовно, сучасною культурною індустрією, яка презентується засобами масової інформації та кінематографом.

За допомогою кіно проєктується ставлення до професії захисника правопорядку суспільства і держави. На матеріалі кінематографії можна виявити функції, які виконує образ захисника правопорядку в суспільстві, реконструювати

істотні духовні та екзистенціальні якості особистості того, хто стоїть на сторожі порядку і справедливості, їх історичну еволюцію і трансформацію. Без минулого неможливо побудувати майбутнє, тому навряд чи можливо творчо створити сучасний позитивний образ, якщо немає можливості пригадування найбільш цінних його рис, які передаються попередньою культурною традицією. Коли ми говоримо про спосіб, ми маємо на увазі перш за все безпосередньо пережитий ідеал, що формується в суспільстві, в суспільній свідомості, ідеал про захист справедливості й правопорядку, який повинен бути представлений, звичайно, певними людьми, його видатними й творчими носіями. Наскільки ґрунтовно й творчо він представлений – це дискусійне питання.

Образ, створений у радянському суспільстві, безперечно, відрізняється від образу пострадянського, що є проєкцією іншого типу свідомості, іншого світогляду, іншої реальності. Насамперед, міліціонер радянського часу – це тип героя в мирний час, борець за високий суспільний ідеал радянського суспільства. Героїзм, що проявляється в сміливості, жертвності, ризику, формує образ «героя». Зображували міліціонерів, які нічого не бояться, тому що виконання обов'язку для них вище власного добробуту і збереження життя.

У радянських кінофільмах образ міліціонера являє й інші важливі якості, такі, як наполегливість, рішучість, бажання йти до кінця в боротьбі зі злочинністю, чесність і принциповість, загострене відчуття обов'язку й інші. У ряді фільмів позитивний образ міліціонера подається як образ безкорисливого «аскета», який відмовляється від особистих цілей, відпочинку, благополуччя, «згорає на роботі». Можна скільки завгодно критикувати часто ідеалізований образ захисника правопорядку в радянському суспільстві, що відрізняється жертвністю, гострим розумом, співчуттям, вбачати в образі героя, мудреця, аскета, що є свого роду перебільшенням, однак не можна не визнати, що цей образ успішно функціонував. Досвід радянського часу показує, що образ захисника правопорядку, у якому було певне ідеалізування, створював довіру до нього в суспільстві, привносив стабільність у соціальний устрій.

Одержано 24.04.2020

*

УДК 316.41

Вікторія Сергіївна ЧИРВА,

курсантка групи Ф2-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент В. А. Перцева

МАСОВА КУЛЬТУРА ЯК КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Унаслідок вторгнення в життя людей нових засобів масової інформації, розвитку комп'ютерних технологій і створення всесвітньої інформаційної системи Інтернет у житті людей утворився специфічний простір, практично позбавлений національної специфіки. Найтісніше його пов'язують із розвитком масової культури. Дійсно, досить озирнутися навколо, щоб визнати непохитність цього

факту: на телевізійному екрані, на театральній сцені, на рекламних білбордах, під час роботи та відпочинку, у нашій мові й мовленні – скрізь відчувається вплив масової культури. Масову культуру споживають усі, незалежно від місця й країни проживання. Особливо яскраво перенесення акцентів у сферу масової культури й масових комунікацій ілюструє сфера сучасного дозвілля, у якій максимально залучено її відпочинковий й розважальний потенціали.

Особливостями масової культури традиційно називають загальнодоступність, серійність, відтворюваність і споживацько-комерційний характер. Але масова культура – цілком самостійне й складне соціальне явище. Не виправданим є погляд на масову культуру як на щось другорядне. Масова культура – це стан, а точніше культурна ситуація, що відповідає певній формі соціального устрою, інакше кажучи, це культура в присутності мас. Адже існують такі форми культурної творчості, як кінематограф, музичні шоу, цирк, народні пісні й танці, телебачення, кулінарні та літературні блоги, які вже за своєю природою є масовими й іншими бути не можуть.

Отже, визнаючи за певним явищем належність до масової культури, ми характеризуємо не його художній рівень (який може бути досить високим) і навіть не культурно-освітній рівень аудиторії, для якої воно призначене, а той спосіб, яким воно створюється, поширюється й використовується.

Соціальні процеси й процеси розвитку масової культури міцно пов'язані. Адже культура ані існувати, ані розвиватися поза суспільством не може. Масова культура – водночас особлива когнітивна система, адже вона пов'язана з прецедентною ситуацією, іміджем або стереотипним явищем, що мають широку популярність і «подібність» уявлень про них у всіх носіїв певної національної культури. Завдяки цьому феномену масової культури члени суспільства досягають інформаційного взаєморозуміння, яке реалізується в поведінці через готовність до підтримки, партнерства, чутливості. Отже, масова культура – складніша, ніж культурна творчість, що має лише практичний вихід.

Таким чином, масова культура – це закономірний етап розвитку цивілізації, що утілює й позитивні й негативні ціннісні орієнтири. Помилково представляти розвиток масової культури як процес повністю стихійний й анонімний. Насправді масову культуру створюють професіонали. Також можна порізно інтерпретувати стосунки суспільства й масової культури, але, безперечно, вона є стійким когнітивним компонентом сучасної культури, який необхідно досліджувати і, враховуючи це, трансформувати її подальший розвиток у позитивний і корисний бік.

Одержано 24.04.2020

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Сучасна наука і правоохоронна діяльність

*Тези доповідей учасників
XXVII науково-практичної конференції
курсантів та студентів*

(м. Харків, 15 травня 2020 року)

Відповідальний за випуск: *О. О. Хань*
Комп'ютерне верстання: *К. О. Сологуб*

Формат 60х84/16. Ум. друк. арк. 15,16. Обл.-вид. арк. 16,27.
Тираж 164 пр. Зам. № 2020-8.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.